

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

50

1968

JOHN BRAINE

VIAȚA ÎN ÎNALTA SOCIETATE

Joe Lampton, eroul complex al romanului „Drumul spre înalta societate” și-a atins țelul: și-a cucerit un loc de frunte în marea burghezie engleză. Are bani, mașină și o soție frumoasă. Dar cu ce preț anume este plătită această „fericire”? Răspunsul, un răspuns care disecă în adâncime viața lui Joe Lampton și dezvăluie dezolantele dedesubturi ascunse sub sclipitoarea aparență, îl aflăm în noul roman al scriitorului John Braine — „Viața în înalta societate”.

JOHN BRAINE • VIAȚA ÎN ÎNALTA SOCIETATE

Vol. I-II Lei 13,50

EM

COLECȚIA MERIDIANE

EM

Desenul copertei de *Iacob Dezideriu*

John Braine

Viața în înalta societate

În românește de
Any Florea și Constantin Țoiu

LIFE AT THE TOP

by

John Braine

1962

Eyre & Spottiswoode

London

Editura pentru Literatură Universală

București — 1968

CAPITOLUL I

MĂ DEȘTEPTĂ din somn ridicîndu-mi pleoapele ; apoi se strecură sub așternut și rămase lîngă mine zîmbind, încolăcindu-mi gîtul cu brațele. N-avea ce căuta acolo, trebuia să plece, Susan putea să se trezească dintr-o clipă în alta ; niciodată însă nu mă supăram cînd o simțeam în pat lîngă mine, orice-ar fi zis Spock. Era atît de mică și de gingașă și în clipa aceea mi se părea atît de frumoasă, cu obrăjorul ei roz și cu părul blond ciufulit, încît mă simțeam cuprins de panică. Dacă avea să i se întîmple ceva îngrozitor ? Nu, lumea noastră nu-i o lume pentru copii.

Am sărutat-o, încercînd să alung imaginea trupului ei mutilat de un accident sau de o boală și am strîns-o tare la piept ; aici măcar era în siguranță — tot atît de sigură ca și clădirile din jur, în măsura în care casele mai prețuiesc ceva în vremurile astea grele.

Mă privi cu ochi mari, căprui — ochii lui Susan — și-mi atinse barba cu mîna.

— Nu te-ai bărbierit, tăticule.

— Lasă — am spus. Hai, du-te în pătucul tău, Barbara.

Așa îi spuneam în fiecare dimineață.

— Ce cald ești tu, taticule. Ești un cald uriaș.

Uneori puneam cuvintele anapoda — lucru scuza-bil la patru ani — dar mesajul spuselor ei răzbea totdeauna la lumină. Pentru ea însemnam siguranță, orice aș fi însemnat eu în ochii mei. Soarele cădea pe mânerile de argint ale periilor de cap de pe măsuta de toaletă; dintr-o dată m-am simțit colossal de fericit.

M-am lăsat pe spate și am închis ochii. În ziua aceea n-aveam nici o treabă și eram mai obosit decât crezusem. Susan dormea încă; îi auzeam alături răsuflarea liniștită. Am zîmbit în sinea mea; aseară, după nouă ani de căsnicie, am constatat că nu o cunoșteam încă. Am rămas cu ochii deschiși, căutînd să descopăr cine era străina aceea dezbrăcată de lingă mine — degeaba însă. Poate că nu era bine și nici înțelept să încerc să aflu; uriașii calzi iau lucrurile așa cum sînt.

Barbara mi-a ridicat din nou pleoapele.

— Trezește-te, taticule, a spus.

— Lasă-l pe taticu să doarmă, Barbara.

— De ce vrei să dormi ?

Am căscat.

— Taticu' muncește din greu toată săptămîna ca să cîștige bani. Duminica trebuie să se odihnească și el un pic...

— De ce cîștigi tu bani ?

— Pentru că mămica și taticu, și Harry și Barbara au nevoie de o casă, nu ? Și de mîncare și de băutură...

— Harry stă la școală. El are casă acolo... el are ce să mănînce și ce să bea...

— Dar taticu trebuie să cîștige bani ca să-l țină pe Harry la școală. Și mai trebuie bani pentru pija-male, pentru rochițe, pentru păpuși și biciclete și fel de fel de lucruri.

Și pentru covorul gri deschis, și pentru tapetul gri cu buline galbene, și pentru dulapul din perete, și pentru masa de toaletă, și pentru cearșafurile cu dungii caramel, și patul divan cu tăblii stil continental; mereu cumpăram câte ceva nou — toată casa n-avea decât trei ani. Ne mutasem fiindcă în apropierea noastră începuse construirea unui imobil mare al Consiliului municipal. Împrejurimile — trebuie să recunoaștem — decădeau, iar cînd s-a născut Harry ne-am mutat de pe strada Pudney, pe bulevardul Gilden; casa era prea veche, prea mare, prea greu de întreținut pentru Susan; și, la urma urmelor, prea izolată. Mie personal îmi plăcea și regretam și acum că ne mutasem; eu o alesesem și îmi aparținuse. Vreau să spun că plă-tisem garanția cu banii mei și făcusem față ratelor ipotecare. Mi-am adus aminte de vizita la avocat, cînd ne dusesem să examinăm actele casei noastre actuale și de expresia care i-a apărut pe față cînd și-a dat seama de unde proveneau banii noștri, sau majoritatea lor. Nu era ceva palpabil, dar nu încă-pea nici o îndoială că mă privea cu dispreț, iar la Susan se uita cu o lubricitate amestecată cu invidie. Expresia lui nu era prea vizibilă, bineînțeles; și poate nimeni în afară de mine nu ar fi observat-o. Dar cînd te căsătorești cu fiica unui om bogat, devii expert în chestiile astea.

Barbara mă trase de păr.

— Tot nu te-ai sculat, taticule ?

— Bine, mă scol, dar hai mai întâi să-i facem un ceai mămicăi.

— Și mie un suc. Suc bun rece, rece. Cu gheață. Halatul meu de casă zăcea pe podea; m-am întins după el, dar Barbara îl smulse și fugi din cameră. Îl aruncă pe scări și apoi începu să plângă. Am privit-o uimit.

— Ce s-a întâmplat, nesuferită mică?

— Nu-mi place, spuse ea. Nu-mi place halatul ăsta, eu vreau halatul tău mare, pufos.

— Atunci pune-ți tu întâi halatul. Și papucii.

M-am întors în dormitor să-mi iau papucii și halatul cel pufos. Era de lână de culoarea cămilei, îl cumpărasem pe când locuiam în strada Pudney; acum era mai mult ros decât pufos, și se cam lăbărtase. Grosimea lui era binevenită pe coridoarele pline de curent și în baia înghețată a casei din strada Pudney; acum însă nu mai era propriu-zis necesar. Încălzirea centrală cu păcură făcea casa atât de călduroasă, încât aproape că nu mai puneam nimic pe noi, ceea ce nu-mi plăcea de loc, dar erau momente când, în mod pervers fără îndoială, regretam starea de tihnă pe care mi-o dădea în diminețile de iarnă halatul cel vechi, ca și focul din soba de la bucătărie. Dar nu-mi păsa; în zilele acelea devenisem din ce în ce mai nepăsător. Barbara reapăru în halatul ei roz, cu gluga trasă pe cap.

— Fii căluțul meu — se rugă ea — hai fii căluțul meu păros...

Am îngenucheat și am lăsat-o să se așeze călare pe umerii mei. Așa urca sau cobora scările; am coborât foarte încet, ținându-mă pe lângă perete, în timp ce ea vorbea într-una, legând cuvintele ana-

poda cum făcea când era emoționată; din câte am putut să înțeleg, începuse o poveste despre mine care în același timp eram și tatăl ei și căluțul păros, și despre palatul de pe strada Pasul Veveriței. O primedie mare ne pîndea sub chipul unui uriaș — dar care ored că nu era un uriaș cald — iar Barbara era totodată salvator și victimă.

Ajunghind în hol, am îngenucheat lângă fereastră și am lăsat-o jos. Am tras jaluzelele; spre sud, la celălalt capăt al străzii Pasul Veveriței se zărea Palatul Sindram. Tom Sindram murise de doisprezece ani; mi-am amintit că Bob Storr mi-l arătase într-o seară la Thespiani. Era un bătrînel mărunț, zbîrcit, care purta ceea ce, în mod evident, era un fals plastron; Bob, cu o oarecare teamă respectuoasă în glas, spusese că Sindram era cel mai mizerabil bătrîn din tot West Ridingul, ceea ce însemna întreaga lume, și că putea să onoreze, în numerar, un cec de o sută de mii și să-i mai rămîină cel puțin încă o dată pe atît. Dar când a murit — puțin timp după ce venisem în ziua oară la Warley — datora aproape o sută de mii fiscalului și nu au reușit niciodată să recupereze o lăascaie. Nu s-a aflat nici măcar cum își risipise banii; din care pricină oamenii din Warley își aminteau de el cu un sentiment ce aducea întruoîtva cu afecțiunea.

Acum era mort iar Comitatul înființase în palatul lui un Centru superior de educație. Pe vremea aceea se ținea acolo, săptămînal, un curs despre teatru. Aspecte ale teatrului contemporan, ceva în genul ăsta. Cea mai mare parte a după-amiezii de ieri mi-o pierdusem conducînd o petrecere la Thespiani! Refuzasem să asist la curs; acum, pri-

vind turnurile și crenelurile Palatului Sindram, estompate în ceața dimineții, aș fi vrut să fi acceptat invitația cercului de teatru, ca să-i fi putut spune Barbarei că fusesem acolo. Pentru că edificiul acela era „palatul” ei; contemplarea lui prin fereastra holului devenise de cincizeci de zile un ritual matinal. Nici ritualul, nici povestea nu se schimbau; întotdeauna privea cîtva timp Palatul în tăcere, apoi brusc — cînd se concentra, părea să considere necesar să-și țină respirația — îmi anunța că acum Barbara „se întoarce acasă”.

Dar erau diferite variante, după anotimp; în februarie, cînd Barbara se întorcea acasă, ningeă. Și „acasă” ajungînd, găsea plăcinte cu brînză. În dimineața aceea, cînd ne-am dus la bucătărie, a găsit flori. Flori! Repeta: „flori!” Fel de fel de flori. Apoi, privindu-mă cum umpleam ceainicul la robinet, uită de poveste.

— Sucul meu, a spus — și începu să sară în sus și în jos. Vreau sucul. Dă-mi sucul meu!

Am aprins gazele la mașina de gătit. Fața i se strîmbă.

— Tăticule, de ce nu-mi dai sucul meu? De ce te-ai oprit și nu-mi dai sucul meu?

— Nu fi așa de nerăbdătoare, obraznicătură mică, i-am răspuns.

— Eu nu sînt obraznicătură mică. Tu ești obraznicătură...

— Să nu-ți închipui, fetița mea, că lumea-i făcută numai pentru tine.

Spuneam aceste cuvinte, însă chiar în timp ce le rosteam nu le dădeam crezare; după mine, Barbara avea dreptul la lumea întreagă.

Nu același lucru se putea spune despre Harry. Chiar cînd era de vîrsta Barbarei, Harry era ciudat de retras și de independent, ceea ce uneori mă făcea să mă simt vinovat fără nici un motiv. Iar acum, după ce trecuse prima clasă a școlii secundare, mi se părea că are și mai puțină nevoie de mine; dintr-o dată mi-am dat seama că nici măcar nu știam unde se află în clipa aceea. Dimineața mi se arătă mai puțin luminoasă, masa din perete acoperită cu tablă și cele patru scaune de lîngă ea îmi dădură impresia că țin de o cafenea și nu de o casă particulară, iar tapetul roz, cu o scenă de sărbătoare ce avea loc probabil în Mexic, îmi păru prea țiپător, ca să fie plăcut vederii. Bufetele erau îngropate în perete, iar Larry Silvington, decoratorul numărul unu al Thespianilor, le ornamentase cu scene speciale. Era un dar de crăciun oferit lui Susan. Scenele o înfățișau pe Susan în cele patru roluri mari pe care le interpretase — „spectacole, dragă, de cafe mai tîrziu ne vom aminti cu mirare și cu plăcere”, — erau foarte vii, foarte vesele și spirituale, Larry știa într-adevăr să deseneze, să sugereze din cîteva trăsături de penel mișcarea, amănuntele, să redea atmosfera... Era cel mai frumos dar de crăciun pe care îl primise Susan vreodată și ea nu se putuse stăpîni și-i sărise de gît; Larry era un prieten devotat și fusese atît de drăguț că-și cheltuise pentru noi din timpul lui liber și din talentul lui. Avea fantezie, ceea ce nu se putea spune despre mulți oameni... și totuși eu duceam dorul vechii garnituri de bucătărie, exilată acum în garaj; îmi lipsea fiindcă era a mea, un dar de nuntă primit din partea mătușii Emily;

Îmi lipsea fiindcă numai eu îi resimțeam absența. Desigur, mătușa Emily n-ar fi avut cum să-i observe dispariția, pur și simplu pentru că ea n-ar fi venit la noi în vizită. Pentru asta, mai întâi ar fi trebuit s-o invităm, nu-i așa ?...

Am scos din frigider o cutie cu suc de portocale, am scuturat-o și am turnat-o într-o cană. Am luat tăvița cu cuburi de gheață și am stropit-o cu apă caldă ; când cuburile s-au desprins, am pus patru în cănița roz de plastic a Barbarei și i-am dat trei paie. Era un timp când muream de plăcere numai la gândul că aveam la îndemână suc de portocale la gheață oricând aş fi avut poftă ; acum, în ce mă privea pe mine, frigiderul nu mai exista decât pentru Barbara.

Am aprins o țigară ; fetița tuși puțin și mă privi cu reproș. O expresie pentru care nutricica ei era foarte potrivită : Barbara era genul căruia eu îi zic *victorian* : față ovală, buza de sus scurtă, fruntea înaltă și un nas care într-o zi ar fi putut să fie grecesc.

— Nu-i frumos să fumezi înainte de micul dejun, spuse ea.

— Știu, dar aş putea să fac ceva și mai rău.

— Ce, tăticule ?

— Să beau înainte de micul dejun.

— Eu beau înainte de micul dejun, spuse ea. Ești răutăcios, tăticule.

— Da, așa sînt eu.

Așa eram, mă gîndeam. Dar de ce să mărturisești asta unui copil de patru ani ? Și totuși o făcusem. Adevărul e că voiam cu adevărat să beau ceva, aveam nevoie de ceva care să estompeze puțin lu-

crurile, să pună o ceață între mine și tapetul roz, și bufetele roz, și frigiderul alb, și cuptorul electric, și mașina de amestecat, și masa roz, și scaunele îmbrăcate tot în roz ; era prea multă lumină, strălucire și igienă pentru ora opt dimineața, pentru dimineața aceea de martie cu liniștea ei grea, duminicală. Și asta îmi amintea cu prea mare răceală că aveam 35 de ani, că eram tată a doi copii și cântăream cel puțin zece funzi peste greutatea normală.

M-am așezat pe un scaun și am tras-o pe Barbara pe genunchi. Nu o mai ocroteam eu pe ea ; ea mă ocrotea pe mine. Nu știam împotriva cui mă apăra ; știam doar că atîta vreme cît puteam sta strîns uniți, nimic cu adevărat rău nu mi se putea întîmpla. A sorbit cu zgomot ultimele picături de suc de portocale, a pus pe masă cănița și a spus :

— Te iubesc, tăticule.

— Și eu te iubesc, am spus.

M-a sărutat, pe urmă a adăugat fără nici o schimbare în ton :

— Harry și-a luat micul dejun, da. S-a dus să pîndească păsărelele.

— Îi urez noroc, am spus.

M-am uitat prin bucătărie ; n-am văzut un vas murdar, nici măcar o fărîmătură care să arate că Harry mîncase acolo. Era neobișnuit de ordonat pentru un băiat de zece ani ; când eram eu la vîrsta lui, orice odaie prin care treceam arăta ca după o vijelie. Gîndindu-mă că luase singur micul dejun, aici în bucătărie, am avut un vag sentiment de vinovăție ; ar fi trebuit să stau lîngă el. Tatăl meu

mă lua la plimbare în fiecare duminică dimineată ; dar în căminul nostru părintesc nu se amesteca nici un străin. Harry, dimpotrivă, trebuia să treacă prin mașina de făcut cîrnați a clasei mijlocii, care în cazul de față era o mașină de cîrnați de tip St. Clair ; școala secundară fusese aleasă de bunica lui, la fel cum aveau să fie toate celelalte școli.

Apa fierbea ; am lăsat-o încetișor jos pe Barbara și am pregătit ceaiul. Am încălzit ceainicul, am pus cîte o linguriță de persoană și una în plus pentru ceainic ; acum veneau rafinamentele experimentate cu diferite sorturi de ceai, ultima experiență era două lingurițe de *Horniman Director* la una din *Twining Earl Grey*. Susan bea ceaiul cu lămîie, fără zahăr. Era unul dintre subiectele de conversație din ziua aceea, care aveau să se poarte fie la noi fie la Mark ; toate acestea făceau parte din campania dusă de cei din jurul meu pentru a mă sili să slăbesc. După ce ceaiul a zăcut astfel trei minute, mi-am turnat o ceașcă, am pus cinci lingurițe de zahăr și am umplut ceainicul cu apă fierbinte. L-am băut repede și am clătît ceașca ; era un mic triumf, aproape tot atît de stimulant ca un whisky dublu.

Cînd am dus ceaiul în dormitor, Susan dormea încă. Am clătinat-o ușor, apoi i-am ridicat pleoapa. Surîse.

— Ce drăguț ești, Joe.

Am sărutat-o ; mă trase peste ea, strîngîndu-mă de gît cu atîta putere, că a trebuit să mă eliberez ca să-mi recapăt răsufierea.

Barbara își trăsesese iarăși pe cap gluga halatului.

— E un tătic drăguț, da, a spus ea, mi-a dat suc și pai cu gheață.

Susan s-a aplecat spre ea și a sărutat-o. Fetița a primit sărutul fără prea mult entuziasm.

— Eu văd prin cămașa ta de noapte, mămico, spuse ea. Tu nu vezi prin pijamaua mea...

Susan rîse.

— Da, că mare lucru aș vedea ! Acum, gata, fugi la tine în pătuc.

— Nu mi-e somn, spuse Barbara.

— Vrei o bătaie ? Mama se supără cînd n-o ascuți...

Barbara ieși cu capul în jos.

Susan își turnă ceaiul.

— O cam răsfeți.

— E un copil bun, am răspuns. Barbara nu se răsfață. De fapt, ar avea nevoie de cineva de vîrsta ei, sau aproape de vîrsta ei...

— Am mai vorbit despre asta.

Se întinse după capotul care zăcea ca de obicei pe covor, lîngă pat.

— Am vorbit, dar nu serios, am spus eu. Nu serios.

Îmi sorbeam ceaiul. Noi, Joe și Susan Lampton, nu ne-am pus niciodată serios problema de a mai avea alți copii ; dar după ce s-a născut Barbara, socrul și soacra mea s-au gîndit la asta.

Am văzut gura lui Susan luînd o expresie care, în zilele acelea, prevestea întotdeauna o ceartă. Odinioară prevestea sărutări ; era pe vremea cînd își dorea cinci copii care să semene toți cu mine.

— Dacă ai fi trecut tu prin ce am trecut eu cînd am născut-o pe Barbara...

— Bine, bine. S-o lăsăm baltă.
— Ești un egoist. Ce, ai vrea să mor? Să mor și să pleci cu cocota aia de Jean Velfrey la care ții atîta? Să nu crezi că aseară n-am observat. Sau că n-a văzut nimeni.

— Nu-mi pasă de ea. Știi ce, am spus, hai într-adevăr s-o lăsăm baltă. Să nu mai vorbim de asta.

Susan luă o țigară din buzunarul lizeuzei. Ca mai toate femeile fuma dîndu-și multă importanță, inhalînd și expirînd zgomotos fumul.

— Da, aș prefera să nu mai vorbim de asta, spuse.

— S-o lăsăm baltă, am repetat.

Trecă de la mine. Spusesem așa ca să am liniște; dar lucrurile astea, vezi, nu voiau ele să mă lase pe mine baltă. Mă asaltau, mă călcau în picioare, supunîndu-mă, și uneori simțeam că toată lumea știe ce gîndesc. Am avut față de Susan un sentiment foarte apropiat de ură; iar triumfase asupra mea și asta făcuse ca mutra îmbufnată dinainte să se preschimbe într-un zîmbet sfios. Într-o bună zi acest *aș prefera să nu mai vorbim* se va transforma cu siguranță într-un *te rog, încetează!*; și atunci voi fi nevoit să încep iar să gîndesc. Să gîndesc „în mod constructiv”, ca să folosesc expresia preferată a socrului meu. Și „clar” și „hotărît”, ca să mai folosesc și altele. Și „în stil mare”, nu trebuie să uit să „gîndesc în stil mare”.

Susan nu s-a obosit să-și încheie capotul; nu mă puteam opri să-i privesc sînii. Eram nemulțumit, nemulțumit de mine și nemulțumirea aceasta spori cînd am văzut-o punîndu-și mîna pe piept și în-

trebîndu-mă cu un glas care era mai curînd un răsfaț:

— Sînt frumoși, nu-i așa?

Am dat din cap — împrejurările erau iar mai puternice decît mine. Ne culcasem la patru dimineața, adineauri eram gata de ceartă și în orice caz Barbara se găsea în odaia de alături și era complet trează. Dar dacă Susan a început, știam ce va urma. M-am dat jos din pat și am pus pe mine halatul.

— Mă duc să fac un duș.

— Un duș rece?

M-am întors de la ușă.

— Dacă nu bagi de seamă — acu' mă-ntorc în pat!

Chicoti.

— Copilul! spuse ea. Adu-ți aminte de Spock, Joe.

Își scoase capotul.

— Avem timp la noapte, am spus, trîntind ușa. Chicoti și mă urmări de-a lungul coridorului.

După micul dejun, m-am dus în grădină. În anul acela primăvara venise tîrziu, zădărnîcind planurile noastre mărețe de anul trecut; rămăsesem în urmă cu grădinăritul — două duminici pierdusem. Harling Crescent făcea parte dintr-un cartier nou de locuințe aflat dincolo de St. Clair Park sau dincolo de Earl Road, depinde din ce unghi îl priveai. (Agenții imobiliari îi ziceau în general *Park*, așa era „mai șic” decît *bulevard*.)

În afara cîtorva case mari de pe Earl Road, în acest cartier, pînă tîrziu după război, nu existase

nici o casă. Noi fuseserăm primii locatari la nr. 7 pe Harling Crescent și când ne mutasem acolo, grădina era în paragină. Acum, după trei ani, în care aveam impresia că nu făcusem nimic altceva decât să plivesc, să sap și să împrăști cărute cu var și îngrășăminte, începea să pară posibil ca peste zece ani să semene de departe cu grădinile din broșura de sfaturi a lui Hunlitt și Lesper. Știam că nu se va putea lăuda chiar cu atîția trandafiri și cireși, că nu va avea nu gazon prea mătăsos, nici ornamentații mirobolante și nici clasică limuzină așteptînd pe aleea îngustă (capota mașinii avînd, după calculele mele, vreo 15 picioare lungime). Prea multe iluzii despre rolul ce trebuia să-l joc în afacerile socrului meu, nu-mi făceam. În schimb știam precis că vom avea o grădină, că vara vom lua ceaiul în ea, că vom gusta căpșuni din producția noastră, că Barbara va avea căsuța ei și flori cîte ar fi vrut. Apoi, mai presus de toate, grădina ar fi fost o înfăptuire a mea, ceva realizat de mine, ceva ce îmi aparținea. Poetul care l-a închipuit pe Dumnezeu plimbîndu-se în grădina lui, în răcoarea serii, nu avea de ce fi fericit; eu îmi iubeam însă grădina fiindcă era aproape singurul loc din lume în care eu, Joe Lampton, puteam să mă plimb ca *Joe Lampton*.

Și întrucît mă gîndisem că, potrivit planului meu, rămăsesem în urmă cu două duminici în munca mea de grădinar, mi-am dat seama că acolo era singurul loc unde nu trăiam după program; în grădină lucrurile se fac după sezon și vreme, nu după ceas și calendar.

Reședința din St. Clair se afla la nord de Harling Crescent, dominată de turnul St. Clair Folly ce se înălța pe vîrfurile colinei. Îmi făcea încă plăcere să mă uit la acest edificiu, echilibrul, simplitatea clădirii încă le mai acceptam; era un timp cînd faptul că soacra mea era o *St. Clair* îmi dădea un simțămînt de coproprietate asupra locului aceluia; pentru că cei din familia St. Clair erau strămoșii copiilor mei, înseamnă că erau și ai mei. În orice caz dădeam credit familiei; printre cei mai de vază membri ai neamului St. Clair se numărau cel puțin doi ucigași vestiți, trei trădători recunoscuți și un gentleman deosebit de ambițios, despre care se spunea că i-ar fi oferit lui Eduard al II-lea pe fiul său în vîrstă de 15 ani și că ar fi ajutat să se pună la cale asasinarea lui Eduard la Berkeley. Vînătoria de moștenitoare bogate și hoția de orice fel se pare că erau subînțelese de toți membrii familiei. Peregrine, cel care a construit în 1810 turnul Folly, a tocat averile a două neveste și apoi s-a îmbogățit din nou în calitate de colonel de regiment. Se spune chiar că ar fi primit comision pentru dinții pe care felcerii îi scoteau de la morții căzuți pe cîmpul de luptă; dădusem peste această istorioară nostimă într-o cronică chartistă anonimă, pe care mi-a arătat-o Reggie Scurrah la bibliotecă, pe furiș, de parcă ar fi fost o fotografie obscenă cumpărată într-un bazar de la Port-Said.

Reggie credea că am să mă supăr; dar eu mă simțisem ușor măgulit. Asta se întîmplase cu vreo șapte ani în urmă. Acum familia St. Clair își pierduse în ochii mei strălucirea. E drept că, ori de cîte ori ieșeam din Warley, făceam ce făceam și adu-

ceam vorba despre strămoșii nevesti-mi; nu mi-a plăcut niciodată o asociere cu un nume care — mai ales când neamul se stinsese — era un simbol al aristocrației condamnate la dispariție, al flăcăurilor zdrențuite, al cornilor de la Roncevaux și așa mai departe. Dar acum foloseam acest gambit social numai când îmi aduceam aminte.

Nu mă mai trăgea inima. N-aș putea să-mi amintesc exact când descoperisem că străbunicii lui Susan muriseră de-a binelea; tot ce știu e că nu mă mai uitam spre miazănoapte atât de des ca înainte. Cele trei turnuri de la Folly, întunecat profilate pe fundalul cerului, ostentativ falnice, felul în care clădirea masivă părea să stea agățată de cer și nu înfiptă în pământ — această priveliște îmi mai pricinuia o oarecare plăcere, dar nu cine știe ce.

Acum priveam spre sud, spre strada Pasul Veveriței, dar nu spre oraș, nu spre Snow Park pe malul râului, nici măcar spre pădurea Warley de la celălalt capăt al Parcului. Văzusem toate acestea mai înainte; dar pînă când Barbara nu descoperise Palatul Sindram, eu nu-l văzusem. Am încercat să-l văd cu ochii ei, să mă cufund într-o lume cu uriași, cu salvări miraculoase și vrăji. N-am izbutit; eu tot la bătrînul Sindram mă gîndeam. Totuși, era replica onorabilă a unui castel, cu șanțul acela de apărare acum secăt și curtea întinsă și turnurile cu găuri prin care luptătorii trăgeau cu arcul; privindu-l, îmi treceau prin cap fel de fel de scene, mai sălbatic decît cele pe care Barbara le închipuia în basmele ei.

Un lucru însă era cert: casa mea n-avea să aprindă niciodată imaginația unui copil. Gîndin-

du-mă la ea, vedeam că era tocmai genul de casă pe care un copil sensibil, avînd la dispoziție destule țigle pentru acoperiș, blocuri de piatră reconstituite și lemnăria de cedru, ar fi putut s-o construiască singur. Un copil cu fantezie ar fi simțit nevoia să aștearnă peste cenușul blocurilor de piatră bîrne roșcate de lemn de cedru și să pună ieșindul garajului în afara laturii casei, spre a întrerupe linia acoperișului. Și presupun că acel copil ar fi văzut și avantajele încălzirii centrale cu păcură, ale unui garaj dublu și toate celelalte. Era o casă bună, făcea cele 4 500 de lire — liră cu liră — cîte se plătiseră pentru ea, și acest capital investit își mărea valoarea aproape zi de zi, lucru pe care socrul meu nu scăpa niciodată ocazia să mi-l împărtășească. Și totuși nu era o casă ajunsă „la maturitate”. Nici un copil din cartierul Sparrow Gorge n-ar fi văzut, privind-o în dimineața aceea, „prînțese, balauri și uriași calzi”. Într-un fel — și asta poate se datora și faptului că titlul de proprietate era pe numele lui Susan — mă simțeam parcă micșorat în dimensiunile mele de om, știind că locuiesc în casa asta. Locuind acolo, pierdusem ceva; și poate că și Barbara.

M-am uitat prin grădină ca să scap de tristețea iremediabilă ce mă cuprinsese fără nici un motiv serios în dimineața aceea frumoasă de primăvară. Aveam destule treburi pe cap și Dumnezeu știe cît de mult simțeam nevoia să muncesc. Mintea mi se limpezi deodată: voi aprinde un foc de primăvară! Apoi alt gînd sălbatic mă fulgeră: să ard *nu numai* gunoaiile grădinii! Povara lucrurilor, a tuturor posesiunilor materiale acumulate în zece ani de căs-

nicie, mă copleșea ; cîntăreau vreo 2700 funzi, fără a mai pune la socoteală cele două mașini : Zephyrul meu și limuzina lui Susan, un Morris 1000. A face mereu inventarul, an de an, inventarul total, în loc de a adăuga doar valoarea noilor obiecte achiziționate, fusese pînă acum un ritual care îmi dădea o mulțumire cumpătată dar pătrunzătoare. Pînă acum, pînă acum, dar acum doream un altfel de început, un start nou.

Barbara ieși alergînd din casă, îndreptîndu-se spre mine.

— Tăticule, e timpul să mergem la biserică !

Ca de obicei, vorbea ca și cum pe toți ne-ar fi amenințat un prăpăd de neînălțurat. Am ridicat-o și am ținut-o în brațele mele o clipă, vorbindu-i duios.

— Mai avem timp, scumpa mea, un ocean de timp.

Dar ea se smuci din brațele mele și încercă să mă tragă de mîină spre garaj.

— Întîrziem, tăticule, o să ajungem foarte tîrziu.

Începu să plîngă.

Harry veni la ușă. Era zburlit și avea o pată neagră pe frunte. Ne privea cu un zîmbet șters. Zîmbetul acesta era locatarul mai mult sau mai puțin permanent al feței lui, de anul trecut de cînd plecase la școală ; făcînd o concesie, acest zîmbet putea fi numit „de nepătruns“, dar eu aveam definiția mea. Îi ziceam zîmbetul „Carruthers“ ; în spatele lui un *sabib* privea liota băștinașilor spe-tindu-se sau amuzîndu-se în felul lor — clienți ai romului, niște brute primitive, dar într-un fel

aproape umani... Asta părea că vrea să spună Carruthers, dar nu mi se adresa mie, ci către un tovarăș invizibil de-al lui, vreun camarad care venera același totem.

I-am șters ochii Barbarei.

— Au să ți se topească genele de plîns, am spus. Uită-te la Harry. El nu plînge niciodată.

Lacrimile începură să-i curgă din nou.

— Harry e băiat ! Harry e băiat !

Știam ce voia să spună. Ea avea dreptul la plîns ; la plîns și la gene lungi. De fapt însă genele lui Harry erau mai lungi decît ale ei ; i-o spusese bunica încă de duminica trecută, și asta o mai rîciia și acum.

Zîmbetul lui Harry se lărgi. De data asta era cu adevărat zîmbetul unui băiețuș obraznic.

— Du-te și spală-te pe față — ești murdar, i-am spus. Nu mai avem timp. Ești negru ca dracu. Hai, du-te la baie.

L-am împins ușor ; cînd l-am atins a tresărit ; totuși n-a făcut nici un pas.

— Ce mai aștepți ?

Mi-am auzit iritarea în glas ; nu era nevoie, dar Harry totdeauna mă făcea să-mi ies din fire.

— Nu pot să mă duc la baie, a spus.

— De ce ?

— În baie, se spală mama ; așa că n-am altceva de făcut decît să aștept.

Cască și expresia Carruthers apărură din nou pe chipul lui.

— Știi ce vreau să spun. Spală-te pe față și pe mîini și pune-ți hainele de duminică.

— N-am haine de duminică.

— Bine, am făcut. Ai auzit-o pe bunica vorbind despre asta și acum repeți ca papagalul. Lasă discuția și du-te de fă ce ți-am spus.

Barbara, care ascultase cu atenție încetase în cele din urmă să plângă.

— Ești un uricios, Harry, spuse ea. Întotdeauna îi răspunzi urât lui tăticu.

Harry ridică din umeri. Era un straniu gest de adult, caracteristic pentru el; voia să arate, cu tot dinadinsul, fără a mărturisi, că orice aș fi zis sau aș fi făcut eu nu avea nici o însemnătate.

— Nu vă speriați, a spus în cele din urmă. Am să mă duc să mă spăl, și am să-mi pun *bainele de duminică*.

Porni cu pași târșiți spre casă, lăsându-mă să mă simt cam meschin, dar totuși conștient — deși destul de vag — că aveam dreptate.

Ajungând la biserică, am început să mă simt mai bine. Mergeam de vreo zece ani la biserica Sf. Alfred; presupun că mai întâi am început să mă duc la slujbă ca să-i fac pe plac soacră-mi, dar acum mergeam din plăcerea mea. (În orice caz, de mult renunțasem la silințele mele de a fi pe placul doamnei Brown.)

Nu știu de ce îmi plăcea atât de mult să merg la biserica Sf. Alfred. Era o biserică igrasioasă, mucegăită, iar băncile păreau mai degrabă colțuri de stinci. Locașul sfânt al familiei St. Clair dădea uneori impresia că este mai curînd un muzeu particular, decît un loc de reculegere. Peste tot vedeai relicve ce preamăreau virtuțile lor de războinici, de bărbați de stat, de clerici, înalți dregători și protectori ai artelor. Dar cel mai mult de răz-

boinici; era expus acolo și un steag ferfenițit, capturat, zice-se de la Ramillies. Și totuși numai aici, — aici, și în baie, mă simțeam perfect liber, nu trebuia să iau hotărîri, nu trebuia să-l ascult pe socru-meu recomandîndu-mi să gîndesc „în stil mare” sau pe soacră-mea explicîndu-i fiului meu că oamenii eleganți nu au haine speciale de sărbătoare, fiindcă asta ar însemna să aibă și haine mai proaste; chiar dacă ceea ce auzeam acum, în biserică, nu avea nici un sens, cel puțin suna ca și cum ar fi avut. *Cel ce din Dumnezeu s-a născut, va birui lumea. Și cine birui-va lumea, dacă nu cel care crede că Isus este fiul lui Dumnezeu!*

M-am uitat la mutra lui Harry; expresia *Carruthers* apăruse iar pe figura lui, ceva aproape imperceptibil. În curînd, într-o bună zi, această expresie o să fie surprinsă de o persoană neindicată și nasul ăsta drept și subțire — mai curînd al bunicii sale decît al meu sau al lui Susan — își va pierde linia, iar ochii aceștia de un albastru închis — ai mei, după cum spune toată lumea (dar au fost oare ochii mei vreodată așa de reci?) — vor fi tumefiați de vînatăi. Iar eu nu-l voi putea apăra de lovitură, fiindcă de mult voi fi pierdut orice contact cu el.

Dar cît timp am să fiu în stare să mă înțeleg cu Barbara? Asta nu era o problemă; afară doar dacă n-aș comite o greșală catastrofală, noi doi vom fi întotdeauna într-o comunicare directă unul cu celălalt. Acum se foia pe bancă, vădit plictisită; pe fața ei citeai tot ce simțea, avea o față umană, nu o mască sau ceva plat ca o budincă. Fără să știe că o priveam, întinse mîna să o tragă de codițe pe

fetița din fața ei. M-am încruntat la ea ; se înfundă în scaun. Îmi zîmbi, ca și cînd ar fi vrut să-mi spună că nu-mi purta pică pentru privirea mea încruntată ; i-am surîs și eu. Barbara va fi mereu aceeași ; singura greșeală pe care aș putea s-o fac ar fi să n-o iubesc îndeajuns de mult.

„Prea o răfseși“ spusese Susan, și fără îndoială că avea să mi-o mai spună. Trebuia să-mi asum acest risc. O dată, Alice, vorbind despre copilăria ei petrecută la Harrogate, mi-a spus că niciodată nu trebuie să-ți fie teamă că iubești copiii prea mult. Mi-am amintit cuvintele ei : „Copiii se înrăiesc cînd nu sînt iubiți de ajuns. Dacă vei avea un copil, iubește-l tot timpul. Nu uita, iubește-l tot timpul !“ Nu uitasem ; și-mi mai spusese atunci că în lumea de azi, a discuta despre efectul negativ al iubirii prea mari asupra copiilor e ca și cum ai ține o prelegere despre pericolul obezității cînd bîntuie foametea. Vorbele ei, cînd îmi aduceam aminte de ele, mă întăreau ; erau ca o autorizație de a o iubi pe Barbara.

Biserica gemea de lume, ca de obicei. Era un locaș pentru oameni bogați — Mark îi zicea Teatrul cel Mare ; cît îl privește pe canonicul Tintman, puteai să te bizui pe el că le va oferi membrilor congregației sale tocmai ce doreau ei și, judecînd după predici, ei nu doreau altceva decît să fie asigurați că-și vor avea partea lor din care să se înfrupte în voie. Tintman atingea culmea măiestriei cînd înfiera materialismul cras al clasei muncitoare și mașinațiile comunismului internațional. Dar țineam la el ca și la biserica Sf. Alfred ; vocea lui, frumos modulată și puțin răgușită, mă liniștea întotdeauna,

indiferent dacă eram sau nu de acord cu el. Iar biserica, în ciuda întunecimii și umezelii, era vădit prosperă ; întotdeauna altarul era plin de flori, mereu altele, exact ca într-o seră, podeaua lucea fără pată, alăturile sclipeau de-ți luau ochii. În dimineața aceea soarele scosese la iveală rochiile de vară ale femeilor ; mi se părea că cel puțin cele tinere răspîndeau un miros colectiv, ațîțător, de marochinărie nouă. Gîndindu-mă la toate trupu-rile lor, ușor îmbrăcate, am început să fac o pa-siență a mea. Jean Velfrey, de pildă, care stătea în dreapta, lingă naos, era fără îndoială asul, dacă nu chiar un carré de dame ; toca mică de pai negru și voaleta pe care o purta nu reușeau să-i ascundă părul — dimpotrivă, îi accentuau strălucirea, blon-dui acela triumfător de fals. Jean nu era o blondă oarecare : ea era *blonda*, prototipul femeii în preajma căreia, orice bărbat, dacă nu e pe moarte, își pipăie cravata și își bombează pieptul. Cu greu mi-am luat ochii de la ea ; puțin mai încolo am zărit-o pe Eva Storr. Eva începuse să se îngrașe. Cîndva, părul negru și subțirimea trupului ei mă făceau să mă gîndesc la o pasăre — un lăstun, o rîndunică — acum însă formele i se împliniseră, iar pasărea de care îmi amintea avea mai curînd ceva domestic de puică sau bibilică. Totuși nu era de lepădat.

Barbara se suci pe scaunul ei.

— Obraznicule, fii cuminte ! țipă ridicîndu-și vocea tocmai cînd se rostea cea de a doua rugă-ciune dinaintea citirii evangheliei. Dă-mi-o înapoi, răule !

Băiețelul din spatele ei îi smulse de pe cap bereta scoțiană și o strângea cu putere la piept.

Maică-sa încreți buzele și se încruntă la el ; băiețelul îi dădu înapoi Barbarei bereta și începu să plîngă cu sughițuri. M-am întors ; jocul meu se terminase. Era destul de nevinovat și o copilărie în fond, să pui într-un cerc niște femei goale și să le împarți ca pe niște cărți de joc ; fata de lîngă mama băiețelului nu era o persoană pe care s-o incluzi în joc... n-o cunoșteam, n-o văzusem în viața mea, și totuși, dintr-o ochire, privindu-i obrazul calm, zîmbitor, mi s-a părut că știu despre ea multe. *Apără-ne cu marea ta putere și nu ne duce pre noi în ispită, înlătură răul din calea noastră și toate faptele noastre să fie întru slava și cinstea mării tale...*

Calm și ușor zîmbitor ; am înșirat toate sinonimele cuvîntului calm. Liniștit, senin, potolit, netulburat, odihnit, împăcat : liniștit era cel mai potrivit, fiind pozitiv. N-am îndrăznit să mă mai întorc o dată ; simțeam că nu numai Susan, dar toată familia Brown era cu ochii pe mine.

M-am uitat în stînga ; ei stăteau în față. În biserică Sf. Alfred nu mai existau de mult strane, dar soacră-mea părea că nu recunoaște această realitate. Familia Brown, împreună cu invitatul lor, Ralph Hethersett, ședeau țepeni ca într-o strană, deși, după toate aparențele, aveau o bancă obișnuită, la fel ca restul comunității. Exista însă, invizibilă, o barieră, un semn al priorității : uitîndu-mă la ceafa roșie și groasă a lui Hethersett și la profilul ascuțit al soacră-mi, un spasm de ură și

teamă mi-a tăiat respirația. Ce căuta oare Hethersett aici, atît de departe de casa lui ? Era în anul acela, a treia vizită pe care ne-o făcea și eu știam că socru-meu nu oferea nimănui măcar un pahar de apă fără un scop anumit.

Cînd orga a intonat imnul, credincioșii s-au ridicat cu toții în picioare, numai eu am întîrziat cîteva secunde și asta știam că avea să fie încă un punct marcat împotriva mea. Bineînțeles că reproșul nu va urma imediat. Dar într-una din zilele viitoare, soacră-mea va arunca în treacăt o vorbă despre un anumit soi de oameni care sînt atît de stupizi sau de necredincioși — nu se știa exact ce anume — că nu erau în stare nici măcar să urmărească slujba. Iar eu aveam să știu la cine se referă, iar ceilalți aveau să afle și ei din tonul vocii și din direcția privirilor ei.

Soacră-mea știa să se facă neplăcut de limpede, fără a fi concret explicită, iar de cînd Hethersett devenise un oaspete obișnuit al casei, bătuse vechile ei recorduri. Nu de mult adusese vorba despre vînătorii de zestre, care sînt în general niște tipi imposibili, de nesuferit, apoi despre preferința oamenilor de condiție joasă pentru cîrciumile infecte (asta se întîmplase după ce băusem cu unul dintre muncitorii de pe șantier, căruia i se născuse un copil), și cît de important este ca Harry să vorbească corect. El trebuia să învețe la internat ; e foarte ușor să prinzi un accent greșit acasă — vreau să spun la Warley... Dar eu știam că această greșală nu era freudiană, știam cine are un accent incorect. Ginerele ei. În orice caz, nu

Hethersett ; el învățase la Harrow și acolo căpătase cu adevărat o mutră de absolvent rasat. Era ca și cum oasele i-ar fi fost scoase din căpătîină și înlocuite cu o substanță mai tare și mai netedă, dar infinit mai elastică ; ceva căruia puteai să-i dai peste noapte forma dorită. E de presupus că acolo deprinsese și obiceiuri nobile : se ducea la tir și la pescuit și i-ar fi plăcut chiar să vîneze, dacă ar fi avut timp. Cel mai important e faptul că tatăl lui era director al oțelăriei „Hethersett Steel Corporation“, un concern gigantic din Midlands cu care încheiam afaceri din cînd în cînd. M-am mai întrebat o dată — o singură dată — care era exact scopul vizitei lui Hethersett, pe urmă nu mi-a mai păsut de asta. Brusc, mi s-a părut cu mult mai important să reconstitui obrazul fetei din spațele meu. Ochii cenușii, păr castaniu ondulat, dinți cam mari, o piele trandafirie. Avea peste 20 de ani. Era pur și simplu un inventar al elementelor ce-i alcătuiau chipul, dar care nu o defineau, nu explicau expresia aceea de liniște.

Cînd slujba s-a terminat și am avut în sfîrșit prilejul s-o privesc din nou, m-am întors așteptîndu-mă să rămîn dezamăgit. Poate de vină era primăvara, soarele ce strălucea, sau reflexele vitraliilor, cuvintele din cartea de rugăciuni, ori poate numai simpla mea nevoie de liniște. Fața ei trebuia să fi fost la fel de moartă sau de răvășită ca și a celorlalți. Și totuși era exact așa cum mi-o aminteam. Am început să mă gîndesc „în mod constructiv“ din simpla putere a obișnuinței. Warley fiind un orașel mic și ea fiind o figură nouă,

aveam s-o întîlnesc mai curînd, sau mai tîrziu. Și aș fi făcut astfel încît să fie cît mai curînd. După aparențe, părea genul cu care poți garantat să fii prietenos ; era elegantă, fără a se îmbrăca tipător și făcea impresia că se îmbăiază și se primenește zilnic.

La toate acestea se adăuga faptul că se afla în biserică. Pe vremuri, mersul la biserică era aproape obligatoriu, așa încît nici o caracteristică socială nu era legată de faptul în sine. Dar moda asta trecuse ; acum însă, la Warley cel puțin, revenise din nou. Nimeni nu pierdea părerile bune ale comunității dacă nu mergea la biserică ; dar nu le pierdea nici dacă se ducea.

Așa ceva spusese și Mark cu o seară în urmă și spre surprinderea mea, m-am pomenit că repetam părerile altcuiva, ceea ce a avut darul să mă energizeze. Ieșind din biserică, mi-am spus că fără îndoială Mark avea dreptate, dar aș fi preferat să nu fi avut.

Dacă avea dreptate sau nu, nu conta față de ceea ce gîndeam „în mod constructiv“ despre fată. Desigur ar fi fost mai bine ca ea să rămîie un chip, nimic mai mult decît un chip, o poză de vedetă de cinema pe care s-o port în portmoneu. Trebuia să privesc realist lucrurile ; atît de realist încît să admit că între mine și fată aceea nu poate exista nici o legătură. Dar această recunoaștere nu însemna și o învoire ; privind-o cum dădea colțul, spre Market Street, m-am simțit brusc obosit, cu tinerețea trecută și mi-a venit să beau, să beau să mă-mbăt.

BROWN se încruntă la scrisoare, ca și când ar fi vrut s-o sperie și s-o subjuge.

— Ah, babalîcul ăsta pisălog ! făcu.

Am zîmbit, ca să-i arăt cîtă dreptate avea, dar nu m-am ostenit să-i răspund ; cunoșteam prea bine hachițele pe care socru-meu le avea luna.

— Încearcă marea cu degetul, asta-i. Știe al dracului de bine că ne are la mînă. Mototoli în pumn scrisoarea și o azvîrli cît colo. Aha, ticălosul, ce i-aș mai suci gîtul !

Mi-am înăbușit un căscat. În ultima vreme avuseseră loc numeroase scene de felul acesta ; înainte de a lua și cea mai simplă hotărîre, găsea necesar să izbucnească într-un acces de furie oarbă.

M-am ridicat și m-am dus la fereastră. Am privit spre răsărit, spre Warley. În zilele senine, puteam desluși turnul bisericii din parohia Hawcombe. Hawcombe, un sătuleț cenușiu de la marginea Warleyului, nu mă interesa prea mult ; însă preferam să mă uit în partea aceea, decît înspre cutiile de cărămidă, risipite, ale întreprinderii „Brown & Co.” Acum însă, nu mai aveam nici o scăpare ; ploaia ascundea dealurile.

Îl auzeam în spatele meu băînd darabana cu degetele în masă ; ajunsesem să-i cunosc bine ticul acesta. Mă uitam pe fereastră în curtea cu deșeuri, locul de unde — cum îi explicase Brown lui Harry de nenumărate ori — începuse totul. „Și cum mi-am început eu cariera, băiețăș, nu mi-e rușine s-o spun. Da, bunicuțul tău a adunat cu lo-

pata deșeuri într-o curte ca asta. Pe atunci — ia aminte — eram un țînc. Ce-a mai plîns maică-mea în ziua în care am venit acasă de la muncă ! Ești murdar tot de rugină — zicea. E nostim, nu-i așa, băiețăș ? Și zău dacă puteai să te speli de praful ăla roșcat, de rugină ; tot ce mîncai avea gust de rugină. Și ți-era o sete... Deșeurile ? Păi, de la avioane, șpan de la strunguri, de la fel de fel de mașini, uite la asta — o coadă de furculiță, vezi ? nimic nu se pierde.

Și-apoi bunicuțul s-a făcut furnalist. Și a trudit și mergea la cursurile serale, și a ajuns contra-maistru și a învățat așa într-una... Și, orice s-ar zice, băiețăș, oamenii îl ajutau bucuroși. Lumea te respectă cînd te-ai ridicat de jos muncind din greu.”

Acum îi puteam vedea fața lui Harry. Expresia *Carruthers* nu era pe-aproape, deși povestea cu greutățile din tinerețe ale bunicuțului trebuie să-i fi devenit obositor de familiară. Pe obrazul lui se citea respectul. Respect ; acesta este cuvîntul nimerit și de altfel singurul care i se potrivește. Respect ; și dragoste sinceră.

Poate că acum zece ani am făcut greșeala cea mare ; poate că ar fi trebuit să-mi cumpăr și eu o salopetă și să încep să muncesc în curtea cu deșeuri ; dacă aș fi făcut așa, poate că privirea plină de respect și de afecțiune a fiului meu s-ar fi îndreptat spre cine trebuie. Dar acum era prea tîrziu, va trebui să-mi văd înainte de meseria mea de administrator disprețuit, de contabil plicticos și antipatic care supraveghează materialele și metodele de birou și care, din cînd în cînd, controlează

cu strășnicie orice tentativă de parvenire. (Sau măcar încercă să controleze; aveam o bănuială că superiorul meu direct, Donald Middridge, în ciuda celor ce îi spuseseam lui Brown cu privire la această problemă, era pe cale să-și ia un ajutor într-un viitor foarte apropiat.)

Un hîrșit de chibrit și am simțit fumul țigării de foi. Accesul de furie se terminase; urma hotărîrea. M-am întors și l-am privit, așteptînd. Asta era, după cum spun ei, instrucția. Nu e nimic personal în asta, mi-am spus, reprimîndu-mi gîndul că s-ar fi putat cu totul altfel dacă aș fi avut funcția de director.

La începutul activității mele la firmă încercasem să discut problemele înainte ca el să ia o hotărîre, dar acum nu mai eram atît de naiv. Nu-mi făcea plăcere să-l mai aud spunîndu-mi „ageamiule”, „conștopistule”, două dintre cele mai blînde epitete ale lui, pe care le folosea ori de cîte ori aveam și eu o părere a mea. Pe atunci nu-mi păsa de insultele lui; acum știam că n-aș mai fi răbdător. Așa că-l lăsam pe el să vorbească.

— Va trebui să te duci să-l vezi, spuse.

— Ești sigur că eu sînt persoana cea mai potrivită?

Era maximum ce-mi permiteam să-nvădănesc în legătură cu necesitatea de a mă duce sau nu la Tiffield; mie mi se părea că o scrisoare politicoasă, dar fermă, ar fi tranșat ușor problema.

— Nu sînt sigur că ești persoana potrivită. Nu sînt sigur de loc.

Probabil văzuse pe fața mea că mersese puțin prea departe.

— N-am nimic cu tine, Joe, n-am nimic împotriva ta. Vreau să spun doar că asta nu-i treaba ta, tu nu te ocupi propriu zis de vînzări.

— Atunci mai bine trimite pe altcineva.

— O fi avînd el un motiv să te prefere pe tine. Pesemne că i-ai făcut o impresie grozavă... Pe naiba, doar te-a văzut o singură dată. Despre ce dracu ați vorbit?

— Îi plac poveștile mele, i-am răspuns eu.

— Nu, nu ești tu singurul care știe o mulțime de povești deocheate. Rîse. Bătrînul Tiffield nu e numai un client important. E și... cum să zic... un client cam curios. Ai grijă, asigură-ți bine spatele, băiete! Și rîse din nou, de data asta cu o notă de grosolanie care nu-mi plăcu.

— Cînd vrei să mă duc? am întrebat.

— Lucrezi aici de zece ani și mai întrebîi așa ceva? Mă mir de tine. Răspunsul este — pleci urgent. Și asta înseamnă chiar acum.

Suflă în tavan un nor de fum.

— Foarte bine, am spus. Telefonează-i dumneata lui Susan. Să vezi ce-o să zică! M-am îndreptat spre ușă.

— Glumesc, spuse el. Nu pot să fac și eu o glumă? Avea tonul flămîndului căruia i se smulge de la gură bucățica de pîine. Voi, tinerii, sînteți atît de gravi! Ia primul tren mîine dimineață. Spune-i secretarei să-ți rezerve o cameră la Savoy.

Am ridicat din sprîncene. Nu mă privea, dar mormăia ceva despre Tiffield, că el e cel mai greu client al nostru și că de aceea se cade să acționăm astfel...

Cînd am ajuns la ușă, m-a chemat înapoi.

— Joe, te-ai gândit la ce-am discutat ieri ?

M-am așezat iarăși, de astă dată pe canapeaua din dreapta lui și nu pe scaunul din fața biroului. Canapeaua făcea parte din noul mobilier de birou proiectat de soacră-mea pentru el. Eu găseam canapeaua prea joasă, ca să fie confortabilă, dar m-am așezat pe ea dinadins, fiindcă fusese concepută probabil pentru musafiri, persoane particulare și nu pentru funcționari.

— M-am gândit, am răspuns, și am observat spre încântarea mea că nu se simțea în largul lui.

Poate din pricina noii garnituri de cabinet, a biroului aceluia frumos de nuc ce ar fi fost potrivit și într-un salon, a barului pentru cocteiluri, cu măsuța de servit cafeaua, cu scaunele și canapeaua liliachii, capitonate, cu covorul crem și draperiile la culoare. Îndărățul acelui birou cochecet s-ar fi cuvenit să stea un director tânăr de tip american, îmbrăcat într-un costum italianesc de mătase, cu o croială ușoară, sportivă... Brown părea rătăcit în acest decor.

Se ridică brusc și începu să măsoare camera în lung și în lat.

— Ți-ai format o idee greșită, Joe. Nu ești obligat s-o faci. E o chestiune personală între noi doi.

— Știu, am spus. Dar eu și așa nu stau prea mult pe acasă.

— Nici eu, nici eu. Nu-ți cer nimic care nu mi-ar plăcea nici mie, băiete.

— Cred, am spus automat. Dar nu era valabil pentru el ; el nu avea nevastă tânără, doi copii și o sută de alte motive care te îndemneau să între-

prinzi ceva activ înainte de a nu fi prea târziu ; și în plus, lui îi plăcea să fie consilier.

— Ei, ce zici ?

Îmi împinse cutia cu țigări. Am ezitat, apoi am luat una.

— Am fost pe la club aseară, spuse. Sînt foarte interesați. Avem nevoie de sînge tînăr — asta-i adevărul. Anul trecut a fost un an trist pentru noi toți. Oamenii ca Harry Runcett nu se găsesc pe toate drumurile.

L-am privit cu răceală. Voia să spună că nu le venea ușor să înlocuiască un individ atît de folositor ca Harry Runcett, a cărui atribuție era să dea mereu din cap și să aprobe.

— Toți au căzut de acord că tu ai fi candidatul ideal. Am rămas puțin surprins. A ridicat mîna, să mă facă să tac. Acum, ascultă-mă pînă la capăt și nu te agita ca și cînd ai avea pile electrice. Am rămas puțin surprins, îți zic, pentru că foarte rar se întîmplă să fie toți de acord. George Aisgill...

M-am înțepenit tot.

— Ce-i cu George Aisgill ?

— El s-a arătat cel mai entuziasmat. Asta e tot ce-am vrut să spun. Doar n-ai să iei de la capăt o chestiune de mult moartă și îngropată, nu-i așa ?

— Moartă și îngropată, am spus. Ai dreptate. Moartă și îngropată.

Socru-meu nu avea nevoie numai de un om care să dea din cap, aprobînd totul ; el mai voia și să împace trecutul cu prezentul. Și asta ar fi fost calea cea mai bună : în locul triumfului alcătuit

din amant, soțul înșelat și amanta moartă, vor exista doar acești doi cetățeni respectabili, consilierul Lampton și consilierul Aisgill. Membri ai aceleiași mare partid, marele partid din care aveam onoarea să facem parte. Consilierul Lampton și consilierul Aisgill sînt buni prieteni. Consilierul Aisgill e văduv... Toate se potrivesc de minune.

— Ar trebui să te duci ceva mai des pe la club, spuse Brown.

— Da, am spus. Trebuie s-o fac și p-asta.

Nu avea nici un rost să lupt împotriva lui, după cum nu avea nici un rost să-l ocolesc pe George Aisgill. Era, cum spusese Brown, o chestiune moartă și îngropată; totul se schimbase, ceea ce se întîmplase cu zece ani în urmă era tot atît de caraghios ca un film vechi. Consilierul Lampton o să bea împreună cu consilierul Aisgill la Clubul Conservatorilor. Consilierul Lampton și consilierul Aisgill vor face parte din același consiliu; și fiind văzuți împreună, cine va mai da crezare vechii povești?

— Ei, atunci cum rămîne, îți pui candidatura? întrebă Brown.

Am dat din cap în semn de încuviințare.

— Să vezi, o să fie interesant.

Și mă bātu pe umăr.

— Știam că ai să te învoiești, Joe. Crede-mă, n-o să-ți pară rău. Multă lume își bate joc de asta, dar consilierii sînt coloana vertebrală a Angliei. Doamne, ce s-ar face Anglia fără noi? Rînji. Și unde mai pui că ești tocmai omul în stare să pună lucrurile pe roate. Dintre noi, prea mulți n-au

lucrat la primărie. Asta o să-i facă pe amărății ăia de conșopîști să gîndească de două ori!

Am rînjit și eu.

— Braconierii pocăiți sînt cei mai buni paznici de vînătoare.

Deschise barul.

— N-o să fie o treabă prea curată, știi. Dar să bem un pahar în cinstea candidaturii. Turnă două pahare mari de whisky *Black and White*.

— Și dacă nu sînt primit, am spus.

— Nu-i nimic, lasă. Să bem pentru asta! Mă privi cu un fel de duioșie. E prima dată cînd faci și tu ce vreau eu — să bem, deci, să sărbătorim evenimentul.

Am ridicat paharul și, dintr-o dată, fără nici un motiv, mi-a părut rău de omul acela din fața mea. De mult nu-l mai văzusem atît de încîntat de ceva care să nu fie în legătură cu nepotu-său; am început să mă gîndesc la dedesubturile acestei chestiuni. Nu putea să-l intereseze cu adevărat dacă eram sau nu primit pe lista candidaților pentru consiliul primăriei, nu se putea să ia în serios acest lucru. Apoi, după zîmbetul care-i stăruia pe față, mi-am dat seama că îl lua în serios. De două ori numai îl văzusem zîmbind astfel: o dată cînd se născuse Harry și o dată cînd, după nașterea Barbarei, i-am spus că Susan e în afară de orice pericol.

Era un zîmbet care îi întinerea surprinzător fața roșcovană cu fălci puternice; liniile aspre ale puterii nu pieriseră de pe chipul lui, dar se făcuseră parcă mai blînde, își pierduseră aroganța. O clipă m-am pomenit că ideea de a fi candidat aproape

că-mi plăcea și aș fi fost gata să mă conving, eu însumi, că bufoneria înfumurată a administrației locale era într-adevăr fascinantă, cum o socotea el.

Seara, în mașină, în drum spre casă, cu cele două whisky-uri băute la ora patru și care îmi dădeau o ușoară dar persistentă durere de cap, începusem să și regret că cedasem. Apoi mai era călătoria aceea la Londra; Susan cu siguranță că avea să se supere. În general, drumul spre casă îmi plăcea; cartierul Leddersford, unde se afla situată uzina, era atât de negru și de hidos, atât de deosebit de atmosfera orașului, încât în fiecare zi, când mă întorceam în Warley, mă cuprindea o adevărată bucurie. Senzația unei certitudini pe care mă puteam bizui; reacțiile mele erau întotdeauna aceleași. Ieșind din uzină și luînd-o pe Rawdon Road spre Birmingham Road, simțeam în mine o ușurare plăcută, dar sentimentul acesta îl avea și toată gloata de oameni printre care îmi croiam drum. Faptul că și ei îl împărtășeau, îi scădea valoarea. Adevărata plăcere începea abia când treceam din Birmingham Road spre Leddersford Ring Road, o bucată de șosea dublă ce străbătea terenurile unor vechi exploatări miniere acum redată agriculturii. În seara aceea, cîmpia biciuită de o ploaie mărunță părea și mai dezolantă și mai pustie, întinderea ei îngrozitor de monotonă îți insulta privirea. Altădată privești această m-ar fi mulțumit, întocmai ca pe un om cu gîtlejul uscat înainte de a bea. Căci în curînd o luam la stînga pe Leeds Road, apoi la dreapta pe Warley Road, de unde nu mai aveam mult și dădeam în Hawcombe. O

dată ajuns aici, mă socoteam ca și ajuns acasă. Nu aveam nevoie să-mi arunc ochii pe tabla indicatoare pe care scria Warley — la Hawcombe pînă și aerul începea să miroasă altfel.

Adevărata exaltare, bucuria cea mare începea de obicei de la Hawcombe, dar în seara aceea Hawcombe părea un sat ca oricare altul. Aerul mirosea ca oriunde și de aici începea șoseaua care urca spre Warley, pînă la altitudinea de o mie de picioare. Mi-am dat seama că de fapt n-aveam chef să mă întorc acasă. Nu numai pentru că Susan s-ar fi supărat că plecam la Londra sau că primisem să intru în consiliul primăriei; mai era ceva, cu mult mai rău. De zece ani încoace, drumul acesta spre casă era o evadare; fiecare centimetru care mă apropia de Warley mărea distanța dintre mine și socru-meu și lumea lui. Sigur, acum îi vedeam des, dar numai ca bunic, ca persoană particulară.

Asta puteam accepta, ba chiar să-l consider, cînd și cînd, aproape uman. Dar acum îmi va fi coleg în consiliul primăriei, sau poate chiar șef. Nu voi mai putea evada nicăieri, nu voi mai avea nici un răgaz, adio libertatea și independența mea. Din moment ce comitetul de selecție luase hotărîrea aceasta, nu mai era nimic de făcut. Harry Runcett spusese o dată la un pahar că Park Ward era pentru conservatori un fotoliu de administrație atât de sigur, încît, dacă partidul ar fi hotărît, ar fi fost aleasă și o mîță jigărită. El zicea că avea acasă un cotoi siamez și că dacă partidul l-ar fi propus candidat, l-ar fi votat pe loc cu toții...

Acum îmi adusesem aminte: povestea o răspîndise Eva Storr, care continua să fie „centrala can-

canurilor" din Warley. Se făcuse oarecare vîlvă în jurul acestei chestiuni, ba, într-o versiune ceva mai îndulcită și fără nume de persoane, ajunsese și în presa locală. Bineînțeles, Brown lămurise treaba numaidecît; presupun că i se amintise frumușel redactorului cu pricina ce apartenență politică anume au principalii acționari ai grupului Clarrion. Pe vremea aceea, mă amuzase ieșirea asta a lui Harry Runcett, dacă se putea numi „o ieșire”. Acum, circulînd pe ploaie de-a lungul străzii principale din Hawcombe, mi-am dat seama cine era pisica aceea. Și nu era nici măcar un cotoi. Era un neutru, un neutru mare și gras, care făcea totdeauna ce-i spunea socru-său să facă.

Am apăsât pe accelerator și Zephyrul țîșni înainte cu viteză, în sus pe pantă. Cu cît mai repede ajungeam acasă, cu atît mai repede se termina totul; acul vitezometrului sălta spre 60. Ajungînd pe muchia dealului, am văzut jos orașul și deodată m-am simțit parcă mai vesel. Ziua rămăsese departe în urma mea și Leddersfordul zăcea pitit după dealul de la Hawcombe; în față se întindeau șoseaua și râul. Am încetinit, am lăsat în jos geamul portierei ca să intre înăuntru ploaia, mireasma pădurii. Și, ca întotdeauna, chiar și acum cînd nici nu mai îndrăzneam să sper, a venit liniștea, o liniște palpabilă, de un verde închis. Nu știu cum a venit; șoseaua scurtă străbătea partea cea mai îngustă a pădurii, iar dincolo de pod, orașul se vedea din plin. Nu știu cum a venit liniștea, nu avea nici un motiv să vină și totuși era prezentă și atît de puternică în seara aceea, încît o clipă am fost ispitit

să opresc mașina și să stau liniștit cu liniștea, nu mai mult timp decît ai fuma o țigară.

O secundă chiar încetinisem, apoi am accelerat din nou; ce voiam eu era inocent, dar absolut imposibil. Traversînd podul și întorcînd spre Strada Pieței, auzeam parcă glasuri care comenteau: „E beat, desigur, spuneau. De ce, dragă? De ce s-o fi oprit, cînd pînă acasă nu mai e decît o palmă de loc? Se vede că încearcă să-și revină din beție, i-e frică să se ducă acasă... Sau poate că are o întîlnire, mai știi?... da, să știi, că mai curînd asta-i...”

Cam așa trăcăneau probabil; am mai auzit glasurile astea și altă dată. Cele trei stopuri din Market Street îmi erau potrivnice; la al treilea, înainte de St. Clair Road, motorul mașinii din fața mea s-a blocat și n-am mai putut trece pe verde. Glasurile au trecut la alte subiecte; așteptînd acolo, m-am întrebat dacă existase vreun timp în care aceste glasuri să nu-mi fi condus viața.

Nu i-am vorbit lui Susan despre călătoria mea la Londra, pînă tîrziu după cină. Nu m-am admirat prea mult că amînasem să-i vorbesc, dar mi se părea că pe ziua aceea îmi consumasem toată mica mea rezervă de curaj. Era aproape ca pe vremuri, la aviație; zi de zi trebuia să faci ceva ce nu doreai, zi de zi erai pus la încercare, bărbății de curaj separîndu-se de băieții cu caș la gură. Îmi era o silă de moarte de toate astea, le dovedisem destul de des curajul, voiam doar să stau în fotoliul meu să-mi beau cafeaua, să-mi fac siesta, voiam doar să trăiesc în prezent.

În salon existam în prezent și asta totdeauna mă făcea fericit. Așa, ca pe ultima fișie de șosea dinaintea barierei orașului, și aici simțeam cum mă învăluie liniștea — era singura odaie din toată casa în care mă simțeam la largul meu. Și asta arăta, concret, cât de departe ajunsese în acești zece ani; numai parchetul și mobilierul de arțar mă ajutaseră să trec peste atâtea clipe grele.

Era odaia la care visasem când locuiam în căsicioara părintească din Dufton; acum o aveam, acum mă instalasem în visul meu, husele de înflorat se potriveau cu perdelele, tapetul crem cu dungii aurii scotea în relief lemnul de nuc al biroului, al măsuței și bufetului, al radioului cu picup, marca Grundig. Singura notă discordantă o făcea uriașul ochi alb al televizorului; dacă gratificația de anul acesta va fi conformă așteptărilor mele, îl voi schimba cu un nou model, prevăzut cu o ușită. Apoi mai era candelabrul pe care-l luasem mai pe nimic de la un magazin de antichități din Birmingham Road, chiar înainte de Crăciun; se potrivea cu parchetul, și asta era ca un ultim finisaj, o culme a rafinamentului.

Iar tablourile, stampe de pe la începutul secolului al XIX-lea, aveau aproape toate, aceeași sursă ca și candelabrul. Alice îmi dăduse acest sfat. Originalele, spunea ea, sînt prea scumpe, și te poți înșela lesne; reproduceri are toată lumea. Dar poți găsi ieftin stampe vechi, și toată lumea îți admiră gustul, mai ales dacă temele sînt de arhitectură sau zoologie. Și hărțile vechi sînt sigure; cel mai important lucru e că mușafirii, — necunosători în ale artei — le vor admira.

M-am dus la bar să-mi iau ceva de băut. În seara aceea nu voiam să mă gîndesc la Alice. Uneori simțeam că asta era odaia ei, că ea o aranjase și nu eu. Ea nu se potrivise niciodată la gust cu bărbatu-său. El prefera lemnăria de culoare deschisă, decolorată chiar, și nichelul și materialele plastice, și nu numai că știa ce-i place, dar insistă să-și impună gustul. Casa lui, în afara cărților de pe rafturi, era în întregime expresia gustului său și nu al lui Alice; odaia aceasta, în care îmi impusesem eu părerea în ciuda unor împotriviri, era singura despre care se putea spune cu siguranță că îi aparținea. Și ea nu avea să știe niciodată. Și nici nimeni altul. Nu era nimeni căruia să-i pot mărturisi, nimeni care să fi înțeles. Doar whiskyul pe care mi-l turnam în pahar ar fi putut să mă ajute nișel; dar dacă încercam să-l fac să mă ajute ceva mai mult, a doua zi dimineața constataam că am și eu ficat, organ care acum protesta din ce în ce mai des contra alcoolului în general și a băuturilor tari în special.

— Nu-mi dai și mie ceva să beau? zise Susan.

I-am turnat în pahar puțin whisky; uitasem că se afla acolo, lângă mine.

— Puțin coniac, dragă.

Privi spre paharul pe care-l țineam în mînă.

— N-aș vrea să fiu în pielea ta mîine, spuse.

Nu i-am răspuns, dar i-am turnat doza ei medicinală obișnuită de coniac.

— Exact atît cît să uzi fundul paharului, i-am spus, ca de obicei.

Uneori glumeam spunându-i că data următoare voi folosi o pipetă; dar acum nu-mi ardea de glume.

— Și cu mine nu vrei să stai de vorbă?... nu?... întreabă ea.

Am pus paharele pe măsută.

— Mă gîndeam ce bine arăți tu în rochia asta nouă...

Nu era departe de adevăr; purta o rochie de un roșu aprins, cu nasturi în față, în genul pe care doar o femeie tînă și drăguță, cu părul negru și cu o mină bună, putea să-l poarte. Se așeză picior peste picior; avea genunchi frumoși, nici osoși, nici durdulii. Femei tinere și drăguțe, ai căror genunchi să se potrivească cu restul trupului nu găsești multe; fără să mă gîndesc, m-am aplecat și i-am sărutat unul după altul.

— Vai, ce desfrînat ești! exclamă ea.

I-am ridicat puțin fusta; mă împinse ușor.

— Acum trebuie să pice Mark! mă preveni.

Mîna reveni asupra fustei.

— Să ne vadă, să se zgîiască la noi! I-ar face foarte bine.

— Nu fi obraznic, spuse.

Am rîs.

— Și lui Sybil i-ar face foarte bine, zău că da. Mark nu prea vorbește despre asta, dar din cîte a lăsat să-i scape, draga ta verișoară nu prea face multe parale la așternut.

— Au trei copii mici.

— Mă mir! O fi violat-o, ori i-o fi pus ceva în ceai.

— Ești revoltător, spuse ea. Obrajii însă i se înroșiseră puțin și nu se mai apăra trăgîndu-și în jos fusta; privind-o părea clar că ea nu era ca Sybil și, o dată cu dorința am simțit un val de tandrețe. Nu era fiica lui Brown; era soția mea. Și spre deosebire de alte soții, mă dorea fizicește. M-am uitat înspre canapea. Era una dintre marile plăceri ale căsniciei: să faci dragoste la alte ore decît noaptea, în alte locuri decît în pat. În baie, în mașină, pe cîmp cînd ieșeam la plimbare, ori unde eram singuri timp de un sfert de oră; ne închipuiam că nu eram căsătoriți, că eram niște îndrăgostiți nefericiți. Iar eu, deși nu-i spusese niciodată, îmi închipuiam uneori că ea era căsătorită cu altul, cu unul dintre bărbații cu care s-ar fi putut mărita, și care ar fi avut un Jaguar sau un Porsche, ca Jack Wales. Sau ca Ralph Lumley. Gîndindu-mă la ei, îmi veni în minte Brown; am dat whiskyul pe gît și m-am îndreptat din nou spre bar.

— Nu sînt revoltător, am spus. Sybil vede în sexualitate ceva revoltător, asta-i tot. Nu-i de mirare că Mark calcă pe de lături...

— Se pare că înainte nu vedea nimic revoltător în sexualitate, spuse Susan. Cîndva era chiar veselă. Chicoti. Teribil de veselă cu toți, fără excepție. Ți-ai fi închipuit una ca asta?

— Oamenii se mai schimbă, am spus.

— A fost scandal mare, adăugă Susan. Părinții ei erau plecați de acasă și ea a dat un ceai și la ceaiul ăsta... Mama mi-a povestit cîte ceva despre asta...

Maică-sa, doamna Brown — reieși — îi spusese ceva mai mult *despre asta*; m-am pomenit închipindu-mi-o pe grasa Sybil, pe hărțuita, înăcrita Sybil, cu ochelarii veșnic aburiți, în cu totul altă lumină.

Cînd Susan termină fraza, am fluierat a mirare. — Veselă e bine spus. E cuvîntul potrivit.

Apoi am văzut-o pe Sybil cum arăta în urmă cu douăzeci de ani și mutrele bețivanilor aplecate peste ea, și poziția ei inevitabilă și acțiunile ei la fel de inevitabile; veselă — mă gîndeam acum, nu era cuvîntul cel mai nimerit.

— Într-adevăr e rușinos, spuse Susan. Vreau să spun că n-ar trebui să mai dezgropăm lucrurile astea. Oricum, ce-a fost s-a dus...

— S-a dus, și totu-i mort și îngropat, am spus. Mort și îngropat. Am aprins o țigară. Apropo... m-am oprit.

— Spune, mă îndemnă ea. Știu că urmează ceva neplăcut.

— Mîine plec la Londra.

— Ai fi putut să-mi spui mai înainte, replică îmbufnată. Doar știi foarte bine că joi i-am invitat la masă pe Bob și pe Eva.

— Pînă atunci probabil c-am să mă-ntorc.

— Probabil! Ești sigur că n-o să fie așa. Ai să te simți bine la Londra. Vai ce egoist ești, Joe.

— La dracu, nu sînt eu de vină. Plînge-i-te lui taică-tău, nu mie.

— Am și motive, ripostă ea. El nu te silește niciodată să faci ce nu vrei... Și iar rămîn singură și săptămîna asta n-o am nici pe Gerda. Vai ce egoist și ce rău ești — te urăsc!

Începu să plîngă. Am îngenuncheat alături de ea și am îmbrățișat-o pe după umeri.

— Nu fi supărată, dragostea mea, Joe nu vrea să plece, dar Joe trebuie să cîștige bani, nu? Joe o să-ți aducă ceva frumos, ai să vezi. Nu plînge, odorul meu, nu plînge, hai, fii fetiță cuminte...

I-am pus mîna pe genunchi; brusc se opri din plîns.

— Încuie ușa, spuse pe neașteptate.

— Mark...

— Vin abia peste o jumătate de oră. Încuie ușa, hai, încuie repede ușa!

Mîinile ei îmi atinseseră febril trupul, apoi pe al ei. Încuind ușa și stingînd lumina mare, am auzit ceva căzînd cu un foșnet pe podea; m-am îndreptat încet spre canapea.

— Hai, repede, șopti. Repede! Știi și tu... știi și tu... știi că-ți place...

Veselă — mă gîndeam — veselă nu e cuvîntul cel mai potrivit și am strigat de durere cînd m-a mușcat de mînă.

— Cei mari se prefac, a spus ea, cînd am scuturat-o de umeri. Cei mari se prefac, cei care te lovesc se prefac — nu pot să te opresc, trebuie, trebuie...

...Și m-am trezit la realitate după un timp ce mi s-a părut lung cînd am auzit soneria de la intrare.

— Naiba să-i ia, spuse ea. Ajută-mă să mă ridic, iubitule.

Am ridicat-o trăgînd-o de mîini, observînd că nu mai era atît de ușoară ca altădată. Soneria țîrîi iar.

— Nu, nu le deschide — spuse ea, stai întâi să mă aranjez. Zîmbetul i se lăți pe față. Ești descheiat. Și părul...

În grabă, îndreptîndu-mă către ușă, am căutat să-mi aranjez ținuta, să fiu cît mai decent; dar sub privirile lui Mark și Sybil, m-am simțit curios de jenat. Era o seară în care aș fi putut să mă lipsesc de oaspeți, mai ales de Sybil, al cărei glas mi se păru strident la culme. Îmi explica, pierzîndu-și suflul, că tocmai fuseseră la o întîlnire dezastruoasă a administrației, că avusese o zi „infernă” — copiii în ziua aceea fuseseră niște diavoli...

Am luat-o pe după umeri și am sărutat-o pe obraz. Pielea ei mirosea a pudră și a oboseală și părul ei ridicat lăsa să-i cadă pe ceafă şuvițe răsfirate; avea doar cu trei ani mai mult decît Mark, dar în momentul acela arăta mult mai bătrînă; era una din femeile acelea blonde, cu trăsături delicate, care se ofilesc aproape peste noapte, se culcă seara tinere și a doua zi dimineța se trezesc babe.

— Am eu un leac pentru tine, dragă, am spus. Nu-ți bate tu căpșorul tău frumos, am eu un leac miraculos...

— Sper că și pentru mine, zise Mark, urmîndu-mă în salon. Și eu m-am luptat cu dracii ăia mici.

— Am... am pentru amîndoi, l-am liniștit.

— Închipuie-ți că s-au jucat „de-a localurile de noapte”, spuse Sybil. Lisa e de-a dreptul frenetică. Mi-e teamă că n-o s-o mai putem ține mult timp în frîu. Suspînă. Ah, Doamne, bonele astea

străine! Unde-or fi dispărut oare servitoarele cumsecade de odinioară?

— N-au existat niciodată, spuse Mark. E o legendă, o prea frumoasă legendă burgheză.

Privi spre bufet.

— O, dar leacul acela miraculos nu mai sosește o dată? Fără nimic, mersi, Joe.

În seara aceea arăta mai dichisit ca oricînd; deși ploua nu avea nici o picătură pe el. În schimb pantofii lui Sybil erau plini de noroi, iar tivul rochiei ei purpurii era negru de umezeală. În acest sens era o ființă nefericită, nefericită în lucrurile mici, un magnet al micilor neajunsuri. Mark era unul dintre oamenii aceia fericiți, care merg prin ploaie fără să se ude, care mănîncă și beau zdravăn tot ce le place fără să se îngrase. Fața lui oacheșă și blajină nu se va schimba nici peste douăzeci de ani. Toată viața lui va avea succes la femei, sau mai curînd la fetișcanele prostuțe, mi-am amintit eu, nu fără o anumită acreală. Apoi m-am privit pe mine însumi în oglinda din cameră și am simțit cum mă împunge ghimpele invidiei; surplusul de oboseală începea să fie prea accentuat ca să mai fie nostim, iar obrazul meu începea să se buhăiască de grăsime.

Susan apăru pieptănată, cu rochia încheiată, cu dungile ciorapilor perfect drepte, o amfitrioană respectabilă și pusă la punct, mai purtînd însă pe chip mulțumirea de neconfundat a femeii care a făcut de curînd dragoste. Era atît de limpede, încît ar fi putut, foarte natural, să și mărturisească; am văzut-o pe Sybil, după ce-i aruncă o privire, întorcîndu-și repede ochii. Dar pe Mark, se vedea

după mutră, îl rodea invidia ; o clipă își trădă cei patruzeci de ani împliniți. M-am așezat pe scaun, surîzînd, și mi-am turnat încă un whisky:

CAPITOLUL III

TIFFIELD era bine dispus. Nici nu putea fi altfel ; îi oferisem o masă cu care ai fi putut hrăni o familie de zece persoane, după aceea l-am dus la un local de *strip-tease*, iar acum ne aflăm la Barul American al hotelului Savoy, dînd pe gît pahare duble de Martini și devorînd măsline și cartofi pai, cum de altminteri ar fi devorat orice i-ar fi picat sub nas ; eu mă mulțumeam să-l urmăresc, deși cu oarecare greață...

— Astea negre sînt mai bune, spuse aruncînd în gură ultima măslină de pe o farfurie care fusese plină-ochi. Uleiul cică reface țesuturile gastrice.

Mă privi plin de amărăciune ca și cînd ar fi făcut o declarație solemnă despre păcat sau despre războiul nuclear.

— Poate că mai vrei să luați ceva, am spus, chemînd un picolo.

Ridurile de pe fața lui Tiffield s-au strîns, dîndu-i o expresie de regret.

— Nu, mersi din inimă, dragă băiete, nu vreau să-mi stric pofta de mîncare pentru cină. Dar încă un... și făcu un semn spre paharul gol.

Am comandat încă un Martini, al treilea în douăzeci de minute, și așa cum recomandase personal, fiecare fusese sec, „cît mai sec“. La asta se adăugau peste patru pahare duble de scotch, jumătate de vin de Burgundia și trei coniacuri. L-am privit cu oarecare pizmă. Eu mă ametișeam, ficatul îmi dădea de veste că întrecusem măsura și începusem să vorbesc cu multă prudență. Tiffield, care era cu 30 de ani mai bătrîn decît mine arăta la fel de sigur pe el, de grav, de precis și de treaz, ca și în dimineața aceea, cînd îl luasem de la birou.

Începu să se caute încet prin buzunare, apoi mă privi așteptînd ceva. I-am întins țigările mele ; apucă una cu lăcomie, temîndu-se parcă să nu mă răzgîndesc.

— Vai dragă, să nu uit să-mi iau și eu, spuse.

— Lăsați că știu ce fumați, am replicat — *Benson și Hedges* ?

Zîmbi, arătîndu-și dinții falși, gălbui ca și plas-tronul cămășii, o dantură care nu mergea de loc cu mutra lui.

— Foarte draguț din partea ta, tinere. Dar de unde știi ?

— Am ținut minte de rîndul trecut cînd am luat masa împreună.

Mînișeam ; îmi adusesem aminte că fuma *Benson și Hedges* fiindcă la prînz îi cumpărasem o cutie care mai zăcea și acum nedeschisă în buzunarul lui. Probabil o păstra s-o dea cadou de crăciun, dacă oferise vreodată cuiva vreun dar.

Apăru o fată înaltă, blondă ; imediat în spațele ei, ca și cînd i-ar fi mirosit urmele, răsărîră doi bărbați bondoci, rotofei. Bărbații erau cara-

ghios de asemănători, amîndoi purtau costume ușoare, albastre, americane după croială, cămăși albe și cravate înguste, un fel de salopetă a capitaliștilor. După ce s-au așezat, cei doi domni au început să vorbească mai mult între ei decît cu fata. Ei nu-i păsa de loc, n-avea aerul că dorea să fie luată în seamă ; privea drept înainte, fără nici o expresie. obrazul acela parcă-l mai văzusem undeva, dar în două dimensiuni ; în două dimensiuni și în două culori cred că arătase mai real. Ochii i se opriră asupra mea o clipă ; mi s-a părut că văd pe buzele ei un zîmbet ușor. Unul dintre cei doi domni se întoarse spre ea și-i spuse ceva pe un ton răstit ; privirea fetei se desprinsese de a mea.

Dintr-o dată mi se păru că toată lumea vorbește foarte tare ; sunetele treceau peste mine valuri-valuri. Acum, acasă, Barbara făcea baie, la o depărtare de două sute de mile, se bălăcea și cînta, în gîna un cîntec al ei care pentru mine avea adeseori tot atîta înțeles ca orice lucru auzit în cursul zilei. Uneori după ce o culcam în pat, o auzeam cîntîndu-și cîteva minute, încetișor, bucuroasă, ca și cînd și-ar fi recapitulat toate întîmplările plăcute de peste zi. Dar eu mă aflam în Barul American, și dacă aveam ghinion însemna că trebuie să mă mai duc acolo sau într-alt loc asemănător, și mîine seară și poimîine... Tiffield dăduse pe gît cel de-al treilea Martini și curînd avea să înceapă să-mi toarne anecdote scabroase.

Iar eu, desigur, va trebui să rîd. Cînd începuse clasică poveste lugubră cu vicarul și cu tîrfa, mă gîndeam că va trebui să rîd în hohote. Un zîmbet

n-ar fi fost destul. Înveseleşte-l — îmi recomandase socru-meu — ține-l așa, fă-i babalicului toate hătîrurile. Dacă i te împotrivești lui, mi te împotrivești mie... Nu, asta nu spusese, dar cam așa venea. Tiffield era Brown și Brown era Tiffield. Tiffield cîntărea aproximativ 70 de kg și nu-și mai cumpărase un costum nou de prin 1930 ; Brown cîntărea aproximativ 95 de kg și era un client asiduă al caselor de croitorie de pe Bond Street ; dar astea erau deosebiri superficiale. Amîndoi erau de aceeași teapă : unul mă stăpînea, ținîndu-mă ca-ntr-un clește, pe celălalt trebuia cu orice preț să-l amuz.

Hărmălaia creștea, chibriturile hîrșiau pe scăpărători, brichetele țacăneau, gheața făcea cling-cling în boluri ca un clopoțel, banii se topeau ; mă aflam la două sute de mile de casă, ascultînd palavrele unui moșneag bogat îmbrăcat într-un costum de 50 șilingi, care data dinaintea celui de-al doilea război mondial, povestind o anecdotă pe care o auzisem întîia oară la școala primară din Dufton. Aproape cuvînt cu cuvînt ; numai că el nu avea hazul lui Charles.

... — Am încercat și-asa, a zis atunci tipa, dar m-apucă niște sughițuri...

Tiffield izbucni în rîs, un rîs uscat, care-i scutura pieile veștejite, într-un soi de dans. I-am susținut rîsul cît am putut mai tare și ca să-mi ascund mai bine fățarnicia, i-am spus-o și pe aia cu elefantul și călugărița. Rîdea atît de tare că începuse să tușească. Tusea nu se mai oprea — parcă l-ar fi înhățat de pielea cefei, gata să-l scuture, să-i scoată sufletul din trupul lui slăbănog. Fața i

se congestionase, se făcuse roșie vînătă și eu o cam sfeclisem. Nu-mi semnase contractul încă și semnătura lui era singura care conta. Dacă porcul ăsta bătrîn crapă acum, s-a dus naibii totul. Tocmai mă gîndeam să-i deschii gulerul, cînd dintr-o dată tusea îl lăasă. Scoase o batistă mare cu buline roșii, de felul aceloră în care muncitorii își învelesc merindele.

— Băiete, tu ai să mă omori, spuse el. Unde-ai mai auzit-o și p-asta ?

— De la o prietenă actriță, i-am spus.

Jean mi-o spusese, cînd mă dusesem sîmbătă seara în vizită la familia Rinkmann ; îmi dăduse și numărul ei de telefon din Londra. Ea era la Londra acum. Și eu eram la Londra. Știam sigur că Tiffield o să vrea să meargă de-a dreptul acasă după-masă. Gălăgia era tot atît de mare și eu mă aflam încă în Barul American, la două sute de mile depărtare de casă, însă vocile care țipau nu mai aveau nici o importanță, iar Barbara, în pătucul ei, încetase să cînte.

— De la o prietenă actriță, repetă Tiffield. Dacă aș mai fi tînăr... Și avu un rîs scîrțîit. Cred că am să mă mulțumesc cu încă un Martini. De fapt, îl merit. Voi tinerii aveți prietene actrițe... noi cîte un păhărel de gin, ce să-i faci, asta e...

— Sînteți sigur că...

— Da. După asta ne vom gîndi la cină. Prietena dumitale actrița locuiește la Londra ?

— Kensington, i-am spus.

O privi pe blondă.

— Am văzut-o la televiziune, adăugă.

Îi spuse numele. Nu eram în stare să-i identific mutrișoara de pisică — foarte la modă — dar îi reținusem numele. Apăruse în toate ziarele cu vreo șase luni în urmă : prea multă băutură, o soție în ascensiune și un bărbat în declin.

Lui Tiffield îi luceau ochii.

— Oamenii ăștia duc o viață ciudată, spuse el fericit.

— Unii, am spus.

Jean nu fusese citată de două ori pentru adulter și nici nu împinsese practic un soț la moarte, dar Jean nu urcase încă prea sus. Iar dacă se va întîmpla să rămînă fără angajament, va putea ori cînd să se reîntoarcă acasă la Warley, la bucătărie. Locul ei era asigurat, n-avea de ce să se teamă.

M-am uitat din nou la blondă ; se aplecase înainte ca să-l audă mai bine pe unul dintre cei doi însoțitori care-i vorbea. Rochia ei neagră era atît de decoltată, încît părea cu neputință să nu i se vadă sfîrcurile, dar mi-am întors numaidecît privirile. Mi-era rușine s-o doresc : știam de ce fața ei devenise atît de inexpressivă ; știam ce înseamnă aici să umbli pe sîrmă, veșnic preocupat să-ți menții echilibrul.

— Grozav, spuse Tiffield. Dacă aș fi fost mai tînăr, te-aș fi întrebat dacă prietena dumitale n-are o prietenă. Scoase un ceas din buzunar. Cinci și-lingi am dat pe el, spuse. Cinci și-lingi numai și-l am din 1930. Nu l-am reparat niciodată, n-am dat nici un ban la ceasornicar. Și o să mai meargă mult timp după ce jucăria aia drăguță pe care o porți dumneata va înceta să mai funcționeze... Se uită

la ceas. Fetele astea te bagă în draci, ce-i drept. Eh, dar timpul trece. Da, timpul trece. Trebuie să ne gândim la cină.

Se gîndea de pe acum la cină, tacticos, și ar fi vrut să înceapă cu *foie gras*. Pe urmă s-a arătat nehotărît — singurul lui moment de nehotărîre — nu știa dacă n-ar fi fost preferabil să ia caviar. Continuă cu păstrăvi, cu pui *en cocotte* și *crêpes suzette*; nu vorbea mult, dar mînca zdravăn, teribil de concentrat, cu șervetul legat de gît. Între feluri îmi fuma țigările și consuma partea leului din vinuri — vin alb de Rhin, vin rosé și Madeira. Vinurile, el le alesese, iar cînd se aducea fiecare sticlă, îmi ținea o scurtă predică despre motivele alegerii.

De unde ședeam, vedeam întreg platoul de dans; în seara aceea la Savoy se adunase o mulțime de tineri. Se amestecau unii cu alții, toți păreau că se cunosc între ei, domnea o atmosferă sărbătorească. Oameni liberi, care își cheltuiau banii lor, și era o seară splendidă și se bucurau — o seară petrecută la Savoy e ceva de neuitat. Cu unsprezece ani în urmă, cînd eram la Dufton, mă duceam regulat la Locarno; stăteam sus, mîncam, beam și priveam dansatorii. Mîncam salam și beam ceai sau cafea, costumul meu costa 10 guinee în loc de 35, dar eram un om liber care își cheltuia banii lui. Puteam să ies oricînd pe platoul de dans și să dansiez, dacă aveam chef.

Am dat la o parte desertul. Tiffield își ridică privirile de pe farfuria lui goală.

— Nici nu te-ai atins de ele, spuse oarecum cu reproș. Ce, n-ai poftă de mîncare, băiete?

— Nu prea mi-e foame, am mărturisit.

Priveam dansatorii; o rumbă frenetică umfla fustele fetelor. „N-ai poftă de mîncare”; un cal de povară n-are poftă de mîncare, un amărît de slujbaş n-are poftă de mîncare, un ginere n-are poftă de mîncare.

— Ar trebui să mănînci, mă îmbie Tiffield. Clătitelile astea sînt delicioase. Se uită la mine cu furculița în mînă.

— Cred că sînt delicioase, am spus. Dar nu mai pot mîncă.

— N-ai mîncat nimic, observă el. Suc de portocal și omletă — ce, asta-i masă? Se uită cu jînd la farfuria mea. Păcat de ele, oftă.

— O să le mănînce chelnerul.

— Te deranjează dacă le iau eu?

I-am împins farfuria; pentru prima dată mi-a fost simpatic. Lăcomia lui avea ceva copilăresc și înduioșător; în fond — îmi ziceam — ce bucurie avea el? Nu se însurase niciodată, nu-l interesase nimic altceva decît afacerile lui, iar acum acestea mergeau de la sine. A început în 1919, cu o afacere în industria ușoară, de la zero, iar acum, unde te duci și te învîrți în partea de răsărit a Londrei, dai numai de fabrici „Tiffield”.

Oțelul special de care avea nevoie să i-l furnizăm, era necesar pentru un proces cu totul nou; era, de altfel și un oțel cu totul special. Am pierdut mult timp și energie ca să-i dăm exact ceea ce voia, dar el nu era dispus să comande o cantitate suficient de mare. Lui i-ar fi

ajuns jumătate din cantitatea necesară ca afacerea să fi fost rentabilă pentru noi. Și alt cumpărător nu se găsea, nimănui nu-i trebuia produsul nostru. Noi știam asta când începusem cercetările, și puseseam o scrumbie drept momeală ca să prindem o sardea. Socru-meu greșise socotindu-l pe Tiffield un client greu; crezuse că Tiffield o să facă o comandă grasă. Iar eu îl vedeam înotînd triumfător, cu scrumbia aceea grasă și gustoasă X A 81 în dinții lui galbeni. Și dacă se întîmpla așa, știam pe cine are să cadă vina.

A doua zi trebuia să mă întîlnesc cu directorul producției care avea să-mi pună întrebări despre produsul X A 81, ca și cînd n-ar ști să citească, sau n-ar crede ce scrisesem noi în prospect; da, îi voi spune, rezistă într-adevăr la temperatura asta; da, într-adevăr rezistă la coroziune față de produsul chimic cutare, cutare; și sînge și benzină și ananas și condimente, și ce naiba mă faceți să-mi pierd timpul? Nu, asta n-am să spun; dar aș vrea s-o spun.

Tiffield terminase a doua porție; i-am întins pachetul meu de țigări. Dacă acum nu-l atacam, n-aveam să mai pot discuta cu el niciodată; n-am să-l las să ocolească iar subiectul.

— Sîntem oarecum îngrijorați de comanda dumneavoastră, domnule Tiffield.

Își termină paharul de Madeira.

— De ce, băiete? Sigur, eu nu sînt expert, dar știu că ați făcut o treabă bună. Dacă există un om care se pricepe la oțel află că omul acela se numește Mottram — mi-a vorbit despre asta chiar ieri. E încîntat, băiete. Sincer vorbind,

Mottram a crezut că nu veți putea îndeplini toate cerințele noastre. Ați dat lovitura cu Z — nu — pocni din degete — cu X A 81 — ați rezolvat o serie de dificultăți tehnice. Și n-ați avut nici măcar o experiență anterioară după care să vă conduceți...

L-am întrerupt brusc.

— Pe noi nu ne îngrijorează produsul X A 81...

— Știu, și-mi pare bine, foarte bine, spuse el.

Chelnerul apărui cu tava cu brînzeturi. Tiffield o privi cu atîta lăcomie, de parcă ar fi fost prima mîncare pe care o vedea în ziua aceea.

Alese o bucată de Gorgonzola, apoi, cînd chelnerul luă tava, arătă spre un *petit Suisse*.

— Da, spuse absent, îmi pare bine că sînteți siguri de produsul ăsta al vostru.

— Am avut o înțelegere cu privire la KY...

— KL — rosti, cu gura plină — KL 51.

— Ne-ați scris luna trecută. Și-apoi chiar domnul Mottram s-a arătat, nu de mult, interesat, foarte interesat.

— Sigur. Foarte bine. Asta e treaba domnului Mottram. Presără zahăr peste bucata de *petit Suisse*. Pe domnul Mottram îl interesează foarte mult comanda. Domnul Mottram este specialistul numărul unu, nu-i așa? Și e primul fiindcă îmi cunoaște principiul după care mă conduc eu: cînd pun un om într-un post, îi las toată libertatea. Da, aș putea spune că la mine cîinii latră din propria lor inițiativă. Dacă e chiar atît de interesat pe cît crezi că este, el o să-ți spună...

Acum băieții își invitau partenererele la dans. Era un vals lent, un vals vechi de pe vremea lui Carroll

Gibbons și a orchestrei orfeenilor. Gibbons figura pe o serie de cutii de țigări, împreună cu Henry Hall și Ambrose și Billy Cotton și Harry Roy care se căsătorise cu o prințesă. Pe vremea aceea cunoșteam pe toți șefii de orchestră de muzică ușoară. Muzica lor venea din niște locuri fascinante, iar ei trimiteau mesaje dintr-o lume în care nici nu puteai spera să trăiești.

Aș dori să fii aici, spunea muzica, încredințându-te de existența reală a acelei lumi, o lume bogată, veselă — Café Royal, Café de Paris, Savoy — iar eu luam masa acum la Savoy. Carroll Gibbons nu era de față, dar chiar să fi fost, nu puteam să mă alătur dansatorilor. Continuum să discut cu Tiffield; se părea că sosise momentul să acționez direct. Începuse să mă doară capul și mă sîcîia un junghi ascuțit exact sub stern; în clipa aceea, mi-era tot una dacă făcea sau nu comanda pentru KL 51 și aveam impresia că și el știa asta. Mă doborîse; nu mai puteam găsi nici un mijloc de înțelegere. Nu-l uram; era prea bătrîn și atîta se bucura că se îndopa pe gratis!

Sorbindu-și coniacul, spuse cu o voce surprinzător de tristă:

— Presupun că acum vrei să pleci.

— Nu mă grăbesc, am răspuns.

— Am să-ți trimit mîine o mașină aici, să te ia.

— Nu-i nevoie, sir.

Am apăsător pe cuvîntul *sir*; prefăcătoria asta care îmi dăduse iluzia unei prietenii cu omul din fața mea începuse să mă obosească.

— Cum nu-i nevoie? Ai uitat de întîlnire?

— Transmite-ți-i domnului Mottram scuzele mele.

Clătină încet din cap.

— Eu nu înțeleg, e un mister aici. Socrul dumitale te-a pus să bați atîta drum, tocmai din Yorkshire, ca să faci o treabă. Pe jumătate ai rezolvat-o și asta spre satisfacția ambelor părți, și deodată lași totul baltă și pleci. De ce?

— Pentru că, am răspuns, vreau să termin odată cu lupta asta. Dumneata n-ai de gînd să faci comanda, și dacă am să mă întîlnesc cu directorul dumitale, lucrurile nu se vor schimba cu nimic.

Am chemat chelnerul.

— Nota, te rog.

— Te pripești să tragi concluzii, mormăi Tiffield. Nu ești de mult în afaceri, nu-i așa, Joe?

Era prima oară cînd îmi spunea pe numele mic.

— De zece ani, am răspuns.

— Eu sînt de 50 de ani. Cu alte cuvinte eu sînt un bărbat în toată firea, cum se zice, iar dumneata un tînc. Am început în același timp cu socrul dumitale. Am făcut afaceri împreună în aceeași parte a lumii.

— Nu știam asta.

— Multă lume nu știe. La început nu prea am avut noroc. De fapt, am dat faliment. Da, am fost falit. Eram tînr și credeam că știu totul. Ne plăcea aceeași fată. Cred că știi cine era.

M-am silit să par cît mai nepăsător. Alunecase pe calea confidențelor și nu voiam să-l opresc. Dar dacă mi-ar fi mărturisit prea multe, a doua zi n-ar fi regretat?

— E vechea poveste, nu? am spus.

— Da, vechea poveste. Își împături șervetul și se ridică brusc. Ei, atunci ne vedem mâine...

Țigara mea de foi zăcea neaprinsă lângă paharul de coniac ; i-am dat-o.

— Eu și-așa nu mai fumez, i-am spus.

Zîmbi și o vîrî în cutia lui de țigări.

— Dumneata mă înțelegi, Joe.

Mă bătu pe umăr.

— Brown cred că are o părere bună despre dumneata, spuse. Ei, poimîine va avea o părere și mai bună. N-ai motive să te îngrijorezi.

— Am destule motive, am spus. Dar acum nu mai are nici o importanță.

— Bine, mâine le discutăm pe toate, cînd o să studiem proiectul de contract. Un document respingător, trebuie să adaug. Întinse mîna. Îți mulțumesc încă o dată pentru masa asta cu adevărat admirabilă. Acum mă duc acasă, mă culc, iau o ceașcă de Ovaltine și petrec un ceas cu Sherlock Holmes... Eh, plăceri de om bătrîn, ce să-i faci.

Abia îl mai auzeam.

— Ce proiect de contract, sir ?

Duse repede mîna la gură ; gestul fusese aproape strengăresc.

— Nu trebuia să-ți spun, zise el. E hotărîrea domnului Mottram. Dar va fi exact contractul care te interesează *cu adevărat*, poți să mă crezi pe cuvînt !

L-ăm privit fără să rostesc o vorbă.

După ce l-am urcat într-un taxi, m-am suit în camera mea. Mi-am scos pantofii, mi-am deschiat

gulerul și m-am trîntit pe pat. Era cea dintîi clipă petrecută la Londra cînd puteam și eu să mă odihnesc. Durerea din piept începuse să mă lase ; eram înăuntru, eram acasă, eram ferit de orice intemperie. Obținusem comanda. Se jucase nițel cu mine de-a pisica cu șoarecele — așa era firea lui, dar reușisem acolo unde alții ar fi dat greș.

Mi-am frecat obrazul cu palma ; nu mă mai bărbierisem de la șase dimineața. Un duș, un bărbierit, o cămașă curată și un pahar mare de scotch.

Jean dădea un ceai. Sîmbătă, cînd mă invitase, nu mă gîndisem să mă duc — nu mă așteptam să închei afacerea cu Tiffield. M-am dezbrăcat și m-am dus la baie ; în timp ce dușul rece îmi reîmprospăta forțele, mi-a venit deodată în minte gîndul că judecînd rațional lucrurile, nu mai aveam, de fapt, ce să-mi doresc.

M-am șters cu unul din prosoapele uriașe, albe, m-am primenit, ezitînd un moment la alegerea unei cămăși ; apoi mi-am pus-o pe cea mai nouă cumpărată chiar în dimineața aceea la Burlington Arcade. Era de mătase crem și puteam să port la ea cravata țipătoare pe care mi-o cumpărasem anul trecut la Paris. De cîte ori o puneam, Susan îmi făcea scandal, așa că renunțasem s-o mai port la Warley. Acum însă nu eram la Warley și nu voiam să mă mai gîndesc la Susan. Cravata mă costase aproape două mii de franci și mă duceam la un ceai dat de o actriță în apartamentul ei.

Uitasem că eram înșurat, uitasem că eram funcționar ; în odaia călduroasă în care mă aflam, căl-

cînd pe un covor bej ce se întindea de la un perete la altul, cu perdele grele la ferestre, îmi pierdusem identitatea mea din Warley. Aici nu mai existau răspunderi, griji, zgomote în afară de propria mea respirație. Ziua mea de muncă se terminase, mă aflam la Londra și eram liber, de capul meu. Altădată la ora asta, cînd mă aflam prin alte hoteluri, mă gîndeam întotdeauna cu nostalgie la Warley, dar acum nu-mi păsa de nimic. Rezolasem afacerea — n-aveam chef să-mi contrazic instinctele — iar Warleyul încetase de a mai exista.

Curînd voi avea aici un apartament, curînd voi fi atît de puternic, încît babalicii ăia de teapa lui Tiffield nu vor îndrăzni să mă mai joace ca pe un peștișor prins în cîrlig.

M-am dus la masa de toaletă și mi-am frecat obrazul cu loțiune de bărbierit. Aici mi se părea că miroase altfel; n-aveam impresia că o folosesc ostentativ, ca la Warley. Mi-am despachetat aparatul electric de bărbierit; în timp ce mă rad, am să comand o băutură. Am să-i telefonez lui Jean. Mi-am zîmbit în oglindă. „Tocmai voiam să-ți confirm că accept invitația, draga mea. N-am vrut să dau buzna peste tine, așa, pe neașteptate... Da, îți telefonez din Londra, surpriză, surpriză, și iar surpriză! La Savoy. Nu chiar, stau în aripa rezervată mitocanilor — da — o cămăruță.“

Apoi n-am mai zîmbit. Nu luam parte la o comedie de salon și știam prea bine și o dată cu mine știau și covorul bej, și perdelele grele și mirosul de Old Spice, ce gînduri aveam cu Jean.

CAPITOLUL IV

CÎND AM IEȘIT de la Savoy, se lăsase noaptea. Ploaia stătuse, aerul era greu, umed și avea un gust metalic. Vocile, zgomotul pașilor, al cauciucurilor rulînd pe asfalt păreau să stăruie în aerul încărcat, chiar după ce nu se mai auzeau. Dar era totuși un aer proaspăt, nu condiționat. Mă plimbam singur, făcusem de curînd un duș și mă simțeam curat din cap pînă-n picioare. Altădată făceam o baie pe săptămîină, sîmbăta, care era seara cea mai mare și nimeni nu-mi aducea după aceea un pahar zdravăn de scotch. M-am oprit să mă uit în vitrina croitorului de la Savoy. Deodată mi-am data seama că puteam să am orice haine mi-aș fi dorit.

Am pornit spre Charing Cross Road, simțindu-mă din ce în ce mai bine. Am luat-o pe St. Martin's Lane, am trecut de Teatrul cel nou, apoi m-am oprit la Expoziția Britanică și Colonială să privesc o mașină roz Thunderbird. Deci se mai găsea pe lume cîte ceva ce nu puteai să-ți permiți și pentru care făcea să te spetești...

Am lăsat în pace limuzina din vitrină și am chemat un taxi. Nu erau toate chiar atît de simple; în primul rînd nu doream un Thunderbird. N-aș fi refuzat dacă mi s-ar fi oferit unul, cum n-aș fi refuzat un pardesiou de lînă fină; dar încetasem să-mi mai doresc lucruri, obiecte. Eu voiam acum putere, putere să-mi realizez ideile mele; voiam să fiu luat în serios, voiam să fiu ceva mai mult decît generele patronului.

M-am lăsat pe spate — pentru confort și siguranță, cum spun instrucțiunile : taxiurile rămăneau o mare plăcere și nu voiam să subestimez lucrurile pe care ți le oferă un venit de patru mii de lire pe an și un cont de cheltuieli. Puterea va veni ; Brown nu poate trăi o veșnicie. Cu puțin noroc, l-ar putea lovi un atac de apoplexie ; avea exact înfățișarea, vârsta și firea potrivite unei morți fulgerătoare. Iar eu eram tatăl prințului moștenitor. Va trebui, deci, să ajung să-l cunosc mai bine ; va trebui să ne împrietenim, să devenim adevărați prieteni. Pentru că altfel, într-una din zile, tăticul ar putea fi dat afară din casă, în zloată și frig. S-au mai întâmpnat de astea în multe familii și prea tare pe poziție nu eram.

Durerea din piept îmi reveni ; de astă dată era atât de ascuțită, că mi-am mușcat mâna ca să nu țip. Transpirația mi se prelingea în ochi, dar n-am îndrăznit să mi-o șterg : durerea mă făcea să stau țeapăn cu mâna în gură, ca un copil. Îmi trecuse când ajunsesem în Kensington High Street, dar mai stăteam nemișcat, cu mâna dreaptă la gură, cu mâna stângă ținându-mă de coșul pieptului ca și când aș fi vrut s-o opresc să revină. N-a mai revenit ; în schimb am început să mă gândesc la macheta de cale ferată construită de Harry. O isprăvisese anul trecut — atât cât se poate isprăvi un model de cale ferată — chiar înainte de a pleca la internat. Macheta zăcea pe două mese de tâmplărie în atelier. Era un fel de cale ferată mixtă, în general vagoane transcontinentale care merg de la Warley la Zürich. De la Warley la Zürich se întindea o câmpie netedă cu trei mori de vânt și două biserici — singurele semne de viață omenească. Pe șoseaua paralelă cu linia

principală mergeau un camion, o mașină de tracțiune și un compresor. Dincolo de râul albastru pășteau cirezi de vaci, iar în umbra clădirii pe care o socoteam catedrala din Zürich, un cioban își păzea turma de oi. Dar lângă ei Harry pusese un elefant și un leopard.

În prima seară din vacanța de paște ne-am dus la atelier și am dat drumul la curent. Când locomotiva Diesel a ieșit din tunel, farurile ei au luminat doar catedrala și oile. Elefantul și leopardul rămăseseră niște forme vagi în fundal. Trenul a lăsat poșta la Zürich, un Zürich micuț plin de soldați englezi ; apoi farurile, în treacăt, au luminat elefantul și leopardul. Răsuflând zgomotos, Harry încetinise mersul trenului.

— Călătorilor nu le vine să-și creadă ochilor, a șoptit el. Dar nu sînt speriați. Pe urmă a accelerat viteza trenului. Sînt în siguranță, se îndreaptă spre Warley.

— Și cu ciobanul și oile cum rămîne ? întrebam.

— Au grijă de ei soldații, spuse el. De-aia sînt soldați.

Trenul mergea mai repede, apoi, în ultimul moment, înainte de cotitură, Harry l-a oprit.

— Acum călătorii sînt speriați. Au impresia că s-a întâmpnat ceva. Elefantul o să sfărîme ușile și leopardul o să intre înăuntru... A pus din nou în mișcare trenul. Da, acum se simt bine. Se bucură că nu mai stau în cîmp cu ciobanul. Rîd cu toții.

La cealaltă cotitură, trenul luă viteză, dar el nu-l încetini și garnitura sări de pe linie.

— Credeau că sînt în siguranță, spuse el. Dar nu erau. N-au să mai ajungă niciodată la Warley.

Am stins lumina.

— Să mergem la culcare, am zis.

Zîmbetul încă îi mai stăruia pe față, i-l vedeam și pe întuneric.

— Îmi pare rău că a deraiat, tăticule.

— Nu-ți pare rău, dar nu are importanță.

Nu s-a mai jucat de atunci cu trenul. Și ce spusese era destul de adevărat : nu avea importanță, absolut nici o importanță. În noaptea aceea, însă, între noi se rupse ceva. Am luat mîna de la gură. Durerea trecuse. Dar continuam să văd Dieselul mare argintiu sfărîmîndu-se la cotitură, și vedeam în continuare zîmbetul lui Harry.

Bulevardul Kensington High părea pustiu ; mă miram, în dispoziția mea sumbră de acum, unde pleca toată lumea seara. Cînd eram mai tînăr, mi se părea că am o mulțime de oameni în jur ; acum nu vedeam decît mașini. Cînd te apropiai de ele, zăreai întotdeauna pe cineva la volan ; dar nu va fi mereu așa. Într-o bună zi mașinile au să meargă singure, fără pasageri, spre o destinație pe care ele și-o vor alege singure, iar noi ne vom ascunde cu toții în casă, așteptînd să treacă. Și vor trece, vor trece într-una ; ca o paradă de trupe în marș.

Taxiul o luă la stînga, trecu de Olympia într-un cartier de zarzavagii, spălătorii, curățătorii și florării, apoi o luă la dreapta pe o stradă lungă cu case cu trei etaje și cu terase, apoi iar la stînga spre fundătura unde locuia Jean.

— Știți unde e numărul pe care-l căutați, domnule ? mă întreabă șoferul.

— Am să-l găsesc ușor, am spus, și i-am plătit.

Nu l-am găsit ușor : numerele nu mergeau în ordine, m-am plimbat în jurul pieței, sau mai curînd de-a lungul ei, înainte de a găsi nr. 14 a, ascuns într-o mică alee alături de 23. Aleea era pietruită și luminată de o lampă de gaz din epoca victoriană. În lampă ardea un bec electric, destul de mic ca să nu fie prea strălucitor. Ușa fusese vopsită de curînd în galben deschis, iar mînerul de alamă fusese recent lustruit ; mirosea a bani. Am sunat.

Tînărul care mi-a deschis ușa era ceva mai mult decît „puțin amețit“.

— Nu-i nimeni acasă, a spus cu limba împleticită, dîndu-și cu o mîna la o parte părul negru căzut în ochi.

— Aici stă Jean Velfrey, dacă nu mă-nșel ?

Se clătină o dată pe picioare și își regăsi echilibrul ținîndu-se cu mîna de perete. Uitîndu-mă mai bine la el, am văzut că nu era chiar atît de tînăr, cum presupusesem la început ; părea mai aproape de patruzeci decît de treizeci.

S-a încruntat la mine.

— Ai să mă recunoști cînd ne-om mai întîlni, nu-i așa, prietene ?

Lîngă mine se afla o ladă de stejar cu un maldăr de pardesie pe ea ; l-am pus și pe al meu la grămadă. N-a fost nevoie să-l mai întreb încă o dată dacă Jean locuia acolo ; recunoscusem afișele înrămate.

— Pe ușa asta ? l-am întrebat.

— Da, acolo-i cloaca, a spus așezîndu-se greoi pe lada de stejar. Nu, ailaltă, pe-acolo, amice. Dar

nu-i nimeni acasă. Obiectele astea de pe pereți reprezintă toate spectacolele în care a jucat Jacky și Jean. Jean în stînga, Jacky în dreapta. Nimic nu-i nelalocul lui, vezi. Opera de trei parale, Cymbaroon, Anouilh, Coward, Novello, toți. Dar astă-seară nu sînt acasă. Se ridică și îmi prinse reverul între degete. E o Țoală frumușică, spuse. Am mai văzut-o, sau chiar pe dumneata, undeva, o dată.

— Nu cred că ne-am mai întîlnit, am spus cu o aversiune brusc sporită față de individul care mă împinase.

— N-am spus asta. Dar te-am văzut la Warley. Eu sînt din Warley.

— Interesant ! am făcut. Atunci cu siguranță că o să ne împrietenim.

I-am întors spatele ; în clipa aceea s-a deschis ușa și a apărut Jean. Se aruncă de gîtul meu.

— Am crezut că te-ai rătăcit, spuse ea. Jeff a fost politicos ?

Am dat din umeri.

— E pilit, nu vezi ? N-are slujbă și e în mare tensiune.

— Mi se topește inima cînd te văd, am spus. Am înconjurat-o cu brațul și mi-am pus obrazul pe umărul ei. Aaa... Diorissima, ce bine miroase ! am făcut.

Mă sărută din nou.

— Cum le știi tu pe toate ! Și rochia ? Îți place rochia ? Și fără nici un rost, își trecu ușor mîinile peste șolduri.

— E de la Hardy Amies, am spus. Dar e mai curînd Jean.

— Figura asta a făcut-o cu toți în seara asta, spuse Jeff. Nu-i de la Hardy Amies. E de la doamna Winterbottom, High Street, Warley, de acolo a luat-o. Cu juma' de preț ; nici o femeie cinstită n-ar purta-o.

Jean mă sărută.

— Mor de bucurie că te văd, spuse ea. Acum nu mai mi-e dor de-acasă.

— Cristoase, gata, a-nceput ! Actu-ntîi ! exclamă Jeff. Dintr-o dată păru mai puțin beat. Isuse, abia luni noapte te-ai întors !

Își ridică iar cu o mîină părul căzut în ochi. Avea o frunte înaltă, lată, fără riduri care nu se potrivea cu restul figurii — mai mult drăguță decît frumoasă — cu gropiță în bărbie, cu buze groase dar bine conturate. Fără fruntea lui și fără barba neagră ar fi fost o față foarte drăguță. M-am mirat de ce era atît de supărat și de ce Jean îl suporta. În orice caz, trebuia pus la punct ; am luat-o pe Jean de mijloc.

M-am simțit iar tînăr. Totul era atît de simplu ! Băiatul era gelos. Dorea ce doream și eu. Era gelos chiar și pe Warley. În fața mea se afla plăcerea. Nu numai plăcerea de a o avea pe Jean, dar și plăcerea de a o lua de la altcineva care nu-mi plăcuse de la prima vedere. Îmi petrecusem toată ziua făcînd hatîrurile unui babalîc lacom și sadic, de dragul pînii mele cu unt, de dragul nevestei și al copiilor mei. Îmi petrecusem toată ziua, de cînd luasem trenul de Londra la ora șase dimineața, răsfoind fel de fel de acte, cu ochii obosiți, ca un

conșopist, ca ceva mai puțin decît un bărbat. Iar acum eram liber, eram iarăși bărbat, puteam să mă alătur și eu perechilor care dansau.

Erau treizeci de dansatori. Nu dansau; unii din ei nici măcar nu beau. Nu era o atmosferă de orgie; toți păreau foarte tineri. Sau poate — mă gîndeam — eu venisem cu zece ani prea tîrziu.

— Am să-ți aduc ceva de băut, spuse Jean. Ce vrei să bei, iubitule?

— Spun eu ce vrea să bea, se amestecă Jeff, și-ți spun și cum îl cheamă pe dumnealui. Acum mi-am adus aminte. E Lampton și vrea un scotch mare. E băutura grangurilor din Warley.

Rostise Warley ca un behăit, trăgînd cu coada ochiului la mine, să vadă efectul. Am simțit cum mă zbîrlesc; instinctiv, l-am măsurat din cap pînă în picioare. Era cu cinci centimetri mai înalt decît mine, dar imposibil de slab. Nu avea o subțirime athletică, era jigărit, dezarticulat ca un om care nu mănîncă destul; părea plăpînd ca și cînd oasele nu i s-ar fi întărit încă, o umbră de om.

— Ai ghicit, am spus. Văd că cunoști destul de bine Warleyul.

I-am oferit o țigară. Mă gîndisem că, oricum, e preferabil să mă port cu el prietenos, nu că mi-ar fi fost teamă de el, doar așa, ca un exercițiu de a mînuî oamenii.

— O dată am locuit și eu acolo. Lucram în întreprinderea socrului dumitale. În timpul războiului. Nu l-am văzut niciodată la mutră.

— Dar cine-l vede?

— Pentru dumneata e altceva, spuse. Eu eram un simplu scrib.

— La „Brown & Co.” așa sîntem cu toții, pînă la unul.

În celălalt capăt al încăperii, pe jumătate ascuns de studio se afla un magnetofon mare; mulțimea de butoane și de întrerupătoare mi-a amintit mașina de calculat Flamville pe care tocmai o cumpărase Brown, în ciuda sfatului meu. Am încercat să alung din minte imaginea aceasta.

— Brown e marele șef, spuse Jeff. Cu Abe Brown nu se poate lucra. E un învechit, un tip din secolul al XIX-lea.

Jean venea cu băuturile. Jeff își luă absent paharul și îl bău pe jumătate dintr-o singură înghițitură. Jean îl privea neliniștit.

— Te simți mai bine, Jeff?

— Mă simt perfect, spuse el. Tocmai vorbeam cu domnul Lampton despre vremurile de altădată. Chicoti. Îl cunosc bine, știi? Se plimbă prin Warley într-o mașină mare albă. Dar el nu mă știe. Eu îl văd pe el, dar el nu mă vede pe mine. Trăiește în înalta societate...

— A sosit o prietenă de-a ta, spuse Jean cu răceală.

— Domnul Lampton e prietenul meu. Toată lumea-l cunoaște pe domnul Lampton. Dumnealui îmi aduce aminte de scumpul și bătrînul meu Warley. Dragul, micuțul, scumpul meu Warley. Mă mai duc pe acolo din cînd în cînd, știi? Mama stă pe strada Tebbutt. În societatea de jos...

O mîină grăsuță i se așeză pe umăr. Se întoarse.

— Judy, dragostea mea ! Toată seara ți-am dus lipsa ! O apucă de talie și o contemplă așa, de departe. Doamne, arăți grozav. Am să te monopolizez, zău dacă n-am să pun monopol pe tine ! Luînd-o de braț, o duse spre masa lungă de lângă magnetofon. Arăți splendid, zău, l-am auzit spunînd din nou, apoi îi șopti ceva la ureche și ea rîse fericită. O secundă, femeia arătă mai tînără ; pe urmă fața ei căpătă iar expresia lacomă a vîrstei mijlocii.

— Jeff se ocupă cu reclamele, spuse Jean.

M-am strîmbat.

— Nu fi rău, adăugă. N-are rost, dragă, n-ai de ce...

— Nu sînt rău, am răspuns. Dar, oricum, cine-i ? El m-o fi cunoscînd, dar eu să fiu al dracului dacă știu cine este.

— Cum, nu-l cunoști ? Părea că nu-i vine a crede.

— Dacă e din Warley, s-ar putea să-l fi văzut pe-acolo.

— Kelstedge îl cheamă...

— Parcă am mai auzit undeva numele ăsta. De mult.

— Susan nu ți-a vorbit niciodată de el ? Avea un zîmbet fățarnic.

— Hai, dă-i drumul, am zis. Spune-mi adevărul. Doar se știe că bărbatul e ultimul care află. Rîse.

— Jeff ? Se duce foarte rar acum pe la Warley. Nu, e o flacăra veche. Stinsă, de fapt.

Acum îmi aminteam. Funcționarul care fusese alungat din oraș de socru-meu. Părea într-adevăr tipul de om în stare să-și fi luat tălpășița.

— Presupun că ți-a spus totul, am tatonat.

— Nu, nu vorbește despre asta niciodată.

— Nici Susan, am adăugat. N-a fost nimic... o dragoste de tinerețe.

Dar Susan nu o privise astfel ; cel puțin așa îmi spusese socru-meu, cu mult timp în urmă, înainte de a mă fi însurat. Atunci cînd situația mea nu se deosebea prea mult de cea a lui Jeff Kelstedge. Cum privise Susan idila asta ? Cînd îmi vorbise de ea ? Cînd trăiești zece ani cu o femeie, nu rămîn multe lucruri nespuse. Acum îmi aminteam de noaptea în care îmi strigase că Jack Wales e de două ori mai bărbat decît mine și că mai bine s-ar fi măritat cu el. Îmi aminteam — ca și cum, năvodul aruncat ar fi adus la suprafață cizme vechi și cutii ruginite de conserve — și de serata la care îl întîlnise pe Adam Loring, singura celebritate artistică a Warleyului, proaspăt reîntors dintr-un turneu în America, serata unde ea își pusese întrebarea, cam tare și cam vehement, cum ar fi fost dacă s-ar fi măritat cu Adam ? Dar nu-mi aduceam aminte să fi pomenit vreodată de Jeff Kelstedge. Și trebuia să-mi amintesc, mi se părea foarte important ; l-am privit concentrat, încrunțindu-mă.

— Nu te mai gîndi la el, iubituie, spuse Jean. E tipul lui Jackie, nu al meu. Jackie adună cîinii șchiopi, e mama javrelor. Se apropie de mine. Nu mi-ai spus ce impresie îți face apartamentul nostru.

— E plăcut, am spus.

— Asta e camera de lucru, adăugă ea. N-are mărimea și forma cea mai potrivită, dar e o cameră de lucru, nu-i așa ? Nu-i nevoie de multă

mobilă, trebuie să fie modestă. Canapeaua și garnitura sînt cam pompoase — le am de la părinți. Jackie și cu mine am făcut zugrăveala. Privi paharul meu gol. Mai vrei unul, Joe?

— Da, te rog, am spus. Mă simțeam dezamăgit. Mă aflam la o serată, într-un apartament din Londra și nu găseam nimic nou în asta. Eram într-o cameră aproape goală, cu pereții zugrăviți în roz cu dungii, și mobilă desperecheată, vorbeam cu o fată drăguță care se nimerise să fie actriță; așt și nimic altceva.

Jeff și Judy se mutaseră în celălalt capăt al încăperii; el îi tot șușotea ceva la ureche — acum îi atingea umărul gol, iar fața ei se prostise de plăcere. Imi părea rău de el, un regret straniu. Aveam impresia că el este cel exploatat și nu ea. Dar ce-mi păsa mie și ce importanță avea?

— Da, cred că trebuie să mai bei ceva, spuse Jean. Hai, scumpule. Pe urmă o să ne învîrtim pe-aici.

Trei ore mai târziu, încă mă mai învîrteam pe-acolo. Încetasem să mai număr dansatorii și nu mai încercam să le rețin numele.

Acum strînseseră covorul cel mare indian și dansau cu adevărat; eu valsam cu o fată înaltă, care spunea că e model. Pereții nu mai păreau vîrgați, culoarea lor era de un roz pal. La un moment dat, în cursul serii, s-a dat drumul la magnetofon și ne-am oprit din dans să ascultăm imprimarea propriilor noastre voci. Toate fețele erau emoționate, îmbujorate, pe jumătate rușinate; ca întotdeauna drăcovenia asta revărsa nu-

mai răutăți: *Fals, desigur, spunea, asta e un burete, întreabă-l pe Tony, el știe.* Apoi urma o hărmălaie de voci și de zgomote — clinchet de pahare, hîrșit de chibrituri, sfîrșitul caloriferului și glasul unei fete care spunea răs-picat: *Ultimul? Vai ce bătrîn e! Țișnește whiskeyul din el — nu dragă, nu puteam, ți-am spus; și o altă voce, vocea fetei cu părul roșu de la RADA cu care îmi aminteam vag că vorbisem mai înainte. Eu sînt o fată care muncește, și glasul meu gros, cu un accent Yorkshire mai pronunțat decît îmi închipuisem: Mi-a făcut multă plăcere...*

Modelul mă părăsise și sporovăia cu Jackie, prietena lui Jean. Jackie era micuță, brunetă, plinuță — semăna puțin cu Eva Storr; m-am îndreptat spre masă să-mi torn ceva de băut, gîndindu-mă în același timp că și-așa băusem destul. Am început să mă gîndesc iar la comanda lui Tiffield; Mottram trebuia să-mi comunice a doua zi data livrării. Fata cu părul roșu, de la RADA, ședea pe genunchii unui băiat; judecînd după mustră, lucrul acesta îi producea tînărului o mare plăcere. Mi-am umplut din nou paharul și m-am mutat lîngă cămin. În fața lui era un paravan cu trandafiri imposibil de mari și de roșii, niște trandafiri de mătase, acoperiți cu sticlă. În cămin se aflau niște butuci ornați la margini cu hîrtie creponată roșie și albastră; butucii parc-ar fi fost spălați și lustruiți. Fata cu părul roșu, de la RADA, dădu la o parte mîna băiatului de pe piciorul ei; tînărul îi spuse ceva și ea roși. Ridică o mîna să-și aranjeze o buclă; sub braț i-am zărit smocul de păr. Deodată am vrut s-o văd moartă;

eu nu eram cu ei, nu eram în „cercul dansatorilor” venisem prea târziu, cu zece ani prea târziu. M-am uitat la invitațiile de pe polița căminului; erau prea multe ca să fie vizibile toate, dar, oricum, ale celebrităților erau pe deasupra.

Jean intră în cameră. Mi-a zâmbit și m-am îndreptat spre ea. Privi spre magnetofon.

— Cît a ținut comedia asta?

— Destul de mult, am spus. Am lăsat jos paharul.

— Ideea a fost a lui Jackie. Grozavă idee, ce să zic, curat sadism!

Avea rujul puțin mâncat și o bretea alunecase de pe umăr.

— Să-ți fac o cafea mică? întrebă. Vrei? Fii sincer.

— Sincer.

Își puse la loc breteaua.

— Arăt prost?

— Limpede ca dimineata.

— Dar uite, a și venit dimineata! Vai, și când mă gîndesc cît o să mai dureze aiureala asta...

La magnetofon se auzea vocea șoptită a lui Jeff. Se auzea mai bine decît dacă ar fi strigat. Ochii lui Jean se dilatară.

— E teribilă, spuse ea. Are pe puțin patruzeci de ani.

— Se pare că nu mai sînt aici.

— L-a luat cu ea, acum o oră. Are o mașină americană uriașă cu aripi, cu un bar mic înăuntru și canapele rabatabile, știi, de-alea care se transformă în pat dublu, cunoști...

— Cunosc, am spus. Cunosc. O mîngîiam pe braț. Respirația i se accelera.

— Nu, zise ea. Nu aici.

Bucătăria era foarte mică și mirosea a vopsea proaspătă și a usturoi. Peste mașina electrică stătea aruncat un prosop de bucătărie, cu o rețea de *ratatouille niçoise* imprimată pe el. Lîngă chiuveță zăcea o ladă cu sticle de bere goale.

Într-un impuls, am îngenuncheat și i-am sărutat tivul fustei. Mătasea mirosea slab a mușgai. Pardoseala era de piatră: prin covor îi simțeam tăria rece. Am cuprins-o de mijloc cu brațele, mi-am lipit capul de trupul ei și am stat așa o clipă. Ea îmi apăsa și mai mult capul pe pîntece. Am închis ochii.

Nu fusese un impuls, era scena a doua. Dacă aș fi ținut ochii închiși, în locul ei ar fi putut să fie oricare alta; însă în scena următoare trebuia s-o privesc. Podeaua mi s-a părut că se face mai tare, mai rece. M-am ridicat țeapăn și am sărutat-o pe gură.

— Ești frumoasă, i-am spus. Ești fermecătoare. Și blîndă. Și bună. Și liniștită. Duminica trecută m-ai văzut cînd te priveam, acolo, în biserică?

I-am tras în jos bretelele; rochia rămase la locul ei.

Chicoti.

— Prostuțule, bretelele astea nu susțin nimic. Am sărutat-o iar, plimbîndu-mi mîna pe gîtul ei.

— Mă rugam și ai intrat între mine și rugăciunile mele, i-am spus. Nu știu cum ești... nu știam cum erai...

Mîna părăsi încet gîtul. Nu, obrazul ei nu era blînd. Nici bun. Nici liniștit.

Existase oare un asemenea chip în biserică, duminea trecută? Această de acum era o față vie, o față drăguță, care reflecta o fire veselă, sănătoasă, normală. — un obraz plăcut pe care ai fi vrut să-l ai alături, pe pernă, dimineața; nu era însă obrazul pe care îl păstrasem eu în minte.

— Te-am văzut, spuse. Era urît din partea ta. Susan...

Am sărutat-o iar ca s-o fac să tacă; mă aflu pe un teren neutru. Susan încetase să mai existe.

— Din cauza ta am venit aici, am spus. Aname am scornit afacerea asta. N-aveam ce să caut la Londra. Mîna își croia drum pe sub rochia ei; oftă și mi se lăsă moale în brațe. Trebuia să te văd... Trebuia să te mai văd o dată. Tot drumul m-am gîndit la tine... tot drumul... clipă de clipă. Deodată sări în sus.

— Vine cineva, șopti. Dă-mi o țigară! Și fă-te că umpli ceainicul ăla.

Era Jaqueline. Ne privi cu un zîmbet languros. Parcă ne-ar fi urat bun găsit într-un cerc secret, intim, un cerc strîns și plăcut.

— Venisem să iau niște gheață, spuse. Și ceva whisky.

— Facem cafea, replică Jean.

— Foarte bine, dragă. Mîine, Joe va trebui să aibă capul limpede.

Scoase tăvița cu cuburi de gheață.

— Lasă-mă pe mine, am spus.

Am deschis robinetul de apă caldă, am pus sub el tăvița și am așezat cuburile în vasul pe care îl adusese Jackie.

— Ești drăguț, îmi declară ea. Cred că i-ai prii lui Jean. Ea are nevoie de un bărbat solid. Luă vasul. Să vă fie de bine cafeaua, copii.

Cînd a plecat, amîndoi am pufnit în rîs.

— Vorbea de mine, ca și cînd aș fi o doctorie, am spus. Și crezi... crezi să eu ți-aș prii, dragă?

— Ea pretinde că o aventură face bine oricui.

Luă o cutie de Nescafé.

— Aventurile nu ți-ar strica, am spus. Mai ales una anume.

— Care? întrebă ea. O aventură de actriță care primește în dar blănuri de vizon, dineuri la Prunier?...

— N-aș fi o piedică în calea carierei tale, am spus... Aș fi discret, înțelegător, ca-n filmele franțuzești. Spune-mi ce cadou ai vrea? I-am apăsător încet mîna pe piciorul meu, o secundă. Vreau să-ți fac un dar — un dar de îndrăgostit, am spus.

Își luă mîna de pe mine.

— Să nu vie cineva, șopti. Își mușca buzele. Alege tu cadoul, dă-mi ce vrei tu...

Am îmbrățișat-o.

— Va fi cel mai frumos dar pe care l-ai primit vreodată.

Am rămas tăcuți, unul lîngă altul, abia atînguîndu-ne. Duhoarea de usturoi și de vopsea proaspătă crescuse; dar nu-mi păsa, și asta făcea parte din „țara nimănui“, teritoriu pe care mă simțeam liber.

Apa fierbea. Jean prepară cafeaua și după ce o băurăm, ne-am întors în odaia de lucru, mină-n mină. Nimeni nu spuse nimic, nici nu se sinchisi să se uite la noi; magnetofonul fusese oprit, luminile stinse, în afară de o veieuză. Jackie se duse la patefon și puse o placă; am recunoscut vocea lui Pearl Bailey.

Pe canapea era un loc; m-am așezat și am tras-o pe Jean pe genunchii mei. Difuzorul se auzea încet, dar vocea joasă, mătăsoasă, părea că umple întreaga odaie, iar cuvintele parcă ți se răspindeau prin cap. *Și s-au dus la Astor, la Astor s-au dus să-și piardă faima ei de fată cuminte.*

Jean mă sărută. Eram „omul care dansează când îi place”; eram în țara nimănui; eram liber.

— Mîine, i-am șoptit. Mîine.

— Ssst, taci, făcu ea. Taci, iubirea mea.

CAPITOLUL V

— EI, ACUM am să scot din tine un strașnic om de afaceri, spunea în telefon vocea socrului meu. Doamne, nu mi-aș fi închipuit niciodată că ai s-o scoți la capăt!

Tonul lui avea o notă de regret; am mai înghițit o sorbitură de whisky și uitîndu-mă în oglinda din perete, am scos limba.

— Nici eu nu mi-aș fi închipuit, am spus. Mai sînt puțin neliniștit de data livrării...

— Asta nu te privește pe tine, băiete.

— Cum crezi dumneata...

M-am întins lenevos. Pînă acum parcă nu observasem cît de confortabil era patul; la ora trei dimineața mă întorsesem la hotel. Prietenul lui Jackie m-a condus cu mașina; părea impresionat de faptul că locuiam la Savoy. Jean îmi ceruse să rămîn la ea; de ce n-am vrut oare?

— Nu mai trebuie să te întâlnești din nou cu Tiffield? mă întrebă socru-meu.

— A fost chemat la Paris.

Socru-meu chicoti:

— Drac împielit ce ești, va să zică ai aranjat totul?

— Te cred, se putea altfel? Numai data livrării...

— Lasă! Pentru ce naiba crezi că-l plătesc pe Middridge? Sper că nu le-ai promis că le livrăm mai devreme...

— Nu, desigur.

— M-ai speriat.

Speriat; Jean folosise cuvîntul ăsta aseară. Ne întorsesem din nou la bucătărie; de data aceasta eram într-o altă etapă, ultima oprire înainte de sfîrșit; era o fericire, spusese, o adevărată fericire, dar se simțea speriată.

— N-ar fi trebuit, continuai eu. Apropo, cred că îi interesează și HJX.

— O să ne gîndim la asta. Eu sînt mulțumit și-așa. Cînd vii acasă?

— Am să iau trenul de patru.

— Ești sigur că nu mai e nevoie să te întâlnești cu nimeni? Ședința de deseară ar putea fi

amînată. Deși n-ar fi bine ; George pleacă mîine. Dar tu, dacă vrei, poți să nu vii...

Nici nu mă încîntă să vin, m-am gîndit. Dar eram obligat să mă duc, fiindcă trebuia să fiu verificat înainte de a fi adoptat, și mai ales George trebuia să mă recepționeze.

— Totul s-a terminat cu bine, adăugă socrumeu. Credeam că n-ai să te întorci azi. Atunci, ne vedem la club... Pe la nouă.

— Vin direct de la tren.

— Nici n-ai putea altfel. Nu face nimic, băiete. Data vitoare cînd mai pleci la Londra am să te las să mai stai o noapte, să te distrezi. S-o ei și pe Susan, să vă faceți o mică vacanță. Meriți din plin. Ne vedem deseară. Fii cuminte.

— Am să încerc, am răspuns automat și am pus jos receptorul.

Toate compartimentele de clasa I erau pline. În cele din urmă am găsit un loc într-unul de nefumători și am adormit buștean. Cînd m-am trezit, toată lumea din compartiment citea fie rapoarte dactilografiate, fie ziarul de seară. Un bărbat făcea chiar însemnări cu cerneală roșie. Deasupra lui, în plasa de bagaje, era o servietă umflată, din care ieșea cotorul unei cărți groase legate în piele de vițel. Era probabil un judecător, care se ducea să condamne la moarte cine știe ce nenorocit. Omul cu barbă de lîngă mine scoase din buzunar o cutie de bomboane de mentă, o deschise, îi cercetă conținutul, vîrî una în gură apoi se apucă să-și citească iar ziarul. Citea ca și cînd ar fi dezaprobat adînc toate informațiile.

Am închis ochii, mirat și eu de ura năprasnică ce mă cuprinsese. I-am deschis abia cînd m-a bătut pe umăr controlorul ; nu-mi găseam biletul și, cău-tîndu-l prin portofel, aveam impresia că observ pe fețele celorlalți o bucurie rușinată în fața încurcăturii mele. Știam ce gîndesc : fie că nu aveam bilet de clasa I, fie că nu aveam bilet de loc. — evenimentul le-ar fi umplut ziua, și ar fi avut ce să flecărească la club.

Judecătorul nu mai scria ; se uita cînd la mine, cînd la vecinul lui, un om chel cu ochelari cu rame de aur. Parcă-l auzeam vorbind : *Avînd în vedere că... Să admitem cazul... În zilele noastre se întîmplă lucruri care...*

Găsisem biletul. De pe fața judecătorului dispăru expresia de anticipare. Avea o față bucălată, trandafirie, cu pleoape grele, și nu știu de ce mi s-a făcut frică. Nu aveam nici un motiv să mă sperii, eram un cetățean respectabil, un om cu răspundere, tată a doi copii, candidat al circumscripției St. Olair, mă întorceam dintr-o fructuoasă călătorie de afaceri. Aveam aceleași drepturi să stau în compartimentul acela, ca oricare altul ; de ce mă simțeam nelalocul meu ? Afară cîmpiile se întindeau sub soarele palid, jur împrejur nu se vedea țipenie de om. Într-un oraș găsești uneori normal să nu vezi nici o ființă, asta pare logic, dar pe cîmp, într-o cîmpie trebuie să lucreze cineva. Poate deficiența asta va fi observată în curînd și cineva va scoate dintr-o cutie niște muncitori agricoli asortați, un leopard, și un elefant.

Sau un pluton de soldați. M-am uitat la ceas ; o jumătate de oră pînă la cină.

M-am gîndit la Jean. Cînd i-am spus că mă întorc acasă, se întristase, dar era departe de a avea „inima zdrobită“. Alt bărbat va împărți canapeaua cu ea, alt bărbat va face împreună cu ea călătoria pînă la ultima stație înainte de punctul terminus. Sau chiar pînă la punctul terminus. Nu-mi păsa ; eu mersesem destul de departe, îmi satisfăcusem curiozitatea, mîndria. De mult se aflau amîndouă la regim sec ; acum nu mă vor mai necăji. Și nu făcusem nimic rău, nici un judecător nu va cîștiga un onorariu gras de pe urma faptei mele. Nu eram nelalocul meu, aici, în compartimentul ăsta de clasa I, mă aflam alături de cei cu bun simț, cărora le aparțineam. M-am ridicat, mi-am luat de jos servieta și am scos dosarul Tiffield. Am început să fac note, dar trenul mergea prea repede, mă hîțîna, mă arunca dintr-o parte în alta. Am continuat însă să țin în mînă stiloul ca pe un însemn al funcției mele.

La Leddersford Victoria n-am găsit nici un taxi. Am așteptat un moment, apoi am traversat spre stația centrală. Bătea un vînt rece, care răzbea prin hainele mele subțiri, iar servieta îmi atîrna în mînă ca un pietroi. Eram voiajorul comercial care se întoarce acasă, comis-voiajorul obosit, iar faptul că socru-meu nu trimisese pe nimeni la gară să mă întîmpine mi s-a părut tipic.

Am luat-o pe o scurtătură prin Ingerton Close. Ingerton Close începe ca o alee îngustă, apoi se lărgiște alcătuiind o piațetă și iar se îngustează.

Era o parodie jalnică a cartierului în care ședea Jean. Pe vremuri fusese un cartier nobil, Albany al Leddersfordului ; acum era locuit mai ales de indieni și pakistanezi. Dar nici aceștia nu vor mai sta mult timp acolo ; curînd cartierul va fi dărîmat. Într-adevăr, Leddersfordul trebuia ras ; totul mersese prea departe ca să se mai poată face ceva, totul era prea negru, prea murdar, prea vechi, prea prost proiectat ; trebuia să se ridice un oraș nou, dar cine va locui acolo cînd va fi construit ?

La celălalt capăt al străzii, am zărit un grup de tineri, strînși în jurul unui felinar ; o clipă am ezitat — poate că mai bine era să mă întorc. Dar băieții priveau spre clubul de jaz de la subsolul casei cu numărul șapte. Înăuntru, cineva încerca să facă trompeta să sune liberă, dezlănțuită, dar plămîinii care suflau în alămuri nu produceau dezlănțuirea visată, nu rupeau sunete pure, nu creau muzica, și iarba creștea mai departe printre pietrele caldarîmului, și aleea mirosea tot a varză murată și a ulei rînced. Iar expresia de așteptare de pe chipurile tinerilor nu se schimba. Era la fel de uniformă ca și îmbrăcămintea lor. Cravată snur, cravată Jim-cel-slab, pantofi albaștri de piele de căprioară cu talpă de crep, pantofi negri de piele cu lîntuguri de alamă, pantaloni fus, pantaloni strîmți de pînză de doc, bluze care puteau fi și haine de ploaie și cămăși, jachete „changeant“ — nici unul n-avea haine la fel, dar parcă toți erau îmbrăcați la fel. Și toți aveau un aer de gașcă, suspect, neliniștitor. Erau o bandă, abia așteptau să se întîmple ceva să facă haz, să

se bucură împreună. M-am apropiat cu speranța că nu vor mirosi că mi-e frică. Am trecut de ei ; o clipă au tăcut și m-au privit. Făceam eforturi să nu mă uit înapoi, să nu o iau la goană ; după alee venea strada Webb și singura ieșire din strada Webb era s-o apuc pe scările Humber. Un lucru era sigur : ar fi fost mai iuți de picior decât mine.

Se vede însă că nici nu le păsa de mine. Râdeau de ceva.

— Chiar așa, l-am auzit pe unul spunînd. Impuțitul dracului. Am să-i arăt eu ! Și ștoarfa aia, pică ea o dată în laba mea.

— Nu te lăsa, Killer. Atinge-l !

Era ca un cor antic.

— Îl fac basorelief pe trompetistul ăla...

Pe strada Webb am văzut un polițist. M-a privit cu răceală, apoi o apucă spre Ingerton Close. Consilierul Lampton ar fi trebuit să-i atragă atenția asupra acelei bande de derbedei, în cap cu Killer ; dar încă nu eram consilierul Lampton.

Scările Humber erau abrupte, cu treptele roase, tocite ; am început să urc încet, ținîndu-mă de balustrada de fier. Deși ziua fusese rece, uscată, simțeam fierul balustradei cald sub palmă și unsuros la pipăit. Am grăbit pasul ; curînd voi ajunge acasă, am să fac o baie fierbinte și am să uit de toate și de Leddersford și de călătoria aceea obositoare de două sute de mile.

M-am suit într-un taxi, lăsîndu-mă, cu ochii pe jumătate închiși, legănat de gîndul băii fierbinți și al somnului dulce ce mă aștepta.

Nu mi-am amintit de întîlnirea pe care o aveam cu Brown decît cînd am ajuns în strada Market. O clipă am fost tentat să-i spun șoferului să o ia la stînga spre St. Clair Road ; în fond, Brown spusese că nu trebuia să merg neapărat la adunare. Și apoi, n-aveam chef să-l văd pe George Aisgill. Nu ne vorbeam de peste zece ani — instinctiv ne ocoleam reciproc. Nu era o înțelegere, un armistițiu recunoscut, nici n-ar fi fost nevoie. Acum însă eram pe cale să rupem gheața. Acum eram gata să pretindem că de fapt nici nu existase între noi vreo răceală și am fi fost politicoși, prietenoși și înțelepți unul față de altul. Voi reuși s-o fac și p-asta, să încetez de a mai fi cel care cu unsprezece ani în urmă se îndrăgostise nebunește de Alice Aisgill. Îndrăgostit nebunește ; ăsta era adevărul. M-am freat la ochi, de atîta nesomn începuseră să mă usture. Nu vreau să-l întîlnesc în starea asta de oboseală, fără un control deplin asupra facultăților mele. Ar fi putut să fie malițios, ar mai fi avut și acum abilitatea să mă rănească într-un fel sau altul. Dacă tot nu ne vorbiserăm zece ani, o zi în plus nu mai conta. Am s-o iau la stînga spre St. Clair Road, spre casă, spre somn.

Apoi, cînd taxiul s-a apropiat de luminile stopului, am știut că e zadarnic, că nu puteam ocoli întîlnirea ; nu eu alesesem și totuși era o alegere.

— Drept înainte, am spus. Drept înainte și prima la dreapta.

Cînd am coborît din taxi m-am uitat la ceas. Era nouă fără trei minute. Am lăsat jos servieta și mi-am scos portțigaretul. Am bătut țigara pe cutie și mi-am scos bricheta. Ceea ce Alice numea

fetișul meu Phileas Fogg mă avea în mînă ; îmi place să ajung la întîlniri la ora fixă, să intru atunci cînd bate ceasul. M-am îndepărtat de intrare ca să privesc un vechi afiș electoral, dar chiar dacă o faci cu încetinitorul, tot nu-ți ia mai mult de 15 secunde să scoți o țigară și s-o aprinzi. Am privit afișul vreo treizeci de secunde, apoi m-am aplecat ca și cînd mi-aș fi legat șireturile.

Brown opri Bentleyul chiar lîngă mine. Nu privi în direcția mea cînd coborî, ci se duse să deschidă portiera din spate. M-am îndreptat, apoi m-am aplecat din nou ca și cînd mi-aș fi legat celălalt șiret. Era nouă fără un minut ; dacă nu m-ar observa, aș mai putea încă să intru cînd ceasul de la St. Alfred ar bate ora. Aș fi dobîndit asupra lui o mică victorie ; și micile victorii se adunau.

Dar mă văzuse.

— Aduni mucuri de țigară, Joe ?

Un huruit și ceasul bisericii bătu ora. Zîmbi.

— La țanc, vezi. Eu totdeauna sosesc la țanc, nu-i așa, Joe ?

— Punctualitatea e politetea prinților, am spus. M-am uitat la pasagerul lui. Frumoase picioare. O haină de ploaie albă. Un fular albastru. 26—28 de ani cel mult. Haina de ploaie nu lăsa să se vadă mare lucru dar se părea că avea sîni tari și mirosea plăcut, a lăcrămioare. Era aproape tot atît de înaltă ca și mine ; dar nu-i era rușine de înălțimea ei, se ținea dreaptă. *O șiră a spinării dreaptă, suportînd întreaga strălucire* ; mi-am amintit de aceste cuvinte — cele mai potrivite ; de fapt nu le uitasem, le pusesem deoparte, în așteptarea proprietarului. Apoi, reamintindu-mi cuvintele, mi-am adus aminte de

proprietarul lor : ea era fata pe care o remarcasem duminica trecută la Sf. Alfred. Acum, privind-o în voie, mi-am dat seama că n-aș fi avut altă posibilitate decît s-o remarc. În sfîrșit, întîlnisem iar o femeie adultă.

— Ți-l prezint pe Joe Lampton, spuse Brown. Joe, Norah Hauxley.

— Bună seara, am întins mîna.

— Doamna Hauxley de la ziarul Leddersford News, preciză Brown ca și cînd s-ar fi scuzat.

Ea zîmbi.

— Domnul Brown mi-a spus că azi ați făcut o călătorie lungă, domnule Lampton, că v-ați întors tocmai de la Londra.

I-am ținut mîna mai mult decît s-ar fi cuvenit ; voiam să fiu cît mai aproape de ea. Zîmbetul nu-i frîngea fața, ci îi aparținea ; acum, mă gîndeam, s-a sfîrșit cu mine. I-am lăsat mîna. Se sfîrșise cu mine, pentru că voiam să fiu al ei aici, acum, în orice condiții, voiam să fiu atras în liniștea ei. Ștusem că acest lucru e imposibil cînd am văzut-o pentru prima dată, duminică. Doamna Hauxley ; o tînără femeie căsătorită ; probabil fără copii ; probabil nu demult căsătorită. Era imposibil — din asta nicio dată nu poate să iasă ceva bun.

— Socrul meu mă ține din scurt, am spus.

— O să-mi fie recunoscător într-o zi, spuse Brown. Se întoarse spre doamna Hauxley. Îmi pare rău, doamnă Hauxley, dar trebuie să vă părăsim. Treburi de-ale Consiliului.

Făcu un semn cu capul spre fațada tristă de piatră a clubului.

— Aici se rezolvă mai multe decît la primărie, ştii asta. Dar să nu scrii despre asta, şi în orice caz, să nu mă citezi...

— Vă mulţumesc încă o dată, spuse ea. Am să vă trimit şpalturile. La revedere, domnule Brown. La revedere, domnule Lampton.

Din capul scărilor am urmărit-o un timp cu privirea.

— Drăguţă fată, spuse Brown. Ai văzut ce ținută are ? Împinse uşa turnantă. Totuşi are dinţii cam prea mari.

— Mie mi se pare o fată foarte drăguţă.

— Este energică. Au o rubrică de reportaje, — o zi din viaţă — ştii cum vine asta. Mă ajută să-mi scot pardesiul, ceea ce pentru el era o dovadă neobişnuită de consideraţie. A încercat toată săptămîna să mă prindă. Nu mă interesa. Dar obosisem să o tot amîn.

„Am să vă trimit şpalturile“, îi spusese ea. Va scrie un articol despre socru-meu. Se va gîndi la el, va încerca să-şi aducă aminte cum arată, ce-a spus, ce-a făcut. Şi eu voi fi trecut sub tăcere ; dar asta nu înseamnă că nu mă va ţine minte. Aveam să-i văd numele tipărit ; era un lucru de care mă puteam agăţa.

— Publicitatea nu strică niciodată, am spus. Ai condus-o prin uzină ?

— Ralph a condus-o.

— Ralph ?

— Ralph Hethersett.

— Nu ştiam că lucrează la noi.

— Încearcă să faci afaceri cu noi. Sau mai cîrînd babacu-său.

— Nu văd de ce a trebuit să-i arate el uzina...

— S-a întîmplat să aibă el o oră de pierdut. Toate oţelăriile sînt la fel, ştii. De fapt, a fost imposibil să-l opresc. Chicoti. Ar trebui să bage bine de seamă... Ştii cum sînt văduvele.

— Văduvele ? am repetat.

— Da, bărbatu-său a murit anul trecut. Un accident de înot. Nu-ţi mai aminteşti ?

Privisem holul ca un deţinut în prima zi de închisoare ; dintr-o dată pereţii verzi, gălbui, mulţimea anunţurilor, mirosul de esenţă de brad nu mai avură nici o putere. Stăteam pe o pardoseală de mozaic cam murdară, în holul Clubului Conseruator din Warley — atît şi nimic mai mult.

— Dai pe mîna unui ţînc o treabă bărbătească, am spus eu. Pe viitor să mă laşi pe mine să conduc văduvele tinere.

— S-a făcut ! exclamă el.

— Şi bineînţeles n-am să-i arăt decît procesele topirii oţelului.

Luasem un ton glumeţ, așa era cel mai bine, nu-mi asumam nici un risc. În felul acesta vorbesc bărbaii despre văduvele tinere ; şi urcînd scările spre bar am continuat să discutăm despre ea pe acelaşi ton glumeţ, nesărat.

Ne-am așezat la o masă într-un colţ. M-am prăbușit pe scaun ; deși barul avea aceleași culori deprimate, verde și galben, ca și holul, scaunele erau noi, confortabile. Am băut o înghițitură de whisky și am simțit cum fierbințeala lui îmi netezește toate asperitățile.

— Asta-mi lipsea, am spus.

— Mai ia unul.

Fără să privească îndărăt, ridică mîna ; chelnerul apăru din capătul celălalt al camerei. Brown era genul de oameni pe care chelnerii îi bagă de seamă numaidecît ; tot așa — m-am gîndit cu învidie — era și Ralph Hethersett.

— Am să iau o halbă de bere amară, am spus.

— Ia ce dorești, băiete. Dădu comanda. Ai dreptul la orice. Apreciez că ai venit aici astă-seară, să nu crezi că nu.

— Nu-mi pasă, am spus. Pot să-l văd și acum.

— Ești liber să te răzgîndești, spuse el. M-am gîndit la asta. Nu sînt sigur...

— De ce nu ești sigur ?

Oftă. De obicei oftatul la el era ceva deliberat și în rafale, dar acum oftase fără voia lui.

— Lui Susan n-o să-i faci plăcere. Nici lui Margaret.

— Nu-i vorba dacă le place sau nu...

— Nu, nu e. Un bărbat trebuie să facă ce crede el că e mai bine. Dar ești sigur că vrei să mergi mai departe ? Mai ai timp să te răzgîndești.

În bar mai erau doar patru inși, toți de vîrsta lui Brown. Îi cunoșteam pe toți, sau știam cum își câștigă existența ; cherestea, făină, textile, asigurări. *Cherestea* și *Făina* stăteau la bar și discutau despre prețul muncii ; *Textilele*, la o masă în capătul celălalt al camerei, se plîngea de taxele de staționare. *Asigurările* asculta cu răbdare, așteptîndu-și rîndul. Din camera alăturată am auzit pocnetul bilelor de biliard și zgomote confuze. Vor urma o mie de seri ca aceasta, o mie de alte seri, ascultînd oameni ca aceștia. Nemulțumiții prosperi de vîrstă mijlocie, cetățenii solizi, raționali ; voi sta aici sau

în camera comitetului și îi voi asculta, avînd mare grijă să nu-i jignesc, și, fără să-mi dau seama, voi deveni exact ca ei. Așteptîndu-mi rîndul să fiu nemulțumit, așteptîndu-mi rîndul la tromboză, așteptîndu-mi rîndul să mor. Iar Harry va crește departe de mine, și Barbara, chiar Barbara, va înceta să mă mai iubească. Viața își va rîde de ea ; și se va căsători cu un tip mîeros ca Hethersett, nu va mai spune povești cu uriași calzi și palate, palatele de la Pasul Veveriței. Iar Susan va ajunge ca mama lui Susan. Totul era stabilit ; obținusem ce voisem și acum plăteam prima rată.

— Nu m-am răzgîndit, am spus. Poate dumneata.

— Nu, nu. Vreo doi membri ai clubului au fost puțin — incozi. Nu persoane importante însă.

— Mă întreb care or fi ăia ? am spus.

— Gîndește-te la cei care beau bere de ghimber și suc de portocale și o să ghicești.

Se referea la elementele nonconformiste ; într-un loc la Warley, aveam un teren destul de larg din care să aleg.

— Nu-mi pasă de ăștia, am spus.

— Nici nu trebuie. Important e să-ți ții fruntea sus, asta-i tot.

— Păi asta și fac, am spus.

— Ai luat o hotărîre foarte bună, Joe. Dar fii atent cum umbli, ai grijă la fiecare pas pe care-l faci.

Asta o excludea pe Jean. Excludea chiar și micile aventuri de la Londra. Mă întrebam dacă să-i spun lui Susan sau nu despre petrecerea aceea. Bineînțeles, nu chiar totul ; dar mai bine era să o iau înainte, să-i spun eu primul. Warley și Londra nu

erau lipsite de legături. Mi-am amintit de Jeff.

Nu era chiar atât de beat ; fusese gelos pe mine. Își mutase atenția asupra lui Judy fiindcă ea avea parale. În realitate însă pe Jean o dorea. Mama lui Jeff locuia la Warley și Jeff venea din când în când la Warley, și Jeff ar fi putut să dea un telefon. Era prea târziu ca să mă mai necăjesc de asta, dar pe viitor va trebui să țin minte asemenea amănunte. Eram cetățean al țării verdelui și galbenului și trebuia să fiu atent la fiecare pas, să-mi țin fruntea sus, ceea ce nu e chiar atât de ușor. Va trebui să-mi amintesc totdeauna cine sînt, să nu-mi permit nici cea mai mică indiscreție.

— Cunosce bine chestiile astea, am zis. Warley e un oraș mic.

— Cîteodată al naibii de mic. Își privi ceasul. Dar unde dracu o fi George ?

Am făcut un semn spre ușă.

— Vorbești de dracu și dracu... poftim !

George apăruse ; Brown a rămas așezat pe scaun ; eu m-am ridicat și i-am strîns mîna. În încăperea și în tovărășia aceea era aproape ca revederea unui prieten. Aisgill era cu zece ani mai în vîrstă decît mine, dar făcea parte din generația mea. Cîndva îl urisem, fusese o barieră între mine și Alice. Acum înaintea mea aveam un om de vîrstă mijlocie, potrivit de statură, dichisit, cu mustața perfect tăiată și cu ochi mai degrabă reci. Reci sau închiși în ei înșiși ?

— Îmi pare bine că te văd, George, am spus. Ce bei ?

Se așază.

— Un coniac, te rog, Joe. Îi aruncă lui Brown o privire. Ce-i cu dumneata ?

— Ai întîrziat.

— Am fost s-o văd pe tînăra mea doamnă.

Ultimele cuvinte le rosti cu o falsă afectare.

Am comandat băuturile. Era un avantaj să fii cetățean al țării verdelui și galbenului ; acum zece ani nu l-aș fi salutat cu atîta ușurință și nici nu mi-aș fi permis să stropesc momentul cu coniac.

— Arăți grozav, George, am spus eu. Cum merg afacerile ?

— Mai bine ca oricînd, a spus. Ce te uiți așa mirat ? Nu mint.

— E plăcut să auzi un om de afaceri care nu se vaită, observă socru-meu.

— Nu, eu nu mă vait niciodată, Abe.

Își privea unghiile. Își făcuse de curînd manichiura și străluceau ; cu un gest delicat șterse de pe degetul cel mic o pată de funingine. Unghiile lui n-aveau nimic efeminat, păreau mai curînd o armă păstrată în bunăstare.

— Nici n-ai motive acum, spuse socru-meu. Am scăpat de leprele alea laburiste.

— Sub laburiști am dus-o la fel de bine, spuse George. De fapt, chiar mai bine.

— Ești un original, George.

— Așa am fost eu totdeauna, replică Aisgill. Asta-i cheia succesului meu, adăugă punînd mîna pe bolul cu coniac pe care îl adusese chelnerul.

Avea glasul rece, ușor ca întotdeauna ; părea că nimic nu-l atinge.

— Ei bine, George, ce crezi despre noul nostru candidat ?

— Ți-am spus. Avem nevoie de sânge proaspăt. Poate că Joe o să ne trezească puțin. Sper că se va simți bine printre noi. Dacă memoria mea de om bătrîn nu mă înșală, Joe a fost cîndva un rebel. Nu-i așa, Joe?

— Nu ești chiar atît de bătrîn, am spus. Și nici eu nu-mi amintesc să fi fost vreodată propriu-zis revoluționar.

Zîmbi ușor.

— Nu chiar așa. Ai fost, un timp, membru al clubului. Privi pereții verzi și galbeni și se strîmbă. Nu că asta ar însemna ceva. Jumătate din membrii noștri votează cu laburiștii. Vin aici doar să bea bere și să joace biliard. Și, bineînțeles, să mai uite de nevestele lor.

Brown se ridică.

— Ei, atunci eu mă duc acasă la nevasta mea. Probabil că se întreabă dacă mai sînt în viață. La revedere, George. Dădu să plece, apoi se întoarce și, spre surprinderea mea, îmi întinse mîna. Ne vedem mai tîrziu, Joe.

Am rămas tăcuți în timp ce bătrînul ieșea cu pași mari, sigur pe el, greoi, ca cel care hotărăște și a hotărît totul spre deplina lui satisfacție.

— Un punct bun pentru tine, spuse George. Nu-i scăpase strîngerea de mînă.

— Crește iarba verde peste vechiul cîmp de luptă, am zis.

Încăperea se umplea. Aveam impresia că toată lumea se uita la noi; reacția generală era a unui mic șoc.

— Dacă te arăți atît de rar pe aici, spuse George.

— Nu, nu cred că-i asta...

— Ai să te obișnuiești. Spune-mi, ce mai face Tiffield?

— E voinic, plin de puteri.

— Știi că odinioară a fost îndrăgostit lulea de soacra dumitale?

— Nu, nu știam, e ceva nou.

Cînd cineva îți dă o veste, trebuie să i te arăți îndatorat. Chiar dacă o cunoști, de ce l-ai dezamăgi, de ce l-ai lipsi de plăcerea de a crede că-ți spune o noutate? M-am prefăcut teribil de interesat.

— Da, sînt o groază de ani de atunci. Înainte de a se căsători. Brown i-a luat-o înainte lui Tiffield, și poftim rezultatul. Mă îndoiesc că Tiffield i-a iertat-o vreodată.

— Dacă Tiffield ar cunoaște-o așa de bine ca mine, am spus, i-ar cădea în genunchi lui Brown, n-ar mai ști cum să-i mulțumească.

George clătină din cap.

— Acum patruzeci de ani arăta ca Susan, nu ca soacră-ta.

Iar peste patruzeci de ani, Susan va arăta ca soacră-mea. Timpul se scurge repede în țara verdei și galbenului.

— E bine să cunoști chestiunile astea, spuse George. Tu încă nu-i vezi pe oamenii de afaceri ca pe niște ființe umane, nu-i așa?

— Încerc.

— Încearcă mai mult, spuse el. Dacă aș fi în locul tău, n-aș uita asta. Socrul tău crede că Tiffield s-a schimbat. Dar nu-i adevărat. Tu pășești pe un cîmp minat.

— Vrei să spui că socru-meu pășește.

— Și tu. Pentru că pe tine are să dea vina.

— Asta așa e.

— Te previn, spre binele tău. Chemă chelnerul. E curios, dar simt pentru tine un fel de răspundere. Mergi orbește înainte și te izbești cu capul de toți pereții...

— Cîteodată se întîmplă să trec și prin ei, am spus.

— Asta cînd erai mai tînăr. Dar nu acum, Joe, nu acum.

Îmi întinse portîgaretul. Țigările erau mai groase decît cele obișnuite și purtau inițialele lui. Mi-am căutat bricheta, dar am scos în locul ei o cutie de chibrituri pe care o luasem de la Savoy. Privi chibriturile și rînji : „șparlite“. Rînjetul îl făcea să arate mai tînăr ; pentru prima dată începeam să înțeleg de ce se căsătorise Alice cu el.

— Eu n-am vrut să vin aici în seara asta, am spus.

— Îmi dau seama. Nu-i nevoie să căutăm cauzele, nu ? De fapt nici eu nu am vrut să vin... Își mușcă buza. Nu putem vorbi aici.

Am stat de vorbă în locuința lui din Pennack Lane. Pennack Lane era o stradă îngustă, nepavată, din Poplar Avenue ; era, din anumite motive, o adresă mai bună chiar decît Poplar Avenue. Casa lui George nu era cea mai mare, dar era cea mai nouă ; era o vilă tradițională, din piatră locală, cu totul diferită de cutia de beton din Linnet Road în care locuise cu Alice.

Era genul de casă care i-ar fi plăcut lui Alice, deși gusturile lui se pare că nu se schimbaseră.

Numai whiskyul Bourbon („Îmi amintesc de slăbi-ciunea ta, Joe“) din care mă serveam singur, mă salva de acea depresiune ascuțită ; culorile erau prea deschise, mobila prea dreaptă, picturile abstracte prea abstracte. Iar casa era prea curată, prea ordonată, casa unui om curat și ordonat care locuiește singur.

George vorbea tot timpul, învîrtindu-se neconținut prin salonaș. Oboseala mea sorbea ca o sugativă Bourbonul, lăsîndu-mi capul limpede și limba la locul ei ; în schimb George, care acum era pe terenul lui, își dăduse drumul. Nu se roșise, nu pâlise, dar foarte curînd fața și vocea lui trădară o dezordine lăuntrică.

— A fost ideea lui Maureen, spuse el încetînd brusc să mai vorbească despre socru-meu.

Luă de pe cîmin o fotografie înrămată și mi-o arătă. Fata din fotografie nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani ; avea părul negru și o gură fermă. Părea amuzată de ceva, dar nu răutăcios. I-am dat înapoi fotografia ; o luă cu foarte multă grijă, ca și cînd, dacă ar fi scăpat-o pe jos, ar fi putut să-i facă fetei un rău.

— E frumoasă, am spus.

— O să ne căsătorim.

— Felicitări.

— Încă nu-i oficial. Dar în curînd.

Se așeză. Scaunul avea forma unei jumătăți de ou — și eu care crezusem că forma asta exista numai pe reclamele de mobilă din New York. George părea că se simte bine în el ; avea anatomia secolului 20. Eu aveam o statură nepotrivită, și camera aceea era o cameră nepotrivită, pe mine m-ar fi

rănit... Eram prea obosit și băusem prea mult. Trebuia să-i mai spun ceva plăcut lui George și-apoi să plec acasă.

— Îmi pare bine că te căsătorești, am spus. E rău să trăiești singur.

— Am trăit singur mult timp, a spus. Toată viața. Știi — își umplu paharul — când Alice a murit — se opri și mă privi aproape cu dragoste, când Alice a murit, m-am bucurat. E mai bine să fii singur cu tine decât singur cu altcineva. Dacă am fi avut copii, poate că ar fi fost altfel.

Era ora 11 ; Susan se și culcase. O să mă dezbrac pe palier și apoi o să mă strecor ușor lângă ea. Dar mai întâi o să mă duc în camera lui Harry să-i las acolo filmul colorat pe care mi l-a cerut. Apoi am să mă duc în camera Barbarei și-l voi lăsa „pe domnul Mopsy“ pe care i-l cumpărasem de la magazinul Hamley. Nu mă duceam acasă la Susan, ci la copii. Un moment mi-a părut rău de George.

— Te mai gîndești vreodată la ea ? mă întrebă.

— N-ar avea nici un rost.

— Mai ia un pahar, spuse. Vocea acum i se îngroșase.

— Nu, mulțumesc, George. Trebuie neapărat să plec.

— Insist. Au trecut zece ani de cînd n-am mai băut un pahar împreună. Ba mai mult chiar. Hai, bea.

I-am întins paharul meu.

— Nu-i destul de încăpător, spuse, și umplu alt pahar mai mare... Noroc ! Oricum ar fi. Dar te mai gîndești vreodată la ea, Joe ?

— Uneori.

— Ești prost. Nu ar fi fost bună pentru tine. Te-ar fi mîncat de viu.

Spre surprinderea mea, m-am pomenit că-mi curg lacrimi din ochi.

— S-o lăsăm să se odihnească în pace...

— Și Maureen spune așa. Încă de cînd ne-am cunoscut a spus asta. Ești fericit acum, nu-i așa, Joe ?

— Fericit ca toată lumea. Nu puteam spune mai mult decât atît ; pentru că fusese soțul lui Alice, nu puteam să-l mint. Și el pricepea.

— Nu cine știe ce fericit. Fericit ca toată lumea. Ai și o fetiță.

— Și un băiat.

— Băiatul e al mamei.

— Și al bunicului.

— Fetița e a ta. Așa se-ntîmplă uneori.

— Ți s-ar putea întîmpla și ție, am adăugat. M-am ridicat cam anevoie ; scaunul meu, deși nu era chiar stil secolul 20 mă sili să stau într-o poziție înclinată.

— Arăți cam descompus, spuse el. Am să te conduc acasă. Glasul lui își pierduse dintr-o dată agresivitatea ; părea nici să nu observe paharul de care nu mă atinsesem.

În drum spre casă n-am vorbit ; dar ai fi zis că-i bucuros de ceva, ciudat de bucuros. Ghiceam ce-l făcuse fericit, ce-l făcea gata să chicotească ; asta, nu știu cum, m-a încălzit și m-a apropiat de el. Coborînd din mașină mă conduse pînă la poarta grădinii. Am văzut, spre ușurarea mea, că toată casa zăcea cufundată în întuneric. Eram acasă și

știam că aubretia și volbura înfloriseră. Le-am recunoscut numai după locul unde erau plasate; miine, însă, le voi vedea înflorite, mov, roz, roșii și albastre ca levănțica.

— Hai înăuntru să bem un pahar, i-am spus lui George.

— E prea târziu, a răspuns. Dar oricum, îți mulțumesc.

— Vino cu Maureen într-o zi pe aici, i-am strigat în timp ce se îndrepta spre mașină.

— Mi-ar face plăcere, a răspuns. Noapte bună, Joe.

Portiera mașinii pocni. Era un zgomot de mașină solidă; George avea acum un Mercedes. L-am urmărit pînă nu l-am mai putut vedea, apoi am deschis ușa din față. N-am intrat imediat, m-am întors și m-am uitat o dată afară. Totul se aranjase acum, mă gîndeam, nu mai rămăsese nici o durere. Warleyul era același, Warleyul cîștigase în cele din urmă, George va avea copii cu soția lui, iar morții se vor odihni în pace. Am intrat înăuntru închizînd ușa încetișor, am deschis servieta și am căutat filmul colorat și pe „domnul Mupsy”.

CAPITOLUL VI

— DACĂ VREI, poți folosi electrofonul, Gerda.

— Mulțumesc, domnule Lampton.

Își înclină capul, schițînd o reverență. Era blondă, durdulie și supusă; mă întrebam — și nu era

întîia oară — cum ar fi reacționat dacă i-aș fi făcut un avans hotărît. Cum se începe oare? *Ești o fată bună, o fată foarte bună.* Apoi o mîngiere pe obrazul trandafiriu. *Am pentru tine un mic dar...*, dar nu aveam nici un mic dar pentru ea și nu-mi plăcea să mă încurc cu slujnicele. Nu că ar fi fost slujnică — tatăl ei era unul din clienții noștri și ea venise la noi să învețe limba. Astfel încît făcea oarecum parte din familie. Azi nu mai există servitori; m-am născut prea târziu.

— La Hamburg acum toată lumea iese la iarbă verde, spuse Gerda. Pleacă la iarbă verde și dansează...

— Noi, aici, nu prea obișnuim, am replicat. Dar deseară e dans în haine de sport.

Strîmbă din nas.

— Aici se dansează în haine de sport?

— Poți să mergi și în rochie de vară.

M-am uitat peste umărul ei spre perete. Rulourile erau trase pe jumătate și lumina abia pătrundea în bucătărie; pe picturile murale am deslușit linii neobservate înainte.

Costumul lui Susan din numărul *Noapte și Zi* din ultima revistă fusese scurtat și strîmtat; dar fusese oare chiar atît de strîmt? Am ridicat rulourile și am privit din nou picturile. Linia dintre picioarele ei dispăruse și forma sînilor abia se ghicea.

— E prea frig ca să te duci în rochie de vară, spuse Gerda.

— Nu-i nevoie să-ți pui o rochie de vară. Dar poate mai încolo o să fie mai cald.

— N-am să mai fiu aici, reluă Gerda.

Se așază pe unul din scaunele de lângă masa de perete și scoase un pachet de țigări Stuyvesant. I-am oferit un foc.

— Mulțumesc, spuse ea. Sînteți foarte bun. Cînd mă întorc acasă nu mai fumez. Tatălui meu nu-i place.

Nu purta ciorapi; picioarele îi străluciră cînd le încrucișă, de parc-ar fi fost acoperite cu paiete, ca ale dansatoarelor de la cabaret.

— Cred că tatăl dumitale are dreptate, am spus.

— Dumneavoastră semănați cu tata, domnule Lampton. Tata e un om foarte bun. Sînt foarte fericită aici.

— Atunci de ce vrei să pleci?

— Tatăl meu nu se simte bine.

— Îmi pare rău, am spus.

— Da, și trebuie să plec foarte curînd. Săptămîna viitoare, cel mai tîrziu...

— O să ne pară rău, Gerda. Copilul are să-ți simtă lipsa.

— Nu. Clătină din cap. Copiilor le pasă numai de mama și de tatăl lor. E normal. Iar Barbara e fata lui tăticu, nu-i așa?

— Da, uneori așa se-ntîmplă, am încuviințat.

— Așa-i și cu mine, deși o iubesc și pe mama.

Își mișcă piciorul și paielele dispărură. Acum picioarele ei nu mai erau simple obiecte de privit, ci obiecte de atins, de mîngîiat foarte ușor, să simți fiecă firișor de păr. Mi-am luat ochii cu greu; ochii de pe picioarele ei; era bine că pleca.

— I-ai spus doamnei Lampton, Gerda?

— Abia acum m-am hotărît. Și v-am spus întîi dumneavoastră, nu sînteți dumneavoastră bărbatul? Așa se cade.

Mi-am adus aminte de Maria care-mi cedase la Berlin pentru un pachet de țigări. Alea erau țigări Woodbines; ca și cînd acum asta ar mai avea vreo însemnătate. Arăta ca Gerda, deși era tot atît de brunetă pe cît de blondă e Gerda și tot atît de slabă pe cît de durdulie este Gerda. Și ce fată supusă — dumneavoastră sînteți bărbatul, nu? — singura ei grijă era să facă bărbatul fericit. Scopul lui Susan părea să fie tocmai contrariul; nu mi-aș fi închipuit niciodată că poate să fie atît de afurisită. Și-i dădusem mult mai mult decît un pachet de douăzeci de țigări Woodbines. Deși casa era a ei, Brown nu-i dăduse nici un fel de rentă. Trăiam din venitul meu pînă la ultimul ban. În ziua aceea promisem o notă de la Mandley, cel mai scump magazin din Leddersford; pusesem nota în buzunar, nedeschisă, pentru că nu îndrăzneam să mă uit la ea. Eu trebuia să fiu afurisit azi, nu Susan.

— Păreți supărat, spuse Gerda.

— Mă gîndeam că doamna Lampton n-o să se bucure auzind vestea asta.

— Aveți o casă mică, spuse ea. Și Harry e plecat mereu la școală.

Mi s-a părut că în vocea ei disting o notă de dispreț.

— Totuși, Gerda, ești de mare ajutor. Doamna Lampton va fi foarte mult legată de casă acum.

Gerda ridică din umeri.

— Toate femeile căsătorite sînt legate de casă. De asta nu mă mărit eu și n-am să mă mărit încă mult timp. Chicoti.

Bucătăria începea să devină mai prietenoasă, ca și cînd înăuntru ar fi trosnit un foc și grinzile de stejar ar fi fost pline de șunci afumate, ca și cînd ar fi fost altfel de bucătărie și altfel de casă.

— Mai bine să mă duc s-o anunț, am zis eu. Gerda se încruntă.

— Domnule Lampton, semănați cu tatăl meu.

— Mi-ai mai spus, am observat.

— Nu, nu asta voiam să zic... Și roși.

— N-are de ce să-ți fie teamă, curaj !

— Vreau să spun că sînteți un bărbat bun. Sînteți foarte drăguț și foarte tandru. Sînteți un tată foarte bun și foarte generos. Și lucrați din greu și acum sînteți consilier, pentru că vreți să fiți servibil, nu-i așa ? Și copiii dumneavoastră sînt frumoși. Îmi placeți, domnule Lampton. Da, și... Tăcu o clipă. Nu știu cum să spun, murmură ea.

— Mi se pare că te exprimi foarte bine, am încurajat-o.

— Mulțumesc. Ceea ce trebuie să spun e că, pentru că îmi placeți... Tăcu din nou.

— Ce-i, Gerda ?

Privi în jos spre fustă și și-o trase peste genunchi.

— Doar că îmi pare rău că plec înainte de a fi spus că trebuie să plec. Și că am fost fericită aici pînă — pînă cînd s-a îmbolnăvit tata. Înțelegeți ?

— Nu te necăji, am spus eu.

Mă simțeam puțin încurcat, dar în același timp fericit. Cîndva Barbara va avea și ea douăzeci de ani ; voi avea o copilă care-și va întrerupe șederea în străinătate ca să mă îngrijească. Aș fi sărutat-o atunci pe Gerda dacă s-ar fi putut ca acest sărut să nu fie prost înțeles ; am făcut un compromis, am zîmbit bătînd-o ușor pe mină și m-am urcat la Susan.

Am aruncat o privire în odaia Barbarei. Dormea adînc, în brațe cu domnul Mupsy, jucăria pe care i-o adusesem de la Londra. Împinsese cu piciorul afară din pat sticla cu apă caldă, așa cum bănuisem ; insistase să i-o punem numai pentru că avea forma unui purceluș — un purceluș albastru cu un dop pe cap — și purcelușul pleca uneori în călătorie cu ea. Își alesese singură tapetul — vapoare roz plutind pe o mare de un albastru pal cu delfini și cai de mare. Ea a vrut vapoare, nu zîne sau Mickey Mouse sau Little Noddy, iar pe tavan a vrut cer și stele. Așa încît tavanul era albastru închis cu stele argintii după care se călăuzeau vapoarele.

Se rostogolise prin somn spre marginea patului și murmură ceva ce n-am putut înțelege. Dar orice ar fi fost în mintea ei, nu era ură, teamă sau nefericire. Era prea plină de dragoste, nu lăsa nici un loc întunericului. Chiar de îndată ce s-a născut, îndepărtase negura ; înainte cu cinci ani în căsnicia mea avusese loc o întunecare pe care atunci nu o puteam explica. Dar cînd s-a născut Barbara misterul a fost dezlegat. Nu era nevoie să fiu psihiatru ca să-mi explic accesele de plîns, stările proaste,

atacurile pasionale cu zgîrieturi și mușcăături, lungile perioade de tăcere ursuză ale lui Susan. Și acum iar începeau. Soluția se afla în mîinile mele, dacă cuvîntul mîini nu e un eufemism.

Am bătut la ușa dormitorului. N-am primit nici un răspuns. Am bătut iarăși.

— Ai să trezești copilul, spuse Susan. Intră, pentru numele lui Dumnezeu.

— Ești gata, dragă ?

I-am sărutat umărul gol.

S-a tras la o parte.

— Te rog ! a exclamat pe un ton sec.

— Iartă-mă, am spus. Soțul tău îți cere umil iertare că te-a sărutat.

Nu părea că ascultă.

— Ah, fir-ar a naibii ! strigă. Nu pot să fac nimic cu asta. Aruncă jos peria de cap. Mă gîndesc să nu mă duc.

Acea ochii încercănați și părul ei, de obicei negru-negru, cu reflexe albastre, părea șters, fără viață. Totuși rămînea cea mai frumoasă femeie de aici ; înfățișarea ei bolnăvicioasă o făcea mai atrăgătoare, îi săpa puțin obrajii bucălați, înăsprindu-i trăsăturile.

— Ar fi o rușine să nu mergem acum, am spus. Nu avem prea des ocazia să ieșim împreună.

— Acum ai descoperit asta ? Aprinse o țigară. Am observat că scrumiera de pe toaletă era plină. De curînd trecuse la țigări turcești ; dormitorul era îmbîcsit de mirosul lor greu.

— Fumezi prea mult, am spus.

— Vezi-ți de treabă.

— Păi asta-i treaba mea. Îmi trecu un gînd prin minte. Sper că nu fumezi în pat cînd nu sînt eu aici.

Fusesse obișnuită întotdeauna ca servitorii să culeagă lucrurile de pe urma ei, să curețe unde lăsase murdar, să golească scrumiarele, să închidă luminile și robinetele de gaz ; simțeam parcă un miros de așternut ars, auzeam un copil țipînd, vedeam un trup micuț carbonizat. Dintr-o dată o uram pe Susan.

— Nu-ți dai seama ce ușor se poate întîmpla, am spus. Barbara...

Se întoarse, îmi aruncă o privire.

— Taci din gură, spuse. Sau nu mai merg.

— Cum vrei, am spus. Era numai de dragul tău.

— Numai de dragul meu ! Știi cîte seri ai fost acasă săptămîna asta ? Nici una. Noapte de noapte lipsești. Ședințele de consiliu, întruniri de partid, la Thespiani — vii acasă, mănînci, îi spui noapte bună Barbarei și pe urmă pleci. De ce te mai obosești să vii acasă ?

Începu iar să-și perie părul cu atîta furie, că nu m-aș fi mirat să văd țîșnind scînteii din el.

— Las-o baltă, am spus. Fii mai înțeleghătoare. Trebuie să fac toate astea. Hai să nu ne mai certăm.

— Nu, nu trebuie să ne certăm. Trebuie să facem ce vrei tu. Tatăl meu contează pentru tine mai mult decît contez eu. Chiar și George Aisgill contează mai mult decît mine. Și decît copiii. Da, George Aisgill contează chiar mai mult decît fiica ta pe care pretinzi că o iubești atît de mult. Ce, crezi c-am uitat ?

— O, Doamne ! am făcut. Asta a fost acum o lună !

— Te întorci după două zile de la Londra, o călătorie pe care ai spus că ai făcut-o cu cea mai mare neplăcere, o călătorie obositoare, îngrozitoare, plicticoasă. Orice bărbat normal dorește să vină direct acasă la nevasta și la copiii lui ! Numai tu, nu. Tata te ia la club și tu, sigur, atîta aștepti, te duci numaidecît, deși spui că ești obosit. Și asta n-ajunge ? Nici după aia nu vii acasă, ți se pare prea devreme și te duci acasă la George Aisgill și stai și bei cu el pînă la miezul nopții.

— Uite ce, iar vrei s-o luăm de la capăt ? Am spus că regret...

— Tocmai la George Aisgill ți-ai găsit să te duci ! N-ai vorbit cu el zece ani, și acum ce ți-a venit ? Despre ce vorbești ? Despre Alice, nu-i așa ?

Mi-am întors ochii de la ea.

— E moartă, am spus, s-a terminat !

— Mă întreb dacă s-a terminat, replică pe un ton liniștit.

— Asta a fost înainte de a ne căsători și nu s-ar fi întîmplat dacă George s-ar fi purtat cum trebuie cu Alice. Eu eram tînăr și prost, iar Alice era cu zece ani mai mare... Glasul mi se frînse.

— Da, acum dă vina pe ea. Învinuiește-o că s-a omorît. Ai fi în stare s-o faci și p-asta !

Dintr-o dată mi-a venit s-o plesnesc.

— Taci ! Tacă-ți gura aia afurisită ! Ce naiba vrei să faci din mine, tîrfă nebună, unde vrei s-ajung ?

O parte din furie se îndrepta acum asupra mea. O învinovățisem pe Alice jucînd rolul unui

tînăr inocent sedus de o femeie mai în vîrstă. Mai bine ar fi fost dacă n-aș fi încercat să mă justific ; așa, o trădam pe Alice.

Susan rîse. Nu era un rîs sincer, era un rîs forțat, rău, încărcat de dispreț.

— Te doare, nu-i așa ? Nu-ți convine să te gîndești la asta, nu, Joe ?

M-am așezat pe pat. Dacă Susan n-ar fi aici, mă gîndeam, acum m-aș culca și aș dormi. Aș privi mai întîi tapetul roz, gri și tencuiala strălucitor de albă și nu m-aș mai gîndi la nimic. Am închis ochii.

— Joe, mă auzi ?

— Nu, am spus. Nu mai aud nimic. M-am ridicat. Trebuie să beau ceva.

— Pleci, cum, iar pleci ?

— Nu știu ce vrei să spui.

— Totdeauna pleci. Nu te gîndești la mine. Tu nu te gîndești la nimeni.

Deschise o sticlă de parfum. Era unul pe care nu-l folosisese înainte, greoi și puțin cam dulceag, un prafum de coafeză. Deodată, poate și din pricina parfumului, am văzut-o sub altă înfățișare, ca pe o femeie atrăgătoare, în slip negru, o străină dezbrăcată.

— Sînt obosit, am spus. Am luat sticla de parfum. E ceva nou.

Îmi smulse sticla.

— M-am gîndit să-l încerc.

— Foarte bine, am spus. O viață are omul. M-am uitat peste umărul ei. Ce sîni frumoși ai tu, am spus. De ce nu mergi la dans așa ?

Își acoperi sînii cu mîinile.

— Nu te zgîi. Du-te și adu-mi ceva de băut. Un Martini sec.

— Am să-i spun vermut ginului, am zis.

— Acum ești iar Joe al meu. Își puse o picătură de parfum după ureche. Îmi pare rău că sînt atît de nervoasă.

— Să uităm, am spus. Viața-i prea scurtă.

— Sînt o tîrfă posesivă și geloasă, repetă ea. Mirosi parfumul apoi puse la loc dopul. Într-adevăr e cam tare, zise.

Mi-am scos portofelul.

— Cinci lire pentru toată noaptea, suficient domnișoară ?

— Stricature ! exclamă.

Am sărutat-o pe obraz ; expresia ei de școlăriță, pe care nu i-o mai văzusem de mult, mă înduioșă brusc și m-am simțit ca un unchi.

— Am să încep să mă neliniștesc cînd n-ai să mai fii geloasă și posesivă.

— O să se întîmple într-o zi și asta. Îmi dădu un ghionț ușor. Acum hai, du-te și prepară-mi un Martini, sclavule.

.....
Mi-am preparat și mie unul în timp ce o așteptam.

Cearța se terminase, trecuse aproape tot atît de repede cum începuse ; aerul se limpezise. Dar aveau să mai urmeze alte furtuni. Și într-una din zile n-aș mai fi fost în stare să stăpînesc furtuna. Într-una din zile Susan va spune un lucru la care nu voi mai putea răspunde altfel decît părăsind-o.

Gerda cînta în bucătărie. Era un cîntec german ; ceva cu un vas al morții. Melodia avea o violență stranie, aspră, era mai mult durere decît muzică, o durere răgușit de adevărată ; și vasul acela al morții — pe cît înțelegeam eu nemțește, urma să vină curînd să îmbarce o mulțime de oameni. Ei nu așteptau vasul morții, dar vasul morții se îndrepta spre ei, venea să-i ia...

Am lăsat jos paharul gol și m-am îndreptat spre canapea. Stînd acolo ghemuit, cu o pernă sub cap, am avut, un timp, iluzia fericirii. Încercam să mă conving că nu eram obosit ; un moment lăsasem deoparte toate necazurile.

Pe măsura de scris, într-un vas de alamă, era un buchet de flori albe cu păstăile pline de semințe, ovale albe, străvezii în lumina amurgului. Le culesesem cu Barbara după-amiază ; ea le zicea „flori de hîrtie“. Îi oferisem nume mai frumoase : flori de mătase, floarea banului, floarea lunii — dar ea le zicea flori de hîrtie, i se păreau prea elegante, prea netede, ca să fie adevărate.

Și iarăși am simțit pe umeri povara necazurilor : în odaie nu mai era liniște. M-am ridicat și mi-am scotocit buzunarele, să găsesc o țigară. Nu mai aveam. M-am dus la cutia de argint de pe măsura de servit cafea. Susan o umplea cînd își aducea aminte ; mi s-a părut că o văzusem deschizînd-o în ziua aceea. Partea din stînga era plină ; acolo își pune ea totdeauna rezerva de țigări turcești. Partea mea, din dreapta, era goală.

Mi-am spus că nu are nici o importanță. Nu are nici o importanță. Am să-mi cumpăr țigări în drum spre Alexandra Hall. Nu simțeam o ne-

voie absolută ; dar dacă n-ar fi fost nici un fel de țigări acolo, nu mi-ar fi păsat. Am trântit capul cutiei și m-am dus la bar.

CAPITOLUL VII

ÎN WARLEY, invitațiile de duminică dimineată, „la un pahar de sherry“, făcute de socru-meu erau ceva sacru. Organiza cam zece de astfel de întâlniri pe an, de obicei în prima duminică a lunii ; numărul invitațiilor pe care le primeai era un indiciu destul de clar asupra poziției sociale pe care o aveai în Warley sau asupra relațiilor tale cu familia Brown, ceea ce de fapt era unul și același lucru. În felul acesta socru-meu scăpa ieftin de obligațiile lui sociale și în același timp supunea orașul unui discret proces de selecție ; dacă te poțea duminică dimineată „la un pahar de sherry“, nu însemna că vei fi neapărat invitat și la cină, dar dacă nu te chema la el duminică dimineată, însemna că nici nu existai în ochii familiei Brown.

Făcînd parte din familie, Susan și cu mine aveam invitație permanentă, pe care știam că nu puteam s-o refuz. În acea dimineată de duminică însă, aș fi preferat să beau o halbă la Clarendon. Din imprudență, îi spuseseam asta lui Susan plecînd de la biserica Sf. Alfred.

— Îmi pare rău că ai asemenea chefuri, spuse ea. Încetineam, ca să iau curba spre St. Clair Road.

— N-are de ce să-ți pară rău, am răspuns. Am spus și eu așa, într-o doară...

— Într-o doară, dar nu fără o anumită intenție, a răspuns ea. Mergi cu mine în vizită la tata, dar ai prefera să te duci singur să bei bere...

— N-am zis asta.

— N-ai zis, dar nu-ți place să mă iei la Clarendon.

— N-ai spus niciodată că ai vrea să mergi.

— Tu vrei să nu merg, nu eu... De ce nu mă lași pe mine la tata ? Lasă-mă și pe urmă du-te în oraș, că te așteaptă prietenii tăi de chef, irezistibili prieteni. Toți afurisiții tăi de alegători. Toți admiratorii tăi. Am să-i spun tatei că n-ai venit și am să-l întreb de ce n-ai putut să vii.

— Spune-i mai bine să crape !

— Drăguț din partea ta, făcu ea. Totdeauna vorbești așa de elegant ?

— Îmi pare rău, am spus. Hai să uităm.

Susan nu răspunse ; cînd am privit-o am văzut spre surprinderea mea că plîngea. Am întors spre dreapta și apoi am oprit mașina la Royden Lane, un drum îngust și pietros pentru căruțe, la sud de Poplar Road.

— Ce s-a întîmplat, draga mea ?

— Nimic.

I-am dat batista.

— Trebuie să fie ceva. Nu te simți bine ?

— Nu, n-am nimic.

Am cuprins-o pe după umeri.

— Ai o rochie atît de frumoasă, și plîngi, se poate ?

— Nu sînt o soție bună. Te-ai descurca mai bine fără mine.

— Taci, fetiço. I-am luat batista din mîna și i-am șters ușor ochii. Să stăm aici, să fumăm o țigară, uite ce frumos e. N-avem de ce să ne grăbim.

— Da, e un loc liniștit, încuviință ea.

Am privit întinderea mare, înverzită, presărată cu stînci din spatele zidului de piatră care urca pieptiș spre platoul Warley. În spatele și în stînga noastră cîmpia se desfășura luxuriantă — parcă platoul ar fi întins o limbă mare și aspră. În mașină era foarte cald; am lăsat jos fe-reastra.

M-am strîns mai aproape de Susan și i-am pus mîna pe genunchi. Cu o seară înainte băuserăm amîndoi ceva mai mult decît de obicei și adormiserăm numaidecît. Iar azi dimineață îi spusese în sfîrșit că Gerda ne părăsește; atunci începuse harța, harța conjugală, sîcîitoare. Dar acum nu simțeam că sînt căsătorit; acum eram un bărbat și o fată într-un Zephyr alb pe o șosea singuratică.

— Ce-ar fi să ne plimbăm un pic? am spus.

— Cu tocurele astea cui, în picioare?

I-am deschiat nasturele de sus al rochiei. Mi-a dat peste mîna și a încheiat nasturele.

— Nu. Aici, nu, spuse fără mînie.

— E rochia ta, am spus.

— E o rochie pretențioasă.

— Virginală. Închisă bine la gît și atît de albă, orbitor de albă. Mi-am apropiat nasul de

mîneca ei. E și scrobită, foarte ațîțătoare. Parcă aș viola o călugăriță.

— Nu fi nerușinat, murmură ea. Scoase cutia cu țigări. Te rog, dă-mi un foc.

Cînd se aplecă spre mine, geanta deschisă îi căzu pe jos. Am simțit deodată un miros greu, înăbușitor; se vărsase o sticlută de parfum. Am ridicat-o și i-am pus la loc dopul.

— Ți-ai schimbat parfumul, draga mea! am spus. A mai rămas ceva. Am tras aer în piept. Uf, mașina o să pută acum ca un bordel.

Privind sticluta, începu iar să plîngă.

— Nu plînge, am spus, de ce plîngi? Am să-ți cumpăr alta.

— Nu-mi place parfumul ăsta. E oribil. Nu mai vreau.

Mi-am aprins țigara.

— Atunci aruncă-l o dată!

— Nu, ar fi o risipă.

Plîngînd încă, își puse parfum după ureche. Am pufnit în rîs; niciodată nu mi se păruse atît de illogică, atît de feminină, sau, ca să spun totul într-un cuvînt, adorabilă, ca în dimineața aceea frumoasă de iunie. Am sărutat-o.

— Pudrează-te și gata, plecăm, am spus. E caraghios, dar uneori parcă n-ai fi nevasta mea.

— Cum adică?

Spre mirarea mea am constatat că se supărase.

— Era un compliment.

Scoase pudriera.

— Curios compliment, făcu ea. Ai un fel de a vorbi foarte bizar...

Am încercat s-o trag mai aproape de mine, dar ea se feri.

— Să nu ne vadă cineva...

— Ce, nu sîntem soț și soție ?

— Parcă adineauri ziceai că nu, nu ziceai tu așa ?

— Ei, ziceam și eu ! Parcă asta are vreo importanță.

Își scutură un fir de praf de pe rochie.

— Adevărat, aprobă ea. N-are nici o importanță.

Continua să se pudreze. Acum priveam o mască socială, o față care mergea la biserică, la o serată, la un pahar de sherry ; era imposibil să crezi că în ochii aceia mari cafenii străluciseră vreodată boabe de lacrimi.

După ce termină cu pudratul, scoase sticluța de parfum. O ținu în lumină ; mai rămăsese un pic. Se întoarse și trăgînd de gulerul rochiei își turnă în sîn parfumul. Am privit-o fără dragoste ; fără nici un motiv se îndepărtase de mine. Trupul ei era tot alături, la fel cum afară continua să existe cerul acela albastru fără nori. Dar ea, acum, ca și cerul, îmi era complet străină.

N-a vorbit pînă am ajuns în Poplar Road. Fără să mă privească, spuse :

— Te rog de astă dată să *circuli*.

— Ce dracu vrei să spui ?

— Te rog să nu stai tot timpul cu tata să discuți afaceri. Sau să încremenești lîngă tipa aia, cum îi zice... Haxey.

— Hauxley, am spus. Dar ea parcă n-a fost invitată ?

— Dacă ar fi fost, ai fi zburat s-o vezi, nu-i așa ?

— Ah, Dumnezeuule, o singură dată m-am văzut cu ea. O singură dată, și numai două minute.

— Ai fi vrut să rămii cu ea mai mult, nu ? Lasă că te-am văzut eu cum te holbai la ea în biserică — aveai o mutră atît de bleagă și visătoare. Și ea a văzut. Nu-i proastă, să știi, nu-i proastă de loc.

— Habar n-are de mine, am spus.

— Nici Eva Storr, nu ? Ultima dată de ea te-ai ținut. Și înaintea ei de Jean Velfrey. Cînd nu stai de vorbă cu tata, totdeauna faci curte cîte unei femei.

— N-am să vorbesc în viața mea cu nici o femeie. Sau cu taică-tău. Nici un cuvîntel.

Susan mormăi ceva, dar nu mai auzii ce ; intrasem pe aleea casei lui Brown și eram atent la cotitură — intrarea era atît de îngustă, încît trebuia să iau colțul pe departe ca să nu zgîrii aripa mașinii. Era singurul loc unde socru-meu făcuse economie. Casa lui era cea mai mare de pe Poplar Road — cu alte cuvinte din Warley, exceptînd palatul Wales și palatul Sindram. Dar terenurile palatului Wales și ale palatului Sindram, deși destul de mari, după standardurile normale, nu făceau, laolaltă, ca întindere, cît cel al lui Brown. Constructorii lor folosiseră doar gresia ; Brown numai piatră de Bolton Woods, din cea mai bună.

Am parcat mașina lîngă intrarea principală, chiar în spatele unui Vauxhall Wyvern prăfuit, pe care l-am recunoscut îndată — era al lui Mark.

Ajutînd-o pe Susan să coboare din mașină, am murmurat :

— Doamne, Mark ăsta nu și-a mai spălat raba de un secol.

Susan trase cu putere aer în piept, apoi zise :

— Și mai slăbește-l odată pe bietul Mark cu glumele astea timpite. Și încearcă și tu să fii mai drăguț cu Sybil.

— Da, dragă. Iartă-mă, dragă. Cum zici tu, dragă, am spus parodiind blîndețea.

Am apăsât pe butonul soneriei. Harriet, comoara familiei Brown, ne deschise. Ca de obicei pe Susan o salută mult mai călduros decît pe mine. Lucra la familia Brown de douăzeci de ani și era creația lor, la fel ca și casa. Îmi plăcea cum arăta casa, chiar dacă unele persoane, ca de pildă Larry Silvington, spuneau că e un *Wimbledon iacobit*. Îmi plăcea să-i pipăi zidurile și totdeauna înainte de a intra, mîngîiam într-ascuns ornamentațiile de piatră. Pe Harriet nu puteam s-o sufăr fiindcă, deși nu număra mai mult de patruzeci de ani, avea o față niciodată ; dacă ar fi încercat vreodată să-mi surîdă — așa îmi închipuiam — zîmbetul ar fi fost mai curînd un rictus batjocoritor. Doamna Brown spunea adesea că Harriet era cu adevărat snoabă, cu ideile ei despre manierele unui gentleman.

Salonul mirosea a flori și a fum de țigară. Nu-și schimbase înfățișarea de cînd îl văzusem înția oară cu zece ani în urmă. Familia Brown cumpăra numai lucruri trainice. Doamna Brown avea gust, sau cel puțin vorbea adesea despre „bunul

gust” și era un client obișnuit al licitațiilor și al magazinelor de antichități ; dar nici una dintre achizițiile ei nu-și făcea simțită prezența. Nu observai nici canapeaua Hepplewhite, nici bufetul Sheraton, ci doar grosimea covorului verde închis, adîncimea fotoliilor, mulțimea florilor și a cutiilor de argint, a cupelor și statuetelor ; iar cînd priveai pereții, nu remarcai cele două etajere atîrnate datînd din secolul al XVIII-lea, sau colecția, foarte nostimă de altfel, de reproduceri sportive, singurul lucru salvat din averea familiei St. Clair, ci doar tapetul greu, în relief. Mă gîndeam — poate pentru a șaptesprezecea oară — că salonul ăsta ar fi putut să fie al unui om politic ; ar fi fost un minunat hol de hotel sau camera de primire a unui primar.

Rose, „comoara cea nouă”, se apropie de mine cu o tavă cu băuturi. Nu-mi dispăcea chiar atît de mult ca Harriet, dar era în serviciul familiei Brown numai de zece ani. Curînd avea să se dea și ea pe brazdă. În dimineața aceea mi se părea că-mi urmărește mișcările cu o deosebită luare-aminte. Mi-am luat ochii de la Norah, pe care tocmai o zărisem în celălalt colț al încăperii și am întreat-o pe Rose ce face nepoată-sa. Zîmbi și fața ei roșie, pătrată, se făcu o clipă aproape drăguță.

— E mare acum, mulțumesc, domnule.

Doamna Brown îi spusese odată lui Susan că nepoata în chestiune era de fapt fiica lui Rose. Căteaua bătrîna avea și ea părțile ei bune. Dar asta nu mă făcea să-mi placă mai mult.

M-am uitat în jur ; Susan conversa însufletită cu Mark și Sybil. M-am îndreptat spre Norah. Doamna Brown, adâncită într-o discuție cu canonicul Tintman, nici nu mă luă în seamă.

Norah era singură. Nu părea supărată că nimeni nu-i dă atenție și nici nu încerca să ascundă acest lucru inspectînd tablourile, mobila sau antichitățile ; se simțea bine așa, nu fugea de oameni, dar nici nu alerga după ei.

— Iar ne întîlnim, am spus. Pot să-ți ofer ceva ?

— Nu mulțumesc. Am văzut că pe măsuta de lîngă ea avea un pahar plin cu sherry.

— Asta e deci prima dumitale vizită. Spre mirarea mea, nu găseam ce să-i spun.

— Oarecum, spuse ea. Într-adevăr, e impresionant.

— Zece dormitoare, am spus. Patru băi. Un teren de tenis, un bazin de înot, patru acri de teren...

— Patru acri ? întrebă, neîncrezătoare.

— Nouăsprezece mii trei sute șazeci iarzi pătrați.

I-am pus ușor mîna pe braț ; sub mătasea subțire a rochiei, i-am simțit carnea moale și caldă. Nu-și luă brațul, dar buzele i se îndepărtară ușor. Am privit-o : asta n-aveam s-o uit. Mintea mea era plină de lucruri de care nu voiam să-mi amintesc ; acum era ceva de care doream să-mi amintesc, pînă și de nasturii rochiei, niște nasturi de sticlă dantelată.

— Nu mă pricep la treburile astea, mărturisii ea. Mi-e teamă că ziaristica nu mi se potrivește.

— Sînt sigur că nu-i adevărat, am spus. Profesia dumitale îmi place și ți se potrivește...

Purta o rochie cu mîneci scurte ; doream să-mi las mîna mai jos, să-i ating pielea. Avea brațe frumoase, nu grase sau prea mușchiuloase — brațe puternice, rotunde. M-am întors spre fereastră, continuînd să-mi țin mîna pe brațul ei ; ar fi putut ușor să se descotorosească de mîna mea, dar nu schiță nici o mișcare.

— Privește, am spus, ce vezi nu e decît a șasea parte din terenuri.

— Mie mi-ar ajunge trandafirii, spuse ea.

Am luat mîna de pe brațul ei ; eram împreună de cîteva minute numai și în cameră se mai aflau și alții. Îi cunoșteam pe toți și toți erau indiscreți ; iar Larry Silvington, care avea limba cea mai ascuțită, tocmai se apropia de noi.

Strălucea tot în costumul lui albastru deschis de mătase italiană, cu o cravată roz pictată de mînă. De necrezut, dar Larry era specialist în lînuri ; venise la Warley cu vreo zece ani în urmă și acum se pripășise pe aici. Era o gură-spartă și un zurbagiu, holteiul, cum spunea lumea, dar un holtei turbat, holteiul clasic, convins. Toată lumea îl simpatiza ; fără a fi prea chefliu, el era totuși sufletul petrecerilor. Pînă și doamna Brown îl socotea fermecător ; își spunea, cred, că primind în casă o ființă atît de extravagantă dădea dovadă că e o *femeie de lume*, ceea ce, ocazional, îi producea bucurie ușurîndu-i totodată rolul ei principal de amfitrionă.

Larry o prinse pe Norah de braț.

— Admiri trandafirii, dragă ? Pot să-ți fac o clasificare. Pe arcadă, uite, sînt *Albertine* și *Crimson Conquest* ; cei galbeni sînt *Aur Sutter*. Aceia roșii-roșii sînt favoriții mei. *Doamma Henry Bowles*. Mă întreb cum o fi arătat respectiva doamnă.

— Aia sînt roz, l-am corectat eu. Cei roșii sînt probabil *Montezuma*.

— Asta e un simplu amănunt, spuse el.

Mă privi cu atenție. Avea fața turtită, netedă, cu ochi verzi pe care pleoapele grele îi făceau oblici.

Nu era o față care să fi arătat vreodată tînără și nici nu avea să îmbătrînească. Iși mută privirea spre Norah ; mă întrebam ce legături crea închipuirea lui între mine și femeia de alături. Clătină din cap.

— Amănuntele sînt treaba lui Joe, Norah, spuse el. El e cu picioarele pe pămînt, absolut pe pămînt.

— Nu fi chiar atît de sigur de asta, spuse Norah. Îmi zîmbi.

Rochia pe care o purta avea culoarea ochilor ei, gri bătînd în albastru, și era cu vreo doi centimetri mai scurtă decît rochiile celorlalte femei. Unii se rușinează să se deosebească de semenii lor, alții o fac dinadins, bucuroși ; ei însă nu-i păsa. Era o femeie matură. De zece ani nu mai întîlnisem o femeie matură ; de zece ani nu simțisem nevoia să fiu împreună cu o astfel de femeie. Și Alice, pînă și Alice, avea undeva o fisură — pierduse, cred, obișnuința fericirii. *Te-ar fi mîncat de viu* ; ce alta ar fi putut face dacă flămînzise atîta vreme ? Dar și ea îmi dăduse ceva ; mai mult

decît îi dădusem eu. I-am zîmbit lui Norah ; la fel s-ar întîmpla și cu ea, la fel s-ar întîmpla cu orice femeie matură. Ohiar și acum simțeam că-i rămăsesem oarecum dator.

Susan avea o discuție aprinsă cu Mark și Sybil ; pînă acum nu observasem nici o privire a ei aruncată în direcția mea ; curînd însă aveam să-i dau prilej pentru o nouă criză de furie.

— N-ai cunoscut-o încă pe soția mea, am spus.

— Fata aceea drăguță în rochiță albă, aruncă Larry. Stă de vorbă cu o matroană în roșu și cu un bărbat în bluză sport. Chicoti. Azi Sybil îl cam ține din scurt pe Mark, adăugă.

— Fii liniștit, am spus eu.

— Am să-ți spun ceva după ce pleacă.

— Nu vreau s-aud nimic, am răspuns bătos. Larry chicoti iarăși.

— Multe nu vrei să auzi, tu, Ochii-și-Urechile Lumii.

Nu era omul pe care să te superi, dar în clipa aceea abia m-am stăpînit să nu-l pocnesc. Nu voiam ca Norah să mă pună în aceeași categorie cu el, nu voiam ca Norah să mă vadă altfel decît matur. Apoi am remarcat că pe ea o amuza ; nu era rece, era indulgentă, știa cîte parale face Larry. El n-avea nimic rău ; le oferea oamenilor bîrfeli, așa cum le-ar fi oferit băutură, țigări, flori, ciocolată...

Spre surprinderea mea, Norah îl luă de braț.

— Îți place să le faci oamenilor mici plăceri, nu ?

Am privit-o surprins ; era gînd în gînd cu mine.

— Fac și eu ce pot, spuse Larry.

Ne-am apropiat de Susan, Mark și Sybil; spre ușurarea mea, Susan părea atât de adâncită în conversație, încât nu cred să fi băgat de seamă că *nu circulasem*. Toate urmele scenei din mașină dispăruseră de pe fața ei, părea plină de veselie, o veselie pe care o risipea în jur cu nepăsare, cum ar azvîrli o regină un pumn de bănuți de aur, cerșetorilor. Cerșetorii, fără îndoială, erau Mark și Sybil; Mark o privea ca și când numai prisosul ei de viață îl ținea în picioare; iar Sybil, îmbrăcată mai fistichiu ca oricînd în rochia ei purpurie, o privea, nu atât cu invidie, cît cu un fel de dragoste lacomă.

Pe obraz, sub stratul gros de pudră, se desluseau pete vinete. Susan și cu mine, deci, nu fuseserăm singurii care avuseseră o scenă în dimineata aceea. Probabil că Sybil aflase de vreuna din isprăvile lui Mark, cum se întîmpla întotdeauna. Normal ar fi trebuit să iau partea unuia dintre ei. Să mă bucur de înfrîngerea unuia sau a altuia; așa merita — să zicem — Sybil, care nu-i dădea lui Mark ce voia; sau așa merita Mark care sucea capul unor fetișcane proaste, de fiecă dată mai mici și mai prostuțe.

În dimineata asta însă, îmi părea rău de amîndoi. Era un sentiment ciudat, neobișnuit. Un sentiment cu care n-ar fi prea ușor să trăiești. Am recomandat-o pe Norah; enunțarea plată, formală, a numelui, repetarea întrebării de politețe la care nu există alt răspuns decît repetarea întrebării, mi se păreau mai ireale decît de obicei. Cînd firesc ar fi fost să le aduc la cunoștință că de

față se afla, prezentă, în sfîrșit, o ființă matură; era, cred singurul fapt vrednic de anunțat.

Doamna Brown sporovăia cu canonicul Tintman. Poate că și ea fusese cîndva frumoasă, poate că avusese chiar trăsături mai delicate decît Susan; dar toți acești ani în care jucase rolul de Stăpîna-a-Casei îi subțiaseră buzele și-i uscaseră carnea pe oase. Canonicul Tintman vorbea ceva despre o cauză dreaptă și despre ce-nseamnă „să fii un exemplu”.

— Înțeleg foarte bine, spunea soacră-mea. Dar el nu poate mai mult, nu e întreprinzător... Mă privi gînditoare.

Nu era prea greu pentru inventivitatea mea să reconstitui întreaga conversație sau să ghicesc ce-avea să-mi ceară. Acum eram consilier și era bine să ai consilieri în fel de fel de comitete. În curînd va trebui să mă îndrept spre ei și amîndoi îmi vor cere să intru în cine știe ce comitet și eu, nu-i așa? va trebui să primesc. Ea va folosi o singură dată, cu mare efort, numele meu de botez și va continua, stăruitor, să-mi aducă aminte ce origine am eu și unde-mi sînt adevăratele interese. Era greu să n-o urăști; ascultînd-o însă pe Norah care-i vorbea lui Susan despre trandafiri, ura mă părăsi. Doamna Brown era un copil; și pe copii nu-i poți urî.

— Eu ador trandafirii, exclamă Susan. De ce n-avem mai mulți în grădină, Joe?

— Nu-s ușor de cultivat, am răspuns.

— Prostii, interveni Mark. Trandafirii sînt foarte rezistenți.

— Cred că sînt, am spus.

Cuvintele acestea însă nu însemnau nimic, nici un cuvânt pe care l-aş fi folosit n-ar fi avut vreo importanţă; important era doar faptul că nu poţi urî un copil. Şi aici toţi erau copii, pînă şi Brown, care exagera proporţiile grevei autobuzelor, stînd de vorbă cu Julian Farney, directorul şcolii de la Sf. Alfred.

— Este o meserie grea, de mare răspundere, spunea Julian. Eu, personal, nu m-aş încumeta să conduc un autobuz, zău...

Rîse nervos. Părea mai slab şi mai palid ca de obicei pe lîngă socru-meu care strălucea în costumul lui nou cu carouri mari, cu o garoafă roz la butonieră.

— Şi eu am o meserie plină de răspundere, zise Brown. Şi n-am să fac niciodată grevă. N-am să cer dublarea plăţii şi nici pauze pentru micul dejun, marele dejun, pauze, mereu pauze...

Pălăvrăgea ca un copil, cu un pahar de lapte într-o mînă şi în cealaltă cu un trabuc; m-am apropiat puţin de Norah, aşa încît umerii noştri să se poată atinge măcar. Voiam să-i spun ce simteam, la iuţea şi concis ca-n piesele acelea în care, în zece secunde, eroul este informat în şoaptă că, *de fapt*, contesa este strănepoata nelegitimă a mareşalului, că plutonul de execuţie foloseşte gloanţe oarbe, că planurile arse erau simple coli de hîrtie nescrise şi că fiica contesei care, în realitate, este agenta serviciului de spionaj englez, va aştepta cu persoanele *reale* la asfinţit în faţa porţii de răsarit a castelului Crapaud... Mă gîndeam revoltat că trebuie să existe un mijloc să-mi comunic şi eu tot atît de uşor mesajul; apoi cu o bucurie cres-

cîndă mi-am dat seama că nu era nevoie de cuvinte. Ea ştia ce voiam şi fără să-i spun.

Brown îmi făcu semn cu degetul.

— Vino aici, Joe, spuse el. Vino aici şi lămureşte-l pe Julian.

— Am să-ncerc, am spus.

E copil — mă gîndeam — un biet copil. Iar la şaizeci de ani eşti mai aproape de noapte decît oricînd; cum de uitasem una ca asta?

CAPITOLUL VIII

NU MĂ ÎNDOIESC că Sybil se îmbăia tot atît de des ca oricare persoană din lumea noastră; nu pierdea niciodată prilejul să aducă vorba despre baia ei zilnică şi totuşi mereu mirosea a transpiraţie nespălată. Bătînd-o pe umăr, mă trăsni deodată un iz de năduşeaţă stătută.

— Nu mai plînge, draga mea, am spus. N-are nici un rost. Dar ce s-a întîmplat în fond?

— Nu pot să-ţi spun, bolborosi. E prea de tot, prea mult ca să mai pot răbda.

— Bine, atunci nu insist, am spus.

M-am dus la bar şi mi-am turnat un whisky în care am pus şi o ţîşnătură de sifon. Era a doua oară în săptămîna aceea cînd o vedeam, la noi, pe Sybil plîngînd. Întrebarea mea fusese o pură formalitate. Ştiam foarte bine de ce plîngea; aflase că Mark avusese o legătură cu Lucy Harbutt.

„Vacă bătrână, tîmpită și împuțită — îmi ziceam — ai venit să-mi strici aerul !“

— Vai ce proastă am fost, se văita ea. Ce proastă și ce oarbă ! Cum or mai fi rîs de mine, de o sărmană oarbă proastă !

Fraza aceasta o rosti cu o satisfacție grotescă.

— Mai bine-ai bea ceva, i-am propus.

— Voi bărbații luați ușor lucrurile. Bea, fumează, uite niște flori, cumpără-ți o pălărioară... Rîse. Nu sînt un copil, Joe, sînt femeie în toată firea. O femeie jignită, da, umilită, care nu mai poate îndura atîtea chinuri. De n-ar fi fost copiii, zău că de mult aș fi terminat cu toate.

Ciorapii îi atîrnau pe picioare ; mi-am întors scîrbit ochii. Într-adevăr, nu-l puteam învinui pe Mark ; Lucy Harbutt era o femeiușcă, o cocotă de duzină, dar măcar avea ciorapii bine trași. N-aș fi avut nimic împotrivă s-o văd pe Lucy alături, în salonul nostru ; era ea proastă, egoistă, aducea numai ruină și necazuri, dar măcar mirosea a cîmp și a plăcere.

— Nu vorbi așa, am spus fără vlagă.

— Trebuie să mă gîndesc la copii, spuse ea. Mititeii de ei, nu mă au decît pe mine.

Și pe Susan, m-am gîndit cu tristețe ; cine altcineva credeți că avea grijă de ei acum ? Deodată în sufragerie se auzi un urlet ; era Barbara.

— Dă-mi-o înapoi, obraznico, scîrboaso și rea ce ești. Te bat — țipa — îți trag o palmă !

Apoi se auzi zgomotul unei perechi de palme. Urmă o liniște mormîntală, apoi o hărmălaie de voci. Mă întrebam cine primise palmele ; se părea — mă gîndeam aprobator — că nu Barbara. Luni

îmi spusese cu lacrimi în ochi că Helen îi luase maimuțoiul și Vivien pe „domnul Mopsy“ și că Linda nu se mai dădea jos de pe bicicleta ei ; toate erau niște rele, niște obraznice și eu ar fi trebuit să le pun la punct.

— Bate-le, dă-le o palmă, îi recomandasem.

— Sînt mai mari decît mine, obiectase.

— Nu-i nimic, am spus. Dă tu întîi !

Amintindu-mi, am rînjit. Era fata mea — nu se lăsa călcată în picioare.

— Sărmanii mei copilași, se tînguia Sybil. Se pare că nu auzise larma din sufragerie. Mă tem că bănuiesc ei ceva.

— Sînt prea mici, am spus eu.

— Linda are șapte ani. Gemenele — cinci. Vai, și în zilele noastre, copiii sînt teribil de precoci. Ai mei sînt teribil de inteligenți — o spun deși nu se cade. Și îmi surîse — un surîs insipid. Gemenele au un temperament... sînt la vîrsta întrebărilor. Știi ?

Mi-am mai turnat un whisky. Îmi venea să casc în fața ei — mi-ar fi făcut plăcere.

— Știu, am încuviințat. E foarte obositor.

— Da, mie-mi spui ? Și totuși, Joe, ce satisfacție îți dau copiii ! Linda... e meditativă. Nu vorbește mult, dar observă tot ce se-nîmplă...

— Este foarte sensibilă, am spus. Cu Linda trebuie să te porți cu multă grijă.

Sybil îmi dădu pe loc replica.

— E teribil de sensibilă. Fiindcă e atît de dezvoltată pentru vîrsta ei, lumea crede despre ea că e doar un băiețoi. Dar nu-i așa. Nu. Dădu încet din cap. Linda se gîndește tot timpul, pas

cu pas. Și după ce a chibzuit bine lucrurile, după ce a gîndit problema *în întregime* — abia atunci enunță soluția. Gemenele, ce-i drept, sînt cam impulsive.

Monologul continua. Ascultam nepăsător, scoțînd din cînd în cînd sunete nearticulate care nu mă angajau. Cel puțin nu se mai văicărea, nu-mi mai cerșea simpatie. Copiii despre care vorbea ea nu păreau să fie cei care făceau zarvă în sufragerie. Parcă urlau cu toții deodată. Harry le spunea Scandalagii-cu-fața-de-budincă; gîndindu-mă bine acum, expresia mi se păru destul de potrivită. M-am uitat la ceas; peste o jumătate de oră trebuia să fiu la ședința Comitetului pentru sănătate. Dacă lucrurile mergeau așa, n-aveam să capăt nimic de mîncare.

Susan intră roșie la față, cu Barbara de mîină. Barbara strîngea la piept, cu mîna liberă, pe „domnul Mopsy“, maimuțoiul care zîmbea cu gura pînă la urechi. Fața îi era mînjită cu sos de roșii.

— Te rog să vorbești cu fiica ta, spuse Susan. E un mic diavol.

— Te cred, am spus eu. Am auzit un vacarm, un început de conflict. Ce-a făcut?

— Le-a bătut pe Helen și pe Vivien. Iar pe Linda a trîntit-o de pe scaun.

— Vino-ncoace, m-am adresat Barbarei. Acum, ascultă-mă. Ai fost rea. Helen, Vivien și Linda sînt mușafirii tăi. Nu trebuie să te porți urît cu mușafirii.

— Nu mi-ai zis tu să le bat? ripostă ea. Tu mi-ai zis să le bat...

— Nu, draga mea. Ți-am spus să nu fii prea blîndă cu ele, atît...

Dar nu asta-i spusese; trîntisem o minciună. O minciună mică, totuși o minciună.

— Eu te iubesc, am spus. Măcar asta era adevărat. Așa că fii față cuminte, pentru tăticul tău. Spune-le verișoarelor tale că-ți pare rău. Promiți? Pentru tăticu!

— Da, tăticule; zîmbetul îi pierise de pe față.

— Fugi și te joacă, răsfățata tatii.

— Ar fi timpul să faci baie, observă Susan.

— Ai dreptate, am spus.

Barbara începu să plîngă; am îmbrățișat-o. Încercam s-o consolez, dar mi-am dat seama cu recunoștință, ca și altă dată, că eu eram consolatul; ea se ridica între mine și nedreptate. Eu mă agățam de ea și nu ea de mine. Eu mă agățam de fetița mea pentru că mi-era frică. De ce, nu știam. Am împins-o înainte ușurel.

— Ești o fetiță, am spus. Să nu te mai prind că te porți urît cu prietenele tale.

Aprobă cu tărie, scuturînd din cap și fugi afară.

— Un cuvînt să-i spună taică-su și face ce vrea, spuse Susan. Îl învîrte pe deget și ea știe asta.

— Nu vorbi așa, spuse Sybil. Nu știi ce norocoasă ești. Mă privi cu un aer șăgalnic. Dragă mea, aș face schimb de soți cu tine oricînd. Joe trăiește pentru copii, pentru munca lui. Mark numai pentru plăceri. Pentru plăcerile lui josnice, sordide.

— Da, îmi închipui, spuse Susan.

— Nu, nu poți să-ți închipui. Bărbatul tău nu aleargă după orice fustă, Joe te iubește pe tine, iubește copiii, el a avut întotdeauna simțul răspunderii. Pe cînd Mark... Mark *s-a mutat* toată viața. Dintr-un loc într-altul, din slujbă-n slujbă, din aventură în aventură — lui ce-i pasă? Ah, dacă ar fi vrut ar fi făcut și el ceva în viață — deștept e, are farmec... Dar lui nu-i place să fie bătut la cap, asta-i. Așa că oamenii harnici dar nesărați, plicticoși i-o iau înainte. Ah, Doamne, de n-ar fi fost atît de deștept și de fermecător. Să fi fost și el un bărbat muncitor și chibzuit cum e Joe...

— Mersi, ești draguță! i-am retezat-o. Se pare însă că nu mă auzise.

— Știi ce face astă-seară? Se duce la un concurs de tras la țintă, închipuiți-vă. Acum cred că a ajuns acasă, mi-a citit biletul, dar el habar n-are... O să mănînce pîine cu brînză, pe urmă o să se ducă la cîrciumă să bea bere și să tragă mai departe la țintă cu Tom, cu Dick, cu Harry, cu dracu', cu lacu', toți se prăpădesc după el. Se simt onorați că au în mijlocul lor un asemenea *gentleman*!...

Ultimul cuvînt îl pronunță cu același ton batjocoritor pe care l-aș fi folosit și eu.

— Nu fi atît de amărită și pîrtinitoare, draga mea, am spus. Mark nu e chiar așa de rău.

— Nu-l mai apăra, lasă că știu eu cum sînteți, voi, corb la corb nu-și scoate ochii. Și eu, de cîte ori nu i-am luat apărarea! Dar acum gata, s-a terminat. Am văzut ce-i poate pielea. Ah,

Doamne, nu știu ce să mă mai fac... De astă dată glasul ei avu o notă cu adevărat tragică.

— Ar trebui să bei neapărat ceva, am spus.

— Aș vrea să uit, murmură ea. Să dorm, să dorm... sînt atît de obosită, am primit atîtea lovituri...

— Dacă vrei, poți să rămîi la noi, propuse Susan. Harry e la școală, așa că o să punem patul de campanie...

— Făcu la iuteală și veselă planul, ca și cum eu atîta așteptam, să mă culc pe canapea și să împart casa cu Sybil și cu liota ei de Scandalagii-cu față-de-budincă; ultima oară cînd îi propusesem să-l chemăm la noi pe unchiul Dick cu mătușa Emily să-și petreacă un *week-end*, Susan nu se arătase de loc bucuroasă, dimpotrivă...

— Nu te deranjează, nu-i așa Joe?

— Vai, de loc! am protestat.

— Iar Gerda nu pleacă pînă vineri, așa că sîntem destui ca să avem grijă de copii.

Am deschis cutia cu alune.

— Desigur, dragă. Mă bucur că pot fi de folos...

— Foarte bine, atunci. Totul s-a aranjat.

— Întreab-o însă mai întîi pe Sybil dacă vrea să rămîină.

Sybil se codea.

— Draguț din partea ta, Susan... Dar mai bine, nu. Vreau să judec lucrurile la rece, știi?...
Se ridică.

— Nu știu ce m-aș fi făcut fără voi în zilele astea. Să vă ajute Dumnezeu. Să aveți parte de fericire.

Și iar se puse pe plîns.

— Aș vrea să mor ! strigă apoi. Ce n-aș da să mor !

Susan o îmbrățișă :

— Biata Sybil ! Nu te necăji, dragă, las-că avem noi grija de tine...

Am aruncat în gură câteva alune ; acum era prea târziu ca să mai iau masa.

— Plec, i-am spus lui Susan. N-am să lipsesc mult.

Dădu din cap absentă. Era cu gândul la Sybil. Suferința ei zgomotoasă, dezagreabilă, umplea odaia ; aveam impresia că se luase după mine, că se furișase aici în sufragerie, unde Gerda o dezbrăca pe Barbara.

— Unde sînt ceilalți copii ? am întrebat-o pe Gerda.

— Sînt în grădina din fund ! răspunse fata. Cred că plîng cu toții...

— Am bătut-o iar pe Linda, mă anunță Barbara după ce-și trase bluza de pijama peste cap. A fugit. Și Vivien și Helen au fugit și ele, da, le-am gonit !

— Foarte urît din partea ta, am spus. Dar n-am putut să-mi stăpînesc un zîmbet. Barbara îmi surîse netemătoare ; am apucat-o de mijloc și în timp ce se zbătea în brațele mele am ridicat-o sus de tot pînă-n tavan. Ești rea, am spus, ești foarte rea !

— Să-ți cînt un cîntec ! a strigat ea.

— Tăticu trebuie să plece acum, comoara mea.
„Strălucește soarele de vară,
Zboară fericirea, zboară...”
Se opri, încruntîndu-se.

— Cîntă mai departe, am spus.

— Am să le bat iar dacă-mi iau maimuțoiul și pe „domnul Mupsy” și bicicleta mea.

Am început să rîd.

— Tu ești fata mea, am spus. Nimeni n-o să te calce în picioare.

Ochii ei mă priveau mirați.

— Ce-ai zis, tăticule ?

Am sărutat-o.

— Nimic. Noi doi ne înțelegem — tu și cu mine.

Dădu din cap ; odaia se făcuse parcă mai mare iar masa mai bogată. Dintr-o dată, deși eram flămînd și necăjit, mi-a venit să plîng de fericire.

CAPITOLUL IX

CASA LUI MARK mirosea întotdeauna a pește. Nu mirosul iute, vesel și cald al unui magazin de pește și cartofi prăjiți, nici mirosul ațîțător de vietăți marine comestibile — proaspăt și dulce. Era ca și cînd în fiecare zi, la fiecare masă, ar fi mîncat cod fiert. Nimeni în afară de mine — de mine și de Barbara, care o spusese cu glas tare — nu părea să fi observat asta. Adesea mă întrebam dacă era cu adevărat ceva material, sau dacă ceea ce eu credeam că era miros, nu era altceva decît duhul nefericirii.

În seara aceea mirosul acesta ar fi trebuit să dispară. Mark și Sybil se împăcaseră, urmau să

înceapă o viață nouă, de dragul copiilor. Masa ar fi fost o sărbătorire a împăcării, iar noi — după cuvintele cam jenante ale lui Sybil — trebuia să rupem împreună torta, cu dragoste și prietenie.

Așezându-ne în jurul mesei, am văzut-o ducându-și repede batista la ochi.

— Ce-i dragă, ce s-a întâmplat, dragă ? a sărit Mark.

— Sînt atît de fericită ! exclamă ea. Stăm acasă, în casa noastră și luăm masa cu prietenii noștri — zău, nici nu-mi vine a crede.

— Ce puteai să mai zici ? I-am trimis ceea ce speram să fie un zîmbet încurajator și am sorbit o lingură de supă. Supa era sleită și avea un gust ciudat, de nisip — de nisip și de ceva ce aducea vag a grăsime de pasăre. Sybil mă bătu ușor pe mînă.

— Iartă-mă, spuse ea. E ridicol că mă smiorcăi atîta, tocmai acum. Dar noi femeile plîngeam așa, din senin, știi ? Nu-i așa, Mark ?

Mark încuviință pe loc. Ochii îi scăpărau ; m-am întrebat dacă nu se fortificase cu ceva mai tare decît vinul de Xeres pe care îl beam.

— Voi sînteți mai delicate, vorbi el. Noi bărbații sîtem făcuți mai din topor — nu-i așa, Joe ?

— Tu să vorbești în numele tău ! am încercat să glumesc.

Am mai sorbit o lingură de supă ; era la fel ca prima.

— De-ați ști cît de recunoscătoare vă sînt — ție și lui Susan, oftă Sybil. De n-ați fi fost voi, nu ne-am fi aflat acum aici. Să vă ajute Dumnezeu, dragii mei.

— Pe Susan mai ales, strecură Mark.

— Să bem în sănătatea lor, adăugă Sybil.

Nu mai știa ce să facă de bucurie. Era în centrul scenei, cu toate reflectoarele îndreptate asupra ei. O clipă, văzîndu-i fericirea întipărită pe față, nu mi se mai păru de loc neplăcut că sufrageria era atît de strîmtă și de rece, că tapetul albastru deschis, perdelele verzi și covorul roșu nu se împăcau de loc între ele, că primul fel de mîncare era ceva necomestibil și că felurile următoare, probabil, aveau să fie și mai rele. Nu-mi mai păsa că rochia ei nouă era prea înzorzonată, prea plină de fanfrelușuri, iar culoarea — un roșu „sînge de bou” trist, lugubru, părea anume aleasă ca să sublinieze apropierea de cei patruzeci și cinci de ani pe care avea să-i împlinească, și faptul că fusese o femeie ce nu-și îngrijise niciodată tenul. Nu mă mai sinchiseam de toate acestea ; își revenise la viață ; biata, nesuferita, grasa Sybil se dezmoțise. Cea mai mare parte a oamenilor sînt loviți tot timpul, pînă și în somn îi fugăresc monștri, călăi, tigri și nimeni nu-i vede așa cum sînt în realitate. Iar eu, pînă atunci, n-o văzusem pe Sybil cum trebuia ; parcă aș fi văzut-o mereu instalată pe scaunul unui dentist. Acum nu mai suferea ; și credea că Mark avea să-și lase năravurile, că n-o s-o mai facă să sufere niciodată. Era fericită ; scăpasem de povara, de plictiseala milei și, contrar tuturor așteptărilor, am descoperit că mă bucuram. Cotletele de vițel nu îndeajuns de fripte n-aveau nici un gust, mazărea era cleioasă, budinca înota într-un lichid dubios, vinul alb iugoslav fusese în așa hal de frapat că-ți îngheța dinții. Și totuși „bunătățile” acestea le gustam exact ca Sybil : erau obiectele sărbătorii, simbolul împăcării.

Susan vorbise foarte puțin pînă atunci și abia se atinsese de mîncare. Dar și ea părea mișcată de duioșia clipei; de mult n-o mai văzusem strălucind de atîta drăgălășenie. Niciodată nu fusese mai tînără; rochia ei albă de organdi, în ciuda decolteului larg, avea un aer feciorelnic de primă comuniune. Cu un orgoliu posesiv mă gîndeam că era imposibil de crezut că adusese pe lume doi copii; apoi, cu teamă aproape, mi-am dat seama ce era cu drăgălășenia aceasta a ei. Susan se maturiza, Susan era Mamă, Susan o ajutase pe Sybil, Susan îi înlesnise împăcarea cu Mark. Și deodată am simțit că respectul meu față de ea se preschimbă într-un fel de venerație; devenise o ființă mai bună decît și-ar fi îngăduit ea vreodată să fie, o ființă mult mai generoasă decît mine — și recunoscînd acest lucru am avut o ciudată senzație de ușurare.

Sybil suspină.

— Sînt foarte fericită că stau aici cu bărbatul meu și cu prietenii mei. Parc-aș fi trecut printr-o furtună groaznică, infernală. Tu n-ai impresia, dragul meu?

— Da, dragă, răspunse Mark. Este exact cîm spui...

Amuzat, băgai de seamă că tocmai în clipa aceea se uita insistent la sînii lui Susan.

— Vai, să nu uit, avem niște porto, exclamă Sybil. Dar să nu abuzăm! făcu — și ne amenință în glumă cu degetul.

— Nu, nici pomeneală, se grăbi Mark să răspundă. De fapt e un obicei stupid. Eu întotdeauna am fost împotriva beției, tu nu, Joe? și-mi făcu stîngaci cu ochiul.

— Da, cum nu, bineînțeles...

— Așa ziceți voi. Lasă că vă cunosc eu...

Și iar ne amenință cu degetul. Se roșise la față; beată nu era, dar se cherkelise puțin. M-am ridicat și i-am tras scaunul. O undă de parfum mă învăluî. Era un parfum ușor de flori, nu destul de tare ca să acopere mirosul transpirației. Era prima dată cînd observam că Sybil se parfuma. Ehe, mi-am zis, grea noapte o să mai aibă Mark. Era dezlănțuită; și cu toate silințele mele, nu izbuteam să văd în imaginea asta decît ceva degustător și nu simțeam pentru Mark decît dispreț, un dispreț plin de caraghioslîc.

Cînd femeile ieșiră din odaie, ochii lui o urmăriră din nou pe Susan. Și iar am surprins pe fața lui expresia aceea de dorință exasperată, pe care o observasem și mai înainte.

— Ești un bărbat foarte norocos, spuse el.

— Știu, am răspuns.

— Susan e un înger. Nu știu ce s-ar fi făcut Sybil fără ea. Zi de zi a stat lîngă ea și a ajutat-o. Sybil — ei ce să mai vorbim, știi cum sînt femeile! Par foarte rezistente și pe urmă odată se prăbușesc. Numai o altă femeie e în stare să le ajute.

Vorbea ca și cînd cele întîmplate în ultimele zece zile nu l-ar fi privit cîtuși de puțin; și cum începuse să-mi înfățișeze cu lux de amănunte felul în care o ajutase Susan pe Sybil, am simțit că m-apucă toți dracii.

— Data viitoare vezi de fii mai atent, l-am prevenit. Ce naiba te-ai legat și tu tocmai de Lucy — alta nu găseai în toată lumea asta?

Se strîmbă.

— Nu tu alegi fetele, băiete, nu. Ele te aleg pe tine.

Se privi în oglindă și își îndreptă cravata. Era o cravată cu picățele albastre și cu nodul pătrat care pe mine m-ar fi făcut să arăt ca un actor șomer ; lui Mark însă îi dădea un aer vesel, prosper. Purta o haină gri la două rînduri ; de zece ani nu se mai purtau haine la două rînduri, și totuși Mark mă făcea să mă întreb, stînjedit, dacă nu cumva eu, cu costumul meu nou la un rînd, nu eram demodat.

— Nu știam cine pe cine alege, am spus. Dar mai bine e să pescuiești cît mai departe de casă.

— Tu arunci piatra ! făcu el muștrător. Știu că m-am purtat urît. Ție de fapt nu-ți place porto, spune că nu-i așa ? În orice caz e infect. Mai trebuie prîtocit, dracu știe...

Se duse la bufet și scoase o sticlă de whisky White Horse.

— Asta-i mai bun, am aprobat. Mă gîndeam ce însemnase pentru mine ajutorul pe care i-l dăduse Susan lui Sybil : zece zile de mese pe apucate, zece zile de audiențe a nefericirilor lui Sybil, istorisite fie de ea, fie de Susan ; zece zile în compania Scandalagiilor-cu-față-de-budincă, ce puseseră stăpînire pe casa noastră și intrau în ea și ieșeau cînd voiau...

Mark turnă două pahare mari de whisky.

— Ți-ai cam sacrificat confortul în ultima vreme, spuse el, ca și cînd mi-ar fi citit gîndurile. Regret.

— Lasă ! am spus, nu te mai gîndi la asta.

— Am fost un imbecil, spuse el. Da, imbecil. Dar după zece ani simți nevoia unei schimbări. O simplă

schimbare de decor, atît. Crede-mă, eu îmi iubesc soția.

Era clar că n-o iubea ; cuvintele le rostise foarte repede, și, înțîia oară de cînd îl cunoșteam, citisem pe fața lui vinovăția, vinovăția reală.

— Femeile sînt neînțelegătoare, am murmurat.

— Așa-i. Și fără ele nu se poate... Sorbi o înghițitură de whisky. Tu ești băiat bun, Joe, dar poate că nici tu nu înțelegi. Lucy o fi ea o curviștină, dar m-a făcut să mă simt iar tînăr.

Întoarse scaunul și se așeză călare, cu o mîna pe spătar. Era o poză de comedie muzicală, felul în care se așază frumosul husar în scena din tavernă ; mă gîndeam că mie atitudinea asta nu mi s-ar fi potrivit de loc.

— Îți irosești toată viața nefăcînd lucrurile pe care ai vrea să le faci, și-apoi deodată, îmbătrînești. Copiii, cînd sînt mici, sînt o mare bucurie, dar uite că nu rămîn mici. Și-atunci nu faci ce-ai vrea din pricina copiilor și culmea e că-ți dai seama că lor nici nu le pasă de tine. Altă grijă n-au decît să-și ia vrea, să te lase, cum li se ivește prilejul. Dacă ești normal, trebuie să faci copii fie și numai fiindcă femeile devin bizare dacă nu alăptează. Dar prea mult să nu-i iubești.

— Asta nu se poate evita, am spus.

— Ba da ! ripostă Mark și goli dintr-o dată paharul. Bea, Joe, asta e singurul leac al durerii noastre. Își umplu iar paharul.

— Eu mă duc să mi-l mai împropătez un pic pe-al meu, am spus.

M-am dus la bufet și am scos un sifon. Bufetul, ca și masa și scaunele, era, după numele dat de ma-

gazinele de mobile, o reproducere jacobină, cu picioare groase, curbate, canelate și cu tăblia din față împodobită cu fel de fel de sculpturi. Partea de deasupra era zgîriată și plină de cerculețe albe — semnele celor ce-și pusese paharele direct pe lemn, uitînd suporturile. Închizînd bufetul, am băgat de seamă că hîrtia dinăuntru era pătată și sco-rojită. Un dor năprasnic m-a făcut să mă gîndesc la sufrageria noastră din Harling Crescent, de parcă fiecă clipă petrecută în odaia aceea ar fi fost o tră-dare. Confuz, îmi vedeam casa parcă năpădită, ase-diată de urîtenia, de murdăria casei lui Mark.

M-am întors cu paharul plin, la masă ; sorbind din whisky, parcă mi-a mai venit inima la loc. Încă un pahar și umflăturile acelea și incrustațiile de pe spătarul scaunului meu vor înceta să mă mai împungă în spinare ; sau poate că, imitîndu-l pe Mark am să mă așez și eu de-a călare cu speteaza înainte. Simțeam chiar un fel de plăcere — deși nu eram prea mîndru de ea — comparînd casa lui Mark și viața lui cu a mea. Dar el nu arăta ca și cînd ar fi știut că eram mai norocos ca el ; pe chipul lui apă-ruse un rînjet larg, un rînjet neîndoielnic de auto-mulțumire.

— De ce zîmbești ? l-am întrebat.

— Așa mi-a venit, băiete. Mă gîndeam și eu cît de ciudată-i viața.

— Ai noroc, am spus, ar putea să fie și mai ciu-dată, usturător de ciudată. Tatăl lui Lucy e omul dracului, un hapsîn...

I-am întins o țigară. Mark dădu din cap.

— Nu, mulțumesc, băiete. Știi că eu prefer otră-vurile mele personale...

Scoase o țigară și o bătu tacticos pe portțigaret. Era o manie, ca și aceea — caracteristică femeilor — de a-și vîrî batista în mîneacă, obicei care pur și simplu mă enerva. Și mirosul țigării — Mark fuma întotdeauna, ca și Susan, țigări turcești — mi se pă-rea insuportabil de greșos.

— Mă mir că nu te-a snopit, am spus.

Mark rîse.

— A, nu, el nu... Credea că o să m-atingă la pungă. Nu mă-ntreba pentru ce.

— I-ai dat ceva ?

— Băiete dragă, ce să-i dau ? eu nu pot să dau ce n-am. Uite unul din foloasele de a nu avea nici o lețcaie. Și la urma urmelor de ce dracu aș fi plă-tit ? Fata a trecut de 16 ani.

— Abia i-a împlinit, am spus.

Se ridică și deschise fereastra.

— Taci, nu-mi mai aduce aminte, vorbi întors cu spatele la mine.

O adiere răcoroasă împrăstie în odaie o mireasmă dulce de liliac. Mark trase aer în piept, adînc și zgomotos.

— Asta face bine, murmură, furat de plăcerea clipei. Face foarte bine. Urcă în tine seva...

— Ai grijă să nu ți se urce într-o zi prea sus, am replicat.

Reveni la scaunul lui.

— Știu. Dar ce rost are să-mi mai bat capul cu asta ? Crede-mă, Joe, altădată eram cel mai frămîntat om din lume. Dumnezeu, luam parte la orice demonstrație. Și nu mă frămîntam numai pentru mine, mă chinuiam pentru toți. A venit apoi războiul și am aflat ce contează cu adevărat.

Să te bucuri de ziua de azi ! Ziua de azi nu se mai întoarce. Am vrut s-o pipăi pe Lucy, am pipăit-o. De n-aş fi făcut asta, m-aş fi bătut cu pumnii în cap că am pierdut ocazia. Acum, ştiu, mă învidiezi. Nu-i așa ?

— Mie nu-mi place Lucy, am murmurat. Mi-am băut restul de whisky îndoit cu sifon. Hai mai bine la nevestele noastre.

— Nu, mai stai, a spus. Lasă-le să-şi bea cafeaua şi să ne foarfece puţin — să aibă şi ele o plăcere. Mai ia niţel whisky şi ce dracu, nu-l mai boteza atita cu sifon.

L-am lăsat să-mi umple paharul.

— În privinţa lui Lucy greşeşti, am spus. Lucy cred că te place.

— Nu mă gîndeam la ea, oftă Mark. Mă gîndeam la tine. Uite, eu am patruzeci şi şase de ani, trei copii şi o slujbă amărită, pe care am căpătat-o numai şi numai prin influenţa soacră-mi. Trăiesc din împrumuturi şi singurul motiv pentru care lumea îmi dă bani cu împrumut, e că soacră-mea n-o să trăiască veşnic. Şi uite, tu, cu o slujbă grasă, însumat cu un înger de femeie... tu care eşti un stîlp al societăţii, un om de vază — eşti fericit, nu-i așa ?

— Nu cine ştie ce, am spus.

— Da, ştiu, te-ai spetit, ai muncit din greu. Dar ai avut şi un piculeţ de noroc, nu-i așa ?

După tonul pe care-l avusese, mi-am dat seama unde bătea.

— Cred că cineva ți-a spus că Harry era prea mare pentru un copil prematur, am spus.

M-am uitat pe geam în grădină ; nu mai aveai la ce să te uiţi decît la tufe de liliac şi la cîteva

niprale ofilite, dar nu voiam să-l privesc pe Mark în faţă.

— Nu, să lăsăm, spuse el cu blîndeţe. Dar tu eşti fericit, ştii bine. Şi totuşi — şi asta e important — mă învidiezi. De ce ?

Cu un efort, mi-am întors privirea spre el. Nu era supărat pe mine dar mă acuza. O cam luaserăm razna.

— Hai s-o lăsăm, am zis şi i-am surîs. Sînt sigur că Lucy face toate paralele ; dar, îţi mărturisesc, nu-i pe gustul meu.

— Te cred, te cred... Rînjea iarăşi. Şi altcineva nu mai există ? O femeie care să-ţi placă ? Ce-ai de gînd ?

Începu să rîdă pe înfundate ; spre mirarea mea, am simţit că roşesc.

CAPITOLUL X

CAVALERUL avea o poză falnică, ţinînd un picior pe gîtul balaurului. Armura lui era aurie, pe scut purta zugrăvită o cruce roşie şi avea o spadă cît el de mare. Pe spadă nu se vedea nici o urmă de sînge, dar nu încăpea îndoiala că balaurul crăpase. Era un balaur albastru cu o coadă lungă, răsucită ca un tirbuşon şi avea un aer mai curînd patetic decît periculos. Cavalerul îşi ridicase viziera ; arăta tînăr — tînăr şi grav. În celălalt vitraliu apărea cu casca scoasă, îngenuncheat înaintea unei fete cu părul negru, lung, şi cu o coroniţă de nestemate pe

creștet. Deși culorile erau cam țiptoare, vitraliile aveau un farmec al lor. Barbarei i-ar fi plăcut, însă cred că ei i-ar fi fost milă de balaur. Dar poate că ar fi fost o greșeală să o duc la Palatul Sindram. Mai bine să rămână pentru ea un castel, cum fusese întotdeauna pentru Tom Sindram, judecînd după colecțiile de armuri, săbii, tapiserii și toate celelalte. El își făcuse averea în secolul XX în Leddersford ; dar aici, la Palatul Sindram, fusese un baron spintecător din Evul mediu, sau mai probabil vreun tînăr cavalier care omora balauri.

Pierdusem șirul cuvintelor ; m-am oprit și am băut nițică apă.

— Și ajungînd aci, am putea să ne oprim, am spus. Mai ales că e o frumoasă noapte de vară. Am schițat pe scurt modul de organizare al administrației locale. Am încercat să vă înfățișez un tablou a ceea ce face de fapt un consilier ca să-și justifice existența. Dar mai e încă o chestiune pe care vreau s-o ridic în concluzie...

Am privit-o pe Norah care stătea în ultimul rînd alături de un tînăr cu o cămașă de un roșu aprins și mi-am pierdut iar șirul. Mi-am întors ochii de la ea și timp de trei minute, le-am explicat că aș putea vorbi mai mult despre administrația locală, dar că nu voi mai adăuga decît un singur lucru. Am zîmbit auditoriului și am mai băut o înghițitură de apă. Începuseră să se cam foiască : trebuia să termin, și cît mai repede.

— Multe lucruri rele se petrec în administrația locală. Este încă departe de a fi o instituție perfectă. Ar putea fi infinit mai bună. Ei bine, doamnelor și domnilor, leacul se află în mîinile dum-

nevoastră. Cu riscul de a mă repeta, o voi mai spune încă o dată. Eu nu vă cer decît să priviți cu un ochi mai ager administrația locală. În orice caz, venind astă-seară aici ați și dat dovadă că înțelegeți să pașiți pe această cale. Cer fiecăruia dintre dumneavoastră, care se simte în stare să îndeplinească funcția de consilier, să facă tot ce se poate ca să devină cu adevărat un consilier. Nu contează ce politică faceți : sarcina dumneavoastră e clară. Am ridicat glasul. Adresez — am spus — adresez acest apel mai ales oamenilor tineri din auditoriu. Știți care este definiția imbecilului — adevărata definiție vreau să zic. Imbecilul e individul care nu se interesează de problemele publice. Vă rog să nu fiți imbecili. Da, urmăriți-ne ca niște șoimi. Veniți cu întrebări. Criticați-ne. Înjurați-ne chiar, dacă merităm. Dar, întîi și întîi, alăturați-vă nouă. Alăturați-vă nouă în munca noastră pentru binele public ; alăturați-vă nouă ca să facem din democrație o realitate. Vă mulțumesc !

M-am așezat, întrebîndu-mă, cum obișnuiam întotdeauna, pentru ce le mulțumisem în fond ? Guvernatorul se ridică și rosti frazele uzuale : că sînt un înnoitor, că umblu cu picioarele pe pămînt, că dau dovadă de spirit practic, că posed o experiență neobișnuit, de cuprinzătoare în administrația locală... M-am uitat din nou la Norah. Purta o rochie albastră ca cerul, cu păsări pe ea, aurii ; era închisă pînă sus, sub bărbie, dar fusta abia îi acoperea genunchii. Stătea picior peste picior ; am auzit un foșnet foarte slab, sunetul nylonului frecat de nylon.

Zgomotul ăsta mă înnebunea ; nu era prea tare, nu l-ai fi putut auzi dacă n-ai fi ciulit urechea —

era ca atunci cînd îţi treci degetele peste o sticlă. Asta atinsese în mine un nerv foarte sensibil, trezise o senzualitate pe care o credeam domolită. Am început să pricep ce-nseamnă pentru un bărbat dorinţa de a viola o femeie. Nu actul sexual în sine — nevoia violului !

Mark zicea că partea proastă în treaba asta e că femeia-i de vină. Acum — în ce mă privea pe mine — vina o purta Norah. Mă întrebam dacă ea ştia lucrul acesta, dacă dezvelirea genunchilor — albi şi rotunzi — fusese voită ; iar zîmbetul ei abia fluturat avea aerul să spună că nici nu se gîndea să-mi dea ce voiam eu — şi nu voia pur şi simplu fiindcă nu mă considera bărbat.

— Şi acum, vorbea guvernatorul, domnul Lampton va fi amabil să răspundă întrebărilor dumneavoastră.

S-a lăsat o linişte grea. Era ca şi cum încăperea i-ar fi intimidat, ca şi cum pereţii îmbrăcaţi în lambrouri de stejar, imensul cămin gol şi chiar şi vitraliile le-ar fi luat tuturor piuitul. Sau poate mirosiseră că nu ţinusem să vin acolo, că nu prea credeam în ce spusesem şi că tot ce mă interesa în clipa aceea era dacă aveam să mai văd cîtiva centimetri în plus din piciorul unei tinere şi frumoase femei.

Apoi un băiat într-o cămaşă sport albastră — numai eu şi guvernatorul purtam haină — începu să bălmăjească ceva fără cap şi coadă despre politica şi administraţia locală. El îşi închipuia că politica putea fi ținută la distanţă de administraţia locală ; i-am răspuns pe scurt şi ferm că asta nu-i cu putinţă. Am continuat să răspund la întrebări, în mijlocul unei zăpăceli plictisitoare : nu au consiliile

prea mică putere ? nu au consiliile prea mare putere ? sînt oare unităţile administrative mari cu ade-vărat eficiente ? şi cît timp îşi va mai menţine Warleyul independenţa ? Spre sfîrşit a trebuit să fac un efort ca să-mi stăpînesc nervozitatea. Erau tineri, se presupunea că au o educaţie bună, dar ei habar n-aveau, cereau să se facă dreptate, voiau ca balaurul să fie doborât. Apoi am observat că Norah mă privea. Imediat după aceea îi şuşoti ceva vecinului ei.

Tînărul în cămaşa roşie se ridică. Avea pe faţă un zîmbet neplăcut. Pielea îi era galbenă, gingiile vi-nete, dar dinţii îi străluceau, puternici, sănătoşi. Şi-i arăta în diverse feluri : am simţit că o să-mi pună o întrebare grea, ca să mă încuie.

— Dacă îmi permiteţi, spuse el, aş vrea să fiu foarte concret. Domnul Lampton a făcut mult caz aici în legătură cu faptul că administraţia locală este condusă în mod public. Că onoratele consilii, vreau să spun, nu au nimic de ascuns, că ele sînt întotdeauna bucuroase să informeze cetăţenii exact despre activitatea lor.

Am aprobat cu o înclinare a capului.

— N-aţi fi dispus, domnule Lampton, să reveniţi mai pe larg asupra acestor probleme ? Şi-apoi sînteţi chiar atît de sigur că aceasta este realitatea ?

Norah zîmbea acum. Am avut sentimentul unei trădări. Ca şi cînd aş fi fost judecat, ca şi cînd împotriva mea s-ar fi urzit un complot.

— Desigur că aceasta este realitatea, am răspuns.

— Cum explicaţi atunci faptul că adunările consiliului se țin cu uşile închise, că nici presa nu are

voie să participe la ele — și asta de nu mai puțin de trei ori în ultimele douăsprezece luni? Și așa mai adăuga că acest fapt s-a petrecut ori de câte ori s-a luat în discuție o anumită chestiune. Și asta nu-i tot. Comisia pentru locuințe...

Vocea lui cam aspră o tot ținu astfel, scrișnind; după ce a vorbit patru minute, am încetat de a mai fi atent la ce spunea.

Nu-l mai asculta aproape nimeni pentru că nu se limitase la o singură chistiune; când mai aduse vorba și despre mult târăgănatul plan al ștrandurilor publice m-am uitat ostentativ la ceas și apoi cu o rugămintă în ochi la guvernator.

— Mă tem că trebuie să vă întrerup, domnule Graffham, interveni guvernatorul. Nu pentru că domnul consilier Lampton nu ar voi să vă răspundă la întrebări. Dar am impresia că dumneavoastră țineți aici un fel de prelegere...

— I-am zîmbit.

— Mă tem că astă-seară nu mă aflu la locul potrivit, am început. V-am prevenit de la începutul cuvîntării că nu sînt un bun orator, iar acum, după expunerea foarte lucidă și amănunțită a domnului Graffham asupra lipsurilor consiliului distric-tual al orașului Warley, mă mir de îndrăzneala pe care am avut-o de a lua aici cuvîntul. Dar domnul Graffham a pus o întrebare. E într-adevăr o întrebare justă. O întrebare care trebuia pusă și, ca să fiu sincer, care speram că nu va fi pusă. Fiindcă, recunosc, e greu să-i găsești un răspuns...

Și totuși într-un fel răspunsesem, făcînd paradă de noțiunea de membru de consiliu — zicînd că toți membri sînt devotați binelui public ș.a.m.d. În orice

caz chestiunea nu prea mai avea importanță, simțeam că seară se terminase, că toți se săturaseră de problemele administrației locale. Eu ghicisem asta și mă gîndeam mulțumit că lui Graffham îi scăpase. Apoi mi-am amintit că el era cu Norah și eu nu, și toată mulțumirea mea se spulberă.

După ce s-a terminat întrunirea l-am întrebat pe guvernator cine e Graffham.

— E un individ foarte de stînga, răspunse guvernatorul.

Își umplu pipa. Am remarcat că avea o mutră care nu mergea de loc cu pipa — o figură lucioasă de prelat, de episcop... Acum, privind-o, găsii că se-măna cu fața lui Graffham. N-avea pe ea nici o urmă de neliniște. Își aprinse pipa; răspîndea o duhoare neobișnuit de tare și de acră.

— Tutun negru, explică el. Singurul tutun care mai are un gust... Da, și ai adus-o bine din condei — mi-a plăcut.

— Din ce trăiește?

— A, asta chiar că e o întrebare. Și încă una foarte nimerită. E profesor undeva în Leddersford. Ai văzut ce rochie picantă purta Norah Hauxley?

— E o fată foarte nostimă, am spus.

Se uită la mine șiret.

— Și foarte ambițioasă, răspunse. Nu cred că o să stea mult timp în nord.

— Nimeni nu stă locului, am spus.

— Și Peter e ambițios. Seamănă mult unul cu altul.

Tăcu. Graffham și Norah se apropiau. Graffham îmi întinse mîna.

— Cred că o cunoașteți pe Norah. Mă numesc Graffham, nu știu dacă ați auzit pînă acum de numele meu ?...

— A auzit, spuse guvernatorul. A fost într-adevăr impresionat de întrebarea ta, Peter.

— Dimpotrivă, eu am fost impresionat de răspunsul dumnealui, o întoarce Graffham. Gădesc că e un conservator simpatic.

— Psișcher vreți să spuneți — am ripostat. Țștia sînt cei mai periculoși.

— Și înșet, pe deasupra, sînt sigur, adăugă guvernatorul. Domnilor, să trecem în camera funcționarilor.

— Perfect ! exclamă Graffham. Domnule Lampton, știi de ce vin săptămînal aici ? Pentru că guvernatorul face cînte cu bere. Și termină totdeauna întrunirile cu o oră înainte de închidere...

Apoi vorbi despre binefacerile berei, vara, pe caniculă ; mergînd pe coridorul lung, cu mozaic pe jos, ce ducea spre camera funcționarilor, atacă tema legii engleze a băuturilor alcoolice, pe urmă, pe neșimțite, se legă de planul primăriei pentru construirea unor ștranduri publice. Norah vorbi foarte puțin ; și cu toate că îmi adresa mie toate observațiile, am observat că ori de cîte ori mă apropiam de ea, Graffham se interpunea ; la un moment dat mă apucă chiar de rever.

— Trăim ca la închisoare, spuse el. Și dacă vrei să știi ce-i o închisoare, poștim, privește zidurile acestui monument pseudo-medieval. Și cetățenii orașului vor bazine de înot.

— Au rîul, am spus. Ca să nu mai vorbim de canal.

— Hoituri de cîini morți, curenți, buruieni, replică el. L-ai lăsa pe copilul dumitale să se scalde în rîu sau în canal ?

Am alungat din minte imaginea Barbarei. În ultima vreme numai ideea că ar fi putut s-o pîndească o primejdie, mă îmbolnăvea de frică.

— Batem cîmpii, am spus. Planurile pentru bazine sînt acum în studiu.

— Barem de-ar fi adevărat, răspunse el.

— Norah poate confirma, am replicat.

M-am îndreptat spre ea. Dintr-o dată odaia aceea mică și mizerabilă, cu lambriurile de stejar acoperite pe jumătate cu anunțuri, mi se păru, iarăși, mai curînd un alcov decît un birou de institut.

— Nu-i așa că vom avea și noi ștranduri, Norah ?

Aveam o plăcere aproape sexuală să-i rostesc numele de botez ; iar acum, fiind mai aproape de ea, puteam să-i miros distinct parfumul de lăcrămioare.

— Consiliul discută problema, spuse ea. Și una e a discuta și alta a trece la fapte...

— Ești neloială, am spus. A fost ales chiar și locul.

— Da, la Palace. Într-adevăr ar fi ideal. E central, aveți alături calcanul clădirii principale, care în orice caz e un ghimpe în ochi. Dar ce se-nîmplă dacă Amborough nu vrea să vîndă ?

Părea că știe multe despre chestiunea asta. Amborough, proprietarul cinematografului Palace, nu voia să-l vîndă primăriei.

— Eu nu reprezint întreg consiliul, am ripostat, și n-aș putea să vă spun ce-o să fie sau ce n-o să fie. Dar dacă s-a hotărît că Palace este singurul loc posibil, există căi și mijloace de a-l obține. Să nu spuneți însă că o știți de la mine...

Graffham avu un rîs ca un nechezat.

— Ești foarte prudent, domnule consilier Lamp-ton. Vrei să spui cumpărare cu sila ?

Sorbi o înghițitură de bere. Avea gîtul sfrijit ; vedaem cum aluneca pe el băutura. N-avea fizicul sau figura potrivită unei cămăși roșii, sport ; m-am întrebat cu gelozie ce găsea Norah la el. Mi-am închipuit fața lui cu falci mari gălbui-vineții alături de a ei în pat ; cînd i-am răspuns, mi-a fost greu să-mi stăpînesc iritarea din voce.

— Dacă va fi absolut necesar, se va proceda și așa. Sau mai bine zis, dacă onoratul consiliu va socoti că e absolut necesar. Deși, după cum știi, partidul meu nu pune nici un preț pe procedeele astea.

— Vom vedea, spuse Graffham. Dar dacă mi-ar plăcea să fac pariuri...

Norah clătină ușurel din cap. Omul în cămașă roșie se opri.

— Ah, da, mi-am adus aminte, Norah, exclamă el. Am promis familiei Hewley să cinăm cu ei.

Problema era ușor de dezlegat. Hewley era conducătorul grupului laburist din consiliu și Graffham vorbise cu el. Hewley considera că nu se va aproba vînzarea cu forța. Era un individ care peste tot vedea comploturi sinistre de-ale conservatorilor, și avea mîndria că nimic nu putea să scape ochiului său de stînga, vigilant și neiertător,

Lui nici prin cap nu i-ar fi trecut că făgăduiala noastră de a construi ștranduri putea să fie altceva decît o șmecherie electorală și cînd lansa cîte un zvon, în imaginația lui gogoasă căpăta proporții.

Ce-avea să se mai laude în fața lui Graffham și Norah ! Mă gîndeam că era singura plăcere de care se bucura și el în viață, sărmanul. Familia lui trăise mult timp în Warley, dar nu făcuse niciodată avere ; iar nevastă-sa, care nu împărțasea dragostea lui pentru neprivilegiați, îl cicălea într-una că la 45 de ani nu era decît asistent șef la Warley Secondary Modern, și că acolo avea să rămînă îngropat. Era amară și închistată. Amară și închistată ; de ce oare îmi revenea atît de des în minte fraza asta ?

— Eu o iau în partea asta, i-am spus lui Graffham. Pot să te duc cu mașina, dacă vrei.

— Am cu ce merge, spuse el.

— Bine. Salutări din partea mea consilierului Hewley. Îmi pare rău că n-a venit în seara asta aici. Spune-i să n-aibă grijă cu ștrandurile, ches-tiunea e ca și aranjată.

Spre surprinderea mea Norah părea supărată.

— Ai un aer cam protector, spuse ea.

— Am un respect imens pentru domnul Hewley, am răspuns. Știu ce înseamnă pentru el acest proiect. Știu că dumnealui s-a opus cînd Palace-ul a început să fie construit acolo. Dumnealui fusese de părere că locul acela era mai bun pentru un bazin de înot. Iar acum cînd Palace-ul s-a închis, desigur că nu-și poate imagina alt loc. E și de înțeles...

— Mai există și alt loc ? întrebă ea.

— Sincer vorbind, n-aş putea să-ţi spun, dar s-ar putea să mai existe unul...

— E tocmai răspunsul pe care-l aşteptam, spuse ea. Eşti foarte inteligent, domnule consilier Lamp-ton.

— Nu-mi spune aşa, am zis. Te rog, nu-mi spune aşa. Mă simt ca un moş de o sută de ani...

Spre mirarea mea, obrajii i se colorară puţin.

— Sînt cam aspră, recunosc.

— Nu face nimic. Fetele nostime cu rochiile nostime pot să-mi spună ce vor.

— De fapt, nici nu-ţi prea pasă, nu?

Şedea lângă fereastră: lumina soarelui părea acum şi mai puternică. Privind forma pulpelor ei reliefate prin rochie, am avut siguranţa smintită că eu silisem lumea să se mişte spre apus, în aşa fel ca materialul rochiei ei să fie mai străveziu, s-o pot vedea — chiar dacă numai pentru cîteva clipe — ca pe-o femeie şi nu ca pe o colecţie de opinii. Cu opiniile astea mă lămurisem; eram sătul de ele pînă în gît, chiar şi de cele pe care mi le debita socru-meu. Ce-mi păsa mie de ştranduri — ce-mi păsa mie de administraţia locală. Dar asta nu din pricinile pe care le presupunea ea. Norah era singura fiinţă din odaie care ar fi priceput motivele indiferenţei mele; însă nu puteam să-i înşir acum aceste motive. Ea mă socotea un om perfect cinic, îmbrăcat într-un costum nou de mohair, un tip care poseda puterea ca pe butonii de aur ai manşetelor, nu cu ostentaţie, însă măgulit cînd strălucirea lor bogată se făcea simţită.

Mi-am dat seama că toată lumea aştepta răspunsul meu. Îmi venea să-i dau tocmai răspunsul

pe care ea îl aştepta, chiar dacă asta n-ar fi fost decît un impuls pentru a-i împinge pe toţi ceilalţi într-o aparenţă de viaţă. M-am uitat în jur: părea o mulţime ştearsă, nici prea tineri nici prea bătrîni, cu o tendinţă vestimentară spre pulovere şi veste de lînă şi pantofi cu tocuri joase. Apoi am zărit-o şi pe doamna Fulwood, grasă, molie, într-o rochie de stambă spălăcită cu tivul descusut. Doamna Fulwood era cea mai neobosită activistă din Warley, membra tuturor comitetelor şi organizaţiilor, cu excepţia francmasonilor şi a „celibatarilor”; ea era şi paznica spontană a contribuabililor. La primărie, chiar aşa i se zicea „Că-ţeaua de pază”. Nu mă înghiţea de loc, cum nu înghiţea pe nici un consilier: partidul conservator refuzase de două ori, fie s-o treacă pe liste, fie să-şi retragă vreun candidat pentru a-i da ei posibilităţi ca „Independentă”. De fapt nu putea suferi nici un fel de consilier; celelalte două partide aveau faţă de ea aceleaşi sentimente ca şi noi.

Acum aştepta să scap o vorbă deocheată sau vreo reflecţie cinică, ceva care să-i asigure muniţii în vederea unuia dintre atacurile ei obişnuite pe care le dădea împotriva consiliului. Persoana doamnei Fulwood nu conta prea mult; n-aveam însă o majoritate prea mare, ca să riscăm cît de cît.

— De ce anume spuneai că nu-mi pasă? am întrebat-o pe Norah.

— De pildă de ştrand. Nu crezi cu adevărat că asta e important. Sau de locul unde va fi plasat. Sau politica — de politică abia dacă te-ai atins...

Graffham îi puse mîna pe umăr.

— Trebuie să plecăm, spuse el. Ești foarte crudă, Norah. Nu vezi că bietul om e obosit ?

I-am ghicit numaidecît intenția.

— Domnule Graffham, am spus, te rog, nu mă salva. Norah nici n-a început încă să-mi pună marile întrebări. Dă-mi însă voie să afirm un lucru : strandul mă interesează în mod sincer. Mă interesează foarte mult tot ce privește bunăstarea orașului. Să ne oprim aici. Despre politică o să discutăm noi altă dată. I-am întins mîna.

— Aștept cu nerăbdare, spuse el. Avea palma nădușită ; mi l-am închipuit cum o mîngîia pe Norah și am simțit că mă împunge în inimă ghimpele geloziei.

Doamna Fulwood mă dăduse uitării — își îndreptase acum atenția asupra guvernatorului ; tensiunea scăzuse tot atît de repede cum crescuse.

— Nu știam că pui atîta pasiune în lucruri, i-am spus lui Norah. E o revelație plăcută. Nu uita că ai promis să ne faci o vizită. Am să-ți arăt trandafirii.

— Mulțumesc, spuse ea. O să ne facă plăcere, nu-i așa, Peter ?

Tînărul în cămașa roșie o luă de braț posesiv, mai mult ca un polițist decît ca un îndrăgostit. Deschizînd ușa, o clipă curentul de pe sală îi lipi fusta de șolduri ; am observat că nu erau chiar atît de înguste cum păreau la prima vedere. N-avea șolduri băiețoase, avea șolduri de femeie care a făcut copii.

Ușa se închise. Mi-am terminat berea și m-am dus la masă să deschid altă sticlă. Dar chiar în

tim_p ce o deschideam mi-am dat seama că nu mai aveam chef să beau. Aveam s-o beau, dar fără plăcere. M-am îndreptat spre fereastră ; curtea era aproape goală — doar vreo cinci-șase mașini și un microbuz Volkswagen.

Cu excepția Zephyrului meu și a unei M.G. Midget roșii, strălucitoare, mașinile erau vechi și cam rablagite. Am încercat să-mi confectionez un sentiment de superioritate, zicîndu-mi că a mea era cea mai nouă și cea mai scumpă, dar n-am reușit decît să mă gîndesc iarăși la Norah.

Guvernatorul se apropie de mine.

— Dumnezeu ! exclamă el. Mai sînt multe ca ea în Warley ? Aruncă o privire în spate spre doamna Fulwood, care își îndreptase acum atenția spre o femeie tînără pe care am recunoscut-o, ajutoarea de bibliotecară.

— E unică în felul ei, am spus. După ce meșterul a făcut-o, a spart tiparul.

Graffham și Norah se urcară într-un Ford popular. Cînd mașina a pornit, m-am îndepărtat de fereastră. Atît așteptasem ; dar acum cînd sosisese momentul, nu puteam suporta să-i văd plecînd împreună.

— Fantastic loc, vorbea guvernatorul. Uită-te la curtea asta. Atîta piatră — Dumnezeu știe cît o fi costat s-o care pînă aici, sus.

— Nu-i plăcea pavajul, asfaltul, am spus. Pe vremuri aici parcau pînă la 100 de mașini, și toate conduse de șoferi. Ehei, cînd Tom Sindram dădea recepții, o făcea în stil mare.

— Și eu care credeam că era zgîrcit, spuse guvernatorul.

— Era. Dar nu când își primea prietenii de afaceri — asta e cu totul altceva. El zicea atunci că „arunca pâine pe apă“.

— O sută de mașini, exclamă guvernatorul. Fantastic !

— Seară de seară inspecta crenelurile, am continuat. Și noaptea puneă să se închidă grilajele.

— Acum au fost scoase. Mi se pare că eu am luat hotărîrea asta. Apropo, consiliere Lampton, sper că nu te-au ofensat întrebările acelea, ca să zic așa, animate...

— Cu cât sînt mai animate, cu atît e mai bine, am răspuns.

— Foarte frumos din partea dumitale c-ai venit, deși ai fost anunțat atît de tîrziu. Să nu-ți închipui însă că lucrul acesta nu va fi apreciat...

— Sînt întotdeauna bucuros să vă dau o mîină de ajutor, am spus.

Din pasaj se auzea o melodie. Era melodia veche a Verei Lynn, *Auf Wiedersehen*; m-a cuprins o melancolie plăcută. Odaia începu să se golească.

— Avem o mică reuniune intimă, spuse guvernatorul. Vrei să vii cu noi ?

— Nu, mulțumesc. E cam tîrziu.

„O să ne mai întîlnim, o să ne mai întîlnim, draga mea. Mai bine ar fi să nu ne întîlnim, dar ce să-i faci, orașu-i mic.“ Am s-o văd la biserică, am s-o văd la „Thespieni“, în casele altora, aș putea să o văd chiar la mine acasă, dacă aș vrea să mă chinui. Acum nu voi mai putea privi Palatul Sindram fără să mă gîndesc la ea.

Mi-am luat rămas bun și am ieșit repede afară, să nu mă observe doamna Fulwood. Se întuneca ; în timp ce mașina clănțănea trecînd peste podul mobil, am început să presimt cu o intensitate absurdă aventura. Nu sfîrșeam ceva, nu mă eliberam — ieșeam din castelul de pe deal coborînd pe drumul întortocheat și îngust. Norah era acolo, cu plopul de pe marginea drumului, cu mestecenii argintii de la cotitura următoare ; în clipa aceea se afla la familia Hewley. Și mă avea, mă purta în gînd ; mai curînd ne amintim de cei cu care nu sîntem de acord decît de cei cu care sîntem perfect de acord.

Apoi m-am gîndit la doamna Hewley. Nu demult auzisem, pe căi ocolite, că spusese despre mine că aș fi un „filfizon în retragere“. Probabil că acum îi istorisea lui Norah povestea vieții mele ; cu siguranță că nu-i va spune nimic care să mă pună într-o lumină favorabilă. Eu voi fi eroul negativ al piesei, ticălosul cu mască pe obraz, ridicat din rîndurile clasei muncitoare, nu prin inteligență, nici prin strădanii, ci însurîndu-se pur și simplu cu fata unui bogătaș. Și povestea cu Alice va fi iar dezgropată ; și ce-avea să mai iasă din gura doamnei Hewley ! M-am gîndit că probabil doamna Hewley răspîndise zvonul că eu i-aș fi spus lui Alice că mă săturasem de ea, că e o femeie bătrînă care se ține scai de mine și că cel mai bun mijloc de a ieși din încurcătură ar fi să se sinucidă.

Chiar dacă nu ea lansase zvonul, îl avea încă proaspăt în memorie. Iar domnul Hewley și Graffham, bineînțeles, n-aveau să-mi ia apărarea.

M-am oprit să potrivesc oglinda și m-am uitat îndărăt spre Palatul Sindram. Era oribil și mare cît să încapă în el o sută de consilii; un monument barbar al lăcomiei și al egoismului, expresia parvenirii, materializarea în piatră a unui vis de copil. Și totuși făcea să-l privești; m-am simțit fericit contemplîndu-i acum silueta melodramatică, proiectată pe fundalul amurgului.

Am pornit iar motorul. Norah asculta probabil povestea vieții mele stînd în căsuța familiei Hewley, ca într-o cutie acoperită cu pietriș. Nu, nu va auzi nimic nobil despre mine; dar nici ceva plictisitor.

Și cine știe, poate că tocmai asta îi va ațîța curiozitatea; un filfizon nu e o ființă umană vrednică de laude, dar are o oarecare strălucire. Nu ajunsesem chiar atît de departe cît dorisem; eram mai gras decît trebuia, Susan începuse iar să mă cicălească, nu eram atît de deștept ca Grafham și nici bogat ca tînărul Hethersett; în schimb aveam trecere la femei. Știam că discursul meu de la Palatul Sindram fusese o performanță de duzină, ceva curgător, coerent, limpede expus și cu glas tare, dar fără pic de originalitate, și îmi dădeam seama că o sîcîisem, o enervasem pe Norah. În pat însă, în pat ar fi fost cu totul altceva...

O și vedeam lîngă mine; vîntul intrînd pe fereastra deschisă, i-ar fi răvășit buclele tunse scurt, în timp ce ar fi șezut cu mîna nepăsător așezată pe genunchiul meu. Dacă o doream, nu era exclus să-mi pice în laț; dorința molipsește cînd e foarte puternică. Era momentul să intervină o schimbare,

era momentul ca viața mea să capete alt curs. Mark o nimerise: îl invidiam! Parcă-i auzeam vocea ironică: *Altceva nu mai există? O femeie care să-ți placă? Ce ai de gînd?*

Și atunci, încetinind, ca să trec peste podul ce ducea spre Pasul Veveriței, știam ce aveam de gînd. Foloseam logica cea mai directă, ca pe vremea cînd eram burlac. Ultimii zece ani aș fi vrut să-i dau uitării. Îmi plăcea Norah, dacă acesta nu era un cuvînt prea slab; dar n-aveam să întreprind nimic, așa cum procedasem și cu Jean, atunci cînd fusese cazul.

Peste un minut voi fi în Market Street, în două minute în St. Clair Road și în cinci minute voi ajunge acasă, iar soția mea va pregăti masa de seară și după-masă voi bea un whisky și mă voi duce la culcare; atunci voi putea să-mi închipui că femeia de lîngă mine este Norah. Eu nu eram Mark, n-aș putea niciodată să fiu Mark; dar în privința asta, cel puțin, îl întrecusem.

CAPITOLUL XI

STRĂBĂTÎND coridorul spre biroul meu, mă gîndeam concentrat la Hillington, căruia i se dăduse în primire mașina de calculat electronică. Era un tînăr palid, cu părul dat cu briantină, despărțit la mijloc printr-o cărare, cu buzunarul de la piept înțesat de tocure, creioane și care purta totdeauna gulerie înalte, demodate și un ac de

cravată destul de fistichiu, ca un baston de vânătoare. Ori de câte ori îl vedeam, mă apuca stenhoria și făceam pe dracu în patru, numai să nu dau ochii cu el. Rareori reușeam însă; și aveam o certitudine sinistră că acuși-acuși am să mă pomenesc cu el în față și o să mă apuce de nasture; și n-ar fi avut nici o justificare — era subalternul lui Middridge, nu al meu. Mi-am amintit cu precizie că de fapt Middridge răspundea de tot ce era în legătură cu mașina electronică de calculat. Era ceva la care țineam foarte mult. Middridge își petrecuse toată viața aducând ghinioane altora și acum, în sfârșit, și le purta lui personal, în exclusivitate.

Coridorul mirosea plăcut a vopsea proaspătă și-mi venea — o pornire absurdă — să ating pereții gălbui, strălucitori, să văd dacă mai erau umezi. Cinci ani la rând îl pisasem pe Middridge să mai învieze nițel partea asta a uzinei; și, cu o lună în urmă, cu totul pe neașteptate, îmi făcuse hatîrul. Se învoise chiar să pună și un glasvand la capătul coridorului. Acum, prin acest glasvand, vedeam lumina soarelui. Am iuțit pasul. Apoi, cînd am ajuns în dreptul camerei mașinii electronice, Hillington îmi apărură deodată în cale. Era a treia oară în ultimul timp; mă întrebam cum naiba ghicește momentul exact cînd treceam pe lângă ușa lui.

— Aș vrea să discut ceva cu dumneavoastră, domnule, începu el.

Purta o haină neagră de alpaca lucioasă; adăugînd la asta cărarea și gulerul înalt, puteai să crezi că rămăsese în urmă cu trei decenii. Ar fi

putut figura într-unul din manualele ilustrate pentru uzul funcționarilor, pe care le studiasem înainte de război; intrînd cu el în camera mașinii electronice am simțit că mă apucă obișnuita stenhorie. El era deci subalternul lui Middridge și prin el Middridge mă vîra în buclucurile lui, îmi transmitea și mie ceva din ghinioanele de care avea parte.

— Mă grăbesc, am spus. Dar dă-i drumu', bătrîne. Zii ce-ai pe suflet.

Ori de câte ori îl aveam în față pe Hillington mă pomeneam folosind expresii din astea de o jovialitate învechită.

— E ceva grav, domnule. M-am gîndit foarte mult la problema aceasta. Am de gînd să demisionez.

— Cu toții avem din cînd în cînd gînduri de-astea, am spus. Dar ce s-a întîmplat?

— Eu nu mă las înjurat, să știi! Dar ce s-a întîmplat a fost mai rău decît o înjurătură. Mai rău, vă asigur.

— Cu cît mai rău?

Făcea impresia că nu-mi auzise întrebarea.

— Mașina de calculat execută exact ce i se comandă, domnule Lampton. Nici mai mult nici mai puțin.

— Știu, am spus cu o voce scăzută.

— Orice început e greu, domnule Lampton, sînt unele greutăți inerente începutului. Și la urma urmei, nu eu am proiectat mașina. Există anumite lucruri care ar trebui să fie făcute la început și n-au fost făcute... De ce să mă înjure pe mine domnul Brown?

Se făcuse roșu ca sfecla și ochii îi erau suspect de umezi. L-am bătut pe umăr.

— Ei, ei, nu-ți mai face singe rău degeaba, am spus. Domnul Brown e iute din fire, dar mai mult latră decît mușcă. Ai stat de vorbă cu domnul Middridge?

— Da, ieri. Dar dumnealui s-a îmbolnăvit. Nu cred că a avut timp să-i vorbească domnului Brown.

— Și atunci te-ai gîndit la mine, nu-i așa? Știam ce chiulangiu e Middridge; fie că era bolnav ori nu, bolile lui soseau totdeauna la țanc, și țineau cît trebuia.

— Eu mi-am și scris demisia, bolborosi Hillington, dar tata a zis că să nu mă grăbesc...

— Foarte frumos, am zis. E frumos că ascuți de tatăl dumitale. Fii pe pace, bătrîne. Lasă că explic eu ce-i cu greutățile astea inerente începutului...

M-am uitat peste umărul lui în biroul în care se afla instalată mașina. Camera mașinii electrice era lugubru de urîță. Avea pereți cenușii, ca ai unui vas de război și podeaua acoperită cu linoleum ieftin. Iarăși falsă economie a lui Middridge! O îmbinare mai luminoasă de culori n-ar fi costat mai mult, și într-una din zile, hop! cineva o să se împiedice într-o gaură a linoleumului și-o să mai plătim și daune — lăsînd la o parte faptul că vom rămîne cu o dactilografă în minus.

— Nu sînt numai greutăți de început, se văicărea Hillington. Un proiect ca acela la care se

gîndește domnul Brown nu se poate realiza doar cu două-trei luni de pregătire.

El știa mai multe decît Brown despre asta, dar și el umaniza mașina; glasul lui avea o notă de sinceră indignare, ca și cînd mașina ar fi fost o ființă umană prea muncită. Era o simplă mașină, și încă o mașină destul de banală ca aspect. Tablourile ei de comandă cu discuri, șaltare și butoane puteau avea orice fel de întrebuintare care ți-ar fi trăsnet prin cap. Sau la care nici nu te-ai fi gîndit; aparatul nu apăruse pe piață pînă în 1955, deoarece firma producătoare era ocupată cu executarea contractelor militare pentru apărare. Și în orice caz nu era nici un motiv să te gîndești la asta într-o dimineată însorită de iunie. Tabloul de comandă era un simplu mijloc de a obține informații despre aliajele de oțel și nu despre explozia bombei cu hidrogen, iar cele patru fete care se învîrteau în jurul ei purtau halate verzi de bibliotecă și nu salopete albastre de aviație. Toate astea însă nu mi le-am amintit decît cu efort. I-am întins lui Hillington o țigară; spre surprinderea mea (avea mutra unui nefumător, dacă nu chiar a unui antialcoolic și vegetarian) a primit-o.

— Ascultă, i-am spus. Ce-ar fi să-mi povestești mie toată tărășenia?

— Domnul Brown m-a chemat în biroul său, știți, în legătură cu cifrele rebuturilor. Era furios. Întîi și întîi a zis că nu-mi poate oferi un scaun fiindcă biroul e plin pînă în tavan cu rebuturi. Și nu numai biroul — cică toată uzina, așa a zis...

— E de închipuit. Și care-i cifra?

Îmi întinse un petic de carton verde. Privindu-l, m-a apucat râsul.

— Ei, află că dacă cifra-i exactă, chiar că n-ai mai avea unde să te așezi, am spus. Un miliard de tone e o imensitate de rebuturi.

— Dar nu mașina e de vină, domnule Lampton.

— Nu știu pe cine altul ai putea da vina, am spus.

Iată că bănuielele pe care le avusesem încă de la instalarea mașinii se adevereau. Știam destule despre producție ca să-mi dau seama că într-o uzină n-ajunge să ai forțe de muncă, mașini și materiale, ci îți mai trebuie și date corecte. În momentul acela nu mă interesau prea mult rebuturile; deși latura asta a afacerilor nu mă privea în mod oficial, pînă și eu puteam să apreciez în linii mari cît aveam în stoc. Dar dacă mașina dăduse o cifră greșită la rebuturi, putea să greșească oricînd și la orice operație.

Hillington făcu o mutră de înmormîntare și clătină încet din cap.

— Nu, domnule Lampton, nu, nu și iar nu. Nu mașina-i de vină. De vină e sistemul nostru. Chiar și greutățile de început nu sînt decît o chestiune secundară. Dacă nu bagi în mașină date exacte de unde vrei să-ți dea ea rezultate exacte? Asta-i situația...

Și continua astfel cu explicațiile. Ascultam cu o bucurie crescîndă. Totul se petrecea după cum prevăzusem. Brown — nici vorbă — era un om care știa să producă oțel. El nu făcuse nici un fel de studii în domeniul metalurgiei, dar putea să-ți

spună totul despre o șarjă după felul cum arăta, după pipăit, și uneori — aveam impresia — chiar și după miros. Nu exista proces de producție a oțelului pe care să nu-l fi învățat din experiența lui practică. Altminteri, după cum se exprimase vechea pasiune a lui Susan, Brown era un fabricant gen secolul al XIX-lea. Cît nu ne bătusem capul cu el să-l înduplecăm să instaleze mașina de calculat, ce ne mai ciorovăiserăm pînă să accepte sistemul de calcul cu fișe perforate! Dar o dată convins, voia să termine iute cu vechiul și s-o ia imediat pe calea cea nouă. Nu era un om răbdător. Trecerea de la sistemul fișelor perforate la mașina de calculat nu se putea face în mai puțin de trei ani; el voia s-o facă musai în trei luni. În consecință, deci, se afla într-o încurcătură, și încurcătura asta costase firma 90.000 de lire. Și ar fi costat-o și mai mult dacă nu s-ar fi luat măsuri. Middridge, devotatul, demnul, respectabilul domn Middridge, nu era omul care să salveze situația. Cu siguranță că el s-ar fi lepădat la iuteală de orice răspundere. Hillington nu era prost; el știa cui să se adreseze. Începuse să mă cam sîcîie; m-am uitat la ceas.

— Dumnezeule, conferința!

I-am adresat ceea ce speram a fi un zîmbet amical, întrucît în zilele acelea operatori de mașini de calcul și în general orice fel de funcționari nu se găseau pe toate drumurile.

— Trebuie să fug, domnule Hillington. Voi discuta problema cu domnul Brown, n-ai nici o grijă.

— Mulțumesc, spuse el. Dar mai e ceva. Privi mașina aproape cu duioșie. Nu mă plîng de mașină. E într-adevăr grozavă, domnule Lampton.

— Grozav e și abacul, am spus.

— Nu v-am înțeles, domnule Lampton.

— Cu un creier electronic în cap, n-am mai face nimic, pricepi? Eu sînt contabil și abacurile mi se par mai ușoare.

— Aha, pricep ce vreți să ziceți, făcu el.

— Bine. Acum lasă, nu te mai perpeli. Curînd ajungem iar la bile.

— Care bile? întrebă tare Ralph Hethersett, răsărind în spatele lui Hillington.

— Nu, nimic important...

Purta un costum ușor, bej, pepit; parcă era pe un teren de golf nu în uzină. Deși aveam dreptul mai mult decît el să mă aflu în camera mașinii de calculat, m-a făcut să mă simt ca și cînd n-aș fi fost la „A. Z. Brown & Co.“, ci în încăperea unui club din care nu făceam parte.

— Tocmai îi spuneam domnului Lampton necazurile mele, reîncepu Hillington. Pe fața lui se întipărise o expresie care semăna cu frica. Nu v-am auzit intrînd, domnule Hethersett. Vă rog să mă scuzați.

Se îndreptă spre biroul de încărcare de la celălalt capăt al camerei și începu să-i sușotească ceva fetei care ședea la masa alăturată.

— Mă învîrt p-aici ca o dihanie-n junglă — spuse Hethersett — o bestie care-și arată mușchii și strîmbă din bot. De fapt socrul dumitale m-a trimis iar acasă cu mîinile goale. Ori de cîte ori consiliul de administrație al întreprinderii noastre

are o idee strălucită despre care tătcul meu știe foarte bine că n-o să fie acceptată de cumpărător, tătcul meu e totdeauna de acord cu ei și atunci mă trimite pe mine. El zice că nu-i bine să trimită deștepti. Zice că pe deștepti asta îi descurajează și le ăroșeste prețiosul stoc de autoîncredere. Tătcul meu e un mare psiholog, să știi. Găsește o întrebuintare și pentru proști ca mine. Căscă. Dar ce-ar fi să ne uităm și noi un pic la mașinuța aia inteligentă, ce zici? Crezi că băiatul ăla cu expoziția aia de creioane pe piept o să aibă amabilitatea să mă conducă?

M-am uitat la Hillington care părea că se apropiase și mai mult de fata de lîngă biroul de încărcare. Nu-i vedeam fața, dar avea un gît lung, subțire și părul negru bogat; după felul cum își ținea capul, puteam să deduc că e foarte tînără.

— E ocupat acum, am spus. Sînt sigur însă că pentru dumneata se va smulge oricărei ocupații, oricît l-ar pasiona. Dacă ții neapărat să afli cîte ceva despre drăcovenia asta... Pe la dumneavoastră există așa ceva?

— Da, dar la noi e altfel, zîmbi Hethersett. A noastră face *clic-clic-clic-clac*, pe cînd a voastră face *clic-clac-clic-clac*. E foarte, foarte important. Se îndreptă spre Hillington. Ei, o să ne mai vedem noi, bătrîne, îmi aruncă peste umăr.

— La revedere, am rostit cu gîndul aiurea.

Cum am ieșit din cameră, am dat totul uitării. Trebuia să recapitulez informațiile pe care mi le strecurase Hillington. Concluzia era evidentă. Curînd avea să iasă un scandal monstru și cineva trebuia să găsească o soluție. Cineva care mun-

cise din greu ca să capete un loc în consiliu. Cineva care nu era cîtuși de puțin răspunzător de buclucul ăsta, și care, totuși îi atrăsese de la început atenția domnului Brown că nu-i bine să treci prea rapid de la un sistem de calcul la altul. Există aici un fel dubios de a pune problema; fiindcă așa după cum o roată trebuie să fie rotundă ca să se învîrte, și munca mașinii electronice trebuie organizată după un plan anumit. Acum planul acesta va trebui să fie schimbat și totodată să rămînă, în fond, același. Cineva care voia să obțină un loc în consiliu trebuia să se inițieze cît mai repede și mai adînc în misterele mașinilor electronice. Deschizînd ușa cu glasvand, am ieșit afară la lumină, rumegînd fericit această problemă.

CAPITOLUL XII

O SĂPTĂMINĂ mai tîrziu, la Londra, încă mai rumegam problema mașinilor electronice. Nu era o problemă prea ușor de rezolvat, după cum crezusem la început. Pentru prima oară am simțit față de Middridge o simpatie nemărturisită. Nici vizita la birourile întreprinderii de mașini electronice „Flamville“, făcută după o masă copioasă la Epicur, împreună cu Tiffield, nu reușise să mă lămurească; plecasem de acolo cu un braț de broșuri, cu o durere de cap și cu zece pagini de notițe indescifrabile.

A doua zi după ce fusesem la „Flamville“ hotărîsem să mă întorc acasă. La început hotărîrea asta mi se păruse clară și rațională. Încheiasem cu succes afacerea Tiffield, hotelul la care trăseseam de astă dată era cu mult inferior hotelului Savoy; și, pe deasupra, sosirea mea cu o zi mai devreme ar fi putut s-o bucure pe Susan, ale cărei proteste față de această călătorie — anunțată cu numai trei ore înainte — fuseseră mai vehemente decît de obicei.

În ciuda tuturor acestor lucruri, cînd m-am dus la biroul de recepție, m-a cuprins o inerție ciudată. Nu-mi venea să stau, nici să plec. Și iar am avut senzația că mă copleșeau prea multe greutăți, prea multe decizii luate; voiam să las totul baltă, să mă culc, să mă trezesc, să beau un ceai și iar să mă culc. După cum îmi spunea o voce tînguitoare din mine, nu păream să cer mult. Într-o zi...

Vocea tăcu; nu era o voce pe care ai fi putut s-o asculți mult timp. Am apăsător pe butonul soneriei.

— Vă rog nota de plată la două sute unu.

Funcționara mă privi de după un teanc de foi dactilografiate. Ochelarii ei caraghioși de clown nu reușeau să-i îndulcească severitatea.

— O secundă, domnule.

Secunda asta se făcu un minut; apoi, după ce consultă un tabel, veni spre mine.

— Trebuia să plecați abia mîine, spuse ea.

Fața ei căpătase un aer bănuitor. Purta o rochie bleumarin; cînd și-a ridicat brațul ca să-și potrivească ochelarii, am văzut la subsuoară o

pată de transpirație. Nu era urâtă, dar avea fața prea obosită și părul ca blana unui șoarece.

— Mi-am terminat treburile mai repede decât mă așteptam, am răspuns. Așa încît mă reîntorc să mă bată brizele reci ale nordului...

Nici nu-mi luă în seamă vorbele. Bănuiala ei era precisă : hotărît, voiam s-o duc ! Mi-am șters fața ; inutil, batista era leoarcă de nădușeală.

— Cred că va trebui să plătiți toată suma, domnule. Regulamentul specifică clar...

— Da, da. Desigur. Vă rog nota de plată.

Mă gîndeam la călătoria cu trenul pe care o aveam înaintea mea și o clipă era să mă răzgîndesc. Nu-mi păsa că trebuia să plătesc 30 de șilingi pentru o cameră pe care n-aveam s-o folosesc ; dar mi se părea rușinos să-i dau proprietarului hotelului posibilitatea — oricine ar fi fost el — să încaseze un dublu cîștig. Căci orice mi-ar spune funcționara, camera mea nu va plînge la noapte. Londra era plină ca totdeauna. Și Jean se înapoiasse la Kensington, după ce căpătase un mic rol într-o revistă. Îl dusesem pe Tiffield cu o seară înainte să vadă revista ; Jean avea un solo, un cîntec, după cîte am înțeles, în care e vorba de o nevoie acută de bărbați care pot să facă dragoste de mai multe ori pe noapte. Amintindu-mi de cîntec și de toaleta lui Jean, am simțit că orașul și vara m-apasă ; cluburile de *strip-tease*, prostituatele, perechile din Hyde Park, fetele în costume de baie la Lido, toate se adunau într-un singur lucru, și nu eram chiar atît de mulțumit de Susan, încît să fiu dispus să alung toate ispitele.

— Nu putem da camera pentru un timp atît de scurt, vorbea funcționara. În sezonul acesta am putea închiria de două ori numărul camerelor pe care le avem și lumea nu se mai așteaptă să găsească în seara asta o cameră liberă.

— Bineînțeles, am spus.

Eram lac de sudoare, îmi curgea și în ochi, înțepîndu-mă ; am scos din buzunarul de la piept batista curată.

— Așa e regulamentul, spuse ea și începu să calculeze nota.

Am privit avizul agățat în dreapta, pe perete. Erau multe lucruri pe care n-aveai voie să le faci în hotel. Și în lift mai văzusem un aviz despre bunele purtări.

— Nu duceți lipsă de regulamente, am spus. Am scos carnetul de cecuri.

— Sînteți amabil să treceți adresa dumneavoastră pe dos, domnule ?

— Dacă asta te face fericită, am zis.

Zîmbi.

— Așa e regulamentul, domnule, nu eu dispun...

Își formase o părere despre mine ; zîmbetul era o invitație, o invitație pe care nu mă așteptam s-o întîlnesc aici într-un hol de hotel destul de modest. Sau poate că îmi închipuiam doar...

Am refuzat oferta hamalului din hol, de a-mi aduce un taxi ; n-aveam decît servieta și nu vedeam nici un sens să-i plătesc jumătate de coroană, ca să răcnească un singur cuvînt. Mica economie, mica victorie asupra forțelor reprezentate de grupul anonim care deținea hotelul, m-a bucurat o

clipă; dar nu puteam alunga regretul că păraseam sindrofia înainte de a se sfîrși, că mă mai aștepta la Londra ceva ce mă temeam să iau.

N-aveam de ce să plec. Susan nu mă aștepta decît mîine. Plătind un taxi la King Cross, m-am gîndit că n-avea importanță că scăpasem de camera aceea de hotel; aș fi putut găsi ușor un pat pentru o noapte. M-am oprit nehotărît lîngă ghișeul de bilete și am dat cu banul. Era o copilărie; dar eram prea obosit ca să mai fiu om mare, prea obosit să mai joc rolul de soț model, prea obosit ca să mai fiu rezonabil.

Măcar o dată voiam să-mi fac și eu mendecele, să-i arăt lui Jean că ce spunea ea în cîntecul ei nu era adevărat. „Capul sau pajura“ am zis. Dacă e capul, îi telefonez lui Jean cum i-am promis, văd revista, acum cu altfel de plăcere, știind că eu voi căpăta ceea ce toți ceilalți rîvneau dar nu puteau obține... Și am s-o aștept în culise și o să supăm împreună la Prunier...

Banul căzu. Era capul. L-am pus în buzunarul de la piept cu gîndul să-l păstrez drept amintire a eliberării mele. Apoi, punînd mîna pe receptor, mi-am dat seama deodată că era cu zece ani prea tîrziu ca Jean să-mi mai facă plăcere. Mă obișnuisem prea mult să țin seama de urmările fiecărei acțiuni, să cîntăresc lucrurile pro și contra, ajunsesem prea scrupulos, ca să mai fac o nebunie.

Bucuria vădită a lui Jean de a mă auzi și glasul ei argintiu de școlăriță, pigmentat acum de o urmă de accent *cockney*, rămas de pe scenă, nu-mi dispăcu — mă făcu o clipă să-mi pierd capul.

— Vreau să fiu cu tine, i-am spus.

Apoi în minte mi-a răsărit imaginea lui Susan ridicînd receptorul din dormitorul nostru. Telefonul era galben, asortat cu perdelele; îl puteam vedea acum tot așa cum aș fi auzit-o pe funcționara hotelului spunîndu-i cu o mare satisfacție că părăsisem hotelul la ora 4. Susan rareori îmi telefona cînd eram plecat; dar asta nu însemna că n-avea să-mi telefoneze niciodată. Ar fi trebuit să mă gîndesc — deși nu-mi făcea plăcere — să caut un motiv — un motiv serios.

— Și eu te doresc, iubite, spuse Jean. Mi-e dor de casă.

În cabina telefonică era o căldură sufocantă. Am deschis ușa cu piciorul.

— Mă tem că va trebui să plec, am spus. Barbara nu se simte bine. Nu-i nimic grav, dar i s-a făcut dor de tăticul ei.

— Vai, îmi pare atît de rău! Micuța de ea! Dar ce are?

— Nu știu exact, am spus. O să-i treacă. Vreo boală infecțioasă care bintuie.

Ieșind din cabină, mi-am dat seama că, prins de minciună, continuasem să-i atribui Barbarei majoritatea simptomelor unei boli care în vremea aceea era o sperietoare, o boală de care mă temeam mai mult decît de oricare alta. Nu că ar fi fost prea puține de ales: dacă Dumnezeu iubea copiii, avea un fel curios de a-și dovedi iubirea.

O voce anunță la megafon ceva în legătură cu trenul care pleca spre Leddersford; cum stăteam acolo, transpirat și murdar, mi s-a părut că vocea avea în ea ceva muștrător. Trenul de patru patru-

zeci și cinci spre Leddersford, cu oprire la Peterborough, Grantham, Wakefield și Tanbury, sosise pe linia a zecea. Era ca un mesaj pentru domnul Joe Lampton din Warley. Domnul Joe Lampton din Warley. Minciuna lui fusese descoperită. Domnul Lampton va avea de suferit. Domnul Lampton va avea de suferit.

Mi-am adus aminte de Barbara, cum îmi luasem rămas bun de la ea luni dimineța. Mă strecurasem în odaia ei încet, ca să n-o trezesc, dar cum am deschis ușa, s-a trezit și a întins mîinile.

— Tăticule, acum să cîștigi o mulțime de bani, a strigat. O grămadă mare de bani.

— De ce ? am întrebat.

— Ca să nu mai fie nevoie să pleci iar, tăticule !

Am zîmbit acestei amintiri și vocea de la megafon a slăbit devenind o voce obișnuită care anunța ora și destinația. Ar fi putut adăuga foarte bine că în ciuda numeroaselor sale lipsuri, Joe Lampton își iubește fiica ; dar asta nu conta. Iar el trăsesese minciuna aceea numai ca să fie mai repede alături de ea.

Așezîndu-mă în vagonul restaurant, îmi spuneam că, deși nu cîștigasem personal nici un ban de pe urma acestei călătorii, îi făcusem totuși bunicului Barbarei o mare economie. Ceea ce preziseseam cu două săptămîni în urmă se întîmplase mult mai repede decît prevăzusem. Livrarea multor comenzi, și dintre cele mai importante, fusese întîrziată, printre care și comanda făcută de Tiffield. Plecasem la Londra ca să-i cer scuze cu umilință — totuși nu prea umil — că livrarea

aliajelor KL 51 și XA 81 avea să fie făcută cu cel puțin o lună mai tîrziu decît făgăduiserăm și, cu riscul de a-i fi oferit condiții și mai avantajoase, trebuia să-l înduplec să nu-și anuleze comanda. Spre surprinderea mea, Tiffield, deși nu-și ascunse de loc bucuria că-l avea la mîna pe Brown și că-l silise să se roage de el, dăduse dovadă de mai multă înțelegere decît avusesem îndrăzneala să sper. Vinzarea produsului KL 51 avea să ne aducă un profit ceva mai mic, dar paguba ar fi putut fi mai mare. De fapt el era obligat să procedez astfel ; deși nu exista, în sensul obișnuit al cuvîntului, o clauză de termen în contractul pentru KL 51, Tiffield ar fi avut dreptul să refuze să accepte o livrare întîrziată. Singura noastră miză de negociere era XA 81 ; întreprinderea Tiffield însă era o organizație atît de mare, încît asta nu avea nici o importanță. Noua operațiune se baza pe XA 81 și natural că Tiffield voia să pornească producția conform planului ; o amînare de cîteva luni n-avea să însemneze nimic și noi nu eram singura firmă care producea acest material.

Totul se lămurise pe loc ; la aperitive îi explicasem situația, iar înainte de cafea și coniac, bătrînul primise. Chiar și reducerea prețului îi venise mai tîrziu în minte ; menționase cifra în timp ce chelnerul servea friptura, iar eu mă mulțumisem să dau din cap afirmativ. Acum îmi venea greu să cred că reușisem atît de ușor, la fel cum îmi venea greu să cred că fusese serios cînd îmi oferise o funcție în întreprinderea lui. Am în-

cercat să-mi amintesc exact cuvintele lui înainte de a-l lăsa cu mașina într-o piață.

— N-ai nici o grijă, băiete, mi-a spus. N-ai nici o grijă. Du acasă ploconul. Socru-tău o să fie încântat de tine. Sau cel puțin ar trebui să fie.

Atunci și-a făcut oferta; ghiftuit de mîncare, amestec de băutură și de succese, m-am trezit interpretîndu-i cuvintele ca și cînd s-ar fi referit la un alt tînăr isteț și energic, nu îndeajuns de apreciat de patronul său actual, un tînăr care s-ar fi devotat trup și suflet companiei și care în schimb... Poate un loc în consiliul de administrație...

Chestiunea nu stătea în picioare; ofertele de serviciu nu se fac pe neașteptate. M-am hotărît să mă fac ca și cînd n-aș fi auzit nimic; dacă ar fi ceva serios, o să-mi dea el de veste curînd. Mai rămînea să văd ce era de făcut cu abacul, cum botezasem mașina de calculat. Mi-am scos carnetul de note din servietă și m-am uitat peste cifrele pe care le însemnasem după vizita făcută la direcția întreprinderii „Flamville”. Și iar mi s-a părut că cifrele nu aveau nici o legătură între ele, dar după cîteva pahare de gin, mintea mea uită de oboseală, de transpirația care mă scâlda și începu să extragă fapte concrete din cifrele mîzgălite și prescurtări. În momentul în care, cu o tresărire, mi-am dat seama că ajunsesem la Leddersford Victoria, reușisem să întocmesc prima schiță a unui raport despre care știam că va fi cel mai bun lucru pe care-l făcusem vreodată. M-am dat jos din tren cu un fel de regret. Cît stătusem în compartiment, lucrasem cu spor. Aș fi vrut să

mai stau în tren, să fi terminat raportul pînă în cele mai mici amănunte.

Îmi aduc aminte de sentimentul de nemărginită fericire ce mă cuprinsese în timp ce părăseam gara. Am tras adînc aer în piept și pentru prima dată în ziua aceea m-am simțit proaspăt și curat. În spatele orașului se înălțau dealurile și uriașa arcadă centrală a gării era ca un răspuns al orașului aruncat dealurilor. Iar în ce mă privește, și eu dădusem orașului răspunsul meu. Voi face ordine în haos — îmi cunoșteam bine meseria. Eram o inteligență, un creier uman. Eram mai bun decît oricare alt mecanism de calculat.

Am simțit o mîna atingîndu-mi ușor spatele. Întorcîndu-mă, am dat cu ochii de Larry Silvington.

— Dragul meu, exclamă el. Ce surpriză! Acum m-am întors de la Manchester. Dar tu unde mi-ai fost?

— La Londra.

— Fericit muritor, spuse el. Eu nu mai găsesc nici un fel de scuză ca să plec la Londra.

— Pe vremea asta nu-i nici o plăcere, am răspuns.

— Londra e întotdeauna o plăcere. Apropo, ai văzut noua revistă? Prietena ta joacă în ea...

Se apropie de mine; am simțit un iz de apă de colonie și de whisky.

— *Strip-tease*, rosti — face un *strip-tease*.

— Dacă te referi la Jean — te înșeli. Deși își pune la dispoziție aproape toată marfa.

Îmi făcu semn înspre hotelul gării.

— Hai să bem ceva — poate-mi mai povestești câte ceva...

Avea o expresie rugătoare; nu voia să bea, avea nevoie de cineva care să-i țină de urât. Pe fața lui netedă nu erau linii, și în ochii săi înguști, nici o supărare, ci doar singurătate. Cravata roz și costumul de pânză de culoarea biscuitului o făceau și mai bătătoare la ochi; n-avea casă — rătăcise drumul.

— Mi-ar face plăcere, Larry, am spus. Dar am avut o zi infernală. Abia aștept să ajung o dată acasă și să mă vîr în pat.

— Cu atît mai mult ai avea motiv să iei ceva care să te reînvie, spuse el.

— Nu pot, am spus. I-am promis lui Susan că mă-ntorc...

Mă amenință cu degetul.

— Ah, cum mai sînteți voi, bărbații ăștia înșurați!

Un taxi trase în spatele garii.

— Hai să bem ceva la mine acasă, am spus. Susan ar fi încîntată să te vadă.

— Nu, dragă, nu. Musafiri la ora asta? La revedere.

În timp ce taxiul ieși din gară am privit înapoi. Zîmbi și îmi făcu semn cu mîna; am simțit o milă care mă depășea. Nu era cîstit ca el să aibă așa de puțin, nu era cîstit ca eu să am așa de mult — apoi m-am gîndit mulțumit de mine că nu eu făcusem lumea.

Cînd am ajuns la Harling Crescent am văzut că în salon ardea lumina. M-am oprit la poartă

o clipă; geamul acela luminat mi se părea întruchiparea căminului. Era un schimb bun. Incomparabil. Decît o noapte cu Jean, cu remușcări dimineata, mahmur și deșălat... Acum mă aflam iar între dealuri și dealurile care înconjurau orașul mă înconjurau și pe mine.

Am deschis poarta și am intrat în grădina din spate; am mai privit o dată Palatul Sindram, l-am privit cu ochii Barbarei, cum îl vedea ea că pe un castel vrăjit cocoțat în vîrfurile dealului, deasupra rîului. Norah n-avea nici o legătură cu toate astea, și n-aveam s-o las să mi le strice, mie sau Barbarei.

Probabil că Barbara dormea acum sub tavanul albastru închis, cu stele argintii, neștiind că eu stăteam aici afară sub clar de lună. Iar cînd o să mă vadă, întîi o să-mi spună că e bucuroasă că mă vede, și după aceea o să mă întrebe ce i-am adus; dacă o să mă întrebe. Nu era un copil lacom.

Am scos pachetul de țigări să fumez, dar l-am vîrît la loc în buzunar. Aș fi stricat aerul nopții. Hîrșitul chibritului ar fi tulburat liniștea. M-am rezemat cu spatele de zid și am stat așa, să mă învăluie noaptea și liniștea. Viitorul se arăta, în sfîrșit, limpede înaintea mea; nu mai aveam nici o teamă.

Depart, jos, în vale, am auzit uruitul unui tren. Era probabil cel de zece și douăzeci care mergea spre Leddersford. Surprins, mi-am dat seama că stătusem în grădina din spate vreo douăzeci de minute. Orașul n-avea să plece, aveam să-l găsesc acolo și mîine, apoi se făcuse și frig. M-am

mai uitat o dată lung în vale și, încet, m-am furișat înăuntru prin ușa din față.

Salonul era gol. Am pus jos servieta, puțin iritat. Voiam să-i fac o surpriză lui Susan, atît cu știrile mele despre contractul lui Tiffield, cît și cu darul meu, un halat de nylon albastru; ea știa cît de important era contractul, și se gîndea la halatul de nylon încă de cînd văzuse reclama în ziarul *Observer*. Și acum se culcase devreme lăsînd lumina să ardă, să-mi consume banii mei munciți din greu. Scrumiera era arhiplină.

Mi-am amintit de starea mea sufletească de adineauri și nemulțumirea mea stărui. Am scos halatul din servietă; părea că nu cîntărește mai mult decît hîrtia de 8 lire cu care îl cumpărasem. Mi-am imaginat fața lui Susan cînd îl va despacheta. M-am hotărît să i-l dau chiar acum, și m-am dus sus, ținînd la spate pachetul mic și plat.

Odaia Barbarei era la celălalt capăt al palierului, iar odaia lui Harry alături. M-am oprit și am deschis ușa. Dormea dusă, cu „domnul Mopsy” în brațe. Am închis ușa încetisor.

Mai aveam încă pe față un zîmbet cînd am auzit în dormitor glasul lui Susan. Nu m-a speriat ca altădată; adeseori vorbea sau mai curînd mormăia prin somn. Apoi, punînd mîna pe clanță, am auzit-o vorbind:

— Haide. Haide, dragule... Haide...

Apoi am auzit o voce mai profundă, care nu spunea nimic, gemea doar, la fel ca vocea ei acuma, ca și cînd ar fi fost cuprinsă de o durere insuportabilă. Mi-am ținut răsuflarea, dar ei n-auzi-

seră nimic; am coborît încet; covorul gros îmi înăbușea pașii, dar ei nu m-ar fi auzit să fi tras cu tunul.

Cînd m-am întors salonul mi se păru străin. Parcă în cele cîteva minute cît lipsisem, mobila se schimbase de tot. Și duhoarea aceea insuportabilă de tutun turcesc; m-am îndreptat spre fereastră, s-o deschid, dar m-am răzgîndit. Nu de teamă că ar fi auzit, dar nu voiam să risc să fac nici un zgomot inutil.

Mi-am turnat un whisky mare și m-am așezat în fotoliu în celălalt colț al camerei. Cînd vor coborî, nu mă vor vedea imediat. Dar poate mai bine ar fi să mă duc iar sus. Cu o singură lovitură aș face să zboare ușa; dacă se gîndiseră s-o încuie. Cu o altă lovitură între picioare l-aș da gata pe Mark; cu puțin noroc, nu l-aș trimite pe lumea ailaltă, aș face ceva mai cumplit.

Eu eram înalt de șase picioare și el numai de 5 picioare și 6 inci. Eu eram îmbrăcat și el era gol. Eu știam că el e acolo, pe cînd el mă credea la 200 de mile distanță. Era prea ușor, mult prea ușor. Și n-aș omorî-o nici pe Susan. Sînt lucruri mult mai rele pe care poți să le faci unei femei frumoase decît s-o ucizi.

Suiam scara și cînd am ajuns la jumătatea treptelor mi-am adus aminte de Barbara. Un țipăt va face să răsunе casa — cel puțin un țipăt; Barbara se va trezi și va veni la noi în dormitor, cu „domnul Mopsy” în brațe. Și ce va vedea ea în dormitorul părinților ei îi va sfărîma lumea, de la un capăt la altul. Așa se va întîmpla cu siguranță; oglinda se va sparge și nu va mai

putea fi lipită la loc. În mâinile mele aveam toată viața Barbarei.

Încet, am parcurs drumul pînă jos, drumul lung pe scări, șaisprezece trepte acoperite cu o mocheta cenușie, trecînd pe lîngă scena marină a lui Duffy, pe lîngă scena de junglă a lui Rousseau-Vameșul, apoi prin hol, unde mocheta cenușie făcea loc covorului roșu închis, înapoi în salon.

M-am așezat nou în fotoliu, în celălalt colț al camerei. Am luat o înghițitură de whisky, dar parcă nu mai avea nici un gust. Nu era chip să înlătur lovitura. N-aveam altceva de făcut decît s-aștept. M-am gândit să iau o țigară, dar efortul pe care l-ar fi cerut scoaterea pachetului și aprinderea chibritului mi se părea înspăimîntător. Aveam nevoie de toate forțele ca să aștept. Acum, n-o să mai dureze mult; el n-o să îndrăznească să mai rămînă prea tîrziu.

M-am uitat sus — mi se păruse că deasupra capului auzisem din zgomot de pași. Dar nu era nimic. Și dintr-o dată mi-am dat seama că în mîna stîngă țineam ceva moale și lunecos. Era ca și cînd lucrul acela mi-ar fi fost pus în mîna de cineva străin. În ultimele cinci minute despașchetasem halatul de nylon și-l făcusem ghemotoc — un ghemotoc albastru. L-am lăsat să cadă pe jos împreună cu hîrtia de ambalaj, ruptă, vîr-gată, cu dungi bleu și caramel.

Cînd au pătruns în cameră, mîna în mîna, n-am simțit decît o sfială ciudată. N-am vrut să-i privesc și, prosteste, nu voiam să mă privească nici ei. Dar îi văzusem destul, ca să-mi dau seama cît de încîntați erau, fizic, unul de celălalt — țipă-

tor de încîntați; invidios, fără speranță, m-am simțit aproape ca un intrus.

Mark m-a văzut primul. Lăsa mîna lui Susan. Ea îl privi mirată.

— Ce-i? făcu ea.

Apoi m-a văzut. Gura i se deschise ca și cînd ar fi vrut să scoată un țipăt, dar nu se auzi nici un sunet. Mai curînd căzu decît se duse spre un fotoliu și se așeză cu picioarele desfăcute, cu mîinile atîrnate pe brațele fotoliului. Mîinile acelea nu mai aveau nici un pic de vlagă, totul în ea părea fără viață, pieziș. M-am îndreptat spre ea.

— Nu sta așa, ca o tîrfă, i-am spus, chiar dacă ești.

Își strînsese picioarele, dar fața păstră aceeași expresie încremenită.

Mark părea că își revenise.

— Fii cuminte, băiete, spuse el, Nu te pripi să tragi concluzii... Am venit pentru o clipă numai. Fereastra...

— Sînt aici de o jumătate de oră, am spus. Ieși afară!

— ...nu se închidea...

— Ieși afară, că de nu, te omor.

Se uită încurcat la Susan.

— N-ar trebui să te las cu el, spuse. Dacă i-a intrat în cap ideea asta prostescă...

— Mai bine pleacă, Mark, îl îndemnă ea. Dacă nu pleci, să știi că e în stare să te ucidă. Uită-te la el cum arată.

Rostise cuvintele cu același ton cu care i-ar fi recomandat să-mi privească cravata sau cămașa sau pantofii — nici o emoție în plus.

M-am îndreptat spre el. În clipa cînd am schi-
tat primul pas, mi-am dat seama că făcusem o
greșeală : dorința de a-l omorî încetase de a mai
fi fierbinte, sălbatică ; acum mintea îmi era plină
de un șir, rece și rațional de metode.

— Să nu te mai văd aici, am scrișnit.

Ochii i se deschiseră mari. Erau mai mult găl-
bui, spre auriu, decît căprui ; pînă atunci nu le
observasem nuanța.

Mi-am amintit de o ceartă pe care o văzusem
la Wapping într-o tavernă, între doi soldați, pe
vreamea războiului. Atunci îmi făcuse rău, dar
acum nu ; am zîmbit și am strîns amîndoi pumnii,
scoțînd în afară degetele mari. Mi se părea că nu
exista preț prea mare pentru plăcerea ce avea să
mă cuprindă în secunde următoare, o plăcere
mai intensă decît cunoscusem vreodată ; mi-am
ridicat încet de tot mîinile și atunci, chiar în clipa
cînd eram să trec la faptă, a întors capul.

— Dumnezeuule ! strigă, aproape plîngînd. Dum-
nezeule ! și o zbughi afară.

Am auzit ușa de la intrare trîntindu-se. M-am
așezat, amețit.

— Dă-mi ceva de băut, am murmurat.

Îmi aduse un pahar de whisky, apoi se așeză iar
în fotoliul ei.

— Mă simt ca un patron de bordel, am spus.
Nu știu de ce nu l-am omorît pe nenorocitul ăla.

— Era să-i faci ceva mai rău decît să-l omori,
spuse ea cu o voce albă. Mai rău, nu ? Și începu
să chicotească isteric.

— Potolește-te, am spus. Ați fost în siguranță,
și el și tu, atîta timp cît fiica mea este în casă.

Și totuși asta nu mă împiedică să mă simt ca un
patron de bordel.

Continuă să chicotească. M-am apropiat de ea
și i-am tras o palmă. Deodată rîsul acela isteric
încetă.

— Vrei să divorțezi ? mă întrebă.

M-am așezat și am luat o gură de whisky.

— Nu știu, am spus. Nu știu. De cît timp
durează asta ?

— Nu e prima dată în seara asta.

— De cît timp durează asta ?

— Din mai.

— Se potrivește, am spus. Acum înțeleg de
ce a plecat Gerda. Ea a ghicit, nu ?

Susan aprobă din cap.

— Trebuia să ghicesc și eu, am spus. El ți-a
dat parfumul acela ieftin, îngrozitor ? D-aia îl
foloseai. Cred că dă cîte o sticlă tuturor tîrfelor
lui. N-ai prea multă mîndrie, nu-i așa ? Abia ter-
minase cu una și te-a luat pe tine la rînd. Ce te-a
atras ? E mai bun la pat decît mine ? Este ?

— Nu-i asta, spuse ea. Tu crezi că ăsta e răs-
punsul la toate. Se ridică. Joe, îmi pare rău, dar
mor de somn. Sînt prea obosită ca să mai înțeleg
ce spui. Vorbim mîine...

Am apucat-o de braț.

— De ce te-ai încurcat cu el ?

— El mă ascultă. El mă ascultă întotdeauna.
Și nu-i atît de — căuta cuvîntul — atît de
triumfător ca tine... Era la pămînt, se scufundase,
toată lumea îl disprețuia. Avea nevoie de mine.
Tu n-ai nevoie de nimeni. Tu doar te folosești de
oameni.

Mi-am luat mîna de pe brațul ei.

— Niciodată nu te-am înșelat, i-am spus.

— Ba m-ai înșelat în acești zece ani.

Am privit-o perplex.

— Jur pe Dumnezeu...

— Crezi că sînt proastă, Joe ? Eram cînd ne-am căsătorit, dar de atunci am deschis ochii. Crezi că oamenii nu vorbesc despre asta ?

— Alice e moartă.

— Asta-i. Tocmai de asta mă plîng. Își aprinse o țigară. Eu măcar te-am înșelat cu un om viu. Am avut atîta decență. Și acum crezi că ai dreptul să mă jignești ? Crezi că ai dreptul să-mi spui tîrfă ?...

— Alice e moartă, am bîguit pierdut. Alice nu mai e, n-o mai am în minte...

— Dacă nu-i ea, atunci e alta ! Știu că nu pe mine m-ai iubit — știu că nu m-ai iubit niciodată...

Mă privi acuzatoare ; deodată am simțit o pornire nebunească să cad în genunchi la picioarele ei și să-i cer iertare.

CAPITOLUL XIII

CEI PATRU PUIȘORI stăteau cu ciocurile caraghios de căscate ; parcă s-ar fi autoparodiat, ca și mama lor, vrăbiuța, care stătea descurajată, cu capul în jos, ca și cum s-ar fi dat bătută și ar fi renunțat la lupta de a-i hrăni.

Harry făcuse fotografia, cu Zeiss-ul meu. Era o poză bună pentru un băiețel de nouă ani. Mă întrebam ce căuta fotografia aceea pe peretele dormitorului nostru și de ce tapetul gri cu buline roz se schimbase, făcîndu-se crem, și de ce în locul covorului moale, cenușiu deschis, aveam pe jos linoleum negru, cu un covoraș zdrențuit lîngă pat, de culoarea făinii de ovăz.

Pe urmă mi-am dat seama că mă aflu în odaia lui Harry, numai în cămașă, trîntit pe patul nedeșfăcut. Pantalonii și haina zăceau pe podea ; nu-mi vedeam pantofii și nici ciorapii. M-am dat jos din pat și m-am îndreptat spre fereastră în picioarele goale, înfiorat de răceala umedă a linoleumului. Am dat puțin la o parte perdelele. Era o dimineată senină. De aici aveai o vedere mai frumoasă decît de la fereastra dormitorului nostru. În dimineța aceea puteai vedea chiar și turla bisericii Gilden Parish, care se înălța departe la nord.

Pe lîngă biserică un pîrîiaș curgea la vale, spre rîu. Într-o zi, în vacanța de paște, Harry căzuse în el și venise acasă ud pînă la piele. De aici părea un pîrîiaș drăguț și neprimejdios care scilipea în soare, șerpuiind spre pădure de-a lungul bisericii ; în locul acela din pădure, însă, unde căzuse Harry, apa se făcea adîncă și vara trecută se înecase acolo un băiețel.

Am lăsat perdelele să cadă la loc și m-am întors spre pat. Nu m-am vîrît în așternut, m-am înfășurat în pătura indiană a lui Harry. La drept vorbind, nu era indiană, ci norvegiană, moale și groasă, cu niște brazi stilizați, de un verde crud,

risipiți pe un fond roșu și negru. Era singurul lucru luminos din odaie; de ce oare îmi dădusem atîta osteneală pentru camera fiicei mele și atît de puțină pentru a fiului meu? De ce mă su-păram atît de des pe el?

Cînd va veni acasă în vacanță, va trebui să aranjăm iar odaia. O să mergem împreună la magazin să alegem tapetul și vopseaua și chiar, dacă o să vrea, ceva mai civilizat pentru podea decît linoleumul. Ori poate, lîngă pat, i-ar place o blană de oaie în loc de covoraș, una nevopsită, care să dea odăii o atmosferă de peșteră de hai-ducei trăind în creierul munților. La urma urmelor n-avea decît nouă ani.

Am întins mîna și mi-am luat din buzunarul hainei țigările și cutia cu chibrituri. Pe măsuta de lîngă pat era o ceașcă pe o farfurioară. Seara trecută, după plecarea lui Mark, Susan îmi făcuse un ceai. Fusesse o figură — cea mai tare figură. Îmbrăcată în halat, venise în cameră cu ceașca de ceai, o lăsase jos lîngă mine și rămăsese astfel, așteptînd în liniște. N-am spus nimic; spuseseam destul după ce coborîseră.

Chiar și acum, în ciuda înțelegerii la care ajunseseam în cele din urmă, Susan și cu mine, de dragul copiilor, simțeam că nu mai aveam pace. Oricare ar fi fost urmările, ar fi trebuit măcar să-mi las amprenta pe fața aia lucioasă, măslinie. Să-i șifonez mutra lui de idol de matineu. Odi-nioară învățasem cum să spargi timpanele adversarului, cum să-i scoți ochii, cum să-l boșorogești dintr-o singură lovitură. Am dus mîna la gură și m-am mușcat pînă la sînge, gîndindu-mă la

toate mijloacele prin care l-aș fi făcut să sufere, apoi am încercat să dau uitării totul.

Dintr-o dată mi-am amintit de părul lui Tom Larriman. Tom era un văduv de 70 de ani, foarte mîndru de coama lui colilie. O purta lungă și o spăla de trei ori pe săptămînă. Unii ziceau că se clătea cu puțină albastreală. Murise de cancer; o săptămînă înainte de a muri, urla de se auzea pînă în stradă. Și-a smuls tot părul lui alb frumos, s-a scalpat singur, bucățică cu bucățică. Durerea asta îl făcea să uite de cealaltă durere mai mare, și pesemne o alesese anume ca s-o poată controla.

Acum îl înțelegeam, deși pe atunci, la Dufton, cînd închideam geamul dormitorului ca să nu-i mai aud zbieretele, nu reușisem să-l înțeleg. Mi-am mușcat și mai tare mîna; începea să zvîcnească. Apoi mi-am scos mîna din gură — mi se făcuse rău. Încet și cu multă grijă, m-am dat jos din pat; aveam senzația că am să vomit pe jos dacă o să-mi schimb brusc poziția. Stînd pe marginea patului mi-am tras pantalonii și am pornit-o încet pe palier.

Cînd a venit Barbara, tocmai mă spălam pe dinți. Am pus la o parte periuța și am sărutat-o. Era întîia oară, din clipa cînd stătusem singur lîngă ușa dormitorului, cînd începeam să mă simt readmis în rasa umană.

— Cineva era în baie și i s-a făcut rău, spuse ea.

— Ai visat, am răspuns. Am ridicat-o ca să se uite în oglindă. Uite ce mutrișoară obraznică ai tu. Fetișelor obraznice nu le aduc cadouri.

— Eu sînt o fetiță bună, spuse ea. Tăticule, ai fost plecat mult timp, nu-i așa ?

— Prea mult, am spus.

— Ieri am fost la ceai la unchiul Mark, am fost...

Am lăsat-o jos.

— Și te-ai simțit bine, draga mea ? ți-a plăcut ?...

— Vai, ce gust caraghios aveau prăjiturile ! Și Linda bea ceai. Și gemenele beau ceai. De ce or fi bînd ei ceai, tăticule ?

— Fiindcă e mai ieftin decît laptele, așa cred, am spus.

Am umplut chiuveta pe jumătate cu apă rece și mi-am băgat capul în ea. Mi-am muiat capul de cinci-șase ori, făcînd mare tapaj și stropind-o pe Barbara cînd îmi scuturam apa de pe păr. Ea țipa rîzînd :

— Tăticule, n-ai voie ! Mama spune că asta e urît !

— Atunci să nu mai facem, nu-i așa ? Dă-mi prosopul, fetița tatii.

Prosopul, pus lîngă uscătorul electric, era curat, uscat și cald ; era mai mare și mai scump decît prosopul de la ultimul hotel unde trăsesem.

Mă aflam, acasă, acasă la plăcile de faianță roz, la baia roz și chiuveta dublă, la uscătoarele electrice pentru prosoape și la dulăpiorul din perete ticsit cu apă de colonie, talc și săruri de baie. Asta era singura deosebire dintre casa mea și camera de hotel ; confort mai mare, și lucruri mai multe, lucruri care pot fi cumpărate...

Mă uitam la Barbara. Era îmbrăcată în pijama ei albastră cu răuște galbene. Casa o puteam părăsi oricînd, dar pe ea niciodată. Mă simteam oarecum ușurat știînd acest lucru — ușurat că puteam să înfrunt faptele. N-aș fi luat-o pe Barbara de lîngă mama ei, așa că trebuia să rămîn pe loc. Ne vom muta în altă locuință, o casă izolată, și o vom lua de la capăt ; dar vocea care în noaptea trecută șoptise cuvintele acelea nerușinate, trupul care stătuse gol în brațele lui Mark îi va aparține în continuare tot lui.

Tîrfă, tîrfă și iar tîrfă. Indiferent de ce spusese aseară, dorința se va repeta. Și n-o să se mai sînchisească să încuie ușa dormitorului : desfrîul și prevederea nu merg mîna-n mîna. Și Barbara, data viitoare, ar putea să nu doarmă ; mi-am dus iarăși mîna la gură gata să mușc.

— Ce faci, tăticule ?

Am mîngîiat-o pe păr.

— Nimic, scumpo. Hai să luăm micul dejun.

— De ce ți-ai pus pantalonii și pantofii, tăticule ? Unde ți-e halatul de casă, halatul tău pufos ?

— E la noi în odaie, am spus. E nevoie să-l iau ?

Bătu din picior.

— Eu vreau halatul tău pufos ! țipă ea. Altfel nu te mai las să fii căluțul meu, să știi...

— Nu-mi pasă, am spus.

Ochii i se umplură de lacrimi. Prea des nu plîngea, dar putea să plîngă oricînd. Făceam rău că o rîzgîiam, că îi încurajam șantajul acesta ;

prea mult îmi consumasem însă în seara trecută rezervele mele de voință ca să-i mai pot rezista.

— Foarte bine, am spus. Așteaptă aici. Și să taci, să taci ca un pește.

Cînd m-am dus în dormitor Susan dormea adînc. Am luat halatul de după ușă, dar nu am ieșit numai decît din odaie. Dormea cu părul ei negru despletit pe pernă; arăta foarte tînăra, și împotriva voinței mele, am simțit ceea ce era neîndoielnic milă. „Te-ai folosit de mine, spusesese seara trecută, te-ai folosit de mine chiar de la început.”

Era destul de adevărat; de mult nu mă mai gîndisem la ea ca la o persoană. „Mark mă ascultă întotdeauna, spusesese. Tu nu mă ascuți niciodată, ție nu-ți pasă...”

Am îmbrăcat halatul și am ieșit. Am îngenucheat lîngă ușa băii și Barbara mi se cocoță în spinare. M-a oprit la fereastra de pe palier, trăgîndu-mă de păr. Am deschis obloanele.

— Uriașul a făcut o grămadă mare-mare de bani, spuse ea. O grămadă maaare, pînă la cer. Și a fugit sus la castel, a fugit, da, și a pus banii sub fereastra castelului... Mă trase iar de păr; era semnalul că trebuie s-o iau din loc.

— Și mai departe? am întrebat. Ce-a făcut mai departe uriașul?

— Mi-e foame, spuse ea.

— Și cine era în castel? am întrebat privind Palatul Sindram.

— Prințesa! Și prințesa avea acolo fragi. Și avea și trandafiri. Vreau prăjituri, tăticle! Vreau! Și iaurgel. Și brînza.

Iaurgel era iaurt, pentru care în ultimul timp făcuse o adevărată pasiune. Iar brînza era o brînză canadiană, portocalie, pe care o devora cu coajă cu tot.

— Dumnezeu să-ți apere burtica, am spus.

— Și ție să-ți apere Dumnezeu burtica, tăticle. Tu ce mănînci?

— Știu și eu? Ceva aș mîncă, mor de foame.

Am deschis ușa salonului și am tras perdelele. Halatul albastru de nylon mai era acolo, pe podea, lîngă fotoliu. I-am dat una cu piciorul, trimițîndu-l într-un colț, și am îngenucheat să ridic servieta cu darul pe care i-l adusesem Barbarei.

— Ce-i aia albastră? a întrebat.

— O cîrpă nouă de șters podelele, am răspuns. Apoi am dus-o în bucătărie și am așezat-o pe un scaun.

Scoase limba la mine.

— Nu-i cîrpă de șters podele, a spus. E o cămașă de noapte. Vai ce mincinos ești tu. Privi servieta. De ce ai adus asta, tăticle?

— E ceva frumos aici, pentru o fetiță cuminte.

Am deschis servieta.

— Am fost o fetiță cuminte, tăticle, cuminte tot timpul.

I-am întins pachetul de la magazinul Hamley. Era un cățeluș mic alb; nu știu cum se făcuse, dar în colecția ei de jucării, nu avea nici un cățel.

— Ce frumos e, tăticle, exclamă ea, și mă sărută. Acum dă-mi prăjiturile, tăticle. Și iaurgelul. Și brînza. Și sucul cu gheață și paiul.

Am pus puțin salam pe grătar, am luat ceainic și m-am dus la robinet.

— Numaidecît, am spus.

— Dacă ți-e tare foame, tăticle, poți să-ți faci ție întâi micul dejun.

— Frumos din partea ta, am spus.

Am pus în priză ceainicul și am aprins gazele, să prăjesc salamul. Am deschis frigiderul, am scos suc de portocale, tăvița cu gheață.

— Eu beau cu pai, tăticușule, nu uita !

— Nu mă zori, iubito, am spus.

Sări jos de pe scaun și mă prinse de genunchi.

— Vreau să-ți spun ceva, zise ea. Apleacă-te în jos, tăticle. Își apropie gura de urechea mea.

— Când am să fiu mare, șopti — și se uită la ușă să vadă dacă nu vine cineva — când am să fiu mare, auzi ? am să-ți aduc în fiecare dimineață la pat micul dejun, așa am să fac, zău...

— Ești o fetiță scumpă, am spus.

— N-am să te las niciodată, niciodată.

I-am întins paharul cu suc de portocale. Zimbi ; avea dinții mici, albi, regulat plantați.

— Ai să mă lași într-o zi, am spus. I-am trecut brațul pe după umeri ; deși mînca bine, era foarte slăbuță.

— Am să rămîn lîngă tine totdeauna — totdeauna.

Se cățără iar pe scaun.

— Mi-e foame, tăticle.

— Așteaptă un moment, nu am decît două perechi de mîini, am imitat un moșneag, aplecat de șale, gîrbov și care gîfîia.

Explodă într-un rîs gîlgîitor.

— Vai, tăticle, ce caraghios ești ! Hai, tăticle, mai fă o dată !

— Am doar trei perechi de mîini, am spus alina tîrîndu-mi picioarele prin bucătărie. Sînt un biet bătrîn și n-am decît patru perechi de mîini...

— Tu ai două mîini, numai două mîini, țipă Barbara. Tu minți tăticle, minți...

— Ba nu, am spus. Am zece mîini, cinci perechi de mîini. I-am turnat în farfurie fulgii de ovăz.

Eram liber, salamul se rumenea pe grătar, bucătăria strălucea de lumină și de rîsul Barbarei. Eram liber — Susan mă eliberase. Două lucruri contau în jocul ăsta : îmi salvam mîndria și în același timp puteam să fac ce vreau. Era ca și cînd aș fi redobîndit cei zece ani de căsnicie pierduți.

Barbara mai rîdea și acum. Uneori rîsul trecea bariera și se făcea plîns. Am scuturat-o ușor.

— Mănîncă — am spus — sau te bat, eu am șase perechi de mîini, te bat...

— Nu mă bați tu — rîdea — nu mă bați tăticle, nu-i așa ?...

— Tu nu știi ce-aș putea să fac, nu știi, am spus. Tăticul tău e un om nemaipomenit.

CAPITOLUL XIV

— CÎT O SĂ MAI ȚINĂ măcelul ăsta ? strigă Hewley, și bătu cu pumnul în masă. Era un gest care altădată îi făcea pe toți să tresară ; acum însă nu însemna altceva decît că Hewley se apropia de sfîrșitul diatribei. De cîte ori n-am cerut

Ministerului Transporturilor să ne permită să instalăm semnalizatoare la răscrucea aceea. De la ultima dată când am cerut s-au întâmplat trei accidente grave...

Am închis ochii ca să nu-i văd fața. De obicei avea o față absolut inexpressivă de om nici prea tânăr, nici prea bătrîn. Acum se zbîrcise, se scofilcise de atîta amărăciune. Nu numai gura i se strîmbase de parcă ar fi băut oțet, dar pînă și ochii și fruntea i se încrețiseră și părul care îi atîrna în smocuri lungi.

După ce s-a așezat am deschis iar ochii. Eram de acord cu tot ce spusese, numai un nebun ar fi putut să-l contrazică; dar el nu avea nici cea mai mică putere asupra evenimentelor. La fel de bine și-ar fi putut petrece timpul cîntînd cuplete. Semnalizatoarele aveau să fie instalate atunci cînd cineva de la Ministerul Transporturilor ar fi dat de dosarul U.D.C.¹-ului din Warley, sau, ceea ce mi se părea mai plauzibil, cînd cineva ar fi tras orbește acest nume dintr-o pălărie.

M-am uitat la Brown care, ca președinte al Consiliului, stătea deasupra noastră pe o estradă, în celălalt capăt al încăperii. Estrada era cam prea înaltă și cam prea departe de masa lungă de mahon în jurul căreia era așezat restul Consiliului. În general, el îți dădea impresia că se socotea nu primul între egali, ci stăpînul nostru absolut. În seara aceea parcă se simțea neplăcut surprins că se găsea atît de sus pus. Rapoartele

¹ U.D.C. — Cînsiliul Districtual Urban.

le citise cu un glas murmurat, foarte departe de obișnuita lui încredere gălăgioasă, și din cînd în cînd dădea nervos din umeri, sub povara lanțului de aur, însemnul funcției sale.

— Trei, subsecția întâi, spuse funcționarul primăriei. Trei, subsecția a doua. Patru. Cinci. Șase. Șapte...

Cu gura pe jumătate deschisă Brown își ștergea fruntea cu batista; am mai întors o filă; am observat că Brown nici nu se uita la agenda lui. Funcționarul îi șopti ceva; Brown clătină nerăbdător din cap și bău o înghițitură din paharul cu apă care se afla lîngă el.

Funcționarul continua să citească din agendă; acum aproape că nu mai făcea nici o pauză. De obicei Brown, încruntîndu-se, sau ridicînd un deget ca să i se repete cifra, îl obliga pe funcționar să citească mai rar. În afară de considerația pe care o avea față de conducerea treburilor consiliului, lui nu-i prea plăcea Ray Kempett. Simțea, nu fără oarecare dreptate, că acest Kempett, dacă i s-ar fi permis, ar fi condus toate treburile. Mă gîndeam că tocmai asta făcea acum; stînd acolo, înalt, fercheș, proaspăt bărbierit, părea că radiază în mod palpabil energie și competență. N-avea să mai rămînă mult timp în Warley; la 33 de ani, un mic consiliu districtual urban nu reprezintă decît începutul unei cariere.

M-am pomenit că-l invidiam. El era obligat să lucreze în cadrul unei proceduri stricte, și mai mult i se interzicea decît i se permitea libertatea de acțiune; dar acest lucru i se aplica și patro-nului lui, Consiliul Districtual Urban din Warley.

Salariul lui se ridica doar la jumătatea salariului meu, contul său de cheltuieli era microscopic ; a-și cumpăra o mașină era pentru Kempett un vis ; dar el era un om liber pe cînd eu, nu.

Brown scoase din buzunar un tub mic de sticlă și înghiți două tablete albe. Culoarea îi reveni în obraji aproape numaidecît. Luă agenda și începu s-o răsfoiască tacticos ; devenise iarăși președintele Consiliului Districtual Urban din Warley și pivotul central al întreprinderii „A. Z. Brown & Co.”

Iar eu eram tînărul inteligent și energic care oricînd putea să se angajeze la „Tiffield Products”. De ce să mai suport plictiseala acestor ședințe de consiliu, de ce să mai fiu la cheremul lui Brown, legat de raportul asupra mașinii de calculat ? Tiffield fusese cu adevărat serios cînd îmi făcuse propunerea aceea, și chiar menționase în scrisoare o cifră care era cu 400 peste ceea ce îmi plătea Brown. Trecuse o săptămînă de cînd primisem scrisoarea ; răspunsesem mulțumindu-i din tot sufletul pentru încrederea ce o avea în mine, asigurîndu-l că a intra într-o întreprindere ca „Tiffield Products” era dorința mea cea mai scumpă, și cerîndu-i un răgaz să mă gîndesc. Pe scurt, nu spusesem nici da, nici nu ; apoi nu mai primisem de la el nici o veste.

Acum se ridicase, luînd cuvîntul, John Daynton, cel mai bătrîn membru al consiliului. Acesta se plîngea cu o voce tremurătoare că nu știu ce ordin obligatoriu de cumpărare nu avea o compensație potrivită. Uitase că el însuși aprobase în comitet ordinul acela obligatoriu de cumpărare.

Nimeni nu i-ar fi spus asta ; și dacă i s-ar fi spus, tot n-ar fi înțeles. Avea aproape 80 de ani, era văduv, și își pierduse în război unicul fiu ; singurul loc unde sărmanul bătrîn nebun putea fi fericit acum era Camera Consiliului. Aici asistasese la toate adunările consiliului din ultimii 45 de ani ; aici după fiecare adunare, părul lui negru, des, i se mai rărise puțin, dinții, și ei, i se clătinaseră puțin în gură, spinarea i se cocoșase cu încetul, carnea i se desprinsese și ea puțin de pe oase. În acești 45 de ani, tavanul fusese reparat, pereții de stejar lăcuiți, covorul roșu înlocuit, noi portrete de-ale foștilor președinți se adăugaseră celor ce umpleau acum doi pereți. Și, atîta timp cît n-am să fac ceva să fiu băgat la închisoare și am să votez cum mi se spune, o să am și eu toate șansele să ajung acolo, sus, pe estradă. Portretul meu va sta atîrnat pe perete, iar numele îmi va fi gravat pe placa comemorativă de sub blazonul orașului Warley.

În cele din urmă Daynton se așeză jos, pe scaunul lui. George Aisgill, în funcția sa de președinte al comitetului pentru locuințe, spusese ceva plăcut și consolator despre echilibrul dintre bunurile particulare și bunurile publice pe care comitetul pentru locuințe reușise totdeauna să-l păstreze, oricît de greu ar fi fost acest lucru — admisesese el în mod cîstit.

Auzind acestea, Norah, așezată în partea încăperii rezervată publicului, își scoase carnetul de însemnări. Graffham care în seara aceea purta o bluză bleumarin, pantaloni de flanelă gri, o cămașă albă și o cravată tot bleumarin — ceva în

genul unei uniforme marinărești cu gradele scoase — puse și el mâna pe carnetul de însemnări.

Adunarea se apropia de sfârșit; se desfășurase așa cum era de așteptat să se desfășoare; toată lumea și în primul rând consilierul Lampton, votase cum era de așteptat să voteze. Graffham scrisese ceva, preocupat, timp de vreo zece minute, apoi își îndesă carnetul în buzunar. Atingând mâna lui Norah, îi șopti ceva; fata zîmbi. M-am uitat spre ea: prinzîndu-mi privirea, zîmbetul îi dispăru. Dinadins am continuat să mă uit la ea: voiam s-o tulbur, s-o fac măcar să se întrebe dacă nu-i cumva murdară pe față sau dacă nu i se vede combinezonul. Am rămas puțin mirat că nu și-a scos oglinda și nu s-a uitat în jos spre fustă: după un timp mi-a întors privirea, dar expresia din ochii ei mari, cenușii, nu o mai întâlnisem pînă acum. De astă dată începusem eu să mă simt jenat; mi-am îndreptat iarăși atenția asupra agendei.

După ce Brown a închis ședința, m-am uitat iar înspre ei. Plecaseră. Mi-am croit drum afară, prefăcîndu-mă că nici nu-l văd pe George Aisgill, căruia îi făcusem vagi promisiuni că-l voi vizita, nici pe doamna Fulwood, care se îndrepta spre mine cu un teanc de foi dactilografiate, cuprinzînd, după cum știam, treizeci și două de întrebări — sau mai curînd plîngeri — cu privire la cartierul Park.

M-am uitat după Fordul popular al lui Graffham; l-am văzut în Horner Place, un mic intrînd în partea opusă a străzii. Am traversat și am bătut ușor la portiera din față. Norah lăsa geamul în jos.

— Sper că ați petrecut o seară folositoare, am spus.

— Nu s-ar putea spune că am pierdut-o în zadar, răspunse ea. Observ că în cele din urmă ați solicitat un ordin de cumpărare obligatorie a locului Palace.

— Oare?

— Doar ați votat pentru asta, interveni Graffham.

— Presupun că da. Era teribil de cald acolo — abia mă mai țineam treaz... Norah își lăsase mâna pe marginea portierei. Am pus-o pe a mea deasupra. În afară de clipa cînd m-am uitat la dumneata, i-am spus ei.

Graffham porni motorul.

— Mai e nevoie să-ți amintesc că trebuie să transmiți articolul prin telefon, Norah? vorbi el. Dacă domnul consilier Lampton o să te scuze.

Ea nu-i dădu nici o atenție.

— Te-ai uitat pînă te-ai săturat, nu? mă întrebă ea.

— Nu, am spus. Abia încep. Nu vrei să bem un pahar împreună, undeva?

Își retrase ușor mâna.

— Ai auzit ce a spus Peter. Am treabă.

— Poți să telefonezi de la mine de acasă.

Graffham ambala motorul.

— Să nu se supere soția dumitale. Musafiri la ora asta? Noapte bună, consiliere Lampton, adăugă și ridică geamul portierei.

— Joe, așa mă cheamă, am exclamat, dar mașina pornise.

Am traversat din nou strada și m-am urcat în mașina mea. Ședința a fost mult mai lungă decât de obicei: când am pornit pe Market Street, soarele apunea. Peste Palatul Sindram, cerul era vărgat cu dungi albe și roșietice ca bomboanele de mentă; culorile gingașe păreau să arate că seara care începuse atât de prost avea să se termine cu bine. Dacă avea să iasă ceva sau nu din asta, nu știam, dar Norah luase cunoștință de existența mea și nu mai putea reveni asupra acestui fapt.

Când am ajuns la Harling Crescent, am observat cu ușurare că perdelele de la dormitorul din față erau trase. Susan se culcase devreme, cum făcuse în șase din cele nouă nopți de când dormeam despărțiți. Nu trebuia s-o ascult, nu trebuia s-o privesc, nu trebuia să-i miros blestematele ei de țigări turcești, nu trebuia să-mi controlez fiecare cuvânt, ca să previn continuarea celei pe care o începusem chiar înainte de a fi plecat la primărie.

În timp ce intram pe ușa din spate, mi-am amintit frînturi din ce-mi spusese. „El este autentic, e un om real, el nu se teme de consecințe. Tu ești ca afurisitele tale mașini de calculat, tu nu ești un om real...”

Am zîmbit și m-am dus la bucătărie. Dintr-o dată cuvintele ei și-au pierdut puterea de a mă jigni. Nu o mașină de calculat se uitase la Norah; nu o mașină de calculat făcuse primul pas spre o idilă cu ea. Și ea nu era femeia care să se încurce cu un bărbat care s-ar fi temut de

urmări. Represaliile împotriva lui Susan erau gata pregătite și nu aveau să fie doar vorbe...

Mi-am umplut o farfurie cu tartine cu brînză și am scos din frigider o sticlă de bere. Era prima mâncare de care mă bucuram în ziua aceea; micul dejun îl ratasem din cauza tăcerii lui Susan, la dejun, nu fusesem în stare să mănînc, iar cearta noastră mă făcuse să uit de cină — sau mai curînd de ceaiul întîrziat de care aproape că nu mă atinsesem.

Isprăvind masa, ideea unui whisky mare deveni urgentă și atrăgătoare. Am înlăturat-o fără prea mare greutate: în seara aceea nu mai trebuia să stau să beau pînă tîrziu, înduioșîndu-mă și indignîndu-mă din ce în ce mai mult, pe măsură ce dublam și triplam paharele de whisky, pînă ce goleam sticla pe jumătate. Era de ajuns să-mi amintesc că Norah avea pe frunte un mic semn, pe care înainte nu-l observasem, că părul ei era fără îndoială natural ondulat, că atunci când mă întrebam dacă mă săturasem privind-o, mă întrebam, de fapt, fără cuvinte și dacă *îmi plăcuse* ceea ce văzusem. Era, iarăși, destul să mă uit la picturile murale ale lui Larry Silvington ca să mă bucur de ele pur și simplu ca de niște poze de stele de cinema; erau lucruri care nu mă mai puteau răni, și nimic din casa asta nu mai putea să-mi facă vreun rău.

Am clătit paharul și farfuria și le-am pus pe raftul uscătorului. Mergînd sus era ca și când aș fi fost absolut singur în casă. Nu mă mai gîndeam nici măcar la Barbara; în schimb simțeam sub mîna mea, cu o intensitate aproape ridicolă, căl-

dura mîinii lui Norah. Dacă aş fi ştiut vreo rugăciune de mulţumire lui Dumnezeu, care să se potrivească momentului, aş fi îngenuncheat acolo pe trepte... Revarsă-ţi mila şi îndurarea asupra robilor şi oropsiţilor tăi; dar eu nu eram rob.

Cînd am deschis uşa odăii lui Harry, am auzit vocea lui Susan.

— Tu eşti, Joe ?

— Da' cin' să fie ? am răspuns.

M-am strîmbat ; pe viitor va trebui să țin minte să nu-mi mai iasă din gură asemenea vorbe.

— Vino aici ! am auzit-o.

M-am îndreptat spre uşa odăii pe care — îmi dădui seama cu o ciudată împunsătură în inimă, plină de regret — n-aveam s-o mai pot considera *a noastră*. Uşa era deschisă pe jumătate şi înăuntru ardea lumina.

— Ce vrei ?

— Nu fi idiot. Nu pot să vorbesc cu tine așa. Intră înăuntru să nu se trezească Barbara.

Am intrat în dormitor. Ea stătea culcată, cu două perne sub cap. Îşi trăsesese cuvertura pînă sub bărbie şi braţele erau sub ea. Cuvertura era galbenă — un galben deschis — ca aţa de fitil ; nu-mi aminteam s-o mai fi văzut înainte.

— Ai întîrziat, spuse ea.

— A ținut mult şedința.

M-am așezat pe marginea patului şi am aprins o țigară.

— Eram îngrijorată, continuă.

— Drăguț din partea ta. Dar nu era de loc nevoie. Am atins cuvertura. Cînd ai cumpărat asta ?

— Ieri, ca să mă înveselesc. Ai mîncat ceva ?

— Mi-am făcut cîteva tartine.

— Văd că ştii să-ţi porţi de grijă...

— Mă descurc. Am pipăit cuvertura. Îmi place

— am spus. Schimbă atmosfera odăii.

— N-ai băut nimic, nu-i așa ?

— Vezi bine că nu. Dar la urma urmei ce-ţi pasă ?

— Eu ştiu cît țin şedințele astea. Cîl mult un ceas. Se încruntă. Parc-ai veni de la o femeie. În orice caz miroși a așa ceva...

— Ți-am spus. Am stat la şedință toată seara. Am venit de-a dreptul acasă.

— Arăți ca un cotoi care a dat iama la oala cu smîntînă. Crezi că sînt proastă ?

M-am ridicat.

— Sînt obosit. Noapte bună, Susan.

— Așteaptă, tresări ea. E un lucru pe care ar fi preferabil să-l știi... Sybil a telefonat azi.

— Ce ? A aflat ceva ?

— Nu. Dar în curînd o să bănuiască ceva. Nu putem să-i ocolim așa...

— Eu pot. M-am așezat din nou.

— Joe, dacă ți-ai vedea fața ! E plină de ură.

— La ce dracu te aștepti ?

— Joe, acum, gata ! Ce-a fost, s-a dus. S-o luăm de la început, de dragul copiilor. Nu știi de ce am fost supărată azi după-masă ? Nu știi ?

— Conștiința ta, sper. Pe albeața pernei pîrul ei lucea negru-negru.

— Ah, Doamne, exclamă ea. Nu m-ai jignit destul ? Mi-ai spus că mă ierți, dar n-au fost decît vorbe. Mă urăști, și îl urăști pe el tot timpul...

— Să lăsăm asta, am spus.

— Decît să te jignesc, eu, în locul tău, aş fi făcut cu totul altceva. Tu nu vrei să înţelegi...

— Ah, Dumnezeuule. Înţeleg. Înţeleg totul. Sînt un ramolit, sînt un burtos şi ţi-e greaţă de mine. Nu sînt nici măcar un om real ca Mark. Nu vrei să te culci cu mine...

— Eu nu vreau ? ţi-pă ea. Eu nu vreau ? Cine a-nceput ? Cine a-nceput ? — nu tu ?

— Ce rost mai are — am căscat. Zău, pic de somn, Susan.

— Ştiai că Jean Velfrey este acasă ?

— Nu ştiam. Nu-mi pasă de ea nici cît negru sub unghie, asta-i adevărul.

Pentru prima dată de cînd intrasem în dormitor, zîmbi.

— Te-ai dus la o serată, acasă la ea, la Londra, nu-i aşa ?

— N-a fost nimic.

— Eu, dimpotrivă, am fost asigurată că da, că a fost, spuse ea. Nu ştiai să există un serviciu telefonic între Warley şi Londra ? Şi un serviciu poştal ? Se ridică. Nu că te-aş mostra, dragul meu. Dădu la o parte cuvertura.

M-am uitat la trupul ei gol, o clipă, apoi am început să mă dezbrac. Susan se dădu jos din pat şi se duse la uşă. O încuie şi veni spre mine.

— Jean e blondă, dar nu-i naturală, nu ? bîigui ea. Îmi descheia cămaşa. Am lăsat-o să mă ajute, apoi am apucat-o de păr şi i-am dat capul pe spate.

— Eram singură, scînci ea. Eram singură, Joe. Am sărutat-o.

— Meriţi să fii singură, am spus.

Ochii i se dilatară.

— Bate-mă, Joe. Merit să fiu bătută. Loveşte-mă, Joe. Omoară-mă, fă ce vrei cu mine, Joe. Se lăsa să cadă în genunchi la picioarele mele, plîngînd.

— Am să te lovesc, am şoptit. Am să te lovesc să mă ţii minte toată viaţa.

Niciodată nu fusesem atît de excitat şi niciodată nu m-am urît mai mult.

CAPITOLUL XV

CÎND MĂ VĂZU, Hethersett se opri cu mîna pe portiera maşinii lui albe — un Porsche decapotabil. În costumul lui de mohair gri deschis şi cu ochelarii de soare arăta ca un patron, foarte asortat cu maşina aceea sport care făcea vreo 3000 de lire. De două ori mai mult decît Bentleyul lui Brown. Privind-o, nemulţumirea faţă de mine însumi spori.

— Credeam că eşti în vacanţă, am spus.

— Sînt, bătrîne. Mîine dimineată cum mă scol îmi iau zborul spre Spania cu pasărea cea mare argintie. Mai aveam de lămurit cu socrul dumitale un mic amănunt neclar — asta-i tot. N-am reuşit să lămuresc nimic, dar măcar am conştiinţa împăcată.

— Ceea ce nu pot afirma despre a mea. Aveam de gînd să o pornesc devreme azi.

Mi-am controlat ceasul după orologiul mare pătrat de deasupra porții direcției generale. Orologiul avea, în loc de cifre, literele care alcătuiau numele firmei, un gen stupid de reclamă care totdeauna mă enerva. Acul care arăta orele era acum îndreptat spre L iar minutarul spre R ; calculând ora, cum trebuia să fac mereu, nemulțumirea mea spori și mai mult. Nu eram obligat să vin fix la ora 9 și n-avea să mi se taie din salariu că venisem la 10 și 20, dar pînă atunci nu întârziaseam niciodată.

— Arăți cam mahmur, spuse Hethersett. Strașnică petrecere ! Foarte drăguț din partea ta că m-ai invitat. Credeam că o să-mi pierd toată seara cu împachetatul și cînd colo la opt m-am trezit că nu mai aveam ce face. Duminică seară în Leddersfordul ăsta mori de urît.

— Ne-am bucurat că ai venit. Să mai vii pe la noi, acum știi drumul...

Chefuiserăm pînă la trei dimineața. Mi-am trecut limba peste buzele uscate, necăjit că Susan și cu mine nu găsisem altă cale de a sărbători prima săptămîină a împăcării noastre.

— Cred că am să-mi caut un apartament la Warley, spuse el. Cartierul ăsta din Leddersford e plin de cocote, de mutre suspecte.

Se uită la ceas.

— Ce înseamnă litera Z ? De multe ori m-am întrebat.

— Zachariah, am spus. Dar numele ăsta nu-l folosește...

Zimbi.

— I se potrivește. Deschise portiera mașinii. Trebuie să plec. Cu bine, cum se spune pe-aici.

— Petrecere frumoasă, i-am urat.

Motorul mașinii Porsche tuși ca un om bine hrănit și mulțumit de sine ; m-am întors ca să nu-l privesc — sau să nu fiu văzut că-l privesc — plecînd.

Urînd scările, m-am gîndit la revista întreprinderii „Tiffield Products” pe care tocmai o primisem în dimineața aceea. Era primul semn de viață pe care mi-l dădea Tiffield, de cînd îi scrisesem, cu o săptămîină în urmă. Revista în sine nu era grozavă ; ca toate revistele de acest soi prezenta o situație cam prea trandafirie. Ce mă interesase pe mine mai mult, era pagina rezervată dezvoltării viitoare a întreprinderii. Pe scrisoarea anexată, o scrisoare tip, Tiffield indicase numărul paginii cu trei semne de exclamare, și jos își pusese iscălitura. Ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns mai scrisese la începutul și la sfîrșitul paginii : **DAR ASTA NU-I TOTUL !!!** Atît și nimic altceva. Era singurul răspuns posibil la scrisoarea pe care i-o trimisese. „Tiffield Products” se mărea, construind noi fabrici, reconstruindu-le pe cele vechi ; „A. Z. Brown & Co.” se osifica, și beleaua cu mașina electronică era doar unul dintre aspectele care dovedeau în ce hal ajunsese întreprinderea noastră. Care dintre cele două firme avea nevoie de un tînăr inteligent, gata să-și cheltuiască energia ? Cîtva timp am cochetat cu ideea unei vieți noi într-un loc nou, știind prea bine că asta era o imposibilitate. Prea multe mă legau

de Warley și de „A. Z. Brown & Co.” Susan cu siguranță că n-ar fi părăsit Warleyul; în consecință, nici Barbara. Asta era situația; nu mai trebuie să înșir și celelalte pricini care mă făceau să nu pot primi oferta lui Tiffield.

Dar slujba mea, comparată mai ales cu postul pe care putea să mi-l ofere firma „Tiffield Products”, mă silise să nu declin oferta în mod categoric. Mă săturasem până în gât de slujba pe care o aveam în întreprinderea lui socru-meu. Mi se dăduse odaia cea mai strîmtă și mai neaerisită din toată clădirea administrației. Iar titlul scris pe ușă nu se concretizase cu un covor pe podea, ci doar cu o biată împletitură roasă, din fibre de cocos, și cu un birou prăpădit, zgîriat, cu sertare care mereu se înțepeneau.

Am privit-o pe Hilda, secretara mea, cu ceva mai puțin dezgust ca de obicei. Era o față bondoacă, de vreo douăzeci de ani, cu o față mică, rotundă și cu o claie de păr roșcat zbîrlit. Nu mă ispitise niciodată, dar era mereu veselă, scria destul de corect și, cel mai important lucru, cunoștea toate cancanurile din birouri.

— Ce faci? am întrebat-o. Ce mai e nou?

— Tot cu devizele alea, răspunse ea.

Am scos semnul din mapa de intrări. Era o muncă de cel puțin patru ore; am dus mîna la cap.

— Nu pot să mai aștepte?

— Domnul Robin zice că la trei trebuie să fie gata. Și nu uitați, la trei și jumătate aveți întâlnire cu domnul Smithers,

— E la Wakefield, am spus. Simt că-mi plesnește capul.

— Am să-l amîn cu o jumătate de oră. Cotrobăi prin geantă și îmi întinse un flacon cu aspirină. Fac rost și de un ceai îndată. Ridică telefonul.

După ce comandă ceaiul, mă măsură lung cu privirea și se întoarce la dactilografia ei.

— Foarte bine, am spus. Admit. Sînt nițel cam descompus.

Chicoti.

— Așa zicea și domnul Hethersett.

— Ce-a vrut?

Își umflă obrazii și își îngroșă vocea.

Ei, păpușico. Unde-i domnul Lampton, am să-i spun ceva... Eu i-am zis că n-ați venit încă și dumnealui a rîs și a zis că nu se miră de loc, așa a zis, și s-a dus în birou la domnul Middridge.

Am luat ceașca de ceai din mîna băiatului de serviciu.

— Parcă spusese că se duce la domnul Brown.

— N-a fost, dădu din umeri Hilda.

Am aruncat în gură patru aspirine și le-am făcut să alunece în jos, pe gît, cu o înghițitură de ceai.

— Am impresia că nu-ți prea place domnul Hethersett, am observat.

Se strîmbă a greață.

— Vai, e atît de lipicios... brr! Parc-ar avea trei mîini și cu a treia nu știi niciodată pe unde umblă...

— E un bun supraveghetor, am spus și am căscat. Ah, Dumnezeule, ce vreme urîță! Mi-aș lua concediu chiar acum...

— Plecați în Cornwall, nu-i așa?

— Avem acolo o vilă.

Am desfăcut dosarul cu devize, apoi m-am uitat pe copia raportului meu din mapa cu ieșiri. Am întins mâna după el.

— Nu ! sări Hilda. E perfect. E o bijuterie de raport. Ați analizat toată situația și ați spus cu precizie ce trebuie să facă „A. Z. Brown & Co“. Acum n-aveți decît să așteptați.

— De două săptămîni aștept, am spus. Nu m-a chemat azi dimineață, nu ?

— Dacă vă chema, v-aș fi spus eu.

— Fă-mi legătura cu el.

— Cu domnul Brown ?

— Dar cu cine altul ?

— Sincer vorbind, eu nu i-aș telefona acum domnului Brown.

— La naiba, Hilda, nu mai discuta. Am muncit prea mult la raportul ăsta, ca să-l las să uite de el.

Scoase limba la mine.

— Nu cred că e în biroul dumnealui...

— Nu-i nimic. Caută-l peste tot...

Îmi arată iar limba, dar peste un minut și jumătate stăteam de vorbă cu Brown.

— Ce dracu vrei ?

— În legătură cu raportul...

— Care raport ?

— Raportul meu în legătură cu situația mașinii electronice de calculat.

Pufni supărat pe nări.

— Pentru asta m-ai deranjat ?

— E important.

— Ce fac eu acum e și mai important. Am să mă ocup de raportul tău cînd oi avea timp.

— Ți l-am trimis de două săptămîni. Și nimic, nu se constată nici o îmbunătățire.

— Asta nu-i treaba ta, băiete. Iar de mașina de calculat răspunde domnul Middridge, nu tu. E clar ?

— Nu-nțelegi... am spus desperat ; dar el și închisese.

Am trîntit jos receptorul.

— Mai bine aș rupe bucățele raportul ăsta afurisit ! am strigat.

— Eu v-am spus... Îmi puse mâna pe frunte. Mîna era rece și mirosea plăcut a săpun parfumat.

— Nu vă necăjiți, murmură ea. Gîndiți-vă la vacanță. Luați și copiii cu dumneavoastră ?

— Pe-amîndoi.

Mîna ei îmi mîngîie fruntea ușor și plăcut ; am închis ochii. N-aveam nici un gînd cu ea ; dar mîna aceea mică, moale și rece, cu mirosul ei de iasomie, îmi alungă o clipă sentimentul meu tot mai intens de zădărnici.

— Are să fie frumos, murmură ea. O să vă bucurați că sînteți împreună cu Harry.

Am deschis ochii. Își retrase mîna și se duse îndărăt la măsuța ei.

— Nu-l văd decît în vacanțe, am spus.

Stînd cu spatele la mine, răspunse :

— E un băiețel foarte draguț.

— Da, și o să răzlească în viață, am adăugat absent.

Acum nu mă mai gîndeam la Harry, mă gîndeam la Tiffield. Dintr-o dată mi-am amintit că Brown nu mai avea puterea să mă umilească. Fie că primeam ori nu, oferta asta mă făcuse să-mi dau seama de propria mea valoare, Brown nu putea să mă mai

sperie. I-am zîmbit Hildei ; mă gîndeam că dacă aş fi acceptat vreodată oferta, aş fi convins-o să vină cu mine...

— E un copil foarte sensibil, spuse ea. Aşa e şi frăţiorul meu. Are nevoie de o îndrumare atentă.

— Harry ? La Harry te gîndeşti ?

— Harry e foarte-foarte sensibil...

Am rîs.

— Draga mea, Harry e un dur. Independent şi tare ca fierul. Crede-mă, îşi poartă foarte bine singur de grijă, n-are nevoie de ajutorul nimănui...

— Atunci e fericit, zise ea.

Se răsuci spre mine, cu scaun cu tot şi mila din ochii ei mă luă prin surprindere.

CAPITOLUL XVI

A DOUA ZI dimineata ploua şi vîntul bătea tare. Mergînd pe Market Street spre Forest Bridge, mă cuprinse o resemnare ciudată. De mii de ori condusesem maşina pe drumul acela, pe lîngă primărie, pe lîngă bijuteria Vintrip, pe lîngă croitoria Finlay, pe lîngă florăria Ingett, pe lîngă băcănia Priestley, pe lîngă sutele de clădiri înşirate de-o parte şi de alta a străzii ; astăzi conduceam ceva mai încet din pricina ploii, dar asta era singura deosebire dintre ieri şi azi.

Nevasta mă înşelase şi totuşi în faţa mea aveam acelaşi număr de stopuri de respectat ! Raportul despre maşina de calculat fusese primit, se pare, cu in-

diferenţă, şi totuşi trebuia s-o iau la stînga pe lîngă capela Christadelphia. Iar peste încă o mie de drumuri, nici n-o să le mai ştiu numărul, şi n-o să-mi mai pese dacă Mark e invitat ori nu la noi acasă, sau dacă altcineva mi-o lua înainte la „A. Z. Brown & Co“ ; peste încă o mie de drumuri nu va mai exista decît unul singur, numai unul. Nu mă aşteptasem la prea multe din partea oamenilor, în afara unei singure fiinţe ; şi fînta aceasta murise ; şi murise fiindcă era pe măsura mea şi nu se bazase pe alţii, căutînd fericirea...

Am privit coada din staţia autobuzului care mergea la Leddersford. O dată, mai demult, după ce îmi luasem prima maşină, una dintre cele mai mari plăceri ale mele era să văd în staţiile de autobuz pe cineva cunoscut, fie că mă observa sau nu. Acum, toţi cei pe care-i cunoşteam aveau maşină şi asta încetase de a mai fi un simbol strălucitor al bogăţiei cum fusese înainte de război. În dimineata aceea însă eram prea rău ca să nu privesc mutrele celor ce stăteau la coadă, în staţie, ca să descopăr pe ele o urmă de invidie. Era o consolare ; deşi făceam acelaşi drum ca şi ei, eu măcar îl făceam mult mai comod.

Apoi am văzut singura fizionomie care nu putea să cunoască invidia, o faţă senină şi roză sub o umbrelă albastră. Am oprit maşina şi am deschis portiera de lîngă volan.

— Mergi la Leddersford ?

— În centru, îmi aruncă Norah.

— Şi eu. Intră repede, să nu te uzi...

— Mă bucur c-ai trecut pe-aici, mai spuse aşezîndu-se lîngă mine. Eşti sigur că mergi în centru ?

Parcă firma Brown este dincolo de drumul care duce spre Birmingham, sau mă-nșel eu ?

— Nu, nu te-nșeli. Dar noi nu mergem acolo. Și nu mergem nici spre oraș. Peste o secundă, când o să trecem podul îți pun o pernă pe cap și știi ce urmează...

— Am să mă trezesc la Buenos Aires. Rîse. Trebuie să-ți spun că ești mult mai vesel decît erai cînd ne-am văzut ultima oară.

— La ședințe nu sînt niciodată prea vesel.

— Și nici în altă parte, adăugă ea.

— Se vede ? — am privit-o. Nu știam că se vede.

— Ba da, domnule consilier Lampton, se vede perfect. Sînt sigură că ți-ar plăcea să poți să-ți ascunzi gîndurile, dar n-ai o mutră potrivită pentru așa ceva.

— Nu-ți place mutra mea ?

— Nu prea. De fapt, ca să fiu sinceră, nu-mi place nimic la dumneata.

— Halal de mine ! Și ce anume nu-ți place ?

— La ședința aia, te-ai zgîit la mine tot timpul. Cred că toată lumea a observat. Și după aceea vorbeai cu mine ca și cum Peter n-ar fi fost de față.

— Nici nu era, am spus. N-am văzut decît un carnet de însemnări și o pereche de ochelari. Te-ai supărat ?

— De ce să mă fi supărat ?

— Că ți-am arătat cît te doresc. Nu m-am purtat frumos, nu ?

— Cred că niciodată nu te-ai purtat frumos.

Am privit-o ; zîmbea. M-am uitat îndărăt pe șosea.

— Și nu ți-a părut bine că nu m-am purtat frumos ?

— Nu fi șiret, mi-o reteză ea. Și dă-mi o țigară.

— În buzunarul din dreapta, am spus. Și aprinde-mi și mie una, te rog.

I-am simțit mîna scotocindu-mi buzunarul.

— Nu știi cum, dar ori de cîte ori te văd, îmi vine să fumez, spuse punîndu-mi în gură țigara.

Pe capătul țigării nu se vedea nici o urmă de ruj, dar tutunul părea că și prinsese gustul parfumului ei. Mi-am amintit de o poveste dintr-unul din manualele mele de latină cu o comoară și un hoț viclean. Comoara era adînc îngropată și învelită în plumb, dar hoțul cel viclean a reușit în cele din urmă să ajungă la ea. În poveste el era pedepsit ; dar la urma urmelor fusese o poveste pentru copii, nu pentru oameni mari.

Ieșiserăm din pădure și coboram dealul spre satul Harcombe. Curînd, la stop, imediat după biserica parohială, vom ieși din Warley și vom intra în Leddersford ; aerul își va pierde prospețimea, vîntul se va rătăci pe cîmpia îmbibată de apă, șoseaua Ring Road, dreaptă ca o riglă, se va transforma într-un drum rău, drumul la care mă resemnasem înainte de a o întîlni pe Norah. Curînd coșurile din Leddersford îmi vor reaminti că sînt un om cu răspundere și că toate acțiunile mele trebuie să se călăuzească după bunul simț ; dar acum cît mă aflam încă în Warley, eram pe terenul meu și nu trebuia să pierd momentul.

— Te nelineștesc ? am întrebat-o. Nu asta voisem să spun, dar dintr-o dată, nu știi cum, mi se făcuse milă de ea.

— M-ai neliniștit din prima clipă cînd te-am văzut. Ești atît de complet opus față de ceea ce doresc eu la un bărbat. Simt că e necinstit din partea mea să fiu atît de mult *împotriva* cuiva.

— Vorbește, am spus. Descrie-mă. Mai spune-mi ceva plăcut.

— M-am săturat de atîta vorbărie. Chiar de-am vorbi toată ziua, la sfîrșit ai rămîne tot așa cum ești, vreau să zic tot atît de îngrozitor.

Îmi luă mîna și mi-o sărută.

— N-am să mă mai spăl, am spus. De ce-ai făcut asta ?

— Îmi plac mîinile tale. Asta nu-nseamnă nimic.

Tocmai ieșeam din Warley ; nu simțeam însă nici o schimbare. Nu mai răspundeam decît de mine însumi, și alt lucru mai important nu exista pentru mine decît să smulg de la ea răspunsul dorit.

— La tine asta înseamnă ceva, am spus.

Dintr-o dată m-am gîndit la Mark și la Susan ; acum amintirea trădării lor încetase să mă mai doară, aveam pentru ei o îngăduință plină de dispreț. Am aruncat țigara și brusc i-am pus lui Norah mîna pe coapsă. Am simțit-o cutremurîndu-se.

— Aș vrea să nu fii atît de îngrozitor, spuse ea. Nu că ar fi ceva de făcut în privința asta. Aș fi vrut doar să nu fi fost înșurat.

— Ah, Doamne, am exclamat. N-am putea opri mașina ?

— Nu, n-avem unde. Și nici nu-i momentul. Vîrî mîna în buzunarul meu de la piept și scoase un carnețel. Am să-ți dau numărul meu de telefon.

Priveam cîmpia pe care o străbătea șoseaua. Nu erau nici poteci șerpuite, nici ziduri înalte, nici văgăuni, era doar o întindere mare și netedă în ploaie.

— Și... cînd are să fie momentul ?

— Nu știu. Poate niciodată. Cînd pleci în vacanță ?

— Luna viitoare, pentru trei săptămîni.

Am încercat s-o cuprind cu brațul pe după umeri.

— Nu, făcu ea. Ne vede lumea.

— Bine. Dar pune mîna pe mine o clipă. Vreau să-ți simt mîna, doar atît.

Mă apucă și mă strînse de genunchi.

— Ah, Doamne, ești teribil ! N-o să iasă nimic bun din asta, nimic bun...

— Poți să păstrezi stiloul.

— Chiar mă gîndeam, replică ea.

CAPITOLUL XVII

— AM VĂZUT-O pe mătușa Sybil azi după-masă, ne anunță Harry a doua zi la ceai. A întrebat cînd vă duceți la ei, tu și cu mama, să-i vedeți.

— Întreabă-l pe tata, bodogăni Susan. Se încruntă la Barbara. Barbara, pentru numele lui Dumnezeu, mănîncă-ți chifla, nu mai fă firimituri.

— Nu-mi place tanti Sybil, spuse Barbara. E urîtă și încruntată. Și miroase, zău că miroase.

Mi-am reținut un zîmbet.

— Ești foarte obraznică, Barbara.

— De ce trebuie să fie ea mătușa mea ?

— De fapt nu-i, spuse Harry, turnîndu-și peste cîrnați sos de roșii. Bunica zice că e vulgar să-i spui unui om unchi sau mătușa, atunci cînd nu-ți este.

— Sybil e verișoara voastră, interveni Susan. E un semn de respect și de dragoste față de persoanele mai în vîrstă, acceptat în general. Și, cu toate că nu-mi place să te cicălesc din prima zi de vacanță, te rog fii drăguț și nu băga în gură tot cîrnatul.

Aprinse o țigară și privi posomorîtă afară pe geamul bucătăriei. Ploua într-una încă din zori.

Harry mesteca de zor cu gura plină.

— Cam joacă teatru, nu-i așa, bolborosi el.

— Taci din gură ! țipă Susan. Ești un mic monstru, un monstru îngrozitor.

Barbara începu să plîngă.

— Nu țipa, mămico. Te rog, nu țipa !

Am strîns-o la piept.

— Închide robinetul de lacrimi, Barb, am spus. Dacă ești cuminte, am să-ți citesc.

Susan sorbi o înghițitură de ceai ; am observat că ceașca îi tremura în mîna, lovindu-se ușor de farfurioară.

— Bine, făcu ea. Răsfaț-o și răsfață-l și pe Harry. Să nu-ți pese de mine. Eu nu sînt decît o biată slujnică bătrînă.

— Nu te enerva, am replicat, ținînd-o în continuare de umeri pe Barbara. Aș fi vrut să-l țin și pe Harry ; avea o privire speriată. Dar școala îl învățase de mult că orice manifestare fizică a dragostei dintre părinți și copii era — după cum mi-o spusese cînd, pe negîndite, încercasem să-l sărut la venirea acasă — neplăcută și stînjenitoare,

— Nu te enerva ! Am încercat clipă de clipă, toată ziua, să nu mă enervez. Știi că doamna Mortlatt a plecat și că trebuie să fac totul singură, știi că nu m-am simțit bine, și tu ce faci ca să mă ajuți ?

Barbara începu să urle.

Era un sunet înalt, animalic, jumătate furie ; jumătate suferință. Îi țineam strîns în brațe trupșorul mic :

— Nu, inimioara mea, nu, draga mea, comoara mea...

Harry își mîncă liniștit cîrnatul.

— Mucoaso, mormăi el. Plîngi degeaba !

Barbara îl privi ca și cum ar fi fost trădată ; pe fața lui Harry apăruse brusc expresia „Carruthers“ ; urletele ei se întepiră — plîngea acum cu sughițuri și fața i se învinețise.

— Las-o-n pace, am spus. De ce o faci mucoasă, știi că nu-i place.

Am bătut-o ușor pe spate.

— E obosită, i-am spus lui Susan.

— Atunci du-o la culcare. Dacă o iubești atît de mult, ai puțină grijă de ea, să vezi și tu cum e.

— Dă-mi naibii un șorț, am spus, și tu pleacă, du-te în locul meu la serviciu. Crede-mă, nu mi-ar părea rău. O să te descurci probabil mai bine decît mine. Obrazul meu nu-i potrivit, știi...

M-am oprit ; mă văicăream, mă văicăream de față cu copiii, făceam ceea ce de mult jurasem să nu fac niciodată.

— Îmi pare rău, am spus. Lasă copiii cu mine. Harry ajută-mă să spăl vasele, vrei, Harry ?

Susan mă privi cu fața schimonosită de ură, apoi fugi afară din odaie. M-am întors la farfuria

mea, dar am împins-o într-o parte — abia mă atinsesem de mâncare. Cîrnași, cartofi prăjiți și fasole ; mîncarea preferată a lui Harry, dar nu și a mea.

Mi-am aprins o țigară. Așa se termină o căsnicie. Nu simțisem nici o milă privind obrazul palid și schimonosit al lui Susan ; îmi venise doar — sincer, serios — s-o plesnesc.

Ploaia spălase culoarea cerului, iar țăranii zîmbitori de pe tapet jucau parcă înaintea unui rug, nu la o serbare — jucau rîzînd la cineva care se zvîrcolea în flăcări, dansau în mijlocul pieței pietruite, în jurul unei figuri carbonizate, cu gura crispată de spasmul agoniei într-un dreptunghi simetric grotesc. Acum, privindu-l bine, tapetul nu părea să cuprindă piața în întregime. Modelul era incomplet ; și, uitîndu-mă cu multă atenție, am descoperit și bucata care lipsea.

— Unde s-a dus mămica ? întrebă Barbara.

— Vine numaidecît, am spus.

Am început să strîng farfuriile.

— Hai și ajută-l pe tăticiu. Și tu, Harry.

— Eu o vreau pe mămica, spuse Barbara.

— Așteaptă că vine îndată. Pînă atunci am să-ți citesc o poveste.

— Nu vreau nici o poveste. Începu iar să bocească. Eu o vreau pe mămica mea.

Își scoase în afară buza de jos, ochii i se înroșiseră iar fața ei de obicei drăguță căpătase o maturitate stranie, liniile regulate și pure i se lăsaseră în jos ca la maimuțe ; pentru prima dată în viața mea mă simțeam sincer supărat pe ea, și mi se părea mai curînd fiica lui Susan decît a mea.

— Ce-nseamnă, vreau ? Ce-i asta vreau ? Să taci că de nu, am să-ți dau una de-ai să plîngi de-adevăratelea.

Lacrimile i se opriră. Niciodată nu auzise în vocea mea un astfel de ton.

— Draga mea, trebuie să-ți spun. Tăticiu te iubește, știi bine... Spre surprinderea mea, vocea îmi tremura și slăbise deodată.

— Eu o vreau pe mămica, se încăpățîna ea.

— Am să ți-o aduc, am zis.

Mai tîrziu, după ce Harry se duse la culcare, Susan ridică ochii de la lucrul ei și începu, calmă :

— Joe, așa nu mai merge...

— Las' că se aranjează de la sine, am spus.

— Mi-e teamă că Barbara a ghicit ceva.

— Nu fi proastă. N-are decît patru ani.

— Barbara nu-i proastă. Și tu îi arăți deschis sentimentele tale față de Mark și de Sybil.

— Da ? Iarăși mi-a venit s-o plesnesc. Poate că nu sentimentele mele supără copilul. Poate că o fi văzut ea ceva...

Susan se ridică.

— Ai promis, spuse ea. Ai promis. Nu-i cinstit din partea ta.

— Foarte bine. Uitasem. Dar spune-mi ce-i în capul tău, pentru numele Domnului !

— Joe, ești plin de ură. Nu poți să ascunzi asta, Joe. Te chinuiește, nu vezi ?

— Sînt necăjit, sînt frămîntat, asta-i ! Ce dracu altceva aștepti de la mine ?

— Copilul vede. Nu știe, nu poate să știe care e cauza, dar de văzut vede. La fel și Harry.

— Și ce trebuie să fac? Să-i fiu recunoscător lui Mark? Să-i trimit un papirus în care să-mi exprim profunda mea recunoștință? Să-ți spun eu ce i-aș face...

I-am spus-o pe șleau, cu toată grosolănia, în speranța că o voi șoca, că o voi sili să admită că încă îi mai pasă de ceea ce i s-ar fi putut întâmpla lui; dar fața ei rămase netulburată și asta mă dezamăgi. Nu era nici măcar dezgustată, pentru că nu mă asculta; glasul meu continua să debiteze obscenități.

— Ai terminat, Joe?

— Nici n-am început. Ai să-ți dai seama de asta într-una din zile.

— De ce vorbești așa, la ce-ți folosește? murmură ea, obosită. Numai orgoliul tău a fost rănit, nu tu.

— Nu văd nici o deosebire.

Mi-am turnat un whisky mare.

— Asta e nenorocirea ta, Joe. Asta te va distruge într-o zi dacă n-ai să fii atent. Ești plin de mândrie și de ură. Așa ai fost întotdeauna. Îl urăști pe tata, o urăști pe mama, îi urăști pe toți cei cu care lucrezi, totdeauna i-ai urât.

Tapetul salonului nu avea un model definit, dar culoarea crem predomina asupra dungilor verticale aurii. Nu era prea mare diferență între cele două culori și tocmai de-asta tapetul era atât de scump. Dintr-o dată mi-am dat seama că sînt indignat — indignat că-l găseam de prea bun gust. Era ca și cum s-ar fi aflat în casa altcuiva; ca și parchetul casetat, ca și radioul Grundig, ca toate celelalte lucruri din odaie, tapetul costa mai mult

decît îmi puteam eu îngădui. Am pus jos paharul cu whisky fără să fi băut nimic.

— Mă duc să mă plimb, am spus.

— La asta mă și așteptam, răspunse Susan. Vocea ei era în mod conștient calmă. Tu faci ce faci și pleci, la asta te pricepi, nu-i așa?

— Ce vrei să zici? Pentru Dumnezeu, ce vrei să zici? N-am făcut destul pentru tine? N-am înghițit destulă murdărie? Ce vrei mai mult?

Puse mîna pe brațul meu.

— Joe, fii calm. Fii calm, dragul meu, fii calm. Strigi. Ai să trezești copiii.

Duioșia din glasul ei mă făcu să mă simt inexplicabil de vinovat. Mi-aș fi pus capul în poala ei, și aș fi plîns, ocrotit, cu lacrimi fierbinți; da, mă gîndeam cu mirare, îmi pare rău, voiam să-i spun că-mi pare rău, dar de ce mi-o fi părăind rău?

— Am să fiu înțelegător, am spus. Aveam un nod în gîtulej, abia mai puteam să vorbesc. Îți promit că n-am să mă mai supăr. Dar spune-mi, ce vrei?

— Joe, nu se poate să continuăm să nu-i vedem pe Mark și Sybil. Orașul e prea mic. Lumea o să vorbească. E ciudat să te vezi mereu cu cineva și apoi, deodată, să rupi legăturile. Sybil cred că a și intrat la bănuiele. Nu pot s-o ocolesc la infinit.

M-am ridicat.

— Mă duc afară.

— Joe, te asigur, între mine și Mark, totul s-a terminat, crede-mă.

— Așa se pare, am spus.

— Unde te duci?

— La plimbare.

Mormăi ceva. Am apucat-o de umăr.

— Ce-ai spus ?

— Nimic, șopti ea. Am fost o proastă că m-am așteptat să te porți ca un gentleman.

Am scuipat pe podea.

— Eu nu sînt un gentleman, am spus.

În ușă, m-am întors ; părea amuțită de frică și avea ochii întunecați de atîta uluire.

— Să nu m-aștepți, am scrîșnit. Eu nu sînt gentleman. Nu merit așa ceva.

Gura i se mișcă, dar nu scoase un sunet și iar m-am simțit vinovat, inexplicabil de vinovat.

Am înhățat pardesiul, pălăria și am alergat afară în ploaie.

După vreo jumătate de oră de plimbare rapidă, am început să mă simt mai bine. Trecuse mult timp de cînd nu mă mai plimbasem prin ploaie, mult timp de cînd nu mai bătusem străzile orașului ; și încă și mai mult, se pare, de cînd nu mai fusesem singur.

M-am trezit lîngă podul din Snow Park privind râul. Era umflat de ploile mari ce cădeau de două zile ; încă o zi ca asta, mă gîndeam visător, și are să se reverse. Mi-am tras pălăria mai tare pe ochi. Ideea unei inundații îmi dădu o bucurie adîncă și neagră ; apa, vînată, rece înghițind mai întîi parcul, apoi orașul. Dar asta n-avea să se întîmple ; nu putea să se întîmple fiindcă orașul era prea sus, deasupra râului, dar ar fi trebuit să se întîmple ; râul avea drepturile lui ca și orașul, apa vînată, rece, învîrtindu-se, învolburîndu-se sub podul de fier era la fel de vie ca și orașul.

Balustrada îmi venea pînă la piept ; mi-am aplecat peste ea, simțind în mîini răceala fierului. La capătul podului ardea o lampă de gaz ; vedeam cum stropii de ploaie încrețeau apa. În stînga nu se zărea decît conturul vag al pădurii ; în dreapta, copacii ascundeau la orizont estrada pentru orchestră și terenurile de tenis. Eram singur cu râul, cu arborii din jur, iar acum, din pricina luminii, apa nu mai era vînată, lucea argintie. Și curgea, curgea printre copaci, curgea departe de oraș, curgea încotro curg toate râurile, dar curgea. Vîntul bătea mai tare ; simțeam mirosul râului, fetid, ca un ciine plouat, ca un dulău mare ieșind din beznă.

M-am urcat cu picioarele pe gratiile de sub balustradă... o rafală de vînt era cît pe-aci să-mi ia de pe cap pălăria ; automat am prins-o de bor. M-am îndepărtat de râu și am luat-o spre Market Street. Apa se făcuse iar neagră și nu mai eram singur ; în fața hotelului Great Western am șovăit o clipă, apoi am continuat să merg spre biserica Sf. Alfred.

Cînd m-am apropiat de ea, orologiul bătea ora zece. M-am uitat înapoi spre hotel ; știam ce aș fi primit acolo în schimbul cîtorva monede ; nu era tocmai ceea ce voiam, dar era mai bine decît să mă fi dus direct acasă. Alcoolul nu era o soluție ; soluția ar fi fost să mă aflu acolo, printre ființe vii, fără a fi nevoit să vorbesc cu ele. Pentru o jumătate de oră aș avea soiul acela de singurătate pe care-l căutam ; pentru o jumătate de oră aș fi, dacă nu fericit, măcar amorțit.

Am hotărît însă că asta n-ar fi de ajuns. Am luat-o spre Carmel Street. Stînd afară la ușă, cu

degetul pe butonul soneriei, am început să iau act de mine însumi. Carmel Street era o stradă cu case de cărămidă roșie, clădite pe vremea cînd prin împrejurimi începuse să nu se mai găsească piatră ; era o stradă liniștită, o stradă respectabilă, o stradă de oameni retrași și de mîini care trag perdelele atît cît să vadă și să nu fie văzute.

Să fii însurat și să te duci la o femeie tînără, noaptea, la zece, nu era în Warley un lucru prea cuminte ; mai cu seamă aici. Lui Norah, desigur, nu i-ar fi făcut plăcere să mă vadă. Am apăsât din nou pe butonul soneriei. Ușa se deschise scîrțîind. Norah mă privi țintă.

— Joe, ce naiba...

— Te rog, invită-mă să intru, am bîiguit.

Duse degetul la gură și îmi făcu semn s-o urmez. În hol nu era lumină ; doar un bec chior ardea pe scară ; casa mirosea a umezeală și a camfor și, în comparație cu casa mea, părea înghesuită pînă la claustrofobie.

Alergă sus pe scări ; ajungînd sus pe palier, așteptă o clipă s-o ajung din urmă. Aproape că mă împinse în odaie, tot cu degetul pe buze.

M-am așezat pe scaunul cel mai apropiat, gîfîind. Închise ușa și se apropie de mine încruntată.

— Dumnezeule, spuse ea. Ești într-un hal fără de hal. Îmi atinse pardesiul. Ești ud learcă. Scoate-l. Ai să-mi strici frumusețea de covor turcesc.

Ingenunche lîngă soba cu gaze. Scăpărînd un chibrit, am observat iar curba puternică a spatelui ei și lățimea șoldurilor ; fusta gri în carouri pe care o purta nu făcea nimic ca să le ascundă. Și m-am gîn-

dit atunci că, spre deosebire de majoritatea femeilor, ea ar arăta mai bine goală decît îmbrăcată.

— Am ieșit la plimbare, am spus.

Îmi luă haina de ploaie, o scutură la ușă și o atîrnă pe un scaun în fața focului.

— Așa, da, scoate-ți pantofii.

— Sînt aproape uscați, am spus cuprîns de o panică ciudată.

— Scoate-i. Întinse mîna. Sînt uzi, muiați. Ești un prost, nu-i așa ?

— Da, am încuviințat. Nu trebuia să vin aici la ora asta.

Luîndu-mi pantofii, începu să-i umple cu hîrtie de ziar.

— N-ar fi trebuit să vii, spuse ea. Și în orice caz nu singur și fără să te fi invitat...

— Am telefonat ieri, dar n-a răspuns nimeni.

— Ți-am spus că nu mă întorc decît tîrziu. De ce nu mi-ai telefonat astă-seară ?

— N-avea rost, am spus.

— De ce ? Și, pentru numele lui Dumnezeu, privește-mă în ochi.

— Imediat, am spus. Dar mai lasă-mă puțin.

— N-am pomenit, ești cel mai curios bărbat pe care l-am cunoscut în viața mea. Dai buzna peste mine la zece noaptea, ud learcă, nu zici nimic și te uiți fix la stomacul meu. N-ai curaj să mă privești în față ?

M-am ridicat și m-am dus la fereastra mansardată. Am dat puțin perdeaua la o parte ; ploua încă și strada era pustie. Peste acoperișurile de vizavi se zărea turla bisericii Sf. Alfred. N-o mai văzusem din unghiul ăsta și o clipă n-o recunosciui. De aici

și strada arăta altfel : cărămizile roșii aveau o nuanță mai dulce iar linia dreaptă a parapetului părea făcută mai curînd să placă ochiului, decît să înghesuie un cît mai mare număr de case în spațiul dat.

M-am reîntors la scaunul meu. Trecuse multă vreme de cînd nu mai fusesem într-o asemenea odaie, de cînd nu mai avusesem sub picioare un covor uzat și scînduri negre.

Mobila toată era întunecată și masivă : un dulap cu două uși, un scrin înalt pînă aproape de tavan, o masă care ocupa aproape un sfert din suprafața camerei, două fotolii și o canapea îmbrăcată în piele, cu aspect soios. Era o cameră apăsătoare, urîță ; acum însă era singurul loc în care doream să mă aflu.

— Ai văzut tot-tot ? întrebă Norah. Mai am și o baie și un dormitor, și o bucătărie. Te rog să le vizitezi, să le vezi pe toate.

Am înălțat capul.

— Vrei să fii drăguță să mă lași să stau așa, aici ? N-am chef de vorbă, nu vreau să vorbesc...

Se apropie de mine, mă mirosi :

— Ai băut ceva, dar nu ești beat. Ce s-a întâmplat ? Ai necazuri ?

— Nu acum, am spus.

— Vrei să bei ceva ?

Am dat din umeri.

— Chiar dacă tu nu vrei, vreau eu. Stai aici — nu, adică, hai cu mine. Se uită la picioarele mele. Am niște papuci jos în dulap, într-o cutie roșie. Poate că ți se potrivesc.

Bucătăria era curată ; boilerul cu gaze, masa mare și spălătorul umpleau spațiul — încă o persoană în plus și n-ai mai fi avut cum să te miști. Am cuprins-o de mijloc. Oftă, se dădu mai aproape de mine, și brusc îmi respinse mîna.

— Ai grijă, sparg paharele.

Suspină din nou. Trupul i se înțepeni deodată. Am privit-o. Obrajii îi ardeau.

I-am luat tava din mînă și am urmat-o înapoi în odaie. Uitîndu-mă la ea cum toarnă băutura, mi-am dat seama deodată că fusese rezolvată o problemă. Fusese rezolvată pentru că eu nu eram un gentleman, pentru să n-aveam scrupule că o voi compromite pe Norah.

I-am aprins o țigară.

— Mulțumesc, murmură ea. Îmi întinse un pahar cu whisky. Apă vrei ?

Am clătinat din cap în semn că nu.

— Nici eu nu cred că vreau. Se așeză pe scaun în fața mea.

— Te iubesc, i-am spus.

Mai bău o înghițitură de whisky.

— Mă bucur că ți-ai recăpătat graiul.

M-am îndreptat spre canapea.

— Vino aici.

— Nu. Și în orice caz trebuie să pleci cît mai repede.

— Îmi place aici. Aici e locul meu potrivit. Nu-i așa că e locul meu potrivit ? M-am sculat în picioare. De ce nu mă lași să stau lîngă tine ?

— N-am să te las niciodată. Nu-mi placi. Dacă n-ai fi atît de încrezut, ai pricepe.

— Atunci, de ce m-ai primit ?

— Fiindcă mi-era milă de tine. Fiindcă e foarte clar că ai mâncat o trînteală. Se duse la scrin și scoase un prosop. Il azvîrli peste mine. Și ciorapii îți sînt uzi, domnule consilier Lampton. Ți-am spus unde sînt papucii.

Am deschis ușile dulapului. Papucii erau nou-nouți, albaștri, de marochin.

— O, ce luxoși sînt ! am făcut.

— Un cadou pentru tata. Acum va trebui să ți-i fac ție cadou, nu ?

— Ține-i aici pentru mine.

— Nu, n-o să mai calci pe-aici, domnule consilier.

Cu spatele spre ea, am întins mîna spre un combinezon alb, frumos împăturit, dar am retras-o numaidecît.

— Aș vrea să nu-mi zici așa.

— Așa sînt mai tare pe situație. La ce te uiți ?

— La rochiile tale. Am închis ușile dulapului.

— N-am prea multe... Eu călătoresc cu puțin bagaj.

— Am să-ți cumpăr eu, am spus. M-am așezat, mi-am scos ciorapii și am început să-mi frec picioarele.

— Știu c-ai vrea, spuse ea. Dacă te-aș lăsa. Ingenunché înaintea mea, îmi luă prosopul din mîna și începu să-mi frecze picioarele cu putere. Ai bățături, rîse. Și degetele mici le ai strîmbe. La tine nimic nu e cum trebuie.

Am mîngîiat-o ușor pe păr. Bătea în roșcat, nuanță pe care înainte n-o observasem, iar buclele le avea ușor răsucite ; era un păr plin de electricitate, și neașteptat de moale și fin.

Lăsa să-i cadă prosopul din mîna și mă apucă de mijloc.

— N-ai să mai fii trist, nu-i așa, domnule consilier Lampton ?

— Joe, am spus eu.

Am mîngîiat-o pe ceafă ; părul, după cum confirmau cu plăcere degetele mele, începea de sus de tot și pielea era mătăsoasă, mai mătăsoasă chiar decît obrazul pe care degetele mele începuseră să-l exploreze.

— N-ai să mai fii trist, nu-i așa, Joe ? Ce mutră caraghioasă aveai atunci la ședință ! Ceilalți parcă nici nu erau acolo. Nu erau oameni răi și nici măcar prea nesuferiți, dar pur și simplu nu contau. Și nădușeai și erai atît de nenorocit și te uitai într-una la mine. Parcă-ai fi strigat în gura mare : „Aici sînt, ce-ai de gînd cu mine ?” Mă doreai, știi ? Asta e un lucru foarte rar.

— Nimeni nu te poate privi fără să te dorească, am murmurat.

Mîna ei se mișcă în jos. Era o mîna pătrată, o mîna de om capabil, cu unghiile ca aluna, scurt tăiate. Acum tremura :

— N-ai să mai fii trist, Joe. N-ai să mai fii trist niciodată.

Cînd m-am întors, pe la unsprezece și jumătate, Susan dormea pe canapeaua din salon, cu o carte întoarsă cu fața în jos, pusă alături pe măsuta de servit cafea. M-am dus la bucătărie și am pus de ceai.

Am așezat toate cele necesare pe o tavă, apoi, ca un gînd întîrziat, am tăiat o lămîie și am pus

pe farfurie cîțiva biscuiți cu ciocolată. Problema fusese rezolvată, mă gîndeam cu mulțumire. Chiar dacă n-aș mai face niciodată dragoste cu Norah, îmi recăpătasem din nou respectul față de mine însumi. Acum îmi puteam permite să-mi amintesc că lui Susan îi plăcea ceaiul cu lămîie, și biscuiții aranjați în cerc, nu îngrămădiți la întîmplare pe farfurie ; acum îmi puteam permite să mă comport la fel ca înainte de a descoperi că mă înșelase. Acum nu mi se părea că faptul ar avea prea mare însemnătate ; important era că lui Susan îi plăcuse întotdeauna să i se facă ceaiul înainte de culcare.

Am pus tava pe măsută și cu multă gingășie i-am deschis pleoapele.

— Joe, unde ai fost ?

— M-am plimbat. Ți-am făcut un ceai.

Zîmbi.

— De cînd nu mi-ai mai făcut tu ceai, Joety...

— M-am plimbat și plimbîndu-mă mi-a trecut toată supărarea.

M-am dus la bar. Abia gustasem băutura pe care mi-o dăduse Norah ; dar acum îi simțeam nevoia. Privind obrazul lui Susan, atît de palid în contrast cu al Norei, atît de copilărește încîntat de ceai, de biscuiți și de lămîie, m-am simțit iarăși vinovat fără motiv. M-am așezat la picioarele canapelei.

— Ești ud tot, spuse Susan.

Mi-am scos pantofii.

— Am ajuns pînă la Great Western. Și cum nu-mi trecuse furia, m-am plimbat pe Golden Lane și pe urmă m-am întors înapoi prin parc.

— Nu-i mai chemăm dacă tu nu vrei, spuse Susan.

— N-are rost să-i ocolim, am răspuns. M-am gîndit la asta — ai dreptate. Sybil cu siguranță că va bănuî ceva dacă vom continua să-i evităm. Dacă o să-i vedem așa, din cînd în cînd, n-o să mai fie nimic care să-i pună în mișcare creierul ei micuț și activ... Am căscat... Să căutăm ceva...

— Joe, vino încoace.

— Ce-i dragă ?

— Joe, am fost rea, foarte rea. Te-am jignit adînc. Dar o să ne împăcăm, o să ne împăcăm, Joe. Jur !

— Lasă, nu te mai gîndi, am spus. Primii zece ani sînt mai grei. Nici eu nu-s ușă de biserică, știi.

— Sărută-mă.

Bratele ei încolăcite în jurul gîtului meu ardeau.

— Știi de ce am fost atît de îngrozitoare, spuse ea. Trebuia să se întîmple azi.

M-am simțit vag stînjinit.

— Da, da, uitasem, am făcut.

— Bărbații nu înțeleg...

— Am să mă străduiesc să fiu mai înțelegător.

— Joe, încearcă să fii drăguț, atît. Orice ar fi, nu-mi pasă, dacă te porți drăguț cu mine.

— Am să mă port drăguț, draga mea.

— Și plecăm în vacanță, nu-i așa ? Plecăm și ne distrăm. Nici nu mă mai gîndeam la asta, uitasem, dar acum mă gîndesc.

— Și eu simt tot așa. Acum am trecut peste amărăciune, sincer.

Mă strînse mai tare de gît, agățîndu-se de mine ca un copil cîm făcea Barbara. M-am uitat cu jînd la paharul de whisky de pe bufet, la care nu puteam ajunge. Nu era adevărat : nu trecusem peste amă-

răciune și nici n-aveam să trec vreodată. Dar acum era ceva care mă sprijinea, acum posedam ceva la care puteam privi înapoi, dar și înainte : începusem să mă răzbun.

— Sînt obosită, spuse Susan. Vai, sînt atît de obosită, Joety.

Mă gîndeam la Norah ; trupul ei, chiar cînd sta moleșit, după dragoste, cu brațele și picioarele larg desfăcute, ca răstignite, emana o sănătate țipătoare.

— Ai să te simți mai bine după vacanță, am răspuns. Amîndoi avem nevoie de odihnă.

Și iar am sărutat-o.

CAPITOLUL XVIII

CÎND I-AM VĂZUT pe Mark și pe Sybil în prag, prima mea pornire a fost să le trîntesc ușa în nas. În cele șase săptămîni de cînd îl văzusem ultima oară, Mark crescuse în închipuirea mea, căpătase proporții mai mari decît în realitate, devenind un fel de monstru. În sinea mea simțeam că se culcase cu Susan nu fiindcă o dorea, ci fiindcă mă ura pe mine, și spre a dovedi că totdeauna și în toate domeniile, clasa *sahibilor* poate fi superioară fără eforturi. Apoi, la lumină, n-am mai văzut înaintea mea decît un bărbat de vîrstă mijlocie, cu o cămașă albă ce căpătase o ușoară nuanță gălbuie de prea mult spălat.

— Ei, bătrîne, spuse el. Nu ne-am văzut de mult.

— Ne-am jucat de-a v-ați ascunselea, am spus. Cînd ne-am întors noi din vacanță, ați plecat voi.

Am sărutat-o pe Sybil.

— Cum te mai simți dragă ? Dar copiii ?

— Voinici, plini de putere, spuse ea. Toți, în afară de Mark. Pe Mark l-a mușcat o gînganie groaznică la Majorca...

— Îmi pare rău, am spus.

Mark își frecă mîinile nervos.

— Nu-i nimic, vorbi el. Am niște crampe spaniole, asta-i tot. Mi-a răscolit bolile vechi.

Boala veche era o boală tropicală pe care o luase în Birmania și nu uita niciodată să amintească de ea în cursul conversațiilor, așa cum alți oameni — mai puțin subtili — ar tot aduce vorba despre decorațiile lor. Dar în seara aceea arăta cu adevărat bolnav ; avea ochii roșii, iar bronzul de pe față nu neșea să-i ascundă paloarea.

— Ar trebui să te îngrijești, bătrîne, am spus.

— Eu mereu îi spun, se văita Sybil și îl cuprinse de după mijloc. Nu avea voie să se dea jos din pat, dar n-ar fi suportat să nu vină la voi de ziua lui Susan. Mă privi supărată, ca și cînd eu personal l-aș fi făcut pe Mark să se dea jos din pat. I-am spus că Susan o să înțeleagă, dar el n-a vrut să o dezamăgească...

Am zîmbit.

— Bine dar ăsta e un adevărat omagiu. Și noi am fi fost dezamăgiți, dacă n-ar fi venit Mark.

— Pentru Dumnezeu, Sybil, nu sînt pe moarte, spuse Mark. Îl faci pe Joe să se simtă prost.

— Ea se gîndește numai la sănătatea bărbatului ei, bătrîne, am spus eu. I-am condus în salon.

— De asta sînt pe lume neveste, nu-i așa, Sybil ?
Mă privi mirată. Am pufnit în rîs.

— Cum, nu-i așa ? Bea ceva, dragă, și ai să te simți mai bine. Și tu, Mark. Spuneți ce vreți, că avem de toate.

M-am uitat prin odaie ; petrecerea era în toi. Cu cinci minute în urmă nu fusese decît o adunătură de douăzeci de oameni izolați care făceau conversație, bînd încet, servindu-se la bufet aproape pe furiș, ca și cînd mîncarea n-ar fi fost pusă acolo anume pentru ei ; și acum era o petrecere, o entitate colectivă. care mîncă, bea și dacă nu făcea propriu-zis dragoste cu soția vecinului, măcar întrevedea posibilitatea.

Am adus două whiskyuri mari pentru Mark și Sybil.

— Toată lumea se cunoaște, nu ? am întrebat.

— Cine e fata aceea cu părul creț de lîngă fereastră ? întrebă Sybil.

Mark se uită înspre Norah. Fața i se luminează o clipă.

— Nu se poate să n-o cunoști, dragă. Am întîlnit-o la familia Brown. E Norah Hauxley.

— Ai o memorie bună ! E foarte drăguță, nu ? Socru-tău pare cucerit de ea, Joe.

În larma care domnea în încăpere nu puteam auzi ce spunea Brown, dar era evident că vorbele lui o amuzau pe Norah. Luîndu-i mîna, i-o întoarse cu palma în sus, și o studie un timp, absolut netulburat în plăcerea lui de a-i ține palma în mînă. Gălăgia din jur scăzu puțin.

— Nu greșesc niciodată, l-am auzit spunînd. Privește linia vieții dumitale.

Din colțul în care se afla Larry Silvington izbucniră rîsete ; m-am întors din nou spre Sybil. Socru-meu nu mă încînta niciodată, dar acum încercam o bucurie dezinteresată că-i făcea și lui plăcere să flirteze puțin cu o față drăguță. Și, la urma urmei, asta nu era și un fel de confirmare a propriului meu gust ? Își pusese ochii pe cea mai frumoasă femeie. Nasul lui Anne Rogers era prea mare. Eva Skyes se îngrășase prea mult. Picioarele lui Sally Timbal erau prea subțiri. Coral Smith era mioapă, nu voia să poarte ochelari și totdeauna se uita la tine ori cruciș, ori cu fața schimonosită. Soacră-mea și Sybil nu contau ; deși nu era prea cinstit să le pun în aceeași categorie. În ciuda cusurilor ei, soacră-mea n-ar purta niciodată o rochie de un roșu atît de țipător și nici atît de scurtă, ca să i se vadă picioarele...

Mark tremura.

— Arăți cam prost, am spus. Vrei ceva ?

— Un whisky, bătrîne. Își frecă iar mîinile. În ultima vreme a fost frig al naibii.

I-am luat paharul gol.

— Acum sîntem în toamnă, am spus, și vremea friguroasă abia începe.

I-am umplut iar paharul.

— Vrei să te întinzi o clipă, Mark ? Du-te în camera lui Harry...

— De ce să se ducă în camera lui Harry ? întrebă Susan.

— Mark nu se simte prea bine.

— Bietul de el, spuse Susan. Se clătină puțin cînd se aplecă peste el ; era clar că se fortificase anticipat. Nu stați în picioare, spuse ea, și îi să-

rută pe fiecare în parte. Sărutările erau zgomotoase și umede. Mă bucur că vă văd pe amîndoi iar. V-am simțit lipsa...

— De-a v-ați ascunselea, spuse Sybil. La mulți ani, Susan.

Mark se ridică.

— La mulți ani, dragă Susan. Și te rog primește acest mic dar cu toată dragostea noastră.

Era un halat albastru de nylon.

— E minunat, exclamă Susan. E tocmai ce-mi doream.

— Mie să-mi mulțumești, dragă, spuse Sybil. Mark voia să-ți cumpere ceva folositor.

Am ținut halatul în lumină.

— Halatul ăsta mai mult lasă să se vadă decît ascunde, am spus. Ești sigură că tu l-ai ales, Sybil? Eu cred că Mark l-a ales și nu vrea să se demaște... Ești un șmecher, nu-i așa, Mark?

Nu era la fel ca halatul pe care-l adusesem eu de la Londra; ales de Sybil, avea prea multe zorzoane și o culoare curioasă, închisă metalică. Nu mai văzusem niciodată nuanța aceea de albastru.

Al doilea whisky îl făcu pe Mark să-și recapete culoarea.

— Nu l-am ales eu, Joe, protestă el.

— Glumeam, am răspuns. Am observat că era speriat; n-ar fi vrut să vină la petrecere, dar n-ar fi îndrăznit să refuze, chiar cu scuza valabilă a bolii sale.

— E tocmai ce-mi doream, repetă Susan. Foarte draguț din partea voastră.

— Ideea a fost a lui Sybil, spuse Mark. Mă privi rugător. Ea s-a dus și l-a cumpărat.

Îmi pîndea reacțiile ca și cînd s-ar fi așteptat la o lovitură pe care nu putea s-o pareze. El știa ce semnificație avea halatul acela, știa cît de greșită fusese alegerea, dar nu mai putea face nimic. Era la capătul puterilor, nu mai rezista. În ultimele șase săptămîni, se prăbușise. Nu știam de ce sau cum, știam doar că aveam înaintea un om de-a dreptul înspăimîntat.

— Ideea a fost foarte bună, am spus. Am luat-o pe Susan de mijloc. Începem a două lună de miere, nu-i așa, draga mea?

— Ștregarule! chicoti ea.

Socru-meu își croia drum spre noi cu Norah de mîină.

— Un om bătrîn la ora asta trebuie să se ducă la culcare, nu mai poate să stea treaz și să bea, zise el. Îmi răpesc nevasta din cercul ei de cucoane și plec...

— Nu sînteți bătrîn, spuse Norah. Sînteți un bărbat bine, știți asta.

Brown scoase porttigaretul, îl deschise, îl privi cu jînd, apoi îl închise la loc cu un țacănit. Observația ei era destul de adevărată; cu sprîncenele groase, cu trăsăturile lui mîndre care pînă acum nu se lăsaseră, era ceea ce se numește un bărbat impunător. Îi adresă lui Norah un surîs.

— Încă vreo cîteva complimente, tînră doamnă, și nu-mi mai aștept nevasta, vă invit pe dumneavoastră acasă.

— Sper că te-ai simțit bine, am spus. Chiar trebuie să pleci?

— Mi-e teamă că da, Joe. Se întoarse spre Norah. Nu uita să vii la petrecerea noastră de duminică, la

un pahar de sherry, spuse el. Și spune-i fratelui dumitale să treacă pe la mine în legătură cu slujba aceea.

— Dar nu l-ați cunoscut, spuse Norah.

— Dacă e tot atât de inteligent pe cât este sora lui, va face față.

Îi sărută mâna lui Norah.

Dintr-o dată m-a cuprins mila — mila de bătrînul acesta care nu îndrăznește să fumeze o țigară de foi, care trebuia să plece de la o petrecere la ora 9 și jumătate ; și mila de Mark, care, la fel de înfricoșat, aștepta încă o lovitură. Nu mai aveam pe cine urî. Am strîns-o și mai tare pe Susan de mijloc.

CAPITOLUL XIX

ERA UN MOMENT cînd nu mai conta unde sîntem, cînd plăcerea, confortul și chiar tandrețea noastră se topeau în cererile ei șoptite, apoi țipătoare ; călătoream fiecare afară din noi înșine, afară de noi înșine ca persoane distincte ; afară din noi înșine, ca una și aceeași ființă : eram actul în sine și actul era orb și adînc ca moartea.

Apoi ne trezeam pe bancheta din spate a mașinii, la cotitura din Gilden Lane. Era noapte, era frig, o ceață albă ne învăluia ca și cînd ar fi mustit de jos din frunzele moarte. I-am mîngîiat ușor spatetele, ținîndu-mi obrazul strîns lipit de al ei. Nu știam dacă eram fericit ori nu, ce știam sigur era că nu mai eram trist ; pentru că acum începea afec-

țiunea, o afecțiune care pătrundea pînă și în hainele zvîrlite pe banchetă ; rochia, sutienul nu erau prozaice, nu alcătuiau elementele unui tablou obscen — erau o parte din ea, la fel ca spatele catifelat și puternic, ca părul ondulat, ca fața senină, surîzătoare. Între noi nu exista nici o trădare ; nu puteam fi triști după act, și pînă și nylonul, dantela, mătasea intrau în tandrețea noastră, puteau fi chiar înduioșător de comice, cum era în acea clipă toată dezordinea ei.

— Ai mîinile calde, șopti Norah. Suspină. Crezi că am putea sta așa toată noaptea ?

— S-ar putea să fim nevoiți, am spus. Cred că se lasă ceața.

— Să mergem undeva, spuse ea. Să mergem undeva spre nord pînă nu se îngroașă ceața.

— Nu. Și eu aș vrea la fel de mult ca și tine, dar nu se poate. Susan ar mirosi numaidecît.

Brusc se ridică din brațele mele și se așeză lîngă mine.

— Mă-nfurii de cîte ori te-aud vorbind așa, zise ea. Ce naiba-mi tot pomenești de Susan, ce importanță are ?

Mi-am tras pantalonii.

— Să fim rezonabili, draga mea, am murmurat. Acum ea e partea prejudiciată — cel puțin juridic. Să nu ne arătăm prea mult — am tras de fermoarul pantalonilor ; la jumătatea drumului fermoarul se încăpățîină să mai înainteze și se opri. Ah, fir-ar al dracului, am exclamat.

Ea rîse.

— Lasă-mă pe mine, zise, și se aplecă peste mine. Poftim ! Îndemînare, nu forță brutală.

— Te iubesc, am spus.

— Mă iubești, Joe ? chiar mă iubești ?...

— Nu pot trăi fără tine. Dacă nu ne-am mai întâlni, dacă nu ne-am mai vedea, aș înnebuni. În noaptea aceea când am venit la tine acasă ajunsesem aproape la capătul puterilor. De atunci totul s-a schimbat.

— Și pentru mine s-a schimbat totul, spuse ea. Tremura. Mi-am petrecut brațul pe după umerii ei.

— Ți-e frig, draga mea.

— Nu, nu mi-e frig de loc.

Am privit mormanul de haine de pe banchetă și pe neașteptate nu știu ce m-a apucat și n-am mai vrut să-i văd sînii goi.

— N-ar fi mai bine să pui ceva pe tine, Norah ? Se dezlipi de mine.

— De ce mă pui mereu să mă-mbrac ? Nu-ți place să te uiți la mine ?

— Știi bine că da. Prea des n-am avut norocul, nu-i așa ?

— De patru ori. De patru ori din august, și acum uite, nu mai e mult și se duce octombrie. Și n-am mai pus la socoteală afurisita aia de petrecere, când mă uitam la tine cum îți țineai nevasta de mijloc și făceai conversație politicoasă cu domnul acela care ți-a pus coarne. N-am o părere prea bună despre gustul ei, să știi...

— Acum nu mai are nici un rost, am spus.

— Nu, n-are. Fiindcă ți-ai luat o amantă drăguță care te consolează.

— Ah, Dumnezeuule, am exclamat. De câte ori vrei să-ți spun ? Te iubesc. De ce-mi spui mereu că ești amanta mea !

— Și eu te iubesc, zîmbi ea. Te-am iubit din noaptea aceea. Îmi luă mîinile și le puse pe pieptul ei. Tu mi-ai schimbat viața. Erăi ca un animal mare care fugea, care fugea urlînd...

— Drăguț din partea ta. Totuși, n-aș vrea să-mi fac nici un fel de iluzii despre mine.

Mă sărută.

— Dar așa ești tu, Joe. Tu crezi că ești grozav de subtil și de șiret, dar orice femeie te simte numaidecît. Oricum, și-așa ești periculos. Mi-ai înțors pe dos toată viața, pe negîndite...

Mi-am retras mîinile.

— N-am impresia că te fac prea fericită, nu ? am spus.

— Băiețelule, exclamă ea. Ești un băiețel mare și durduliu. Sigur că mă faci fericită. Dar să știi, eu nu prea sînt bună de amantă...

Țipă. La geamul portierei apărură un cap. O clipă capul umplu toată fereastra, rînjind cu toți dinții, apoi dispărură. Am împins-o pe Norah și am deschis ușa.

Un bărbat îmbrăcat într-o haină de ploaie de culoare închisă gonia spre pădure. Nu-l mai puteam ajunge : în partea în care ne aflam noi pădurea Gilden se întindea neîntreruptă pe vreo trei mile. Necunoscutul se opri la marginea pădurii, acoperit pînă la mijloc de ceața albă, lăptoasă.

— Nerușinaților ! zbură el. V-am văzut, nerușinaților !

În timp ce ne spunea exact ce văzuse, am pus mîna pe o piatră și am azvîrlit-o spre el. Piatra se pocni de un pom la o sută de iarzi depărtare de locul țintit. Necunoscutul își ridică brațele, ca și

cum ar fi vrut să-și apere fața și pieri în pădure. Când m-am urcat în mașină, Norah își puneă su-tienul.

— Ai fi putut să-l omori, spuse ea.

— N-ar fi fost o pierdere prea mare.

Își trase puloverul peste cap.

— În orice caz a fost urât ce-ai făcut, spuse ea scoțînd capul afară.

— Nu mă cicăli.

Scoase un pachet de țigări din buzunarul hainei mele.

— Da, am uitat, oftă ea, amantele nu trebuie să fie cicălitoare. Asta e privilegiul nevestelor, nu ? Amantele sînt niște fapte umile, mulțumite cu ce li se aruncă... O dată pe săptămînă, pe bancheta din spate a mașinii, cu un nebun care se holbează la tine...

— N-o lua așa, am spus. E prima dată...

— Și ultima, replică ea. Aprinse două țigări și îmi întinse una.

— Mergem în altă parte, am mîrîit. Găsim noi un loc...

— Cu mine, nu, gata...

O clipă n-am putut să articulez un sunet ; gîtul mi se uscăse, îl simțeam ca zgîriat, nu mai puteam să-nghit — parc-aș fi avut pe beregată nisip.

— Te-ai plictisit de mine, am reușit să blîgui. Vrei să termini cu mine ?

— Nu. Of, Doamne, ești nebun. N-aș fi venit aici cu tine, dacă voiam să termin, ce crezi ? Plec, atîta tot.

— La Londra ?

— Da, de mult trebuia să fi plecat. Aici am stat doar așa, ca să-mi omor timpul.

— Și trebuie neapărat să pleci ?

— Nu pricepi ? Glasul ei avea o notă de iritare. Postul la care rîvnesc de ani de zile a devenit vacant. O dată am renunțat la el pentru că bărbatu-meu nu voia să plece din Leddersford. Încă o dată n-o să mi se mai ivească ocazia.

— Când pleci ?

— Vinerea viitoare.

— Abia acum ți-au spus ? Te-au anunțat în ultimul moment ?

— Știam din septembrie.

— Și de ce nu m-ai prevenit ?

M-am uitat înspre pădure. Un vînticel risipea ceața ; departe, în stînga, se zărea coama dealului Gilden. Vîntul se întetî și un vîrtej de frunze lovi geamul ; acum le simțeam și mirosul — un miros jilav și totuși înțepător, puțin afumat, puțin metalic. Odinioară îmi plăceau peisajele acelea, pînă și pomii desfrunziți și izul acela de frunză moartă ; de aici înainte n-aveau să-mi mai placă.

Norah mă sărută.

— Ai fi putut măcar să încerci să mă oprești, șopti ea.

— Nu pot, am spus. Dacă vrei morțiș să pleci la Londra, trebuie să pleci, nu ? De ce plîngi ?

— Ai stricat totul, bolborosi ea. Mă faci să mă simt nenorocită, complet nenorocită. Știam că așa o să fie, am știut din prima clipă cînd te-am văzut.

I-am întins batista.

— Ai să mă uiți, am spus. Găsești un altul și mă dai uitării.

— Asta de tine depinde...

— Vreau să mă însor cu tine. Am făcut o pauză, gîndindu-mă la tot ce-mi stătea în cale. Am privit-o pe Norah ; acum zîmbea. Zîmbetul, sincer, senin, triumfător, hotărî totul. Vreau să mă însor cu tine, am repetat. Nu pot trăi fără tine. N-o să fie însă ușor...

— Destul. Deschise ușa. Mai bine hai să plecăm. Mai avem timp să bem ceva, dacă vrei.

Am urmat-o ușor mirat.

— Te deranjează dacă conduc eu ? întrebă ea.

— Dacă-ți face plăcere.

— La Londra o să-mi cumpăr o mașină. De mult aștept. Aș fi putut să-mi cumpăr una, dar am tot așteptat să-mi cumpăr o mașină la Londra.

Răsuci cheia de contact ; mașina porni înainte smucindu-se, apoi se opri.

— Mai întîi pune-o în punctul mort, am spus. Vrei să te măriți cu mine ?

— Sigur că vreau.

— N-o să fie ușor. N-am să pot veni imediat... Răsuci din nou cheia de contact.

— Mult n-o să dureze, spuse ea. Mașina o porni lin spre Harp Lane. Acum aproape că te-ai hotărît...

— Mai întîi trebuie să-mi caut o slujbă, am spus.

— Găsești tu. Tiffield nu poate să te ajute ?

— Mă îndoiesc, am spus.

— Mi-ai spus că l-ai impresionat foarte mult.

— Fiindcă i-am dat o masă regească. De atunci n-am mai primit de la el nici o veste. Rostind aceste cuvinte, mă întrebam dacă la mijloc era o prudență normală sau o teamă, teama moleșitoare care te face să minți ; am hotărît — nefericit — că de fapt între ele nu era prea mare diferență. Mai sînt și copiii, am spus. Aș lăsa-o și mîine pe Susan dacă n-ar fi copiii...

— Știu ce simți, dragul meu. Știu cît o iubești pe Barbara. Dar uiți un lucru...

— Ce ?

Zîmbi.

— Copii am să-ți fac și eu...

CAPITOLUL XX

— VREAU SĂ TE VĂD, spuse Brown. Acum, numaidecît...

Vocea lui avea un ton poruncitor care nu-mi plăcu.

— Am lămurit chestiunea de la Bradford, am spus. Vrei să te mai uiți o dată prin dosar ?

— Vreau să te văd în legătură cu raportul tău. Raportul. Capodopera aia...

— Vin imediat, am spus și am pus în furcă receptorul înainte ca el să fi apucat să închidă.

— Nu arătați prea încîntat, spuse Hilda.

— Am așteptat prea mult.

Am tras de sertarul în care raportul zăcuse neluat în seamă aproape trei luni ; deodată ser-

tarul, înțepenit, se eliberă și căzu de sus pe podea. Am scos raportul dintr-o grămadă de cataloage și de tăieturi de ziare.

— Lăsați, le aranjez eu, spuse Hilda. Și-așa trebuia de mult să fac curățenie în sertarul ăla.

Am deschis raportul. Ea se încrunță și arătă cu degetul spre ușă. Am rînjit.

— Bine. Dacă e ceva rău, tot nu mai am timp să mai fac ceva. Urează-mi succes.

Zîmbi.

— V-am spus eu că o să-i vină rîndul pînă la urmă.

Ieșind din birou, i-am trimis o sărutare; ea duse două degete la buze și — culmea! — se roși. M-am hotărît să mă înfrînez puțin; mai ales de cînd Norah plecase din Warley, cu o săptămînă în urmă, gesturile acestea de afecțiune dintre mine și Hilda se cam înmulțiseră. Nu era momentul să mă încurc cu secretara mea, și de fapt cu nici o altă femeie.

În biroul lui Brown am dat de Middridge care stătea lîngă masă. N-a scos o vorbă, s-a mulțumit doar să încline scurt din cap. Purta un costum gri deschis care-l făcea parcă ceva mai înalt — din mititel devenise doar mic, cam așa ceva. Lucra la firma Brown de peste 30 de ani și nu călca niciodată principiile contabilității corecte; el nu era un original, nu făcea nimic cu perspectivă. În afară de asta, locuia în Warley, era un predicator laic și prin urmare nu numai că știa totul despre mine, dar era obligat să dezaprobe tot ce știa.

I-am răspuns dînd din cap și am tras un scaun lîngă masă. Brown își ridică ochii de pe o pagină cu cifre scrise de mîină — niște cifre mici și curate, trecute cu cerneală verde; chiar privite pe dos, le-am recunoscut îndată: erau așternute de mîina lui Middridge.

— Sînt de acord, îi spuse el lui Middridge. Dar tînărul nostru prieten, aci de față, m-a cam pus pe gînduri.

Middridge zîmbi. Avea gura mică, și fața mare, pătrată; gura era atît de mică, încît trebuia să te uiți foarte atent la ea ca să-i poți desluși zîmbetul. În dimineța aceea însă, gura lui se lărgise atîta, că părea dublă față de mărimea ei obișnuită. Nu încăpea nici o îndoială că domnul Middridge era foarte, foarte mulțumit de persoana sa.

— Domnul Lampton e puțin cam impetuos, observă el. Noi ăștia mai bătrîni ne-am învățat să ne uităm bine înainte de a sări...

Glasul lui avea două tonuri: unul de profesionist, liniștit și precis, celălalt de predicator, un predicator laic, îngîmfat și mîeros. Acum folosea glasul predicatorului.

— Noi am calculat prețurile de cost — domnul Middridge și cu mine — începu Brown. Am calculat și eu cîteva cifre la sfîrșitul săptămîinii, și mi s-au părut oarecum deosebite de ale tale. Dar eu nu sînt contabil, s-ar putea să greșesc. Eu mă bazez pe instinct. Sînt doar un om de afaceri ignorant...

— Cifrele acelea nu sînt definitive...

Trînti raportul meu pe masă.

— Nu sînt definitive? Atunci ce dracu mai e bun în hîrtoagele astea? Deschise dosarul. Toată

munca obișnuită a funcționarilor — care în mod normal include controlul stocului — să fie trecută în sarcina mașinilor de calculat cu claviatură. Asta spui aici. Ceri să cumpărăm șase drăcovenii de-astea — știi cât costă? Aproape două mii de lire. Pe urmă mai e livrarea — cine ți le livrează? Te-ai gândit?

— Sigur că m-am gândit, am spus. Uită-te la pagina 10.

— Am citit. La prima vedere se pare că acoperă toate problemele. Notează, am zis *se pare* că acoperă. Pentru că — una la mână — ai subevaluat numărul de funcționari de care vom avea nevoie pînă vom obține mașinile.

— Și ați umflat enorm salariile pe care trebuie să le plătim, adăugă Middridge.

Se duse spre canapea și se așeză. De obicei, cînd i se întîmpla să ia loc pe un scaun sau în fotoliu, ședea țațoș, bățos; acum ședea tolănit cu ochii ațintiți asupra bufetului cu băuturi, gata să facă și el o dată o concesie, să treacă peste principiile lui austere.

— Pe aici nu se găsesc ușor funcționari, am replicat. Nu le oferim propriu-zis garanții, nu-i așa?

— Garanții! Brown făcu mutra unuia care e gata să scuipe. Dar ce, noi sîntem societate de binefacere? De cîte mașini de calculat cu claviatură crezi că avem noi nevoie, domnule Middridge?

— De cel mult patru. E maximum, vă asigur.

— Vezi, Joe, tu apreciezi altfel...

— Eu totuși cred că avem nevoie de cel puțin șase, am ripostat.

— Îmi pare bine că ești stăruitor, spuse Brown, deși greșești. Îmi întinse foaia cu calcule. Mai sînt și altele.

Am privit cifrele curățele, scrise parcă de o fată bătrînă. Un moment, m-am uitat la ele ca vițelul la poarta nouă; parcă n-aș mai fi știut să număr. Apoi mi-am dat seama că eram înfrînt. Nu-mi dădusem destulă osteneală cu raportul, îl făcusem prea superficial.

Știam că aveam dreptate, dar nu puteam s-o dovedesc aici, și acum; și asta era cel mai important. Cînd ar fi trebuit să mă gîndesc la raport, mă gîndisem la Susan; iar acum, cînd ar trebui să argumentez raportul, apărîndu-i justetea în punctele esențiale, mă gîndeam la Norah. Dintr-o dată nimic nu mi se mai păru important decît nevoia de a fi cu ea; după zece ani, ajunseseam la punctul la care jurasem că nu voi mai ajunge vreodată: starea de dependență deznădăjduită față de o altă ființă umană. Am lăsat jos foaia de hîrtie.

— Aș mai putea argumenta, am spus. Dar nu vreau.

— Argumentează, băiete! Hai. Ți-am spus că mie îmi plac oamenii care nu se dau bătuti, care luptă pentru ceea ce cred ei că e adevărat. Nu-mi pasă cînd cineva e îndărătnic; ar trebui să mă cunoști — doar lucrăm de zece ani împreună. Nu-i așa, domnule Middridge?

— Domnului Brown nu-i place ca funcționarii dumisale să cedeze ușor, rosti Middridge.

Am aprins o țigară.

— Eu n-am cedat ușor nici în ce privește proiectul mașinii electronice, am spus. Dacă s-ar fi făcut

de la început ceea ce am propus eu și oamenii care au lucrat la ea, n-am fi avut acum atîta bătaie de cap

— Tocmai asta voiam și eu să spun. Îmi aruncă o privire. De ce naiba nu mi-ai adus argumente ?

M-am uitat la el chiorîș. Pe urmă m-a apucat rîsul.

— M-ai făcut mat, am spus. N-am ce să-ți mai răspund.

Brown își permise și el un zîmbet.

— Știu să manevrez oamenii, nu-i așa că știi, Middridge ?

— Așteaptă puțin, am adăugat. Acum chestiunea e să facem în așa fel ca mașina electronică să lucreze ce ne trebuie nouă. Trebuie să revizuim toată problema și pentru asta avem nevoie de ajutor.

— Lasă că o scoatem noi la capăt, Joe, mormăi el.

— Nu poți nega că măcar în această privință am dreptate

— Bine, ai dreptate. Flamville e singura întreprindere care poate face ceva. Ei au născocit drăcia asta și tot ei sînt singurii care pot face programarea. Se opri. Programare. De ce dracu nu-i zic planificare ? În orice caz ei o vor face. Dar n-au să scoată de la noi cinci mii de lire.

— Cifra e a lor, am intervenit.

Middridge surîse iarăși.

— Scuzați-mă, domnule Lampton, dar dumneavoastră nu vi s-a dat dezlegare să le cereți o cifră.

— N-are importanță, spuse Brown. Joe i-a întrebat și ei i-au răspuns. Joe avea o idee cam care ar fi cifra, înainte de a-i întreba. De altfel e și destul de rezonabilă. După cum a spus Joe adineauri, n-am

fi avut toate buclucurile astea, dacă am fi făcut ce-a propus el încă de la bun început.

— Și ce-au propus ei, am adăugat. N-avem nici o ieșire.

Mă gîndeam la situația asta absurdă : pierdusem toate hîrțuielele și acum era gata să cîștig ultima bătălie. M-am aplecat înainte.

— Putem să-i întrebăm în mod oficial, am spus. Și atunci...

— Și atunci, nimic, făcu Brown. O să trimitem pe cineva la ei să le-o spună direct. Dacă nu ne face gratis programarea atunci distrug mașina. O distrug și o să spun la toată lumea că nu face nici doi bani. Ei sînt o firmă mică și dacă am să procedez așa, o să-i coste mai mult decît 5000 de lire. O să-i ruinăm, nu ?

— Intrăm în delict — spuse Middridge — ne fac proces de defăimare.

— Vorbești ca o babă. Nu există nici o lege care să-mi interzică să distrug mașina electronică și nici o lege care să-mi interzică să spun că eu am stricat-o. Pricepi, Joe, nu ?

— E clar, am spus.

— Da, dar nu din prima clipă și nu pentru mintea unor bătrîni demodați ca Middridge și ca mine. Un tînr inteligent ca tine însă vede clenciul de la o poștă. Sau Ralph Hethersett.

— Ralph Hethersett ? Dar Hethersett nu lucrează pentru noi...

Brown izbucni în rîs.

— Ba da, Joe. Ne modernizăm. N-ai ghicit ?

— Ce să ghicesc ?

— Facem un concern cu întreprinderea Hethersett. Mergem în pas cu timpurile, Joe.

Am aruncat creionul pe care-l țineam în mână.

— Dumneata ai spus întotdeauna că n-ai să faci asta în ruptul capului. Va să zică ți-ai bătut joc de mine, cu bună-știință. Hethersett ! Intrigantul, șiretul ăla. Și în toate lunile astea mă lași să sper că ai să faci ceva cu raportul... Ei bine, ai făcut, nu ?

— Ți, Ți, vai, ce nervoși mai sîntem, glumi el. Încă puțin și începem să plîngem. Ei băiete, scoate-ți vata din urechi și ascultă aici. După cum ai observat — și mi-am dat seama cu ce satisfacție ai observat — în ultima vreme nu m-am simțit prea bine. Mi s-a recomandat s-o iau mai ușor. Nu mai pot conduce totul. Și în afară de asta, o firmă de mărimea noastră nu mai este ceea ce se cheamă o unitate viabilă. Asta era înainte, cînd afurisitul de perceptor avea în mînă pîinea și cuțitul, dar acum s-a schimbat socoteala. În orice caz, vei avea într-o zi o discuție plăcută și lungă despre asta cu domnul Middridge. Ți explici, Donald, nu-i așa ?

— Cu multă plăcere, răspunse Middridge.

— Lasă, nu te mai gîndi la raport, spuse Brown. Are și lucruri pozitive, chiar și în faza asta.

— Dacă facem unificarea, nu mai valorează nimic, poți să-l arunci la coș, zise Middridge.

— Nu-l descuraja prea tare pe băiat, Donald. Vreau doar să-i explic că la noi se vor petrece mari schimbări.

— Vin mutre noi, am spus. Și bineînțeles nu-mi vor fi subalterni.

— Mutrele vechi vor rămîne pe loc, spuse el pe un ton mîngîietor. Totdeauna va exista un loc pen-

tru un om de încredere ca tine, Joe. Totdeauna va exista pentru tine un serviciu — îți promit.

Mi-am amintit că oferta lui Tiffield rămăsese în picioare ; la început ideea nu avea realitate, dar apoi începuse să prindă din ce în ce mai multă consistență. Mai tîrziu, oferta aceasta îmi va reface încrederea în mine însumi ; mai tîrziu poate mă va elibera ; acum însă știam că dădusem de fund. Nu mai puteam să rabd. M-am sculat în picioare.

— Ați terminat ?

— Cred că da, spuse el. Tu și cu domnul Middridge puteți lua cu voi raportul chiar acum.

Am pus mîna pe spătarul scaunului.

— Atunci rămîne hotărît că Hethersett se duce la Flamville ?

— Ideea a fost a lui, spuse el. Ce-i drept e drept.

Mi-am șters fruntea. Luînd mîna de pe spătarul scaunului, am simțit deodată că se învîrte podeaua cu mine ; m-am clătinat și am pus mîna la loc, cu batista strînsă în palmă.

— Arăți cam prost, zise el. Stai puțin pe scaun să-ți revii.

Am tras adînc aer în piept.

— Lasă că-mi trece, am bolborosit.

— Vrei să bei ceva ? Coniac ? Whisky ? Gin ? Vodcă ? Stai jos, băiete. Trebuie să bei ceva.

Am luat mîinile de pe scaun.

— Nu-i nimic grav. Cred că am să mă duc acasă.

— Du-te, băiete. N-are rost să faci eforturi dacă nu te simți bine.

Cum ședea după masa mare de lemn de nuc, cu fața schimonosită într-o expresie de îngrijorare care nu i se potrivea de loc, Brown era întruchiparea

tatălui, a tatălui bun, ideal. I-am întors spatele și m-am îndreptat încet spre ușă. Când să pun mîna pe clanță, m-a strigat pe nume. Am întors capul.

— Ai muncit, Joe, a murmurat el. Ai muncit mult, băiete.

CAPITOLUL XXI

— I-AM RĂSUCIT mîna pînă cînd a urlat, spuse Hethersett.

— Mi-ai spus. Am privit mohorît la scrisoarea de pe mapa mea de intrări. N-ai vrea să răsucești mîna vreunui din ăștia cu mașinile de calculat cu claviatură ? I-am întins scrisoarea. Observă tonul, am spus. Un adevărat șoc. Vrem mașinile nu anul viitor, nici peste doi ani, ci acum. Nu te mai obosi să te uiți la celelalte scrisori, toate-s la fel.

Lăsa scrisoarea să-i cadă în mapă.

— Așa merg lucrurile, zise. După lovitura spectaculoasă, urmează o corvoadă grea și plicticoasă. Mă bătut pe umăr. Ceea ce am făcut eu a fost ușor, Joe. Tu trebuie să continui, tu ești acela care trebuie să ai grijă de amănunte. În Anglia, afacerile se bazează pe spinările late ale unor oameni ca tine.

— Drăguț din partea ta, am spus. Dar asta n-o să-i faci să livreze mai repede mașinile cu claviatură.

— Angajează mai mulți funcționari, Middridge o să se bucure. Și el are spinarea lată. Solid tip Middridge ăsta.

— Parcă ai spus că ai vrea să-l vedeți azi după-amiază ? întrebă Hilda.

— Da, dragă, am spus. Și așa am să și fac. Muncește, Joe ! Ieși fluierînd.

— Naiba să-l ia, am spus. E a șaptea oară că-mi amintește ce deștept a fost în afacerea Flamville. Dacă o mai face o dată, jur pe Dumnezeu că-i dau cu ceva în cap.

— Are un cordon de judo, spuse Hilda. Nu-mi mai amintesc ce culoare.

— Toți cei pe care vreau să-i bat, au cordoane de judo. Sau dacă nu, sînt experți în arme de calibru mic sau campioni de box. Dar de ce ți-a spus asta ? Se teme de tine ? Vrea să arate că își vinde scump onoarea ?

Ea chicoti.

— Cred că vrea să spună că rezistența e fără speranță. Scoase foaia de hîrtie din mașina de scris. Iată lista pe care mi-ai cerut-o.

— Pune-o peste maldărul din dreapta, am spus.

— Domnul Middridge a zis că ar vrea o rezoluție chiar azi.

— Nu pot să-i dau o rezoluție pînă mîine. Și în plus, e ocupat cu Șeful, nu-i așa ?

— N-o să vă ia prea mult timp. Uitați-vă puțin pe listă. Și-apoi o să aveți destul timp să vorbiți cu Varney.

— Ce legătură are Varney cu asta ?

— Poate fi o chestiune personală ca oricare alta. Sau ceva cu care merită să-ți bați capul cît de cît.

Am luat lista : informațiile pe care le cuprindea păreau absolut esențiale la suprafață, dar nu fuseseră

de fapt folosite niciodată. Uneori aveam impresia că în timp ce eu respingeam o lucrare inutilă, Middridge visa la alte două.

— Pe masa dumneavoastră e o harababură îngrozitoare, spuse Hilda.

— E sistemul meu : lucrările de azi în stînga, cele de ieri în mijloc, listele lui Middridge în dreapta.

În mod normal eram mîndru că-mi țineam masa curată ; dar de vreo trei săptămîni se îngrămădiseră atîtea lucrări, încît era imposibil să le fac față, chiar cînd luam în fiecare seară acasă o servietă plină. Era ora patru și jumătate și curînd trebuia să mă întîlnesc cu Middridge ; nu-mi rămînea timp nici măcar să încep să mă ocup de hîrțiile din mijlocul mesei. Și astfel, a doua zi, care nu va fi mai puțin ocupată decît ziua de azi, voi fi cu încă o zi în urmă în această corvoadă grea și plicticoasă...

— V-ați asumat prea multe lucrări, spuse Hilda. Majoritatea hîrtoagelor astea nu cad de loc în răspunderea dumneavoastră.

— Știu foarte bine, am răspuns. Asta-nseamnă să ai „spinarea lată”.

Ridică din umeri.

— Asta e și ceea ce vă handicapează. Mîine vă mai duceți la Leeds ? întrebă.

— Nu prea am de ales, am răspuns.

Rostind cuvintele, mi-am dat seama că nu asta era adevărul : adevărul era că în cele trei săptămîni de cînd plecase Norah din Warley, mă narcotizam dinadins muncind. Aveam pe masă o grămadă de lucrări și, după vizita la Leeds, aceste hîrtoage aveau să sporească. Așa uitam de Norah fără să

vreau, așa eram forțat să recunosc imposibilitatea de a mă însura cu ea, și chiar de a o mai vedea vreodată.

Hilda mă privi curioasă.

— E o frază pe care o folosiți des în ultima vreme, spuse ea.

— Am renunțat să mai determin desfășurarea lucrurilor, am spus. Le las să-și urmeze cursul lor.

M-am îndreptat spre ea și i-am pus mîna pe braț. Soarele apunea ; în semiîntunericul din încăpere obrazul ei își pierduse ceva din rotunjime, devenind mai trist, mai matur. Brațul îi era gol ; am mîngîiat-o ușor.

— Acum las lucrurile să treacă peste mine, am spus.

Am auzit pași pe coridor ; am luat mîna de pe brațul ei și m-am dus să aprind lumina. O clipă își strînsese ochii din pricina luminii, cu obrazul schimonosit ca și cînd s-ar fi trezit brusc din somn. Am aprins două țigări și i-am dat una.

— Iartă-mă, am spus. M-am uitat încă o dată pe lista lui Middridge. Anunță-l pe Varney să vină, da ?

„Totul s-a terminat, mă gîndeam cu o desperare crescîndă, totul s-a terminat.” M-am sculat în picioare.

— Nu-l mai chema pe domnul Varney, Hilda. Și contramandează întîlnirea cu domnul Middridge. Mă duc acasă. Mi-am îmbrăcat haina de ploaie.

— Ce să le spun ?

— Ce vrei. Spune-le că sînt beat. Sau bolnav. Am deschis ușa. Mă apucă de mîină.

— Ce s-a întîmplat, Joe ?

— Nimic, am spus. Mă duc devreme acasă, asta-i tot.

— Măine vîi ?

— Da, am spus. Și poimîine, și răspoi_mîine.
Îmi lăsă mîna.

Trecînd însă prin pădurea Warley, mi-am dat seama că nu voiam să mă duc acasă. Am tras mașina într-un mic luminiș pe marginea drumului și am oprit motorul.

Am stat în luminiș vreo jumătate de oră. Era liniște, numai copacii foșneau, și liniștea aceea nu avea nimic deosebit față de liniștea care domnea de obicei acolo ; nu era însă ce-mi trebuia mie. Luna nu apăruse și în depărtare vedeam licărind luminile orașului : priveam în jur și nu mai simțeam nici o plăcere. Totul se terminase, totul se sfîrșise. Norah nu însemnase o viață nouă, ci un ultim elan. Îi voi răspunde la scrisori ; aș putea chiar să-i smulg o întîlnire la Leddersford ori la Londra ; dar n-am să mă însor niciodată cu ea, după cum niciodată nu voi intra la „Tiffield's Products“. Totul era hotărît acum. Warleyul mă ținea, Brown mă ținea, Barbara mă ținea.

Zece ani la rînd voisem să mă opresc pe această bucațică de șosea ; zece ani la rînd trecusem pe lîngă ea, așteptînd clipa în care aveam să simt cel mai mult nevoia de ceea ce puteam găsi aici. Și acum opriseam mașina și totul era la fel : deschiseseam cutia cu rezerve pentru cazuri de urgență și cutia era goală.

CAPITOLUL XXII

— NU MI-AI SPUS că ai plecat devreme de la serviciu marțea trecută, spuse Susan.

— Nu ? Am căscat și m-am așezat mai comod pe canapea. Credeam că n-are nici o importanță.

— Poate că pentru mine are...

Îmi adresă un zîmbet rece, mohorît.

— Apropo, ești sigur că ai destule perne sub cap ? Vrei să-ți mai aduc o cuvertură ?

M-am așezat.

— Pentru Dumnezeu, lasă-mă să stau culcat pe canapea un minut. Nu vezi ce obosit sînt ?

— Nu numai obosit, spuse ea. Mai rău decît obosit. Ești scîrbit, nu-i așa, Joe ? Viața ta nu mai are nici un sens, nu, Joe ?

M-am ridicat în picioare.

— Unde dracu vrei s-ajungi ?

— În seara asta nu ești prea ager la minte. Mai bine te-ai întinde din nou. De ce te-ai ridicat ?

Își aprinse altă țigară de la mucul celeilalte.

— Întinde-te, Joe ; ești atît de încîntător — salonul îți simțea lipsa.

— Plec, am spus. Nu știu de ce naiba ești atît de nesuferită — nu-mi pasă. Dar nu mai rabd, să știi, m-am săturat !

— Cred că ești obosit. Dar nu într-atît de obosit ca să nu te duci la blestemata aia de ședință, nu ? Nu puteai s-o amîni ca să stai cu soția ta, nu-i așa ?

M-am așezat.

— Susan, te rog, termină. N-am chef să mă cert cu tine. Fără să vreau, ridicasem glasul. Ei, drăcia

dracului, ești idioată ? Nu vezi că nu vreau să mă cert cu tine ?

— Sst, trezești copilul, făcu ea. Parcă mult îți pasă ție de copil ! Pe buze îi apărură iar zîmbetul acela rece. Îți face și ea alți copii, nu ?

— Care ea ?

— Recunoaște, Norah !

Deschizînd poșeta, îmi întinse o scrisoare.

— Nu prea ai grijă de lucrurile tale, spuse ea.

Am îndesat în buzunar scrisoarea ; o clipă mi-a venit să intru în pămînt de rușine.

— Ce sînt eu de vină de ce scrie ea acolo, am murmurat.

— Înțeleg. Își turnă un pahar de coniac. Vrei să zici că e ceva rațional ? Nu te-ai culcat cu ea ? Nu i-ai promis că te căsătorești cu ea ?

— N-am făcut nimic mai rău decît ai făcut tu. Te așteptai să nu mă răzbun ? Și la urma urmelor, cum dracu ai pus mîna pe scrisoare ? !

— A trimis-o secretara ta cînd erai plecat la Manchester. N-o certa pe biata fată. Scria, pe ea *Personal* și *Urgent*.

— N-ar fi trebuit s-o deschizi, am spus. E urît din partea ta.

Se uită la mine chiorîș.

— Dumnezeuule, am ajuns să te aud spunînd și asta. Nu cumva devenim gentlemen ? Continuă, Joe. Zi, ce nu se mai cuvine să fac...

— Las codul manierelor elegante pe seama fostului tău amant, am spus. Dacă se poate spune *fostul amant*...

Dădu pe gît ultima picătură de coniac.

— Totul s-a terminat. Chiar dacă mă crezi sau nu. În orice caz, el e la spital acum.

— Bine. Sper că are cancer.

— Așa mai merge. Asta ți se potrivește mai bine. Din cîte spune Sybil, s-ar putea să aibă cancer. Dar el rămîne un gentleman. Și de asta îl urăști, numai pentru asta.

— Pentru numele lui Dumnezeu, scutește-mă de analizele tale psihologice hiper-subtile. Ce-ai de gînd să faci ?

— Nu-ți propun nimic. Pentru că știu că n-o să te însori cu ea. N-ai curaj, Joe. Nu o să dai tu cu piciorul unui post bun, și tuturor lucrurilor ăstora — făcu un gest larg — ca să trăiești cu Norah Hauxley. Ai face-o, dacă ai iubi-o. Dar tu n-ai iubit niciodată pe nimeni, în afară de tine. Înainte credeam că ai iubit-o pe Alice Aisgill. Eram chiar geloasă pe ea. Dar acum nu mai sînt, îmi pare rău de ea...

— Atunci de ce vrei să mai stăm împreună ?

— N-am spus că vreau. Dar poate că nu vreau să divorțez de tine. Sau dacă vreau, am să aleg eu momentul. Poate că oi fi avînd și eu mîndria mea. Poate că nu vreau ca vaca aia mare și grasă — Norah Hauxley — să-mi ia bărbatul ! E nostim cum se repetă istoria ? Totdeauna ți-au plăcut vacile grase, genul matern, nu ?

Avea ochii înlăcrimați. M-am apropiat de ea. Se dădu la o parte.

— Mă simt bine, spuse ea. Tu du-te la ședință. Nu uita să te duci pe la club să iei ultimele instrucțiuni de la tata. Apropo, i-ai spus că Tiffield îți oferă o slujbă ?

Am privit-o uimit. Știam ce furioasă era, îi cunoșteam istericalele și cât de rănită se simțea în orgoliul ei și ce învinuiri sălbatice îmi aducea, ca să mă rănească și pe mine; dar niciodată nu o văzusem păstrînd atîta timp tonul acela de superioritate amuzată, calmă și glacială. Pentru prima dată îmi amintea că mă însurasem cu fata unui om bogat — și dîndu-mi seama de asta, am simțit pentru ea un fel de respect.

— Nu, am răspuns. Nu știu dacă am să accept slujba.

— N-ai s-o accepți, spuse ea. Tot așa cum n-ai să te căsătorești cu Norah Hauxley. Dar nu m-am așteptat că n-ai să-i spui tatei asta...

— De ce i-aș fi spus? Nici el nu-mi spune totul.

— Sigur că nu. Nu ți-a suflat nimic despre unificare, nu?

Am trîntit pe masă paharul; cîțiva stropi de whisky se vărsară în jur.

— Taci din gură!

— Chiar dacă nu-ți convine, tot se face. Se trînte pe canapea. Cred că am să petrec o seară de lenevie, spuse ea. Mă privi cu răceală. Ce mai aștepți?

Cînd am intrat în barul clubului conservator, l-am văzut pe Brown stînd la o masă lîngă fereastră.

— Salve, băiete, mă întîmpină el. Arăți cam abătut. Te-ai certat cu Susan?

— Am avut un mic diferend, am mormăit.

Rîse.

— Așteaptă tu să împlinești treizeci de ani de căsnicie și o să vezi, n-o să-ți mai pese de nimic. Bei ceva?

— Nu, mulțumesc.

— Prostii. Dacă eu nu mai pot să beau, nu înseamnă că voi, tinerii, trebuie să vă abțineți. Îmi comandă un whisky dublu. Bea-l, spuse el, cînd sosi băutura. O să te mai înviorize puțin. Își frecă minile. Bea-l pentru mine, adăugă. Astă-seară am să mă distrez numai, uitîndu-mă la mutra lui Hewley, zău că da.

George Aisgill apăru cu Arthur Wincastle, un om mărunt, timid care conducea niște postăvării. Postăvarii, ca și cînd ar fi vrut să demonstreze că nu-și folosesc produsele, păreau să tindă spre tipul de masculinitate carnoasă și cu mustați; Arthur era o excepție care întărea regula.

— Scuzați-mă că vă deranjez, spuse George.

— Am terminat, zise Brown. Dar ce-i cu Arthur? Parcă s-ar fi p... în pantaloni...

George se așeză:

— Are necazuri cu problema aceea a cumpărării obligatorii a localului Palace.

— Eu eram plecat, adăugă Arthur.

Brown rîse.

— Te cred, te cred. Și... miroși o chestie bănoasă? Dumneata niciodată nu stai în Warley în perioada asta. Dar, oricum, ce s-a întîmplat?

Arthur se foi pe scaun neliniștit.

— Eu nu cred că e drept, începu el. Asta face parte chiar din programul nostru de pe anul în curs. Ne-am dat cuvîntul.

Brown ridică o mîină.

— Un moment, Arthur. Bazinele sînt o parte din programul nostru. Am căzut de acord că sînt necesare. Și bazinele se vor face de îndată ce va fi posibil. Dar cine a vorbit de Palace?

— Comitetul sănătății a fost de acord.

— Putem să ne răzgîndim, nu ? Am putea găsi un loc și mai bun decât Palace, cu siguranță.

— Vrei să zici că toate argumentele aduse pentru cumpărarea obligatorie a Palace-ului au fost vorbe goale ?

Brown oftă.

— Ești un drac împielit, Arthur. De ce nu-l asculți pe președinte care vrea să procedeze cum e mai bine pentru toți cei în cauză ? De ce dracu ții întotdeauna morțiș să știi toate amănuntele blestemelor ălor de probleme trecute pe ordinea de zi ?

— E de datoria mea, răspunse Arthur. N-am să votez orbește.

— Foarte bine, spuse Brown. Am să-ți explic. Dar să nu te apuce damblaua când s-o face propunerea. George se abține pentru că a declarat că are o participație, și fiecare vot contează.

Scoase iarăși un oftat.

— De ce nu ești și tu la fel ca ceilalți ? De ce nu ești iute, ca Joe ? Mă bătu pe spate. Joe nu clatină barca, nu-i așa, Joe ?

— Dacă aș clătina-o s-ar putea să ne scufundăm, am zis.

— Da, așa, ne-am scufunda, întări Brown. Dar tu, Joe, nu faci una ca asta. Tu socoți că hotărârile partidului nostru sînt întotdeauna juste. Altfel de ce ai mai fi în partid ?

Iar mă bătu pe spate ; gestul era ca mîngîierea unui ciine ascultător. Începu să-i explice lui Arthur de ce se hotărîse în cele din urmă să nu se ceară un ordin de cumpărare obligatorie ; nu mă oboseam să ascult ; știam totul despre blocul de apartamente

luxoase care urma să fie construit pe terenul Palace-ului. Știam și diferența dintre suma pe care Amborough ar fi primit-o pentru teren, din partea consiliului, și suma pe care o va primi din partea companiei ce urma să construiască blocul.

Părerea mea despre etica acestei chestiuni era străină de subiect ; eu eram un om de încredere care nu clătina barca — nici n-aș fi avut curajul s-o fac, niciodată n-avusesem îndrăzneala să fac ce dorisem : mă vîndusem primului licitant, și n-aveam să fiu nicicînd mai mult decât un om de încredere care ascultă ordinele fără a crîcni. O trădasem pe Alice, o trădasem pe Norah : mi se dăduseră două posibilități de libertate, dar n-avusesem curajul să le urmez calea. Uram clubul, uram lumea asta a verdelui și a galbenului, dar aveam să trăiesc în ea pînă la moarte.

M-am gîndit la ziua cînd o cunoscusem pe Norah. Era întuneric și vînt ; purta un fulgarin alb și o eșarfă albastră ; stătuse o clipă în afara clădirii în care mă aflam, apoi plecase. Plecase. Eu urcasem treptele clubului, trecusem prin hol, călcînd pe pardoseala de mozaic, pe urmă intrasem în camera asta. Totul se terminase, de ce mă chinuiam singur ?

George Aisgill mă privi tăios.

— Nu ești prea vorbăreț, Joe.

— Vorbește socrul meu pentru amîndoi, am răspuns.

Pufni în rîs.

— Știi, îmi pare rău de Hewley.

— Lui nu, am spus făcînd un semn cu capul spre Brown.

George se aplecă spre mine și murmură :

— E un tartor bătrînul ! Face totdeauna ce vrea.
— Da, cel puțin pînă acum.
— Sper că Hewley are să se încline în fața inevitabilului. N-am chef să-mi țină aici una din prediciile lui interminabile. Se uită pe geam. Frumoasă seară ! șopti. Luna luminează ca ziua.

— E frig, am spus.

— Nu știu de ce stăm aici. Vrei să-ți spun ce-aș fi vrut să fac astă-seară ? M-aș fi plimbat ceasuri întregi pe lumina lunii. N-am mai făcut asta de nu știu cîți ani.

— Și de ce nu te-ai plimbat ?

— Mai întrebi ? Nu facem întotdeauna ce ne place.

— Chiar nu putem ?

Deodată, văzînd expresia lui visătoare în timp ce se uita pe fereastră, mi-au căzut și mie ochii pe panglica albă a șoselei care șerpuia urcînd spre dealuri.

În acel moment am înțeles ce aveam de făcut. Și mi s-a părut că dintotdeauna înțelesesem. Nu mai aveam de ce să mă tem.

George își luă ochii de la fereastră.

— Trebuie să plecăm, spuse.

Fața lui își recăpătase expresia normală de răceală puțin amuzată.

— Cred că socru-tău l-a dăscălit destul pe Arthur, spuse el. Probabil că nu-i nevoie să te mai dăscălesc și eu pe tine, nu-i așa, Joe ?

— Fii pe pace, am spus. Am chibzuit totul.

Cînd m-am întors de la primărie, Susan citea o carte. N-a ridicat capul cînd am intrat ; cum ședea

cu fața ascunsă după coperti a făcut un mic zgomot, ca să-mi dea de înțeles că mă văzuse.

O singură veieuză lumina odaia ; un moment, lumina ei slabă păru mai curînd că o îmbătrînește. Cea care ședea acolo și citea o carte putea tot atît de bine să fie și soacră-mea. O clipă am fost tentat să-i smulg cartea din mînă. Calmul ei exagerat mă scotea din fire ; cunoșteam sentimentul de neclintită superioritate pe care se întemeia această prefăcută indiferență.

M-am așezat. Purtarea pe care o avusesem la consiliu în seara aceea fusese determinată pur și simplu de dorința de a-i face în ciudă socrului meu. Amintirea mutrei lui, după ce văzuse că votasem împotriva, avea să-mi fie întotdeauna prețioasă, deși nu putea să schimbe nimic. Apoi mi-am adus aminte cum se îngălbenise la față ; îl sfidasem pe calea cea mai publică, îmi bătusem joc de el nu numai în fața prietenilor, dar și a dușmanilor săi.

N-avea să mi-o ierte niciodată. N-avea să mi-o ierte niciodată, și tocmai asta voiam. Deschisesem larg poarta închisorii ; omul de încredere, încornoratul milog și iertător, se eliberase. Curînd aveam să șterg de pe chipul lui Susan aerul acela de superioritate. Dar nu era nici o grabă ; nu trebuia să vorbesc înainte de a deschide ea gura. Mi-am descheiat gulerul cămășii și m-am lăsat pe spate în fotoliu. Abia atunci a ridicat ochii de pe carte.

— Pari foarte satisfăcut, spuse. Îmi dai să beau ceva ? Un coniac cu sifon, slab.

— Desigur, dragă. M-am ridicat. Cred că am să-mi iau și eu unul.

Cînd luă paharul de la mine mă privi bănuitoare.

— N-ai băut, nu ?
 — Doar știi unde-am fost.
 — Trebuie să știi. E a doua casă a ta, nu-i așa ?
 M-am înapoiat la scaunul meu.
 — Nu mai este, am spus.
 — Să nu-mi spui că ți-ai dat demisia.
 Am aprobat din cap. Zîmbi.
 — Joe, dar e minunat. Nu-mi vine să cred.
 — E adevărat, am spus.
 Veni la mine și mă sărută.
 — Acum ți-ai venit în fire, spuse ea.
 — Poți s-o iei și așa dacă vrei, am spus.
 — Și încurcătura aia urîță cu Norah Hauxley
 — s-a terminat, ți-a trecut ? Rîse. Ah, Joe, să nu
 crezi că-ți fac reproșuri, știu ce trebuie să mai simți
 după întîmplarea cu Mark — dar femeia asta, sin-
 cer vorbind, nu face de tine. Ai vrut să te răzbuni,
 ei acum gata, te-ai răzbunat. Mi se așează în brațe.
 Admite, Joe, că te terorizează. Sînt sigură că te tero-
 rizează. Are ceva tiranic, o să te vîre sub papuc.
 Are prea multă personalitate, e prea copleșitoare.
 Mult mai bine te simți cu nevestica ta nesuferită.
 Îmi luă mîna și o puse pe genunchiul ei. Joe, vreau...
 Mi-am tras brusc mîna.
 — Ridică-te, am spus. Mi-am dat demisia din
 consiliu pentru că părăsesc orașul. Da. Și pe tine.
 M-am saturat pînă în gît, nu mai rabd. Măcar o
 dată să fac și eu ce vreau. Am să mă însor cu Norah.
 Am să fac copii cu ea. Am să uit că am fost însurat
 cu tine sau că am lucrat vreodată pentru taică-tău.
 Ai spus că n-am curaj. Ai crezut că mă duci de nas.
 Că mă joci pe degete. Nu-i așa ? Nu-i așa ?
 Se așează jos, greoaie.

— Asta-i tot ? șopti ea.
 Nu mai avea pic de sînge în obraji.
 — În seara asta am să dorm în odaia lui Harry,
 am spus. Pe urmă găsesc eu un loc unde să stau pînă
 plec la Londra. Nu vreau să stau în casa asta mai
 mult decît e nevoie.
 Aș mai fi spus ceva despre resentimentul meu că
 nu este casa mea, dar acum cînd venise clipa trium-
 fului, nu mai aveam înaintea un dușman : părea prea
 mică, prea bolnavă, prea rănită.
 — Și cu copiii ce ne facem ? întrebă ea.
 — Nu pot să fac mai mult pentru copii. Nu
 pot să mă mai prefac de dragul lor. Nu mai pot.
 Pînă la urmă, vor suferi. Nici tu nu vei putea să le
 ascunzi adevăratele tale simțăminte.
 — Pînă acum am făcut-o.
 — Dar cînd Barbara o să crească, ai să mai poți ?
 Eu am să pot ? Nu. Să nu ne mai amăgim. Mai bine
 s-o rupem definitiv.
 — De ce definitiv ? spuse ea. Cîte minciuni va
 trebui să-i spun Barbarei ? Dar lui Harry ?
 — Lui Harry n-o să-i pese prea mult, am spus.
 Cît mă vede el pe mine și-așa !
 Pe obraji îi apăruseră două pete urîte. Trase adînc
 aer în piept.
 — Bine, în ce-l privește pe Harry. Dar cum ră-
 mîne cu favorita ta ? Cum rămîne cu cea pe care
 o iubești cel mai mult ? Cum rămîne cu Barbara ?
 Am întors ochii în altă parte. Pe fața ei apăruse
 o expresie înspăimîntătoare. Triumfa acum, chipul
 i se schimonosise de efort, ca al unui alergător la
 sosire.
 — Am să vin s-o văd, am spus. Și pe Harry.

— Și crezi că asta n-ar putea să-i neliniștească ?
— Dumnezeu, sînt doar copiii mei. Fii rezonabilă, Susan. E natural să vreau să-i văd.

— A, ești chiar atît de sigur ? Foarte, foarte sigur ? N-ar fi mai bine s-o rupem definitiv ?

— Sigur c-am să-i văd, am spus. Nu poți să mă împiedici.

— Niciodată n-aș face una ca asta. Îți cer doar să te gîndești foarte bine.

— Nu e nevoie.

— Foarte bine atunci. Te întreb pentru ultima dată : vrei o ruptură definitivă, sau vrei să vizitezi copiii ?

Mi-am umplut din nou paharul.

— Nu poți să mă oprești să-i văd.

— Poți să te mai gîndești la noapte, spuse ea. Nu e nevoie să-mi dai răspunsul acum.

— Am să vin să-i văd. E hotărîrea mea definitivă.

Își mușcă buza de jos.

— Tu faci întotdeauna ce vrei, spuse ea. Nu-i așa ?

— Acum, da.

— Ai să mă părăsești și eventual o să și divorțăm. Cred că numărul vizitelor va fi stabilit de judecător. La tribunal, nu ? Dar tu ai să scrii, și sînt sigură că o să putem aranja ceva între timp. În timpul anului nu va fi greu. Școala e chiar în apropiere de Londra.

— Și am s-o pot vedea pe Barbara din două în două săptămîni. Pot să vin și s-o iau la plimbare. Nici nu e nevoie să te văd pe tine. Vreau să spun că poate să stea cineva cu ea și tu ai putea pleca

înainte de venirea mea. M-am oprit. Nu mă privi așa. Mă gîndesc doar la sentimentele tale.

— Nu-ți bate capul cu asta, Joe. Văd că ai analizat lucrurile cu mare grijă. Probabil că ai discutat și cu Norah. Ea nu e genul de om care să lase ceva în voia soartei. Totuși mai e încă ceva : ai să vrei să-l vezi numai pe Harry.

Petele din obraji îi dispăruseră, iar glasul nu-i mai tremura ; ajunsese la sosire și încetineea cursa ca să pozeze în fața aparatelor și să primească felicitări.

— Ce vrei să zici ? Ce vrei să zici ?

— Că n-ai să vrei să-ți vezi decît copilul tău.

— Ești nebună, am bîguit. Ești nebună.

— A, nu. Tu nu ești tatăl Barbarei. Sînt absolut sigură. Începu să rîdă isteric, ținîndu-se cu mîinile de piept, de parcă i-ar fi fost frig. Am apucat-o de umăr.

— Tîrîfă, am spus. Lepădătură...

Continuă să rîdă.

— Dacă mă omori, n-ai să te poți căsători cu Norah.

I-am dat drumul.

— Nu meriți să te omor, am spus. M-am îndreptat spre ușă.

— Nu vrei să știi cine a fost, Joe ? Se ținea iarăși cu mîinile de piept : trăsăturile i se adunaseră în jurul gurii.

— Ce să te mai întreb, am strigat. Ți-oi fi făcut de cap destul în aști patru ani, nu ? Privind-o alături de scandalagii cu fețe de budincă... Privind-o alături de surorile ei...

— N-a fost de loc așa, spuse ea plictisită. A început din nou acum în mai. Și numai din cauza ta. Am încercat, am încercat cu adevărat să te iubesc. Se opri. Nu, n-am încercat. N-a trebuit să încerc. Pentru că te iubeam. Am încercat să te fac pe tine să mă iubești. Dar tu n-ai putut, pentru că așa ești tu. Se încruntă. E ca și cum i-ai explica unui orb culorile.

— Foarte bine, am spus. Ai încercat să nu fii cocotă. Patru ani. De fapt aproape cinci. E mult timp — ai fost cam prea mult timp fidelă sotului tău, nu-i așa ? și la prima ocazie te-ai întors la Mark. Normal, nu ? Aproape cinci ani.

Apoi mi-am amintit ceva. Un moment n-am putut să articulez un cuvânt.

— Cățea, am rostit cu vocea răgușită. Ești o tîrfă mai mare decît credeam. Nu-i Mark. Spune-mi adevărul ! Cine e ? Cine e ?

— Ai înnebunit, murmură ea. De ce n-ar fi Mark ?

— El a venit în Warley abia cu trei ani în urmă.

— Nu-ți aduci aminte că le-am făcut o vizită cu un an înainte de nașterea Barbarei, nu-ți amintești ? Cînd m-am dus să stau la mătușa Cora la Hampstead ? Nu-ți aduci aminte de cearta pe care am avut-o înainte de a pleca ? Și de lucrurile drăguțe pe care mi le-ai spus ?

— Acum totul s-a terminat, am șoptit.

— Da, așa-i. Sau așa ar fi fost, dacă nu erai tu. El nu știe nimic...

— Pun pariu că i-a mers ușor. Pariez că n-a trebuit decît să-ți faci un semn ca să-i cedezi. Ori nici atît. Te-a mirosit ca un cîine o cățea.

Am devenit mai explicit, dar expresia ei era de un haz distant.

— Curios, spuse ea. Vorbești de Mark de parcă l-aș fi întîlnit prima dată acum cinci ani. Dar eu îl cunosc de cincisprezece ani. Tu nu-ți amintești nimic de mine, nu-i așa ? Sînt doar un obiect, un lucru — nici nu știu să gîndesc, nici nu am mintea mea... Să-ți spun ce-a făcut acest obiect ? Respira greu. Să-ți spun ce-a făcut obiectul cînd i-au fost rănite sentimentele ? De cîte ori și unde ?

Am simțit pe obraz o lovitură, apoi încă una ; am privit mîna care mă lovise și era a mea. Mă auzeam punînd întrebări ; auzeam răspunsurile, dar nici nu era nevoie să ascult răspunsurile. Le-aș fi știut cu mult înainte, dacă îngîmfarea și prostia mea nu mi-ar fi tocit instinctele. M-am lovit din nou, de astă dată nu așa de tare ; violența primelor două lovituri mă făcuse să-mi fie puțin rău.

— Destul ! am spus. Acum știu ce-mi rămîne de făcut.

Pentru prima dată arăta cu adevărat înfricoșată.

— Joe, n-am vrut să-ți spun chiar toate astea. Se duse spre telefon. Ți-am spus că sînt obosită. Ți-am spus să mă lași singură.

— Lasă telefonul în pace, am strigat. Nu meriți să se omoare cineva din cauza ta.

— Tu ești de vină. N-ai înțeles niciodată. N-ai vrut niciodată să mă înțelegi.

Dintr-o dată, împotriva voinței mele, mi-am dat seama că o doream ; și privind în ochii ei, dilatați ca de droguri, am știut că și ea mă dorea împotriva voinței ei. Dar asta era o excitare de vizionar, nu-mi răscolea măruntaiele. Am plecat fără să mai adaug vreun cuvînt și m-am dus sus să împachetez.

Cînd m-am întors în salon, l-am văzut pe Brown stînd în fața radiatorului. Se uită la valiza mea.

— Ce dracu mai e și asta ?

— Tată, Joe mă părăsește, îl anunță Susan.

— Cine e femeia ?

— Norah Hauxley. Pleacă cu ea la Londra.

— Mi s-a părut mie că iar a început cu poveștile lui vechi. Scoase pachetul cu țigări de foi, ezită, apoi scoase portțigaretul din piele. Atunci mîine n-o să mai fim onorați cu prezența lui la lucru. Rupse vîrful unei țigări Corona și o aprinse ca și cum ar fi oficiat un ritual.

— Dacă vrei, am să lucrez perioada de preaviz, am spus.

— Putem să ne descurcăm și fără tine. Părerea mea însă e că nu poți pleca prea repede. Suflă un rotocol de fum.

În bar era o cutie neîncepută cu țigări Capstan ; am pus-o în geamantan.

— Ia tot ce dorești, spuse el. De ce nu iei cu tine și niște băuturi ?

— Sînt țigările și băuturile mele.

— Ești foarte plin de persoana dumitale... Bine, nu te mai rețin. Poți să-ți trimiți prin poștă demisia. Își strînse pumnul. Ți-ai bătut joc de mine, ticălosule !

— Am și eu ideile mele, am spus. Nu mă poți obliga să demisionez. Votez cum îmi place și nu poți să-mi faci absolut nimic.

Mi-am turnat un whisky mare. Lîngă scaunul meu se afla un pahar neînceput ; văzîndu-l pe Brown cum ședea lîngă foc, cu poza lui de stăpîn, mi s-a părut absolut necesar să-mi afirm proprie-

tatea conținutului barului și să-i arăt că nu-i oferam nici o ospitalitate.

— Sîntem foarte inteligenți, nu ? Fața i se întuneca. Și ești drăguț să-mi spui cum ai să-ți cîștigi de aici înainte pîinea ?

— Mi-a oferit Tiffield o slujbă. N-ai știut de asta, nu ?

— M-am gîndit eu că babalîcul urmărește ceva, mormăi Brown. Dar și el e doar pe jumătate deștept. El nu te angajează pentru că ai fi un tînăr atît de strălucit, știi bine. El te angajează pentru că se gîndește că ești băiatul meu cu ochi albaștri și o să mi se rupă inima văzînd că pleci. Nu, nu-i cine știe ce de capul tău, Joe. În fond ai rămas tot conștopistul de la primărie — n-ai să ajungi niciodată mai departe...

— Taci. La uzină sînt silit să te ascult, dar al dracului să fiu dacă am s-o fac, aici, în casa mea.

— Nu-i casa ta. În privința asta m-am asigurat. Aici ești chiriaș, crai de mahala, și te anunț că am rupt contractul.

M-am întors spre Susan.

— Lasă-l să aiureze, am spus. Acum plec. Spune-i te rog Barbarei c-am plecat... să cîștig bani. Da ?

— Ajungi exact la trenul de zece treizeci, mîrîi Brown.

— Mă duc cu mașina.

— A, nu ! Mașina e a firmei, nu uita. Întinse mîna. Cheile !

Le-am azvîrlit pe podea.

— Poftim, am făcut. Apleacă-te și scurmă cu rîtul ca porcul după ele. Susan, îmi împrumuți mașina ta ?

Ea își luă geanta.

— Nu, o opri Brown. Eu ți-am dat mașina. Nu-i a lui.

Susan îmi întinse cheile mașinii Morris.

— Dacă mi-ai făcut-o cadou, înseamnă că e a mea. Pot s-o împrumut cui vreau. Joe, nu-i nevoie să pleci în seara asta. Stai aici, așteaptă pînă te calmezi. Drumul e lung...

— Trebuie să plec, am repetat. Știi de ce.

Mă privi rugător.

— Joe, ești obosit. Ai băut... Așteaptă măcar pînă dimineța, dragă.

Brown pufni pe nări.

— Dragă ! bombăni. El o părăsește și ea îi zice dragă ! Lasă-l pe nemernic să crape, să-și facă seama și drum bun pe lumea cealaltă.

— Nu te amesteca în chestiunea asta, spuse Susan. Vreau să vorbesc cu soțul meu. De fapt, cred că ar fi mai bine să pleci.

Căscă gura, uluit.

— Să plec ? Sînt tatăl tău, e de datoria mea să am grijă de tine. Dumnezeu, nu poți să ai singură grijă de tine.

— Ieși afară ! zbieră. Se clătina de furie. Toată viața m-ai condus. M-ai tratat ca pe o marionetă ; la fel cum îl tratezi și pe nepotu-tău. Faci pe patronul cu toată lumea. Ești o brută, un tiran. M-am săturat să mă dădăcești. Și te rog, încetează să-i vorbești lui Joe în felul ăsta. E încă soțul meu.

— Nu pentru mult timp — mai sînt și eu aici. Dădu s-o cuprindă cu brațul ; ea îl respinse iritată. Te-a ațîțat împotriva mea și tu nu știi cine îți vrea binele. Eu te-am prevenit de la început...

— Da, m-ai prevenit, spuse ea cu o voce mai liniștită. Poate că dacă n-ai fi fost atît de pornit împotriva lui, nu m-aș fi măritat niciodată cu el.

— Lasă că am eu grijă de el. Am să-l fac eu să sufere. Tu ai o inimă prea bună, Susan, asta-i nenorocirea ta.

— Tu nu știi nimic despre mine, tată. Și nici despre Joe.

— Eu să nu-mi cunosc fata ? Te cunosc ca pe buzunarul meu. Și pe el îl cunosc. Se încruntă la mine.

— Știi de ce mă părăsește ?

— Nu-i nevoie să-i spui, Susan, am zis.

Ea bătu din picior. Gestul acesta copilăresc era ciudat de șocant.

— M-am culcat cu Mark, rosti ea.

Fața lui Brown păru că se micșorează ; trupul i se aplecă înainte, apoi se opri singur.

— Nu cred, îngăimă.

— E adevărat. Întreabă-l pe Joe.

Strînse pumnul.

— Tu ești de vină ! zbieră la mine. N-ai fost un soț bun. Numai tu ești de vină !

— Acum cred că ar fi mai bine să pleci, spuse Susan liniștită.

— Mark ! exclamă el. Ție întotdeauna ți-au plăcut oamenii de nimic... Privi în cameră ca și cum ar fi fost înconjurat de o mulțime ostilă. Nu vezi ? murmură el. Am făcut tot ce-am putut...

Ieși împleticindu-se și lovi cu piciorul cheile de la mașină. Cheile zornăiră lung pe parchet ; nu schiță nici o mișcare să le ridice — părea că nici nu le observase.

— Să-ți fac puțină cafea pentru drum, murmură Susan.

— N-am nevoie. Deodată genunchii mi se mu-iară. M-am așezat și am început să plîng. De ce ai făcut asta, Susan ? De ce ?

Îngenunche lîngă mine și mă mîngîie pe cap cu gingășie.

— Bietul Joe, spuse ea. Bietul Joe e obosit.

— Îmi pare rău, am spus.

Îmi luă batista din buzunarul de la piept și-mi șterse ochii.

— Bietul Joe, repetă ea. Părerile de rău n-ajută la nimic. Mă luă de mînă. Hai cu mine cît timp fac cafeaua.

Am lăsat-o să mă tragă după ea în bucătărie. Privind-o cum scotea ceștile, cum încălzea laptele, cum umplea filtrul, nu mai simțeam nevoia să rostesc vreun cuvînt. Aveam chiar un sentiment de mulțumire : mi se întîmplase absolut tot ce putea să mi se întîmple.

După ce am băut o ceașcă și încă o ceașcă de cafea, m-am uitat la ceas.

— Trebuie să plec, am spus.

Susan închise termosul.

— Joe, asta e casa ta. Poți să rămîi peste noapte dacă vrei. De ce nu te odihnești puțin ?

— Nu pot să mă odihnesc acum. Am luat termosul. Am să-ți scriu.

— Telefonează-mi. Telefonează-mi cum ajungi la Londra. Promiți ?

— Bine.

Începu să plîngă.

— Ai grijă, Joe. Te rog, ai grijă !

Am privit-o uimit ; nu mă simțisem atît de aproape de ea de cînd ne căsătorisem. Dar n-am făcut nici o mișcare ca s-o consolez.

CAPITOLUL XXIII

— AZI MĂ DUC să-mi iau mașina, mă anunță Norah.

Mi-am turnat încă o ceașcă de ceai, gîndindu-mă că apa din Londra amestecată cu ceaiul de Ceylon nu era o băutură prea tare, în ciuda faptului că Norah pusese în ceainic vreo două lingurițe de ceai.

— Foarte interesant, am spus. Și te-ai hotărît ce mașină iei ?

— Ți-am spus doar ! făcu ea nerăbdătoare.

— Mi-amintesc, am răspuns. Un Morris Minor.

— Una la fel staționează afară chiar în momentul ăsta. Și stă acolo de două săptămîni.

— Foarte bine, dragă. Am să aranjez să fie restituită.

— E totuna, trebuie s-o duci singur. Va trebui s-o mai vezi o dată pe Susan ; fie și numai ca să aranjezi divorțul.

— Las asta pe seama avocaților. Nu mai vreau s-o văd și gata.

— Ai terminat cu ea definitiv — chiar definitiv ?

— Pentru mine e ca și moartă. Moartă și-n gropată.

— Și dacă îți cere înapoi mașina ?

— Nu-mi pasă de mașină, dă-o dracului ! am spus cu asprime. Ți-am spus să lași totul pe seama mea. Am sorbit o înghițitură de ceai și am continuat pe un ton mai calm. Îmi pare rău, Norah. Sincer îți spun, Susan nici nu se gîndește la mașină. Și apoi o să se folosească de mașina mea. Sau mai bine zis de mașina firmei. Mașina asta e trecută pe statul de salarii al lui Brown, știi bine...

— Deci e o mașină tot atît de deșteaptă pe cît e de drăguță. Și bineînțeles Susan nu se sinchisește de un fleac ca ăsta — o mașină Morris Minor aproape nouă.

M-am uitat la pata neagră, rotundă, de pe masa de bucătărie. Toată mobila și accesoriile din apartament purtau semne similare de folosire îndelungată și de neglijență : partea de sus a micului frigider cu gaze era zgîriată, iar ușa de la compartimentul de gheață era ruptă, dopul băii n-avea lanț, W.C.-ul funcționa numai după a doua încercare, clanțele ușilor aveau joc ; nici unul dintre numeroșii oameni care locuiseră acolo nu se învrednicise să aibă grijă de casă, fie să facă micile reparații cuvenite, fie măcar să evite stricăciunile.

— Nu știu dacă mașina e deșteaptă ori nu, am spus. Nu face nici un fel de muncă pentru firmă.

— Obişnuita şmecherie pentru impozite, probabil. Scoase un fornăit special care acum ştiam că exprimă indignare morală. Mi-e greață. Ah, simt cum mi se întoarce stomacul pe dos.

În dimineața aceea strălucea de sănătate, avea ochii limpezi, tenul trandafiriu și emana o curăţenie pe care cineva ar fi considerat-o imposibil de obți-

nut în micuța baie rece, verde, coşcovită, aflată lângă bucătărie și de unde acum se auzeau gîfiielile și hîrîiturile aparatului de încălzit apa ca și cum aparatul ar fi fost supărat că amîndoi făceam baie zilnic.

— Nimănui nu-i place să plătească un impozit mai mare decît poate, am spus. Banii pot fi plătiți tot atît de bine lui Susan ca și guvernului.

Am constatat cu plăcere că Norah începea să se supere. Pînă nu mă încăierasem cu ea, evitam întotdeauna discuțiile, dar acum, contrar obiceiului meu, le provocam. Mă gîndeam cu răutate că asta era ca și cînd am fi avut în urma noastră cîtiva ani de căsnicie.

— Dacă oameni ca socrul tău nu s-ar sustrage atît de mult de la plata impozitelor, ceilalți ar avea mai puțin de plătit.

Vocea ei devenea stridentă.

— Da' de unde ! am spus. Ar găsi guvernul un alt mijloc ca să ne jecmănească.

— S-o lăsăm baltă, răspunse ea. În dimineața asta trebuie să iau două interviuri.

Mă sărută în fugă, din vîrfurile buzelor.

— Așa săruți tu ? Mai bine nu poți ? am întrebat-o și am tras-o repede pe genunchi.

— Nu, protestă ea. N-am timp. Oftă ! Nu ! Ah, Doamne, ești un nesuferit — și ți-am spus, ți-am spus că...

Se uită peste umărul meu spre patul din camera anexă, cum îi zicea proprietarul. Suspina iarăși cu fața radiind de o plăcere atît de mare încît avea aproape aerul unei demnități înghețate ; se ridică, apăsîndu-mi mîna pe locul unde se afla.

— Hai, iubeste-mă, șopti ea, și când trecurăm în camera anexă, folosi un cu totul alt cuvânt, zîmbind în timp ce-l repeta.

— E așa de bine să poți face asta când vrei, spune o jumătate de oră mai târziu.

— Dar ce, când erai căsătorită, nu era tot așa ?
Își prinse ciorapii de jartiere.

— Nu chiar așa. Eric le făcea pe toate la vremea lor. Într-o sîmbătă dimineța, la micul dejun, l-am provocat și niciodată nu și-a iertat că cedase. Și nici mie că-l tentasem. Eric se temea tot timpul. Se temea să plece din Leddersford, se temea să n-avem copii înainte de a fi strîns destui bani ca să ne facem o casă, se temea de gura vecinilor.

Își luă fusta de pe fotoliul de lîngă pat, apoi o lăsă iar să cadă pe jos și îngenunche lîngă mine, lipindu-și capul de coapsa mea.

— E mai bine la Londra, spuse ea. Toate sînt mai bune la Londra. Nicăieri n-am fost mai fericită. Suspînă și se uită prin odaie. Știu că aici e o mizerie groaznică, dar îmi place — îmi place pînă și afurisitul ăla de gazometru automat. Sîntem la Londra — asta-i important, restul nu mai contează. Când ies pe ușa asta dimineța, știu că pășesc în Londra. Nu ți-am spus că pe vremea când eram la școală aveam pe peretele din dormitor o hartă a metroului?

— Nu, nu mi-ai spus. Nici nu mi-aș fi închipuit că îți place atît de mult Londra.

— Ți-am spus-o de o mie de ori. Glasul ei deveni visător. Piața Sloane, Victoria, St.James, Westminster, Charing Cross, Temple... Joe, dacă luăm apartamentul din Hampstead, mă gîndesc să facem copii cît mai repede.

— Așteaptă să-mi găsesc și eu o slujbă, am spus.

— O să avem doi — nu, trei. Cu unul mai mult. Se opri. Îmi pare rău. E urît. Asta aduce ghinion.

— Nu te necăji, am spus. Poți să faci și patru dacă vrei. O să le dăm nume după stațiile de metrou.

Dintr-o dată își trase capul.

— Iubitule, nu. Nu pot să cred. Își îmbracă fusta.

— Ce nu poți să crezi ?

Îmi aruncă halatul. Am apucat-o de încheietura mîinii.

— Întîlnirea o ai abia la unsprezece, am spus.

— Trebuie să trec pe la birou întîi. Mă ajută să-mi îmbrac halatul și-mi legă strîns cordonul.

— Nu-ți bate capul cu asta. Spune-le că a trebuit să-mi mai dai la despărțire un sărut.

Chicoti, apoi când i-am atins genunchiul, expresia aceea plină de voluptate îi apărură iarăși pe față. Îmi împinse mîna și se îndreptă spre ușă.

— Nu ! făcu ea, cu aceeași expresie în ochi. Nu !
Ne vedem la Poppin's la prînz. Odihnește-te, iubitu-
tule. Deschise ușa. Nu te mai gîndi la mașina lui Susan. Mi-a venit o idee. Tony pleacă la Leddersford săptămîna viitoare. N-ar putea să-i ducă el mașina ?

— Tony ?

— Da, lucrează cu mine. E ziarist, dar e un om destul de cumpătat și demn de încredere. Familia lui locuiește în Leddersford. N-ar fi o soluție ?

— Cred că da, am spus indiferent. M-am apropiat de ea.

— A, nu, acum gata ! protestă. Șezi la locul tău, tap bătrîn.

Am sărutat-o ; o clipă trupul i se lăsa moale în brațele mele, apoi se eliberă.

— Tip ! exclamă. Vai, de-ai ști cât am întârziat...

I-am privit obrații care străluceau.

— Oricine poate ghici de ce ai întârziat.

— Nu-mi pasă, răspunse. Joe, ai să îți minte un lucru ?

— De câte ori stau cu tine și pleci, totdeauna îmi amintesc de câte un lucru, am spus.

— Pot să fac și trei copii, dacă vrei cu adevărat. Asta înseamnă cu unul mai mult decât ea, nu ?

Închise ușa. Am auzit-o alergând prin hol.

Abia când m-am întors la bucătărie să-mi fac un ceai, am înregistrat ce spusese. M-am așezat deodată pe scaun și pachetul de țigări Earl Grey îmi pică din mână pe podea.

Durerea stăruia ; și dacă nu se făcea mai ascuțită, asta nu se datora faptului că trăiam cu Norah — adevărata cauză a durerii era că în momentul acela mă simțeam singur. Am încercat să mă gîndesc la cei trei copii pe care mi i-ar fi făcut Norah ; nu le puteam desluși obrazul, dar o clipă am avut o imagine clară a noastră într-o mare forfotă de fericire și de larmă de voci venind dintr-o grădină întinsă. Mă gîndeam la o casă mare care întregia imaginea, o casă mare de țară, una veche. Ca aceea din Pudney Lane, o casă în care ai fi avut loc să te miști în voie. Amintindu-mi de casa din Pudney Lane, mi-am adus aminte de Barbara.

Dacă definiția dușmanului este un individ care prin însăși existența lui îți provoacă durere și umilință, atunci ea era dușmanul meu. Dar nu mă pu-

team gîndi la ea decât cu dragoste ; era prea tîrziu ca să-mi schimb obiceiul.

Am luat pachetul de ceai. Umplînd ceainicul, m-am lăsat pradă duioșiei, îngăduindu-mi să-mi aduc aminte de ea, îngăduindu-mi să fiu, așa cum eram altădată, uriașul cald îmbrăcat în halatul pufoș. Și parcă apartamentul s-ar fi luminat, deodată, parcă — urît cum arăta — toate erau ale mele, nici un lucru de acolo n-ar fi fost ales de mîină străină. Pe cînd beam ceaiul cu gustul și aromele lui familiare — portocale, lămîi, mirodenii, fum — senzația prezenței ei fizice deveni din ce în ce mai reală. Era alături, și dormea ca totdeauna tîrziu cu „domnul Mopsy“ sau cu cățelul ei ; iar eu, după ce îmi voi bea ceaiul, îi voi pregăti micul dejun. Fulgi de ovăz, brînză, suc de portocale ; în frigider mai era și un iaurt cu aromă de fragi. După micul dejun o voi duce la grădina zoologică. Nu văzuse nicio dată o grădină zoologică, deși cunoștea majoritatea animalelor.

Mi-am luat ceaiul în *camera anexă*. Nu era nimeni de față ; știam că nu va fi nimeni de față. Eram singur într-un apartament mobilat din Earl Court și o ceață galbenă se lipea de geamuri. Patul zăcea desfăcut, covorul verde spălăcit, linoleumul cenușiu, crăpat, erau nemăturate ; dar chiar dacă patul ar fi fost făcut, chiar dacă podeaua ar fi fost măturată, odaia tot nu ar fi arătat altfel. Praful s-ar așeza din nou, iar mobila gălbuie alcătuită din trei piese ar ajunge și mai vrednică de milă, scîndurile de pe jos ar scîrțîi mai tare, pata de igrasie de deasupra lămpii s-ar lăți ; și nimănui nu-i va păsa de toate

acestea, fiindcă aici nimeni nu trăia, și nimeni nu trăise vreodată cu adevărat.

În Earl Court oamenii nu trăiau ; ei ședeau acolo un timp, apoi se mutau cum aveam să ne mutăm curînd și noi, Norah și cu mine. Toți veneau acolo doar ca să se ascundă. Și eu mă ascundeam — de soția mea, de socru-meu, și, mai presus de toate — mă ascundeam de un copil de patru ani.

Umblînd prin buzunarul halatului după țigări, dădui iarăși de scrisoarea care, după stampila din Warley și după scrisul greoi, colțuros, nu putea să fie decît a lui socru-meu. O purtam în buzunar de zece zile ; și timp de zece zile simplul act de a o scoate și a o vîrî la loc nedesfăcută, era o aducere aminte efectivă și de netăgăduit a rupturii mele complete cu Capua. Așa îi spunea Norah Warley-ului ; acum numele acesta ne venea foarte natural pe buze. Ca și orașul roman, Capua era locul unde oamenii duceau o viață de lux și de plăceri, un loc unde toți se căpătuiseră. Scrisorile din Capua nu se deschideau, ținînd mai ales seamă de faptul că ele, cu siguranță, nu puteau să conțină decît insulte. Tăcerea și nepăsarea erau singurul răspuns la misivele aceste trimise din cetatea desfătărilor.

Totuși am vîrît degetul pe sub capacul plicului, dar dîndu-mi seama ce eram gata să fac, l-am rupt și i-am dat foc cu bricheta. După ce scrisoarea arsesese, mi-am dat seama că făcusem o greșală ; eram singurul care văzusem scrisoarea arzînd nedesfăcută. Asta l-ar fi supărat mai mult decît dacă i-aș fi returnat-o. Faptul că-i dădusem foc constituia un act exagerat de ceremonios. Astfel îi dădeam o prea mare importanță, atît lui cît și cetății Capua.

M-am dus la bucătărie și mi-am turnat un pahar mare de whisky. Cînd l-am dus la gură, am văzut desfășurîndu-se în fața mea programul întregii zile. Așa cum făceam întotdeauna, la ora aceasta voi bea doar acest pahar, nu mai mult ; mă voi îmbrăca, mă voi duce la stația de metrou Earl Court, voi lua o ceașcă de ceai la ABC sau Lyons, voi lua metroul spre Leicester Square, mă voi da jos pe Bedford Street la Strand, voi merge pe jos pe Strand spre Fleet Street, uitîndu-mă în drum la vitrine. La unsprezece și jumătate voi intra la Poppin's și mă voi așeza în colț lîngă scară, așteptînd-o pe Norah. Pînă va sosi ea, pe la douăsprezece și jumătate, voi bea trei pahare de bere, apoi vom lua prînzul, eu mă voi duce la un matineu și mă voi întoarce pe la cinci și ceva s-o iau.

În ziua aceea ne duceam să mîncăm la Cock, unde urma să ne întîlnim cu Nick Halberton, un prieten de-al ei care ar fi putut să-mi facă rost de o slujbă. „Poate că nu e neapărată nevoie să te angajezi undeva, dar e bine să-l cunoști pe Nick. Nu mai fi așa, pasiv, dragă...”

Am pus pe masă paharul cu whisky, fără să-l gust. Eu tocmai asta îmi doream : să fiu pasiv. Nu voiam să mă angajez la Tiffield, presupunînd chiar că oferta se menținea ; nu doream să-l văd pe prietenul Norei pe care „e bine să-l cunoști”. Voiam, un timp, să fiu pasiv. Voiam să nu fac nimic. Îmi renegasem vechea viață și eram gata să încep alta nouă ; dar oare chiar doream vreunul din toate lucrurile astea ? Mi-am băut repede whisky-ul, apoi, pentru întîia oară, călcînd regula, mi-am mai turnat unul.

După ce l-am băut, am pus sticla la loc în bufet. Era un bufet nevopsit, dintr-un lemn albicios, unica mobilă nouă din apartament; privindu-mi obrazul roșu, în oglinda prinsă pe ușa lui, m-am amenințat cu degetul:

— Ai grijă, Joe, am spus. Ai grijă ce faci!

CAPITOLUL XXIV

ȘOSEAUA era înțesată de mașini care circulau în ambele sensuri. Am căutat o cotitură la stînga, dar n-am văzut nici una. Mașina din fața mea înaintă vreo sută de iarzi; am urmat-o, apoi se opri brusc — cît pe-aci să dau peste ea. M-am uitat în oglinda retrovizoare; mașina din spatele meu stopase și ea la timp, gata să mă ciocnească.

Am lăsat în jos geamul; mai întîi aerul nopții mi se păru rece, pe urmă cald și îmbîcsit și cu un miros ciudat, animalic. După cinci minute am stins motorul; ca și cînd și-ar fi dat una alteia replica, și celelalte mașini își opriră deodată motoarele. Se auzea o hărmălaie de voci; am închis geamul — începusem să dîrdîi. Eram pe la periferie, în drum spre Londra; voiam să mă întorc însă iarăși spre nord.

Apoi am văzut cerul luminat și m-am uitat mirat la ceas. Era trei dimineața, conduceam noaptea ca să evit aglomerația. Mă aflu pe o șosea oarecare de la periferia Watfordului și totuși era o circulație nemaipomenită, cîtuși de puțin potrivită pentru ora

și anotimpul acela. Lumina se făcu și mai puternică; acum puteam vedea că mă aflu în vîrfurile deal.

Înainte mea se întindea un șir nesfîrșit de mașini; oamenii ieșeau afară din mașini privind lumina care umplea cerul. Era o lumină cum nu mai văzusem niciodată; cum nu mai văzusem și n-aveam să văd nicicînd. Era Sfirșitul și vocile acelea se auzeau chiar și prin geamurile închise strîgînd, și din ce în ce mai mulți oameni coborau din mașini și nu mai priveau lumina, acum fugeau de lumină, gonind în sus pe deal, spre mine, cu gurile căscate; o femeie grasă, bătrînă, se izbi de fereastra mașinii mele, se izbi încă o dată și încă o dată pînă cînd geamul se sparse; mirosul pătrunse liber înăuntru — hotărît era o duhoare de leu, totul mirosea ca un leu din grădina zoologică — oroare, neputință, ură, desperare, și mîna aceea grasă bătea într-una în geamul spart și plopilor de pe marginea șoselei nu ofereau nici un adăpost. M-am săltat spre cealaltă ușă; mînerul îmi rămăsese în mînă și am început și eu să zbier, spunîndu-mi în vis că asta nu era vis, trezindu-mă apoi și înțelegînd că totul nu fusese decît vis, cu senzația că nu mai puteam scăpa de strîsoarea cuverturii care mă apăsa pe gît. În sfîrșit, deschisei ochii; era după-amiază, ploaia bătea în geam. După prînz mă trîntisem un pic în pat și ațipisem. Norah prînzea în ziua aceea la Ivy cu un actor; îmi prăjisem în tigaie un cotlet și apartamentul mai mirosea încă a carne friptă.

M-am dus în baie și am dat drumul la gaze: după zece minute de huruială, începu să picure în cadă un lichid cafeniu. Am aprins o țigară și

m-am întors cu spatele ; dacă nu te uita, în cincisprezece minute picăturile se transformau într-un şuvoi continuu ; mi-am inspectat obrazul în oglinda care atârna agăţată de un cui deasupra spălătorului ; arăta mai pătat şi mai umflat, cum nu arătase niciodată la Warley.

Mi-am scos tremurînd pijamaua, în timp ce curentul de aer care se strecura pe sub uşă, făcea să se mişte linoleumul. În bucătărie şi în *camera anexă* aveam sobe cu gaz ; în baie însă singurul mijloc de încălzire era o lampă cu petrol ruginită aşezată lângă W.C. Mi-am îmbrăcat halatul, mulţumindu-i în gînd că era atît de călduros.

Aparatul de gaz începu să bîzîie ; am dat drumul la apă rece şi apa cafenie se închise şi mai mult la culoare. Privind apa şi dunga negricioasă din jurul căzii pe care nimic nu o putea şterge, am înţeles că în foarte scurt timp voi lua baia mea zilnică numai o dată la două zile şi apoi săptămînal. Norah părea că nici nu ia în seamă acest lucru, la fel cum nu părea să observe pereţii verzi spălăciţi şi coşcoviţi şi colacul W.C.-ului croit dintr-un lemn aspru ; dar eu stătusem prea mult în Capua. M-am cufundat în apa caldută, ruginie, silindu-mă să nu mă ating de marginile căzii.

După ce m-am frecat bine cu prosopul şi am băut un ceai lângă foc, în *camera anexă*, mi-a mai venit inima la loc ; dacă baia în sine nu fusese o plăcere, măcar acum mă bucuram că scăpasem de încăperea aceea imposibilă. Ceaiul făcu să-mi piară din gură gustul coclit al somnului de peste zi ; în afară de asta mai aveam

satisfacţia că deşi era trei şi jumătate după-masă, leneveam fără să fac nimic.

Da, asta îmi trebuia : să abdic de la orice răspundere, să mă retrag din arenă. Privind înapoi, nu vedeam altceva decît un şir interminabil de lupte : luptă ca să ajung la şcoala din Dufton, luptă ca să-mi trec examenele de admitere, luptă ca să ajung funcţionar la casieria din Dufton, luptă ca să mă însor cu Susan, şi lunga hartă pe care numai din vară o cunoscusem cu adevărat, a căsătoriei însăşi. Curînd aveam să încep viaţa cea nouă, viaţa pe care eu o alesesem ; în sfîrşit trăiam în prezent. Mi-am trecut mîna peste obraz şi mi-am luat de pe cuier aparatul electric de bărbierit.

Atunci am auzit zbîrnîitul soneriei.

Nu mi-am dat seama de la început ce era ; avea un sunet mai slab decît ţîrîitul telefonului — şi totuşi, parcă aş fi auzit clopotele unei biserici. Un moment, o teamă subţire mă învălui, ca şi cînd visul nu s-ar fi terminat. Era un sunet pe care nu-l mai auzisem în cele trei săptămîni de cînd stăteam la Londra ; nimeni nu ne făcuse nici o vizită.

Nu voiam să văd pe nimeni, eram şi nebărbierit, nebărbierit la orele patru după-amiază şi mă întrebam dacă să las soneria să sune — lucru pe care de mult îl dorisem — ca şi scoaterea telefonului din priză. Încet însă şi fără voie, m-am îndreptat spre uşă.

Era doamna Brown. Într-un fulgarin alb, imaculat, legat cu un cordon în talie. Am observat că pantofii ei negri *glacé* erau uscaţi iar umbrela

pareă nici n-ar fi deschis-o ; faptul nu avea nimic extraordinar, era de presupus că venise cu un taxi, dar în clipa aceea m-am gândit că nu cunoscusem pe lume o ființă pe care intemperiiile să o afecteze atât de puțin. La fel ar fi arătat dacă ar fi mers pe jos douăzeci de mile pe o ploaie torențială.

— Pot să intru ? mă întrebă.

— Desigur.

Am ajutat-o să-și scoată fulgarinul. Purta, ceea ce pentru ea însemna o rochie pe corp, din jersey negru de nylon ; pe scurt, în ciuda părului ei cărunt, ceva din linia spatelui îmi aminti de Susan. Am fost surprins că nu simțeam ură sau durere, ci doar un fel de mîhnire.

Se așază pe canapea și își încrucișă mîinile în poală.

— Cred că te întrebi de ce am venit, începu ea. Am zîmbit.

— Sînt sigur că n-ai să șovăi nici o clipă să-mi spui tot ce crezi despre mine, nu ? am răspuns.

Mă privi.

— La asta te gîndești ?

— Ai venit să-mi spui cîtă dreptate ai avut în privința mea. Nu ? Ai venit să-mi faci ceea ce voi numiți *morală*, nu-i așa ? Mă mir că n-ai venit mai devreme. Dar unde este soțul dumitale ? Dumnealui nu poate să facă singur demersurile astea murdare ?

— A vrut să vină, mă întrerupse ea. Dar nu din motivele pe care le presupui.

— Pentru Dumnezeu, asta ar mai lipsi, să-mi înșiri motivele.

Vorbindu-i aveam impresia că tot ce-i spuneam era impersonal — nu găseam un nume cu care să mă adresez ei.

— Nu lua numele Domnului în deșert, mi se adresă cu răceală.

— Mă rog. Dar spune-mi o dată ce-ai de spus. Nu umbla cu menajamente. Pe mine nu mă menajează nimeni.

— E greu, murmură ea. E greu. Greșești mult în privința mea. Și a lui Abe, de asemenea. Așa ai fost întotdeauna.

— Oare ? Mi-am aprins o țigară. Conversația asta o purtasem de multe ori în gînd, dar acum cînd ea se afla aici, nu mai îmi venea pe buze nici o replică. Spune-mi ce ai de spus. Știu dinainte totul. Am băut o înghițitură de whisky din paharul de lîngă mine. Soțul dumitale s-a înțeles cu Tiffield să nu-mi dea nici o slujbă. Și a dat dispoziții peste tot să nu mi se încredințeze nicăieri o slujbă ca lumea. Și numai eu, nu-i așa ? numai eu sînt de vină că Susan mi-a fost necredincioasă, fiindcă sînt grosolan, brutal — un om descompus. Și casa și toate celelalte sînt pe numele ei. Și o să angajați un avocat bun și copiii vor fi ai lui Susan și o să aveți grijă să-i faceți să uite că le-am fost tată...

M-am oprit. Mă numisem tatăl copiilor mei — deci și al Barbarei — de față cu Norah, și nu simțisem nimic. Dar acum, privind fața albă a soacrei mele, n-am mai putut continua.

— Vino aici, spuse ea.

M-am așezat lîngă ea. Îmi luă mîna în mîna ei.

— Dragul meu, îmi pare atât de rău ! Dar nu-ți faci nici un bine fugind de asta. Și n-are nici un rost să mă insulti pe mine, sau pe Abe. N-am venit aici ca să te jignesc.

— Nici nu poți, am spus. Nimeni nu mai poate. Nu mai poți să-mi faciți nici un rău. Barbara...

Rostindu-i numele, m-am trezit deodată că încep să plîng.

— Nu pot s-o mai văd pe Barbara ; nu pot s-o mai văd pe Barbara. Și dacă n-o mai văd pe ea, n-am să pot să-mi văd nici băiatul. Nu mi-a mai rămas nimic.

— Susan mi-a spus totul, zise ea.

— Nu trebuia.

Deodată m-am simțit murdar și înfrînt, un încornorat gras, neras, în halat, plîngînd ca o babă. Mi-am retras mîna din mîna ei.

— Un moment să mă bărbieresc, am spus, dacă nu te deranjează... Îmi pare rău că mă vezi în halul ăsta.

— Nu-i nimic, spuse ea. Am mai văzut bărbai nebărbieriți.

Am pus în priză aparatul electric de ras.

— Ți-a spus totul ?

— Da, totul...

Am lăsat jos aparatul.

— Ah, Dumnezeu, ce trebuie să te mai fi amuzat ! Văzîndu-mă pe mine cu fiica lui...

— Oprește-te. Nu-i fiica lui. Așa ai putea spune că și Harry e fiul lui. E mai important să crești copii decît să-i concepi.

M-am așezat din nou lîngă ea. Întinse mîna ; am apucat-o strîns, nu din dragoste, nu din do-

rință, ci pur și simplu din nevoia de a mă încredința pe mine însumi de prezența unei alte ființe umane.

— Nu pot pricepe ce spui, am zis. Nu mai înțeleg nimic. E sau nu e Barbara fiica lui Mark ?

— Îl cunoști doar, nu ? Nu-i un om rău, dar nici bun. În unele privințe vă asemenați, atîta doar că el n-a avut niciodată avantajele tale.

— Avantajele mele ? Străduța din Dufton ? Școala din Dufton ? Că am asudat din greu pentru tot ce am obținut ? El a avut avantaje, nu eu...

— Eu știu ce spun. Tu nu puteai merge decît în sus ; iar Mark, de cînd tatăl lui s-a ruinat, nu putea merge decît în jos.

M-am strîmbat.

— Vrei să zici că originea mea a fost atât de joasă încît orice schimbare nu putea fi decît o schimbare spre mai bine ?

— Ești ridicol de susceptibil. Mark a fost răsfățat de mic copil — toate i-au venit de-a gata. Pe cînd tu ai învățat să te bizui pe tine. Din cauza asta ai avut o copilărie mult mai fericită decît a avut Mark vreodată. L-am cunoscut pe tatăl lui. Era un om foarte rău, și să știi că nu exagerez.

— Nu-mi pasă de suferințele lui din copilărie, am răspuns. Doar n-ai venit aici să mi-l cănezi...

— Suferințe din copilărie e destul de corect spus. Bineînțeles, nu mă așteptam să-ți pese de asta.

— S-a întîmplat ceva, am replicat. Cineva i-a spus, nu-i așa ?

— Nu i-a spus nimeni. Și chiar dacă ar fi fost așa, n-ar fi suflat un cuvînt. Mark e un gentleman.

Cuvintele acestea le rostise cu un fel de mândrie pentru el.

— Deci secretul vostru e în siguranță. Căci orice s-ar întâmpla, el e un gentleman și orice s-ar întâmpla, eu nu sînt un gentleman. Eu n-o să-i aduc la cunoștință în ce hal și-a bătut joc de mine. N-o să iasă nici un scandal. Te-ai temut de scandal ? De-asta ai venit ?

Oftă.

— Nu se poate să nu fi citit scrisoarea lui Abe...

— Nu. Am ars-o.

— Ah, Doamne ! Fața i se lungi grotesc de durere. Ne urăști. Ne urăști cu adevărat. De ce, Joe, de ce ? Scrisoarea n-avea nimic jignitor. Lui Abe îi pare rău de tine. Simte o oarecare răspundere față de ce s-a întâmplat...

— Așa ar fi trebuit, am spus.

— Da, ar fi trebuit. Amîndoi ar fi trebuit să fim mai cu grijă. Dar nu cere prea mult deodată, Joe. Și Abe nici nu se gîndește să te concedieze. El înțelege că ai nevoie de timp ca să reflectezi.

— Știe și el, deci.

Scutură din cap.

— Există o limită a șocurilor pe care le poate suporta. Nu vād de ce ar trebui să știe.

— Nu te teme, am încercat s-o liniștesc. N-o să afle de la mine.

— Niciodată nu mi-a fost teamă de asta, spuse ea cu blîndețe.

— Nu mă mai întorc la Warley. Acum vă cunosc bine pe toți. N-ați crezut că voi avea cu-

rajul să plec. Am s-o iau iar de la început. Nu vreau nimic de la voi, mi-e silă de voi toți...

M-a apucat din nou plînsul.

Îmi mîngîie ușor mîna.

— Începutul acesta nu pare să te facă prea fericit, murmură ea. Știi la ce mă gîndeam cînd te-ai căsătorit cu Susan ? Pe atunci nu-mi plăcea, nu-mi plăcea cum te-ai purtat cu Alice Aisgill, nu-mi plăcea că te foloseai atît de vizibil de Susan ca să obții ce doreai. Dar aveai în tine ceva — indiferent că erai fericit ori nu : credeai că poți să fii fericit. Acum nu mai crezi, nu-i așa ?

— Crezi c-aș mai avea motive să fiu ? am mormăit.

— Nu te supăra că te întreb, dar ești sigur că o iubești cu adevărat pe Norah ?

— De ce îți închipui că am plecat de acasă ?

— N-ai plecat pentru ea.

— Ea e sigură că pentru ea. Asta-i de ajuns.

— N-o să fie de ajuns dacă va afla vreodată despre Barbara.

— Am să-i explic cînd va veni vremea.

— Te-ai schimbat, dragul meu.

Se lăsa noaptea și în semiîntuneric liniile aspre păreau că îi dispăruseră de pe față, iar argintiul părului ei moale, strălucitor părea mai curînd ales de modă decît de vîrstă.

— Nu m-am schimbat, am spus.

— Ba da. Nu mai ai nici o voință. Altădată nu obișnuiai să amîi lucrurile.

I se vedea puțin marginea combinezonului ; arăta foarte alb alături de rochia neagră. Privi în

jos spre tivul ieșit la iveală și se încruntă ușor, dar nu încercă să-l aranjeze.

— Rămîn în spatele frontului, am spus. Aici locuim temporar. Ne vom muta curînd la Hampstead.

— Ai să te angajezi la Edgar Tiffield ?

— Nu știu.

— Abe n-o să-ți stea în cale.

— E o generozitate din partea lui.

— E mai generos decît crezi. Eu sînt singura ființă care știe cît e de generos. Sau poate că nu singura...

În clipa aceea mi s-a părut deosebit de important să-i iau eu mîna în mîna mea, dar în clipa de liniște care urmă, era greu să hotărâști cine pe cine îmbărbăta. Nu i-am pus nici o întrebare — nu mai avea nici un rost ; știam însă că, în moduri diferite, amîndoi ne aflaserăm în aceeași situație.

— Nu-i vorba de persoana la care te gîndești, murmură ea cu o voce liniștită.

O clipă i-am pus mîna pe obrazul meu.

— Cel mai greu e să trăiești cu tine însuți, am spus. Nu pot să mă întorc la ea. Ea vrea să vin ?

— Asta tu trebuie s-o hotărâști...

— Barbara a întreat de mine ?

— Nu uita că mai ai și un băiat. Harry a întreat de tine.

— El e la școală.

— Nu, a fugit de la școală. Nu vrea să spună de ce.

— Trimiteți-l înapoi, am spus cu severitate.

Îmi dădu drumul mîinii.

— Cu o clipă înainte, erai foarte simțitor, spuse ea. Sufereai atunci, nu ?

— N-are importanță. Dar nu poate nimeni să-l lămurească ? Nici dumneata ? Nici mama lui ? Nici iubitul lui bunic ?

— Se pare că nu, zise ea. Îl vrea pe tatăl lui. Se ridică. Nu te mai rețin, Joe. Nu, nu Susan m-a trimis, să știi. Harry m-a trimis.

— Nu pot să mă duc, am spus. E cu nepuțință.

— Ține să vii să-l vezi, spuse ea. Eu n-am făcut decît să-ți transmit un mesaj...

Am ajutat-o să-și îmbrace haina.

— Va trebui să fiți mai fermi, i-am recomandat. Nu pot să vin acum la Warley.

— Asta depinde numai de tine, răspunse ea indiferentă. Nimeni nu te poate obliga să-ți vezi fiul, dacă nu vrei.

— Am să telefonez după un taxi, am spus.

— Nu mai plouă. Am să fac o plimbare — mie îmi place să mă plimb pe jos...

— Trebuie să pleci ?

— Am o întîlnire. Dar e draguț din partea ta că vrei să ții companie unei femei bătrîne. La revedere, Joe.

— La revedere, Margaret, am spus folosind pentru prima și ultima dată în viața mea numele ei de botez.

Zîmbi și pe neașteptate mă sărută pe obraz.

— Ești draguț, spuse ea. Cramponează-te de asta, Joe, e mai important decît crezi.

Ieși din odaie aproape fugind.

NICK HALBERTON controla încruntat nota de plată. Mîzgălind ceva pe ea, fața i se luminează; chelnerul se îndepărtă cu plecăciuni adînci, mulțumit de parcă ar fi purtat în mîini un maldăr de bancnote de 5 lire.

— Splendid, exclamă Nick. Trebuie să facem asta mai des, mult mai des. Se ridică. Nu, nu, termină-ți coniacul. O sărută pe Norah. Și tu, Joe, ai grijă, nu uita să-mi telefonezi mîine.

Chelnerul trase puțin masa îndărăt, anume pentru el. Nick se îndreptă spre garderobă mișcîndu-și încet capul, cînd într-o parte cînd în cealaltă; la fiecare mișcare saluta pe cîte un cunoscut, cu o mică fluturare a mîinii.

Mersul lui avea ceva smucit, bățos — la Anzio primise cîteva schije în burtă, după cum îmi povestise. Acum însă, în timp ce-și lua servieta și un *piccolo* îl ajuta să-și îmbrace pardesiul albastru închis, îmi amintea de magnații din setul de figurine pe care i-l cumpărasem lui Harry de crăciun; pardesiul avea aceeași lungime iar obrazul, cam turtit, aceeași culoare ca a figurinelor. Și m-am mai gîndit că, aidoma figurinelor lui Harry, probabil că avea o bază din plastic transparent. Pe Nick îl împingea ceva. Pe toți ne împingea cîte ceva: el fusese determinat să vină aici să prînzească, fiindcă fusese coleg de facultate cu Norah; eu, fiindcă Norah voia să nu mai stau *passiv*, și ținea să mă lege de Londra și de ea; nimic nu se schimbase prin urmare.

Atîta doar că fiul meu mă dorea, mă dorea pentru întîia oară de cînd țineam minte, și eu nu eram lîngă el. Ieri nu plecasem la Warley pentru că Norah avusese două bilete de teatru; azi fiindcă prînzisem cu Nick Halberton; mîine cine știe ce altă scuză aveam să găsesc. În momentul în care mă voi duce la Warley, nevoia lui Harry de a mă vedea va fi trecut. Iar el nu va uita trădarea; degeaba îi voi spune că nu puteam pierde ocazia să văd *My Fair Lady* sau că trebuise să iau masa cu Nick Halberton. Pentru el un singur lucru conta: că avusese nevoie de mine și eu nu alergasem să-l văd.

Norah se aplecă peste masă.

— Cred că te-a plăcut, Joe.

— Cine?

— Nick, prostule.

— Nu cred că-i place cineva cu adevărat, am spus.

— Eu știu cînd îi place cineva. Nick va ajunge curînd foarte departe și are nevoie de oameni destoinici. Nu-i chiar atît de prost ca să încerce să facă totul singur. El vrea oameni buni și o să plătească salarii grase. E bun, generos, dar dacă îi înșeli încrederea...

— Știu. Atunci e fără milă. Am mai auzit de-alde astea. Se pare că te-ai gîndit la el destul de mult. Nu ți-ar displace să lucrezi cu Nick, nu?

Spre mirarea mea, Norah păru încurcată. Nu era o expresie care să se potrivească cu firea și cu înfățișarea ei; o clipă, privirea i se înăspri și ochii părăură să-i iasă din orbite; tenul de o nu-

anță artificială și rochia decoltată păreau să aparțină unei femei dindărătul tejghelei unui bar.

— Mi-a oferit o slujbă. Dar asta din milă. Nu era o slujbă prea grozavă. Dacă aș fi primit-o, nu m-ar fi respectat. N-aș fi putut ajunge mai departe.

Glasul ei se făcea din ce în ce mai ascuțit.

— Trebuie să mă gândesc la lucrurile astea. Trebuie să-mi port singură de grijă. Dacă n-am eu grijă de mine... Bărbatul meu n-a făcut asta niciodată. Nici tata. Se opri, apoi păru că își regăsește stăpânirea de sine. Joe, așa nu mai merge, să stai și să lenevești toată ziua acasă, bînd din ce în ce mai mult. Nu-mi pasă cîți bani ai avut — n-au să țină o veșnicie. Dispar dintr-o dată și atunci ești forțat să iei o slujbă numai ca să ai ce mânca. Și în clipa aceea ți se oferă doar una din slujbele astea amărîte pe care toți le resping. Crezi că l-ai interesa pe Nick dacă el ar crede că ai nevoie de o slujbă? Ar mirosi numaidecît că ești flămînd, ar pretexta nu știu ce întîlnire și-ar pleca. De ce crezi că m-am zbatut ca să aranjez masa asta? Crezi că a fost ușor? Știi cîte mașinații, cîte telefoane, cît a trebuit să mă-nvîrt în jurul lui? Crezi că mie îmi place să cer favoruri? Crezi?

Deodată m-am gândit, nu la magnații din figurinele lui Harry, ci la femeia șezînd. Femeia șezînd purta o fustă plisată și ținea strîns la piept o poșetă. Avea sîni ascuțiți sub o bluză cu nervuri, iar expresia ei, ca și a lui Norah, în momentul acesta, era furioasă. Nu avea o bază de plastic, pentru că nu era nevoie. Dar, ca și mag-

nații, nu se putea mișca singură. Nici eu nu eram mai breaz. O mîna a venit și m-a împins în brațele ei; o altă mîna a venit și m-a împins spre Londra; o a treia mîna a venit și m-a împins departe de fiul meu. Și oricum aș fi numit mîna care o împinsese pe Norah, orice nume i-aș fi dat mîinii care mă împinsese și pe mine — aceasta nu putea fi dragostea.

— Joe, spuse ea, tu nu mă ascuți.

— Mă gîndeam.

— Îi telefonezi mîine?

— Da, dac-am să pot, am spus.

— Joe, dacă Nick a zis să-i telefonezi mîine — mîine să-i telefonezi! Dacă nu, nu mai are nici un rost să-l cauți. Are să uite complet de tine.

— Vai, și ce-am să mă fac! am exclamat ironic. N-am să mi-o iert în vecii vecilor!

— Nu vrei slujba?

— Ce, mi s-a oferit vreo slujbă?

— Sigur că da, prostule. Mîine o să te cheme la el și o să te prezinte cuiva — or să-și trimită unul altuia bilețele, de față cu tine. Așa face el.

— N-am să pot să-l văd mîine. Plec la Capua.

— Pleci la Capua?

— Parcă așa îi spunem noi Warleyului, nu?

— S-a întîmplat ceva, spuse ea. Își îndreptă spatele, ca și cînd ar fi așteptat pronunțarea unei sentințe. Aș prefera să-mi spui direct orice ar fi. Promit să nu fac nici o scenă, Joe.

— Nu-i nimic, am spus, n-ai de ce să-mi faci o scenă. Harry a fugit de la școală. Și ține morțiș să mă vadă pe mine. Atîta tot.

— Trebuie să pleci chiar acum? Nu poate să mai aștepte o zi?

— Ar fi trebuit să plec încă de acum două zile. Nu m-aș mira dacă acum ar refuza să mă vadă. Ștregarul de el!

Mi-am dus mîna la ochi. Mi-o trase în jos.

— Să nu te rușinezi, spuse ea. Nu te-am văzut plîngînd niciodată. Pentru mine e o răsplată, Joe. Eu am plîns din cauza ta, Joe. Am plîns noapte de noapte pentru tine cînd am plecat din Capua. Pe urmă visam la viața pe care am fi dus-o cînd ai fi fost lîngă mine, și nu mai plîngeam. Bătu în masa roz. Localul ăsta făcea parte din ea. Din viața pe care am fi dus-o. Mi-a plăcut întotdeauna localul ăsta. Nu știu de ce. Aș fi putut lua prînzul aici și înainte, dar n-am făcut-o niciodată. Îl păstram pentru o ocazie specială. Se uită în jur. Luminile astea roz, covoarele, pereții roz tapetați — e ca și cum ai sta într-o cutie de fondante — e chiar prea frumos pentru un prînz de afaceri. Cînd Nick a spus că o să luăm prînzul aici, a fost ca o prezicere. O prezicere bună. Totul se va aranja...

— Totul va merge pe calea cea bună, am spus.

— Nu, dragul meu. Vrei să-mi mai dai un coniac?

Am chemat chelnerul. După ce am comandat băuturile, mi-am pus mîna peste mîna ei.

— Am să mă întorc, am spus. Crezi că plec pentru totdeauna la Capua?

— Nu înțelegi, spuse ea supărată. Aș fi vrut să te duci la momentul oportun. Acum nu-i timpul potrivit.

— E doar un băiețaș, am spus eu șovăind. Sînt tatăl lui. Trebuie să mă duc la el.

— Ești și tatăl Barbarei, spuse ea. Știu ce simți pentru ea. Vorbești în somn, Joe. Îi strigi numele în somn, dar nu-l pronunți niciodată cînd ești treaz.

— Barbara nu e..., am început și m-am oprit numaidecît.

Dădu din cap.

— Vrei să zici că nu e atît de importantă? Ba da, Joe. E mai importantă chiar decît Harry. Și decît slujba pe care vrea să ți-o ofere Nick și decît mine... Sau decît copiii noștri. Rîse. Earl's Court, Gloucester Road, South Kensington — nu s-au născut încă, nu-i așa? Îmi dădu la o parte mîna. Mai bine te-ai reîntoarce la copiii tăi, adăugă.

— Norah, am zis. Trebuie să-ți spun adevărul. Nu e cum crezi tu.

M-am oprit. Pierdusem momentul, nu mai puteam să-i mărturisesc adevărul: acum i-aș fi rănit mîndria în mod ireparabil.

— Taci, iubitule, taci. N-ai grijă de mine. N-am să fac nici o nebunie.

— Te iubesc, am spus.

— Și eu te iubesc, șopti ea. Măcar de mi-ar face bine...

— Norah, am reluat. Nu vreau să terminăm așa. Am să-ți telefonez deseară...

— Ți-am spus — nu-mi duce grija, repetă ea. Nu mai încerc să fac concurență. Am văzut cum ai reacționat cînd ți-am adus aminte de Barbara. Asta mi-a fost de ajuns. Nu-i pot face concurență.

Cînd a sosit coniacul, ciocni paharul de-al meu.
— Să te simți bine la Capua, îmi ură.
— Am să mă întorc, am spus.
— Nimeni nu se întoarce de la Capua, murmură ea.

CAPITOLUL XXVI

— DACĂ NU VREI să-mi spui ce s-a întîmplat, la ce bun am mai venit aici ?

M-am uitat în jur după o scrumieră și pentru a cincea oară, de la ora nouă, am stins țigara direct pe podea.

— Te rog să pleci, bombăni Harry, și își trase pătura peste cap.

— Bine... În definitiv, camera e a ta, am spus.

Mă foiam stingherit în scaunul pe care-l trăsesem lângă pat ; și iar m-a izbit faptul că odaia lui Harry era cea mai neconfortabilă din toată casa, doar cu puțin mai bună decît odaia pe care o avusesem eu însumi ca băiat. Grămăjoara de mucuri de țigară de pe linoleumul negru nu făcea decît să-i sporească aerul sărăcăcios. I-am tras ușor pătura în jos. Își întoarse fața într-o parte.

— De ce nu mă lași în pace ?

— Nu m-ai chemat la tine ?...

— Da, dar asta acum trei zile...

— Harry, te rog, nu-mi mai aduce aminte...
Se ridică în capul oaselor.

— Credeam că am să te găesc aici cînd am venit acasă, începu el. Nimeni nu mi-a spus c-ai plecat. Nimeni nu-mi spune niciodată nimic. Și atunci bunica a zis că pleacă la Londra și am rugat-o să-ți spună să vii. Și tu n-ai venit...

— Acum iată-mă aici.

Am întins mîna spre mîna lui.

— Lasă-mă, făcu el, Știu de ce n-ai venit. Fața păru că i se zbîrcește sub povara cunoștințelor sale de adolescent. Am auzit-o pe mama vorbind cu bunica. Ea zice că femeia aia... Hauxley.... a pus gheara pe tine. A zis că trăiești cu ea...

— N-ar trebui să tragi cu urechea, am zis, să ascuți ceea ce nu te privește pe tine...

— Da, dar tu ai dormit în camera mea. Am întrebat-o pe mama și ea a zis că nu. Am întrebat-o cînd am venit în vacanță și a zis că nu. Dar eu am știut că da — ia uită-te la arsura asta de țigară de pe cuvertura mea indiană.

— Lasă că-ți cumpăr alta, am spus, cu aceeași senzație de vinovăție ca și cînd ar fi fost singura lui avere și i-aș fi vîndut-o, ca să mă-mbăt.

— Nu vreau nici o cuvertură, mormăi el. Ai stricat-o — și gata. Începu să-și roadă unghiile. De ce ai dormit în camera mea ?

I-am luat mîna de la gură.

— Sînt lucruri pe care nu poți încă să le înțelegi, am spus. Dar oamenii fac greșeli. Eu am făcut o greșală și mama ta a făcut o greșală.

Mîna lui rămase într-a mea.

— Și unchiul Mark a făcut o greșală ?

— El a făcut multe...

— Au, mă doare mîna, tăticle !

— Îmi pare rău...

Deodată aerul părăsit de pe fața lui Harry deveni insuportabil. Numele lui Mark reaprinse în mine vechea ură și dorința de nimicire; n-aveam să scap niciodată de ura asta, dar acum trebuia să mă ocup de altele. Harry era singur, Harry era pierdut, și mai era și arsura aceea de țigară de pe cuvertura lui indiană. L-am îmbrățișat.

— Harry, tu crezi că eu te-am părăsit. Nu, băiatul tatii, să nu-ți închipui asta. A fost prea greu pentru mine și am fugit. Și cei mari fug câteodată. M-am întors fiindcă am crezut că ai nevoie de mine. Ești băiatul meu. Dacă ai nevoie de mine, n-am să mă mai mișc niciodată de lângă tine.

— Asta o spui acum, dar când te-am chemat, n-ai venit. Nici nu te-ai gândit să-mi scrii. La școală nu veneai să mă vezi... Erai prea ocupat cu doamna aia... Hauxley. Știu eu ce făceai cu ea, dar n-am voie să vorbesc. I-am spus mamei și mi-a tras o palmă.

— Poți să spui, dacă vrei. Știu tot ce se vorbește. Totuși, asta nu schimbă lucrurile cu nimic, nu?

Se îndepărtă de mine.

— Acum ai să te enervezi, spuse. Toată lumea țipă la mine. Și tu ai să începi să țipi. Așa fac toți, totdeauna. Nu-ți spun nimic. N-am să vă spun nimic, nici unuia, toți știți niște nesuferiți, niște stricați și n-aveți nevoie de mine, nici măcar Barbara...

— Ea e doar o fetiță, am șoptit.

— N-are nevoie de mine. Nimeni n-are nevoie de mine. Duceți-vă cu toții la dracu!

Mă privi să vadă ce efect avuseseră asupra mea vorbele lui. I-am zîmbit.

— Nu te enerva, Harry, am spus. Nu pot să te oblig să vorbești, dacă nu vrei. Dar orice ar fi, eu sînt de partea ta. Ține minte. L-am sărutat. Și acum, încearcă să dormi.

M-am ridicat. Când am ajuns la ușă, m-a chemat înapoi. I-am suris.

— Pe mâine, am spus.

— Hai, aici, tăticule.

M-am așezat pe pat.

— Vrei să-ți spun tot — orice aș fi făcut?

— Da, eu nu mint, am zis.

Mă apucă de braț.

— Și n-ai să te superi pe mine? Ai promis.

Susan și ceilalți ai casei spuneau că ochii lui albaștri și genele lungi, negre, erau o adevărată risipă pentru un băiat; privindu-l acum pentru prima oară, după cele două luni de când nu ne mai văzuserăm, am început să pricep ce-l făcuse să fugă de la școală. Era un băiat frumos; trăsăturile lui, dacă le studiam atent, erau mai delicate decît ale Barbarei. Și iar m-am supărat; de data asta însă pe mine însumi. În ce captivitate îmi permiseseam să-mi trimit băiatul...

— Harry, ascultă. N-are nici o importanță ce-ai făcut; îți promit că n-am să te cert. Toți greșim, Harry. Și o greșală nu-i sfîrșitul lumii.

— M-au pus la index, bombăni el. N-am mai putut să rabd. Urăsc școala asta blestemată!

— Ar fi trebuit să-mi spui dinainte că nu-ți place, am zis. Dar acum n-are importanță. De ce te-au pus la index?

Mă privi chiorîş.

— N-ai să vrei să mai vorbeşti cu mine, spuse el. Începu să plîngă cu sughituri. Îl ţineam strîns lipit de mine şi îi ştergeam ochii. După ce îşi suflă nasul, îmi dădu batista înapoi.

— Sînt slab, scînci el. Uite cum bocesc. Îmi respinse braţul.

— Ah, Dumnezeule, am exclamat. Plîngi, dacă vrei. Dar spune o dată, dă-i drumul. Ce dracu vă învaţă să fiţi la şcoala aia afurisită ? Piei roşii ?

— Au vrut să mă vopsească, hohoti el. Şi eu... nu i-am lăsat. E o ceremonie... de iniţiere... în anul doi. Îmi luă batista şi iar îşi şterse ochii.

— Nu prea înţeleg, am spus. Dar eu n-am fost niciodată la o şcoală superioară. Cum adică să te vopsească ?

— Îţi vopsec... *ştii tu ce !* Aşa fac cu toţii...

— Şi directorul ştie ?

— De unde să ştie ? Lăsa batista. Dar să nu-i spui, tăticle, te rog nu-i spune...

— Nu. Doar nu te-au eliminat numai pentru că nu i-ai lăsat să te *iniţieze*. Dacă prin asta se înţelege că au vrut să-ţi vopsească... *ştii tu ce*. Şi cum a fost, ai ?

— Ei erau zece...

— Foarte bine, zece. Şi ce le-ai făcut celor zece eroi ?

— Pe unul l-am tăiat cu cuţitul.

— Atîta tot ? Şi ce atîta tevatură ?

— L-am tăiat la mîină, nu cine ştie ce, că n-aveam la mine decît briceagul ăla mic pe care mi l-ai dat tu.

— Derbedeul ! Păi trebuia să i-l înfigi în burtă, am spus zîmbind uşurat.

— Nu eşti supărat, tăticle ?

— Supărat ? Păi ce alta puteai face ?

— Da, şi au zis că sînt un criminal. Au zis că eu nu sînt englez. Lacrimile îi curgeau şiroaie pe obraji.

— Şi ce-ţi pasă ţie, Harry ? Bine ai făcut. Dacă cineva încearcă să-ţi dea brînci...

M-am oprit ; vedeam că, deocamdată, îşi irosise rezerva de curaj.

— N-ai să mă trimiţi înapoi acolo, nu-i aşa, tăticle ?

— Mai vorbim noi mîine dimineată, am spus. Dacă nu vrei să te-ntorci, nu te-ntorci, îţi promit.

— Tăticle. Batista. Mi-o dădu înapoi.

— Eşti sigur că nu mai ai nevoie de ea ?

— Am şi eu una. O mirosi. A ta miroase, tăticle.

Norah o spălase şi o călcase în seara trecută, iar azi dimineată, punîndu-mi-o în buzunarul de la piept, mi-o parfumase din cochetărie. Batista avea iniţiale şi litera J era în aşa fel plasată, încît cădea chiar la mijloc, în centrul triunghiului ieşit în afara buzunarului. Ca şi apa de colonie, batista mi-o dăruise Norah : eu nu voisem s-o port nici parfumată, nici neparfumată, dar ea stăruise. O vîrîsem în buzunarul pantalonilor.

— Iese la spălat, am zis. Noapte bună, Harry.

— Tăticle, vino-ncoace.

— Eşti la fel de rău ca Barbara, am spus. Ce mai e ?

— Tăticule, eu nu trebuie să lucrez pentru bu-
nicul nu-i așa ?

— Cred că putem amîna analizarea acestei
chestiuni pînă peste cîțiva ani, am spus. Cine ți-a
băgat în cap asta ?

— Nu știu, dădu el din umeri. Credeam că tu
vrei...

— Și eu credeam că tu, am răspuns.

— Tu ai crezut că mie îmi place școala aia
veche și tîmpită, spuse el acuzator. Toată lumea
crede că știe mai bine decît mine ce-mi place.

I-am îndreptat pernele.

— Lasă că vorbim noi mîine despre asta, am
adăugat. Mama și cu mine o să ne gîndim ce să
facem. I-am ciufulit părul. Dormi, băiatule.

Cînd m-am dus în salon, Susan ședea la măsuta
de scris și scria o scrisoare. A întors capul cînd
am intrat.

— Ai rezolvat misterul ? întrebă ea.

I-am povestit totul pe scurt.

— Ești foarte deștept ! îmi surîse.

— Aș vrea să fiu, am murmurat cu tristețe.
Își aprinse o țigară.

— Noi cu toții am fost înfrînți, și tu, uite,
ai reușit să-i smulgi lui Harry secretul. Răsufală
zgomotos. Tocmai îi scriam directorului o scri-
soare. Acum pot s-o rup, nu mai are nici un rost.

— I-am promis că n-o să-l mai trimitem la
școala aceea.

— E foarte ușor să promiți. Nu că ar vrea
neapărat să-l primească înapoi...

— I-am promis, am spus.

Se uită peste umăr la harta lumii din secolul 18,
atîrnată pe peretele din stînga mea. Se apropie
de ea s-o îndrepte. Cu degetul mare pe un semn
heraldic, spuse cu răceală :

— Așadar, ea s-a plictisit de tine ?

— Nu mai departe de azi la prînz, încerca
să-mi aranjeze viitorul.

Se îndepărtă cîțiva centimetri de hartă, cu
capul într-o parte.

— Inclusiv noua familie ?

— N-o să fie nici o familie nouă, am răspuns.
Am una.

— Vrei să rămîi ?

Ședea parcă mai dreaptă ca altădată ; doar
umerii și-i ținea puțin lăsați, ca și cînd și-ar fi dat
seama de noua povară care o aștepta. M-am așezat
într-un fotoliu.

— Nu-i ușor, am spus.

— Vrei să rămîi ?

Deodată mi-am adus aminte că îmi dăduse
cheile mașinii. Era ceva care nu se putea uita. Ea
fusesse de partea mea — fusesse de partea mea, așa
cum fusesem eu în seara asta de partea lui Harry.

— Vreau să rămîn, am spus.

Îngenunche și îmi dezlegă șireturile pantofilor.

— Ții cu adevărat să rămîi, sau vrei doar să
fii un gentleman ?

— Nu știu dacă sînt gentleman sau nu, știu
doar ce am de făcut...

Îmi aduse papucii.

— El e ca tine, spuse ea.

— Cine ?

— Harry. Îmi încălță papucii. Vrea să le facă tuturor pe plac și în același timp ține să fie propriul său stăpîn.

— Nu știu prea multe despre el. Nici despre tine.

Zimbi.

— Acum știm mai multe, nu ?

Un scîncet se auzi sus, apoi vocea crescînd și un țipăt făcu să răsună casa.

— E fata mea, am spus. Știe că sînt aici ?

Susan dădu din cap.

— Stai liniștit, Joe. Poate că se întoarce...

Se auziră pași. Susan se îndreptă tremurînd spre ușă. Barbara stătea în prag, plîngînd, cu cățelul sub braț. Alergă la Susan.

— Vreau să beau puțin suc, mămico.

Am îngenuncheat și le-am strîns pe amîndouă în brațe.

— Unde ai fost, tăticle ?

— Să cîștig bani.

— O grămadă mare de bani, spuse ea adormită.
O grămadă mare de bani...

Susan o așeză pe canapea.

— Stai aici cu tăticul pînă îți aduc ceva de băut, draga mea.

— Nu, spuse ea. Să-mi aducă tăticu suc ! Cu gheață. Și cu pai.

M-am dus la bucătărie și am deschis frigiderul, apoi mi-am amintit că noaptea ea nu bea suc de portocale. Am făcut într-o ceașcă un amestec de Kia-Ora și i-am dus-o în salon.

Barbara ședea pe genunchii lui Susan, cu pleoapele lăsate în jos. Cînd am intrat în cameră, a deschis ochii. I-am dat ceașca ; o goli cu nesat, cu sorbituri zgomotoase. Ținînd mîna sub ceașcă, îi priveam fața, să văd dacă mă recunoaște. Acum însă, reale pentru ea erau doar băutura Kia-Ora și Susan. Lăsă ceașca să cadă ; am prins-o înainte de a atinge parchetul.

— Să te duc sus, draga mea ? am întrebat-o.

Se înfundă mai adînc în brațele lui Susan. Am sărutat-o pe frunte.

— Tăticul s-a întors, am spus. Somn ușor, fețița tatii.

Dar ea și adormise. Nu-i vedeam fața, numai partea din spate a capului, care, ca la toți copiii mici, era mare în raport cu restul corpului.

Ar fi putut să fie copilul oricui, m-am gîndit ; și cînd Susan o duse spre ușă, nu m-am mai gîndit. Hotărîrea fusese luată ; dragostea biruise în cele din urmă. Nu fusesem pregătit ca dragostea să ia asemenea forme, nu mă așteptam ca cererile ei să fie atît de stăruitoare, sperasem să primesc măcar vreo răsplată, chiar dacă mi-aș fi acordat-o singur. Și totuși nu m-am simțit altfel decît înainte ; nu mă schimbasem, nu eram mai bun, nu căpătasem puteri noi : mă aflam singur într-un salon mare cu tapet crem și auriu și cu parchet pe jos, un salon care, în ciuda aerului său imaculat avea ceva din melancolia unui vechi teatru de luptă.

Susan veni în odaie și se așeză pe brațul fotoliului în care ședeam.

— Să nu fii supărat, Joe, că nu s-a bucurat prea tare de tine, spuse ea cu drăgălăşenie. Ai lipsit mai mult de o lună. Asta, la un copil de vârsta Barbarei echivalează cu zece ani.

— Nu sînt supărat, am răspuns. Curînd are să se obișnuiască iar cu mine.

Îşi vîrî degetul arătător pe după cureaua mea.

— Ai slăbit, murmură. Mama zicea că nu arătai bine... Joe, ce ți-a spus ?

— O groază de lucruri...

— Nu eu am trimis-o, să știi. Se așează pe genunchiul meu. Ce ți-a spus ?

— Mi-a spus că Barbara nu e copilul lui Mark.

Se înțepeni toată.

— Ah, Dumnezeuule, exclamă. Joe, aş vrea să nu-ți fi spus niciodată adevărul, dar n-are rost să neg. Nu acum...

Am strîns-o tare de mijloc.

— Mi-a trebuit mult timp ca să ajung aici, am spus. Maică-ta are dreptate. Nu copiii îşi aleg părinții — părinții îşi aleg copiii ! Știu că mi-ai mărturisit adevărul. Eu însă o iubesc pe Barbara, și acum nu mă mai pot opri s-o iubesc. E copilul meu, ca și Harry. Eu m-am declarat singur tatăl ei. Ție ți-e ușor să știi care-i copilul tău, dar eu a trebuit să descopăr, iubindu-l. Poate că nici Harry n-a fost fiul meu pînă în seara asta.

Mă mîngîie pe păr.

— N-ai să regreti ce-ai spus, nu, Joe ? N-o să mai fii amărît ?

— N-am să regret. Nu știu dacă am să fiu sau nu amărît. Dar am să încerc.

— Vrei să pleci din Warley ? Eu te las, dacă așa ai să fii mai fericit.

— Nimeni nu pleacă din Capua, am zis.

Mă privi întrebătoare.

— E o vorbă...

— Știu a cui, vorbi ea. De aici înainte, va trebui să fim atenți cînd pomenim de anumite lucruri, nu ? Se ridică. Ești obosit acum, dragul meu — mai vorbim mîine. Căscă. Vrei o ceașcă de ceai ?

— Îmi fac singur, am spus. Și tu cred că ești obosită...

Ochii i se umeziră.

— Joe, ce bun ești. Tu ești singurul meu iubit, Joe, tu ești singurul meu iubit...

Am luat-o în brațe.

— Și seara, la culcare, nimeni nu-ți făcea o ceașcă de ceai ?

— Tu ești singurul, spuse ea. Numai pe tine te-am iubit, Joe, numai pe tine te-am avut în gînd, tot timpul, Joe, nu mă mai urăști, nu-i așa ? O să uităm totul, nu ?

— Vom încerca, am spus.

— Și cu Norah, s-a terminat — gata ?

M-am uitat la telefon, apoi iar spre Susan.

— Atît cît se poate în cazurile astea, am mor-măit.

Clătină din cap.

— Nu poți să rupi dintr-o dată, nu ? Dar nu mai doare, Joe, nu-i așa ?...

— Doare fiindcă doare pe alții, am spus. E ceva fără de sfârșit...

— Joe, chiar dacă ce-ți spun eu nu te ajută — să știi că te-am iubit întotdeauna. N-ai să crezi, dar te iubesc.

Am sărutat-o.

— Și eu te iubesc, am spus.

Cuvintele acestea însă cu greu le-am rostit ; le rostisem numai fiindcă ea avea părul lung și negru, ochi mari căprui, fiindcă era o fată drăguță și nu departe de noi se afla un pat dublu ; parcă aș fi sedus pe nevasta altcuiva.

— Te iubesc, am repetat, de data aceasta mai decis.

Se retrase de lângă mine.

— Am să te cred, murmură. Și tu ai să mă crezi. Va trebui să ne-o spunem mereu. Cu toții.

M-am dus la bucătărie și am umplut ceainicul electric ; după ce l-am umplut, am lăsat robinetul să curgă, numai de plăcerea de a vedea apă limpede. Am pus ceainicul în priză și am așezat cele convenite pentru ceai pe tava pe care Harry o meșterise în vacanța de vară. Când ceainicul începu să fiarbă, mi-am adus aminte de ceaiul Orange Pekol pe care-l cumpărasem la Twinings pe Strand ; după ce l-am luat din geamantanul meu rămas în hol, am stat un moment lângă ceainicul care bolborosea, gândindu-mă dacă să-l amestec cu ceai indian — după aceea însă, m-am răzgândit. Luând tava s-o duc în salon, am băgat de seamă că uitasem ceva.

Am scos o lămâie din raftul cu legume. Am tăiat o felie, apoi m-am oprit și am lăsat cuțitul jos. Din senin, fără să-mi dau bine seama de ce, mă simțeam fericit, mai fericit decât fusesem vreodată în copilărie. Starea aceasta nu putea să dureze, abia începusem să mă bucur de ea și o și simțeam gata să se destrame din nou ; dar știam că avea să revină.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

